Az európai kommunista és munkáspártok konferenciája

Berlin, 1976. június 29–30

Kossuth

AZ EURÓPAI KOMMUNISTA ÉS MUNKÁSPÁRTOK KONFERENCIÁJA

Berlin, 1976. június 29—30.

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ / 1976

A kötet szövegét gondozta
NEMES JÁNOS

Szerkesztette
PÁSZTOR ANTAL

Huszonkilenc európai kommunista és munkáspárt 1976. június 29-én és 30-án Berlinben, a Német Demokratikus Köztársaság fővárosában tartotta meg értekezletét a következő témáról: „Az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért".

Az értekezletet Erich Honecker, a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottságának főtitkára nyitotta meg. Az értekezleten megtárgyalták a szerkesztő bizottság által készített dokumentumtervezetet.

A plenáris ülésen az elnöki tisztet a testvérpártok küldöttségeinek vezetői a német ábécé szerint töltötték be. A küldöttségek vezetőinek felszólalásaira a jelentkezések sorrendjében került sor. A beszédeket e kötetben elhangzásuk sorrendjében közöljük.

Az értekezlet, munkáját befejezve, úgy határozott, hogy elfogadja és nyilvánosságra hozza a záródokumentumot.

A KIADÓ

ERICH HONECKER

a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottsága főtitkárának

MEGNYITÓ BESZÉDE

Kedves elvtársnők és elvtársak!

A Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottsága, a Német Demokratikus Köztársaság kommunistái és népe nevében a legszívélyesebben üdvözlöm a testvérpártok valamennyi küldöttségét. Ez a berlini értekezlet az európai kommunista és munkáspártok legreprezentatívabb konferenciája. 29 kommunista és munkáspárt küldöttségei több mint 29 millió kommunistát képviselnek itt. Teljes joggal elmondhatjuk: pártjaink és e konferencia kontinensünk munkásosztályának, dolgozóinak, népeinek alapvető céljait képviselik.

A nemzetközi küzdőtéren az utóbbi időben jelentős pozitív változások történtek. Ezek nagymértékben a kommunista pártok, a Szovjetunió és más szocialista országok, az összes haladó, demokratikus erő sokéves, állhatatos és áldozatkész harcának az eredményei.

Ezeket a történelmi változásokat tekintetbe véve, az európai kommunista és munkáspártok 1974 októberében, a varsói konzultatív találkozón olyan feladatot állítottak maguk elé, amely mélységesen hatott nemcsak magukra a pártokra, hanem valamennyi békeszerető és imperialistaellenes erőre is. Arról van szó, hogy a munkásosztálynak, a népeknek javaslatot tegyünk arra, milyen legyen a további irány és út az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért vívott harcban.

Közben a fejlődés tovább haladt előre. A hidegháborútól az enyhülés irányába megkezdődött fordulat hatásos megerősítésre talált

a biztonságról és az együttműködésről tartott helsinki értekezlet eredményeiben.

Az a téma, amelyről mi itt, Berlinben tanácskozunk, égetően időszerű. A kommunistáktól, akikről már régen beigazolódott, hogy a béke és a haladás Európájának élharcosai, a népek jövőbe mutató választ várnak arra vonatkozólag, mi most a teendő, hogy előbbre jussunk az enyhülésért és a társadalmi haladásért vívott harcban. Joggal mondhatjuk, hogy ezek a várakozások nem korlátozódnak csupán Európa népeire és demokratikus erőire.

Pártunk kifejezi azt a meggyőződését, hogy mi ezzel a konferenciával közösen eleget teszünk nagy történelmi felelősségünknek. Pártjaink evégett hasznos, kollektív előkészítő munkát folytattak, amelynek eredménye a szerkesztő bizottság előterjesztett dokumentumtervezete.

Az elvtársi légkörben lezajlott előkészítő megbeszélések kétségtelenül hozzájárultak ahhoz, hogy elősegítsék a pártok kölcsönös megértését, egybevágó álláspontok kidolgozását és a pártok együttműködését.

Pártunk ebben az értelemben nagy jelentőségűnek tartja Európa kommunistáinak értekezletünk témájáról tartandó nagy eszmecseréjét. A Német Szocialista Egységpárt ebben a béke és a szocializmus ügyéért vívott harc közös érdekeinek és céljainak kifejeződését látja.

Kedves elvtársak!

Pártunkat büszkeséggel és örömmel tölti el, hogy az európai kommunista és munkáspártoknak ez a jelentőségteljes konferenciája a Német Demokratikus Köztársaság fővárosában zajlik le. Ezt nagy tisztességnek és egyben kötelezettségnek tartjuk. Kellemes ittlétet kívánunk köztársaságunkban.

Abban a tudatban, hogy ez az értekezlet fontos hozzájárulás lesz a közös feladatok megvalósításához, a Német Szocialista Egységpárt minden résztvevőnek jó, termékeny munkát kíván.

Engedjék meg, hogy Európa 29 kommunista és munkáspártjának értekezletét megnyitottnak nyilvánítsam.

AARNE SAARINEN
Finnország Kommunista Pártja elnökének
BESZÉDE

Kedves elvtársak! Testvérpártjaink tisztelt képviselői!

Finnország Kommunista Pártja nevében átadom testvéri üdvözletünket az európai kommunista és munkáspártok itt összegyűlt képviselőinek. Az a tény, hogy közös konferenciánkon összegyűltünk, hangsúlyozza a marxista—leninista testvérpártok összetartozását és pártjainknak azt a szándékát, hogy tovább fokozzuk közös harcunkat a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért. Kérlek, Erich Honecker elvtárs, fogadd szolidáris harci üdvözletünket, és egyúttal tolmácsold a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottságának is szívből jövő köszönetünket azért, hogy ez a számunkra jelentős értekezlet a Német Demokratikus Köztársaság fővárosában ilyen kitűnő körülmények között jöhetett létre.

Hangsúlyozni szeretném, hogy pártunk az európai kommunista és munkáspártok értekezletét rendkívül fontosnak és értékesnek tekinti. Értekezletünket kollektívan, 28 testvérpárt részvételével gondosan készítettük elő. Az előkészületek közepette alapos véleménycserék folytak Európa társadalmi és politikai fejlődéséről, a helyzetében bekövetkezett jelentős változásról, értékeltük a mostani európai helyzetet is, valamint fontolóra vettük azokat a célokat és feladatokat, amelyek a legfontosabbak az európai népeknek és az európai munkásosztálynak a kontinensünk békéjéért, biztonságáért, az együttműködésért és a társadalmi haladásért folytatott harcban. Értekezletünk alapos előkészítő munkájának eredményeként elkészült egy dokumentumtervezet, amely értékeli a mai helyzetet, s olyan perspektívát mutat, amely teljes mértékben egy-

bevág e kontinens népeinek és munkásosztályának érdekeivel, olyan perspektívát, amelyet akkor valósíthatunk meg, ha a béke és a haladás jelentős erőit sikerül egyesítenünk egy ilyen irányú törekvés jegyében. E harcból a kommunista pártok továbbra is döntően kiveszik részüket. A történelem bizonyítja, hogy a kommunista pártok, amelyek tevékenységüket a Marx, Engels és Lenin által megteremtett tudományos társadalomelméletre alapozzák, a békéért és a népek biztonságáért, a demokrácia kiszélesítéséért és a szocializmusért folytatott harcban a széles néptömegeket, a baloldalt és más demokratikus erőket egyesítő tényező szerepét tölthetik be, föltéve, hogy ezt a tudományos társadalomelméletet az egyes országok konkrét körülményeire és minden történelmi helyzetre alkotóan alkalmazzák. Közös értekezletünk meggyőző bizonyítéka annak, hogy földrészünk kommunista pártjai vállalják ezt a felelősséget. Ebben a harcban lényeges mozzanat az imperializmus és a reakció arra irányuló kísérleteinek elhárítása, hogy megakadályozzák az enyhülés további kiteljesedését. Ezt az enyhülési folyamatot visszafordíthatatlanná kell tenni, és tovább kell haladni a fegyverkezési verseny megszüntetése és a leszerelés útján.

Európa legújabbkori történelme bizonyítja, hogy a béke és a biztonság megteremtésében bármiféle előrelépéshez elengedhetetlen a néptömegek következetes és engesztelhetetlen harca. Jelentős vívmány volt az európai biztonsági és együttműködési értekezlet eredményes befejezése éppen egy éve, Helsinkiben. Pártunk történelmi jelentőségűnek tartja ezt az értekezletet. Záródokumentuma olyan új jövőt vázol fel, amely békén, függetlenségen és együttműködésen alapul. Ehhez az eredményhez döntően járult hozzá a nemzetközi erőviszonyok átalakulása, amely továbbra is a béke és a szocializmus erőinek javára és a háború és az imperializmus erőinek rovására megy végbe. Az erőviszonyoknak ezt az átalakulását és jelentőségét az értekezletünk elé terjesztett dokumentumtervezet, nézetünk szerint, helyesen jellemzi. Pártunk a tömegek körében végzett munkájában mindig arra hívta fel a figyelmet, mennyire szükséges és eredményes volt, hogy a kommunista pártok éveken át következetesen és szívósan harcoltak az európai viszonyok megváltoztatásáért, és síkraszálltak a hidegháború veszedelmes erősödésének — amiért kizárólag az imperializmus volt felelős — megállításáért, valamint fordulat eléréséért kontinensünkön a kollektív biztonság irányába. Az európai kapita-

lista országok munkásosztályának és a dolgozók széles rétegeinek a változásra irányuló követelése hozzájárult ahhoz, hogy még a nagytőke érdekeit képviselő kapitalista országok uralkodó köreinek is meg kellett hajolniuk a tárgyalások útján létrejövő megoldások előtt. Ebben a harcban jelentős része volt a Szovjetuniónak és a többi szocialista országnak. Ezeknek a társadalmi fejlődésben elért vívmányait és következetes békepolitikáját mind többre értékelik, s befolyásuk bővül.

Finnországban a második világháború utáni időszakban hatalmas ideológiai és politikai harc folyt akörül, milyen legyen országunk külpolitikájának alapvető iránya, és hogyan járuljon hozzá Finnország a népeknek a béke megszilárdításáért folytatott közös harcához. Kommunista pártunk volt gyakorlatilag az ország egyetlen olyan politikai ereje, amely — bár illegalitásban és üldözések közepette — a fasizmus idején is képes volt megmutatni a népünk érdekeinek és az internacionalizmusnak is egyedül megfelelő irányt. Pártunk Finnország és a Szovjetunió barátságon és együttműködésen alapuló kapcsolatainak megteremtését követelte. Ma ez az irányvonal a finn külpolitika alapja. Összekapcsolódik ezzel a nemzetközi életben az aktív békepolitikára való törekvés. Finnország és a Szovjetunió 1948-ban megkötött barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződése a néptömegek átfogó küzdelmének eredményeként született meg. Ezen alapszik a kapitalista Finnországnak és a ma már kommunizmust építő Szovjetuniónak a békés egymás mellett élés elveit megtestesítő együttműködése. Ez az együttműködés gyümölcsözőnek és hasznosnak bizonyult. További elmélyítése rendkívül fontos. Hasonlóak a többi szocialista országhoz fűződő kapcsolataink. Népünk körében mindinkább erősödik az a meggyőződés, hogy Finnországnak aktív békepolitikát kell folytatnia, és arra kell törekednie, hogy tevékenyen előmozdítsa az enyhülés további elmélyítését. Mindezek a tényezők segítették elő azt, hogy Finnország rendkívül pozitívan járulhatott hozzá az európai biztonsági és együttműködési értekezlet előkészítéséhez és megtartásához. Ki kell azonban emelnünk, hogy ez a helyzet pártunk, más haladó finn erők és a széles néptömegek harcának eredményeként alakult így. A jelenlegi helyzet pártunktól továbbra is állandó éberséget követel a szélsőjobboldal törekvéseinek visszaverésében és országunk önállóságának teljes mértékű biztosításában. Veszélyesek ebben a vonatkozásban a külföldi mo-

nopoltőkének arra irányuló kísérletei, hogy behatoljon országunkba. Ez elsősorban az EGK-országok nagy monopóliumainak befolyása révén megy végbe. Pártunk egyebek között emiatt ellenezte Finnország és a Közös Piac szabadkereskedelmi szerződését. Az eddigi tapasztalatok igazolják irányvonalunk helyességét.

A kapitalizmus gazdasági és társadalmi rendszerének általános, egyre mélyülő válsága és a jelenleg ezzel együtt járó kulönlegesen mélyreható gazdasági válság, a termelési válság ma Finnországban is mindenki számára érezhető. A válságjelenségek a társadalmi élet minden teruletén megnyilvánulnak. A gazdasági életben a termelőuzemek ki nem használt kapacitása, a munkanélküliség, a külkereskedelmi fizetési mérleg deficitjének növekedése, az árak emelkedése és az infláció a monopolkapitalista rendszer válságának látható jelei. Sok gondunk a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal folytatott jelentős mértékű kereskedelem és gazdasági együttműködés nélkul még nagyobb volna.

A gazdasági válság- és depressziós jelenségek nálunk nehezen megoldható politikai problémákat is okoztak. Pártunk állandó harcot folytat országunk gazdaságpolitikai és belpolitikai irányvonalának megváltoztatásáért. Ezt a harcot egyre nagyobb dolgozó tömegek támogatják, de ez a támogatás egyelőre még nem elég széles körű ahhoz, hogy hatékony demokratikus frontot hozzunk létre a monopóliumok politikájával szemben a mélyreható társadalmi reformok érdekében. A parlamentban a polgári pártok vannak többségben, de nem tudnak tisztán polgári kormányt alakítani, amely erre a többségre támaszkodna. A kormányalakításukhoz legalább is a Szociáldemokrata Párt részvétele szükséges. A Szociáldemokrata Párt amúgy is mintegy 40 éve szinte szünet nélkül részt vesz a polgári pártok kormányaiban. Ezekben az évtizedekben messzemenően igazodott a kapitalista rendszerhez és a polgári politikához. Ennek ellenére továbbra is országunk legnagyobb pártja, és támogatói főként a városok és az ipari központok dolgozói, valamint az alsóbb hivatalnoki kar soraiból kerülnek ki. Kommunista pártunkat is főként az építőipari és az ipari munkások támogatják, de jelentős mértékben kisparasztok is.

Olyan helyzet, amelyben a munkáspártok erőviszonyában jelentős változások következnének be, nem várható. Gyakran megtörténik, hogy az egyik munkáspárt a másik rovására ér el eredményeket. Csakhogy mindkét munkáspárt olyan erős, hogy szilárd,

közösen megtervezett együttműködés utján az eddiginél hatékonyabban tudnák befolyásolni az ország politikáját. Pártunk ezért mindig egyik legfontosabb feladatának tekinti az együttműködés fejlesztését a Szociáldemokrata Párttal. Ez a törekvés az utóbbi tíz évben egyre több támogatót talált a Szociáldemokrata Párt tagjai és hívei, s különösképpen a munkások közül kikerülő tagjai és hívei körében. Az együttműködéshez szükséges előfeltételek létrejöttének jelentősen kedvezett a Szociáldemokrata Párton belüli kommunistaellenes magatartás bizonyos mértékű gyengülése, a Szovjetunió és a többi szocialista ország kommunista és munkáspártjaihoz, a békemozgalomhoz és az imperialistaellenes harchoz való viszonyuk reálisabbá és tárgyilagosabbá válása. Ez a pozitív jelenség természetesen annak kifejeződése, hogy a világban az erőviszonyok a szocializmus javára változtak meg, úgyszintén a Finnország és a Szovjetunió közötti barátsági és együttműködési kapcsolatok fejlődéséből és megszilárdulásából is következik.

Pártunk nem elégedett az eddigi együttműködésnek sem a formáival, sem az eredményeivel. Nincs közös program, nincsenek közösen rögzített kötelező célkitűzések, s az eredmények nem kielégítőek. A Szociáldemokrata Párt vezetősége továbbra is az erőteljesen polgári politikának és saját jobboldalának a befolyása alatt áll. Másfelől megpróbál kitérni a pártunkkal közös politika kötelezettsége elől azzal, hogy szüntelenül az önállóságot hangsúlyozza, és azt emeli ki, hogy csak esetről esetre lehet megegyezni az együttműködésben, közös program elfogadása nélkül. Ennek az a következménye, hogy az együttműködés bizonytalan és nem céltudatos. Pártunk ezt a helyzetet próbálja megváltoztatni.

Pártunk XVII. kongresszusa elfogadott egy programjavaslatot a demokratikus erők együttműködéséről. Ezt a Szociáldemokrata Párttal és a polgári Centrumpárttal tartandó tanácskozások alapjának szánjuk. Egyelőre még nem jöttek létre tárgyalások ezen az alapon. A kormányprogram tartalmaz ugyan egy sor haladó bel- és gazdaságpolitikai célkitűzést, ezek megfogalmazása azonban túlságosan általános, és különbözőképpen lehet értelmezni őket.

A kormánypolitikával kapcsolatban többek között azt a célt tűztük ki, hogy gátat vetünk az inflációnak, csökkentjük a munkanélküliséget és kiegyenlítjük a fizetési mérleget. Az árak ez év első felében néhány korábbi évhez viszonyítva kevésbé emelkedtek, a létfenntartási költségek azonban 18—20 százalékkal nőttek. A fize-

tési mérleg kiegyenlítését a többi kormánypárt és a központi bank vezetősége oly módon tervezi, hogy főként a közberuházásokat csökkentik. Ez azonban egyenesen ellentmond törekvéseinknek és annak a célnak is, amelyet maga a kormány tűzött ki a munkanélküliség enyhítésére. A munkanélküliség jelenleg a munkaképes korú lakosság mintegy 3 százalékát érinti. Hogy ez a szám nem emelkedett még magasabbra, az a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal folytatott kereskedelem növekedésének köszönhető.

A kormányban az adópolitika tekintetében is nézeteltérések voltak. Sikerült azonban odahatnunk, hogy többletadó kivetését határozták el a vállalatokra, a nagy vagyonok tulajdonosaira és a nagy jövedelműekre, bár egyidejűleg megnövelték a fogyasztókra kirótt adókat is. A forgalmi adó növelését, amelyet a többi kormánypárt jóváhagyott, a leghatározottabban ellenezzük.

Kedves elvtársak!

Az enyhülési folyamat kiterjesztésének kulcskérdése ma a minden érdekelt fél számára előnyös átfogó együttműködés fejlesztése, és ez olyan központi feladat, amely összekapcsolódik a társadalmi haladással is. Az államok közötti együttműködés elmélyítésének nélkülözhetetlen előfeltétele az egyenjogúság, a kölcsönös érdekek tiszteletben tartása és a mások belügyeibe való be nem avatkozás, vagyis a helsinki záródokumentum minden elvének szigorú megtartása. A magunk részéről semmiféle illúziót nem táplálunk az imperializmus lényegének megváltozását és az imperialista politika alapvető vonásainak ebből fakadó átalakulását illetően. Az európai államok biztonsági és együttműködési értekezlete óta eltelt idő egyfelől igazolja e konferencia eredményeinek helyességét, másfelől azt a tényt, hogy az imperializmus a legnagyobb akadálya az enyhülés kiterjesztésének.

A néptömegek közös ellenállásával kell kivédeni az Egyesült Államok imperialistáinak minden kísérletét arra, hogy az európai népek belügyeibe beavatkozzon. Ez éppen most igen időszerű feladat, mivel az amerikai imperializmus képviselői újra és újra arcátlan, sőt éppenséggel fenyegető nyilatkozatokat tesznek a nyugat-európai országok belső fejlődésével és ezekben az országokban a haladó erők harcának előrehaladásával kapcsolatban.

Veszélyes és a helsinki értekezlet megállapodásainak ellentmondó irányba mutatnak a fegyverkezés — beleértve a tömeg-

pusztító fegyvereket is — fokozására irányuló követelések. Ez a jelenség az imperialista NATO-tömbben tapasztalható. Egyúttal újabb nyugat-európai katonai-politikai csoportosulások lehetséges kialakulása figyelhető meg. Ezzel függ össze az a veszély is, hogy az NSZK-ban megerősödik a militarizmus. A helsinki értekezletet megelőző időszakban, céltudatos harc eredményeképpen, a második világháború számos maradványát sikerült felszámolni. Az egyik legfontosabb eredmény az NDK nemzetközi jogi elismerése és a nyugat-berlini kérdés rendezése volt.

Értekezletünk dokumentumtervezete igen nagy jelentőséget tulajdonít olyan intézkedéseknek, amelyek lehetővé teszik a leszerelésre való orientálódást és a katonai tömbök egyidejű feloszlatását. Amilyen mértékben sikeres és eredményes a harc e területen, úgy csökken a háborús veszély, amely továbbra is fenyegeti népeink és az egész emberiség jövőjét. Az itt elért haladás szorosan összefügg a társadalmi haladásért folytatott harccal is. Teljes mértékben támogatjuk a dokumentumtervezetben rögzített, a leszerelésre vonatkozó célokat és feladatokat. E célok elérése nem lesz egyszerű, mindazonáltal lehetséges, ha e harcra sikerül egyesítenünk a munkásosztálynak és a lakosság dolgozó rétegeinek erejét, a békéért harcoló erőket.

Kedves elvtársak!

Európa népeinek jövője ma derűsebbnek látszik, mint eddig bármikor. Van lehetőség a béke, a biztonság és az együttműködés megszilárdítására. Annak a forradalmi harcnak, melyet országaink munkásosztálya, népeink a társadalmi haladásért, a demokráciáért és a szocializmusért vívnak, kedvezőek a távlatai. Szilárd meggyőződésünk, hogy a kommunista és munkáspártok szolidaritása és együttműködése egyedül és kizárólag a béke, a nemzeti függetlenség, az együttműködés és a társadalmi haladás ügyét szolgálja. Ez az együttműködés épp ezért értékes és nagy jelentőségű. Minden párt teljes önállóságának tiszteletben tartásával valósul meg, a szilárd, kölcsönös internacionalista szolidaritás és a proletár internacionalizmus tartós elvei alapján. Ebben az értelemben reméljük, hogy az együttműködés pártjaink között mind a kétoldalú kapcsolatok szintjén, mind regionálisan és Európában tovább folytatódik és fejlődik. Megmutatkozik, hogy a vélemény- és tapasztalatcsere, amely a különféle találkozók, szemináriumok és

értekezletek révén valósul meg, hasznos és szükséges. Szükség van egyúttal arra is, hogy olyan közös intézkedésekben egyezzünk meg, amelyek földrészünkön a haladás minden erejét, főként pedig a munkásosztály erőit egyesítik, valamint olyanokban is, amelyek az imperializmus elleni küzdelemre, a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért folytatott harcra vonatkoznak. Kérem önöket, testvérpártjaink képviselőit, hogy országaik kommunistáinak adják át a finn kommunisták szolidáris, testvéri, harci üdvözletét.

FRANZ MUHRI
Ausztria Kommunista Pártja elnökének
BESZÉDE

Kedves elvtársnők és elvtársak!

Először is szeretnénk átadni az osztrák kommunisták szívélyes szolidáris üdvözletét Európa minden, ezen az értekezleten képviselt kommunista és munkáspártjának, s egyúttal külön köszönetünket és az elismerésünket fejezzük ki vendéglátónknak, a Német Szocialista Egységpártnak.

Ausztria Kommunista Pártjának Központi Bizottsága delegációnkat felhatalmazta arra, hogy jóváhagyjuk a tanácskozásunk elé terjesztett, „Az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért" című dokumentumot. Pártunk azt vallja, hogy a bennünket összefűző közös marxista—leninista alapelvek és a közös célok, valamint azoknak a különbségeknek és nemzeti körülményeknek a figyelembevétele, amelyek között pártjaink a maguk országában tevékenykednek, fontos előfeltételei együttműködésünk erősítésének és megszilárdításának. Engedjék meg, elvtársak, hogy ebből kiindulva, az Ausztriában fennálló helyzet alapján és Ausztria Kommunista Pártja nézőpontjából állást foglaljunk egyes problémákkal kapcsolatban.

Ausztriában a helyzetet egyebek között az jellemzi, hogy van egy erős Szocialista Párt, ennek a legnagyobb a befolyása a munkásosztályra, hat éve kormányon van, abszolút többsége van a parlamentben, s döntő befolyása az Osztrák Szakszervezeti Szövetségben.

A szociáldemokrata kormány gazdaságpolitikájával, sokféle állami szabályozó és támogató intézkedésekkel és a megtermelt érté-

keknek a tőke javára való állami újraelosztása révén az állammonopolista profitrendszer támaszaként működik. Ausztriában az állammonopolista hatalmi forma fontos sajátossága a szociális partnerség politikája, amely a kormányok összetételétől és a parlamentben uralkodó többségi viszonyoktól függetlenül megvalósul. A vállalkozói szövetségek vezetőségei, a szakszervezetek és a kormány közötti megállapodások alapján a hosszan tartó teljes konjunktúra körülményei között a tőke növekvő profitokat érhetett el, egyúttal a dolgozóknak magasabb életszínvonalat biztosíthatott. Ez utóbbit tudatosan azzal a céllal, hogy előre megakadályozza a nagyobb mértékű osztály- és tömegharcokat. Ausztriában kereken húsz éve nem került sor jelentősebb munkásmegmozdulásokra és sztrájkokra.

Az utóbbi időben az osztrák kapitalizmus fejlődésének új szakasza kezdődött. A tavalyi gazdasági válság, az idei lassúbb gazdasági növekedés új ár-, tarifa- és adóemelésekkel, alacsonyabb bérmegállapításokkal és az üzemekben a munkaintenzitás fokozásával egész sor terhet rótt a dolgozók vállára. Mindez a vállalkozók maximális profitjainak további biztosítását szolgálja. Ausztriában nincs ugyan tömeges munkanélküliség, a vállalkozók és a kormány azonban a nyomás eszközéül használják fel a bizonytalanságot, az aggódást a munkahelyért, azt a tényt, hogy a munkások és az alkalmazottak számára a munkahely megtartása a legfontosabb. Így akarják elérni, hogy a terheket ellenállás nélkül elfogadják. Különböző területeken erősödnek az ellentmondások, az antidemokratikus irányzatok, a reakciósok és a neofasiszták előretörései. Ausztria Kommunista Pártja elszántan harcol a monopoltőke és a hagyományos polgári pártok politikája ellen.

A szociális partnerség e körülményei között, és mivel a Szocialista Párt vezetősége különösen szoros kapcsolatban áll az állammonopolista rendszerrel, a monopóliumok hatalmának visszaszorítása és felszámolása nem lehetséges anélkül, hogy vissza ne szorítanánk a Szocialista Párt jobboldali vezetőségének befolyását a munkásosztályra. Épp ezért egyik legfontosabb feladatunknak azt tartjuk, hogy a szocialista osztályos társainkhoz fűződő elvtársi kapcsolataink révén és a velük folyó vitákban tudatosítsuk bennük, hogy a fő ellentét nem a kommunisták és a szocialisták között van, ahogyan a Szocialista Párt jobboldali vezetői állítják, hanem a munkásosztály és a tőke között, és hogy az állammonopolista

profitrendszerrel szemben a demokratikus és szocialista alternatíva érvényre juttatásához a szocialista, a kommunista és a katolikus dolgozók akcióegységének létrehozása, továbbá a kommunista párt erősítése szükséges. Egyúttal ez a legfontosabb előfeltétele a Szocialista Párt politikája megváltozásának, e párton belül a baloldali fejlődésnek, amit ma már különösen az ifjúsági és diákszervezetekben sok szociáldemokrata osztályos társunk kívánatosnak tart. Nincs ellentmondás a jobboldali szociáldemokrata vezetők politikájának alapos tárgyi bírálata, a kapitalizmussal kapcsolatos illúziókról folytatott ideológiai vita és a szociáldemokrata osztályos társainkkal kialakítandó akcióegységre irányuló erőfeszítések között. Ellenkezőleg, a kettő elválaszthatatlan egységben van. Pártunk jelenleg széles körű nyilvános kampányt folytat a dolgozók megterhelése ellen azzal a céllal, hogy közös akciók bontakozzanak ki a reáljövedelem emelésére a drágulás elleni hatékony intézkedések, aktív bér- és szociálpolitika révén, s egy demokratikus adóreform elérésére. A kommunisták, szocialisták és katolikus antifasiszták közös fellépésével sikerült elérni a „Deutsches Kulturwerk" („Német Kultúrkör") nevű neofasiszta szervezet és egy Grazba tervezett nagy neofasiszta tüntetés betiltását. Az utóbbi időben közös tüntetésekre és gyűlésekre került sor az államszerződés 7. cikkelyének teljes megvalósítása, a nemzeti kisebbségek egyenjogúsága érdekében, valamint az ellen, hogy a bécsi egyetemen a rendőrséget bevessék a neofasiszták védelmében. Baloldali szocialisták és katolikusok tiltakoznak egy reakciós káderhadsereg kiépítése ellen. Közösen lépnek fel a chilei néppel való szolidaritásért is, és a spanyol antifasiszták és demokraták szabadságharcának támogatásáért. Mindezekben az akciókban a fiatalok voltak a legaktívabbak, és ők álltak az első sorokban.

Elvtársnők és elvtársak!

Az utóbbi években Európában jelentősen előrehaladt a békéért és az enyhülésért folytatott harc. Ez a haladás a Szovjetunió, a többi szocialista ország erejének és békepolitikájának, valamint a kapitalista világban tevékenykedő kommunisták, minden demokratikus és békeszerető erő harcának eredménye.

De tisztában vagyunk azzal is, hogy a kapitalizmus lényege nem változott, és még nem szűnt meg egy harmadik világháború veszélye. A reakciós erők éppen az utóbbi időben fokozott kampányt

bontakoztattak ki az enyhülési folyamat megtorpedózására és a leszerelésre irányuló reális lépések megakadályozására. Ez a helyzet a kommunista pártoknak és Európa minden haladó erejének fokozott és egységes fellépését követeli meg. Arról van szó, hogy a nemzetközi enyhülést visszafordíthatatlanná kell tenni, katonai leszereléssel megerősíteni, és a társadalmi haladás legkedvezőbb feltételeit megteremteni. Ez a célkitűzés egyúttal teljes mértékben megfelel az osztrák nép érdekeinek is.

Ausztria örökös semlegessége hozzájárulás a békés egymás mellett éléshez Európában. Ausztria Kommunista Pártja Ausztria aktív semlegességi és békepolitikája mellett száll síkra, amely országunk függetlenségének megőrzését tekinti feladatának, és aktívan hozzájárul a helsinki határozatok megvalósításához minden vonatkozásban, a leszereléshez, az európai és az egyetemes békéhez. Harcolunk minden olyan kísérlet ellen, ezeket részben maga az osztrák kormány támogatja, amely semlegességünk aláásására és arra irányul, hogy Ausztriát egyre jobban alárendeljék az EGK-nak, katonailag pedig a NATO-nak.

Ausztriában a jobboldali szociáldemokrata vezetők az enyhülési politika folytatásának feltételeül a szociális, a társadalompolitikai status quo fenntartását szabják. Ezzel erről az oldalról is megmutatják összetartozásukat a kapitalista rendszerrel. Magatartásuk nem felel meg annak a helsinki értekezleten elismert alapelvnek sem, amely szerint minden nép szabadon, külső beavatkozás nélkül maga határozhatja meg társadalmi rendszerét.

A legutóbbi tapasztalatok megerősítik, hogy a békés egymás mellett élés nem az ideológiai harc gyengülésével, hanem erősödésével jár együtt. Az országunk dolgozóinak érdekeiért, a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért folytatott küzdelem elválaszthatatlan alkotórészének tekintjük a kommunistaellenesség minden fajtája, köztük a maoizmus elleni eltökélt harcot, valamint az igazság terjesztését a szocialista országokról, a nemzetközi kommunista mozgalom és saját pártunk lényegéről és céljairól.

A valóságos szocializmusnak egyre növekvő fölénye a kapitalizmussal szemben az ember ember általi kizsákmányolásának felszámolásában, a gazdaság gyorsabb és állandó fejlesztési ütemében, a szociális biztonságban, a dolgozók minőségileg új demokratikus jogainak és szabadságjogainak megvalósításában, a nép képességeinek és tehetségének szabad kibontakoztatásában, az új típusú em-

ber kifejlődésében rejlik, azoktól a szabad személyektől függ, akik tudatosan alakítanak ki egy új, emberibb társadalmat. A szocializmus fölénye nem utolsósorban a békés külpolitikában fejeződik ki.

Ausztria Kommunista Pártja a proletár internacionalizmusban, amely a nemzetközi osztályharc története folyamán állandóan új tartalmakkal és formákkal gazdagodik, közös harcunk fontos fegyverét és munkánk erőforrását látja. A Szovjetunióval és az SZKP-val, a többi szocialista országgal, a kommunista és munkáspártokkal, a munkásosztállyal és a dolgozókkal, földrészünk demokratikus és békeszerető erőivel való szolidaritásban — amelyet ezen az értekezleten ismét megerősítünk — autonóm politikánk lényeges alkotórészét látjuk. Internacionalizmusunk, szolidaritásunk megfelel az osztrák munkásosztály érdekeinek és népünk nemzeti érdekeinek is. A kommunistaellenes propaganda megkísérli a proletár internacionalizmus melletti kiállást az „önállóság feladása", az „SZKP vezetési igénye" gyanánt meghamisítani, ilyen pedig a valóságban egyáltalán nincs. A mi pártunk számára a proletár internacionalizmus, az önállóság, az egyenjogúság és a be nem avatkozás mint a kommunista pártok közötti kapcsolatok alapjai nem ellentétek, hanem elválaszthatatlanul összekapcsolódnak.

Autonómiánk, az egyenjogúság elve magában foglalja annak az objektív ténynek az elismerését, hogy a Szovjetunió mint a szocializmus legerősebb országa, az SZKP mint a kommunista világmozgalom legerősebb és legtapasztaltabb pártja a nemzetközi osztályharcban, az imperializmus ellen, a népek felszabadításáért, a békéért és a társadalmi haladásért folytatott harcban különösen jelentős és pozitív szerepet tölt be. A kommunista mozgalomnak azonban már nincs irányító központja, nem lehet, és ne is legyen, sem Moszkvában, sem a világ más részében. Éppen úgy nem, ahogy, nézetünk szerint, a szocializmusnak nem létezhet általánosan érvényes modellje, sem szovjet, sem nyugat-európai, sem egyéb, mert minden országban alkotó módon kell alkalmazni az általánosan érvényes törvényszerűségeket és tapasztalatokat, és szorosan össze kell kapcsolni őket a nemzeti sajátosságokkal.

Ausztria Kommunista Pártja politikáját országunk körülményeinek megfelelően önállóan dolgozza ki. Eszerint dolgoztuk ki a XXII. pártkongresszuson elfogadott programjellegű elképzeléseinket is Ausztriának a szocializmushoz vezető útjáról. A szocializmus és a kommunizmus nem ellentétes a szabadsággal és a demok-

ráciával. A szocialista társadalom nem hozható létre sem kívülről, sem pedig egy kisebbség által, hanem csakis a parasztokkal, az iparosokkal és az értelmiségiekkel szövetkező munkásosztály önkéntes, tudatos és aktív támogatásával. E támogatásnak nemcsak a parlamenti testületek demokratikus választásaiban kell kifejeződnie, hanem a parlamenten kívüli kezdeményezésekben, tömegharcokban és — a munkáshatalom megvalósulása után — a szocialista társadalom építésében való aktív részvételben is.

A szocializmushoz vezető út, az új társadalom létrehozása elválaszthatatlanul összekapcsolódik a demokratikus szabadságjogok megvédésével és fejlesztésével, a dolgozók minőségileg új demokratikus szabadságjogainak megvalósításával: a munkához és a szociális biztonsághoz való joggal; a tanuláshoz való joggal; a kielégítő egészségügyi ellátás és az emberhez méltó lakások biztosításával minden állampolgár részére; az igazságnak megfelelő információval; a legszélesebb körű részvétel lehetőségével minden társadalmi kérdés megvitatásában és eldöntésében; a lelkiismereti szabadsággal; a nők egyenjogúságával. Egyúttal nyíltan megmondjuk szociáldemokrata osztályos társainknak: abszolút demokrácia és szabadság mindenki számára nem létezik. Annak a ténynek teljes elismerésével és figyelembevételével együtt is, hogy a szocializmushoz vezető utak, a szocialista építés formái egyre sokrétűbbekké válnak, változatlanul tény marad az, hogy a kizsákmányoló osztály sohasem fog önként lemondani hatalmáról, gazdagságáról és kiváltságairól. A szocialista demokrácia megvalósítása a nagytőke uralmának megszüntetését, a tőkés kizsákmányolás és elnyomás szabadságának felszámolását, a munkásosztály szilárd államhatalmának létrehozását követeli meg. Azét az államhatalomét, amely mindig hatékony védelmet tud nyújtani a bel- és külföldi monopoltőke restaurációs kísérleteivel szemben, s biztosítani tudja egy új, jobb társadalom felépítését, a legszélesebb és legmagasabb fokú demokrácia megvalósítását a dolgozók számára. A demokrácia és a szocializmus tehát számunkra elválaszthatatlan egység.

Köszönöm a figyelmüket.

HRISZTOSZ PETASZ

a Ciprusi Dolgozó Nép Haladó Pártja (AKEL)
Központi Bizottsága Politikai Bizottsága tagjának

BESZÉDE

Elvtársnők és elvtársak!

Engedjék meg, hogy átadjam önöknek az AKEL forró testvéri üdvözletét.

Pártjaink összeurópai értekezlete történelmi jelentőségű esemény.

Értekezletünk céljai: a béke, a biztonság, az együttműködés és a társadalmi haladás megfelelnek az egész emberiség létérdekeinek. Ezek a fő céljai pártjainknak, valamint népeink legszélesebb demokratikus rétegeinek.

Értekezletünket nem véletlenül tartjuk egy olyan időpontban, amikor folytatódnak az önkényes imperialista intervenciók a népek függetlensége és demokratikus szabadságjogai ellen. Lábbal tiporják az emberi jogokat. Földrészünkön is katonai intervenciót alkalmaznak avégett, hogy Ciprus területének majdnem a felét okkupálják. A ciprusi lakosság egyharmadának menekülnie kellett, és az intervenciósok gyakran fenyegetnek azzal, hogy egész Ciprust megszállják. Sőt az utóbbi időben a legreakciósabb NATO-körök Ciprus ellen tervezett újabb provokációja is lelepleződött. Ennek célja a ciprusi állam felszámolása, a sziget kettős hozzákapcsolása a NATO-hoz, s beillesztése abba.

Az sem véletlen, hogy értekezletünk olyan időpontban ül össze, amelyben az imperializmus legreakciósabb körei támadják a helsinki elveket és nyilatkozatokat, akadályokat állítanak a nemzetközi enyhülés politikájának útjába, továbbra is elnyomják a népek demokratikus jogait, és erőltetik a tömegek kizsákmányolását.

Éppen ez a helyzet sürgeti, hogy pártjaink összeurópai keretben, olyan konferencián, amilyen a mostani, nyilvánítsák ki, hogy harcolni fognak meghirdetett céljainkért.

Pártjaink álláspontját a szerkesztő bizottság egyhangúlag jóváhagyott dokumentuma fejezi ki, amely értekezletünket ezzel a jelszóval teszi emlékezetessé a történelemben: „A békéért, a biztonságért, az együttműködésért és a társadalmi haladásért".

Értekezletünknek ez a dokumentuma a pártjaink által e célra megalakított szerkesztő bizottság és munkacsoport húsz hónapig tartó megfeszített munkájának eredménye. Kemény, de konstruktív munka gyümölcse. Ez a munka demokratikus alapon, egyenjogúan folyt. E munkához az NSZEP mint vendéglátó párt nagyszerű munkakörülményeket biztosított, és az elnökség, Hermann Axen és Paul Markowski elvtársak irányításával, kitűnően és hozzáértéssel vezette a munkát. Pártunk köszönetet mond és elismerését fejezi ki az NSZEP-nek.

Értekezletünk, közös álláspontunk és állásfoglalásaink az európai béke, demokrácia és társadalmi haladás égető problémáival kapcsolatban: az erő és a bizalom forrásai abban a harcban, amelyet pártjaink és népeink irányvonalainknak és programjainknak megfelelően folytatnak. Értekezletünk optimista üzenetként hangzik majd különösen a ciprusi népnek, amely egyenlőtlen és hősies harcot folytat az invázió és a leigázás elmélete és gyakorlata ellen. Ezek napjainkban, tehát a XX. század utolsó negyedében történnek, az amerikai imperializmus és a NATO legreakciósabb köreinek korlátlan és nyílt támogatásával, miközben teljesen és provokatív módon semmibe veszik az ENSZ határozatait és döntéseit, valamint a helsinki csúcskonferencián kinyilvánított elveket.

Pártjaink értekezletének, amely egy évvel a helsinki csúcsértekezlet után ül össze, okvetlenül döntő szerepet kell betöltenie a néptömegek mozgósításában és abban, hogy bevonja őket a helsinki határozatok megvalósításába.

Értekezletünk céljai — a béke, a biztonság, az együttműködés és a társadalmi haladás — csakis a Helsinkiben kidolgozott és meghirdetett elvek szigorú tiszteletben tartásával valósulhatnak meg, nevezetesen a szuverén egyenlőség, a szuverén jogok elismerése, a lemondás az erőszakkal való fenyegetésről, illetve az erőszak alkalmazásáról, a határok sérthetetlensége, az államok területi integritása, a vitás ügyek békés rendezése, a más államok belügyeibe

való be nem avatkozás, az emberi jogok és a szabadságjogok tisztelete, a népek egyenjogúsága és önrendelkezése, valamint a nemzetközi jogi kötelezettségek teljesítése alapján.

Mindennek hatékonysága, ahogyan azt újra és újra hangsúlyoztuk, természetesen attól függ majd, hogy a részt vevő államok mennyire tartják tiszteletben ezt a Helsinkiben elfogadott tíz elvet. A történelmi tapasztalat azonban világosan megmutatta, hogy az az erő, amely eldönti, hogyan cselekszenek az államok, maguknak a népeknek, a történelem alkotóinak az akarata. A helsinki csúcsértekezlet óta máig eltelt idő egyértelműen bizonyította, hogy a néptömegek, a demokratikus erők legszélesebben vett mozgósítása a helsinki megállapodások megvalósítására — létszükséglet. Szeretnék részletesebben foglalkozni a mai európai helyzet egyik aspektusával, egy nézetünk szerint rendkívül komoly aspektussal, amely sürgetően szükségessé teszi a néptömegek hatékony bevonását ezeknek az elveknek, az enyhülés politikájának, a békének védelmezésébe. A ciprusi problémáról van szó.

A demokratikus gondolkodású emberek, élükön a kommunistákkal, néhány nap múlva, az 1974. júliusi tragikus események második évfordulóján, világszerte ciprusi szolidaritási gyűléseket fognak rendezni. E két év alatt mindenki tájékozódhatott a sötét intrikák minden részletéről, amelyeket az Egyesült Államok legreakciósabb imperialista körei eszeltek ki és athéni, ankarai és ciprusi kiszolgálóik ültettek át a gyakorlatba. Épp ezért nem kell részletesen ismertetni a ciprusi kérdést. Értekezletünkön, amely az európai béke problémájával foglalkozik, nyomatékosan el kell ítélnünk, hogy az imperializmus továbbra is intrikákat sző, ármánykodik és államcsínyeket tervez Ciprus ellen. A megszállók továbbra is arcátlanul figyelmen kívül hagyják az ENSZ határozatait és döntéseit, hogy Cipruson az amerikai imperializmus és a NATO legreakciósabb körei részéről minden tekintetben fedezve és bátorítva, „a kész tények" taktikáját érvényesítsék. A felosztás és a kettős hozzácsatolás politikáját támogatják, hogy Ciprust bevonhassák a NATO-ba. Az ENSZ 30. közgyűlésének tavaly novemberben hozott 3395. számú határozata minden külföldi csapat azonnali kivonását követeli Ciprusról. Törökország ehelyett fenntartja és megerősíti ciprusi megszálló csapatait, és ezenfelül 60 000 gyarmatost hozott át Törökországból, hogy az elűzött menekültek területein letelepítse őket, és ezzel átalakítsa a népesség összetételét.

Ciprus demilitarizálása helyett a megszállt területen katonai bázisokat hoztak létre. Ugyanakkor Callaghan „szocialista kormánya", csakúgy, mint előbb a Wilson-kormány, a zürichi szerződések alapján Angliához tartozó legfontosabb katonai támaszpontokon nagy létszámú amerikai csapatokat tűr meg, amelyeket intervenciósokként a közel-keleti válságban vetnének be. Ezzel az imperializmus egyértelműen megmutatta, milyen szerepet szán Ciprusnak a felosztás és a kettős hozzácsatolás e terveivel.

Az ENSZ 30. közgyűlésének tavaly novemberi határozata a menekültek azonnali visszatérését követelte otthonaikba, mégpedig biztonságos körülmények között, valamint a ciprusi probléma igazságos, békés és demokratikus megoldását a ciprusi görögök és törökök szabad és egyenjogú tárgyalásai útján az ENSZ felügyelete alatt, és külső beavatkozás nélkül.

A megszállók azonban a határozat e követeléseivel szemben is teljesen negatív álláspontot vannak. 200 000 görög és 40 000 török cipriótát mint menekülteket embertelen körülmények között tartanak, 2500 család él eltűnt szerettei miatt félelemben és aggodalomban. Az inváziósok aláássák és megtorpedózzák az ENSZ fáradozásait, és azoknak az erőknek a segítségével, amelyek Ciprust bajba sodorták, megkísérlik ezeket a fáradozásokat más eljárásokkal helyettesíteni, anélkül, hogy figyelembe vennék a ciprusi nép érdekeit.

A ciprusi nép szerencsétlenségében, amelyet az imperialista összeesküvés és kiszolgálói, a görög fasiszta katonai diktatúra és az ankarai reakciós körök zúdítottak rá, szívélyes és őszinte támogatást kapott becsületes és önzetlen barátoktól. E támogatást önök, az önök pártjai és népei a proletár internacionalizmus halhatatlan elvének alapján nyújtották. Arról a felmérhetetlen értékű segítségről van szó, amelyet a szocialista országok, élükön a Szovjetunióval, szüntelenül adtak, a tömbön kívüli országok, valamint az egész világ békeszerető és demokratikus erői segítségéről.

Ezt a támogatást, elvtársak, Ciprus függetlensége és integritása jegyében nyújtották. Végső soron azonban nem ez az egyedüli értelme a Ciprus küzdelméhez nyújtott támogatásnak. A mélyebb jelentősége nem csupán abban rejlik, hogy egy kis létszámú, fegyvertelen félmilliónyi nép hősiesen ellenáll. Abban rejlik, hogy a Földközi-tenger keleti területének e részén, Cipruson, a súlyos megrázkódtatást átélt kőolajvidékek közelében, a három földrész talál-

kozásánál továbbra is elvek ütköznek össze: egyfelől az imperializmus, az erőszak és leigázás politikájának elve, másfelől a szabadságé, a békéé és a társadalmi haladásé. Mi, a ciprusi nép, optimisták vagyunk harcunk kimenetelét illetően. Bizakodásunk alapja ellenállásunk nagyra értékelhető önzetlensége. Ez a harc több mint 8000 halottat és eltűntet követelt, akik közül mintegy 4000 az AKEL tagja vagy híve volt. E bizakodás alapja egyben a demokratikus gondolkozású emberiség támogatása.

A proletár internacionalizmus halhatatlan elvéből következő nemzetközi segítségnek döntő szerepe volt már fél évszázaddal ezelőtt is az első szocialista állam, az akkor még fiatal Szovjetunió megvédésében a kapitalista erők intervenciójától. Segített szétzúzni a hitleri fasizmus invázióját 1941—1945-ben, megmentette ezt az országot a revansizmus és az imperializmus üzelmeitől, megmentette Kubát és Angolát is.

Ebből a hatalmas erőből, amely a proletár internacionalizmus kiapadhatatlan forrásából fakad, s amelyre bizalommal tekintenek az arab testvérnépek, az NSZK testvérnépe, az ír, a spanyol, a portugál, a török és a görög testvérnép, Ciprus harcoló népe is részesedik. Nem állítjuk, hogy Cipruson minden szükséges megtörtént a nemzetközi szolidaritás teljesen hatékony kibontakoztatása érdekében. Cipruson is vannak még olyan politikai erők, amelyek tudatosan vagy öntudatlanul áldozatul esnek a kommunistaellenes és fő formája, a szovjetellenes propagandának. Ez a hiba segítette hozzá az imperializmus „oszd meg és uralkodj" politikáját ahhoz, hogy egymás ellen uszítsa a görög és török ciprusiakat. Cipruson még az utóbbi időben is hallatszanak a kommunista- és szovjetellenesség befolyását tükröző hangok, amelyek a ciprusi külpolitika áthangolását, a szövetségektől való távolmaradás helyett a Nyugattal való szövetkezést követelik, hogy ily módon érjék el állítólag a ciprusi probléma igazságos megoldását és más hasonlókat. A ciprusi nép túlnyomó többsége azonban ezeket a nézeteket összeegyeztethetetlennek tartja Ciprus érdekeivel, hiszen tudja, hogy ezzel kiszolgáltatnák Ciprust a farkasoknak. Cipruson széles politikai körök mindjobban megértik az internacionalista, imperialistaellenes szolidaritás jelentőségét a ciprusi probléma igazságos megoldásában.

Elvtársak, miközben az országunk függetlenségéért vívott harc élvonalában állunk, egyúttal nem felejtjük, milyen súlyos meg-

próbáltatások sújtják a chilei népet, spanyol, ír, portugál, görög és török testvéreinket. Gondolatban együtt vagyunk mindazokkal a népekkel, amelyek harcolnak a demokráciáért, a függetlenségért és a társadalmi haladásért. Nem tévesztjük szem elől azt sem, hogy az NSZK-ban a kommunistáknak és demokratáknak küzdeniük kell a demokratikus szabadságjogokért, és biztosítjuk őket törhetetlen szolidaritásunkról. Támogatólag csatlakozunk azokhoz a testvérpártokhoz, amelyek közvetlenül itteni értekezletünk után Strasbourgban ülnek össze evégett; fogadják forró harci üdvözletünket, és szívből jövő testvéri együttérzésünkről biztosítjuk őket.

Értekezletünk dokumentuma együttérző harcossággal hív fel minden demokratikus gondolkodású embert, hogy támogassa a ciprusi népet problémájának igazságos, békés megoldásáért folytatott harcában. Hasonló felszólítások értekezletünk emelvényéről is elhangzanak. Elvtársak, szívből köszönjük ezt a támogatást.

Ezenkívül az elmúlt hét nemzetközi sajtójában a súlyos megpróbáltatásokat átélt ciprusi nép harcához nyújtott lényegesen nagyobb horderejű segítségről is olvashattunk: a Szovjetuniónak arról a jegyzékéről van szó, amelyet Görögország, Törökország és más országok kormányaihoz intézett Ciprusra vonatkozóan. Ez a lépés, a sajtókommentárok szerint, jelentősen különbözik minden eddigitől, aggodalmat fejez ki, és figyelmezteti mindazokat, akik felelősek azért, hogy a ciprusi kérdésre vonatkozó ENSZ-határozatokat nem hajtották végre.

Ciprus nagy barátjának ez az állami szintű lépése arról tanúskodik, hogy a Szovjetunió következetesen megtartja a proletár internacionalizmus elvét, s az külpolitikájának alapja. Szeretnénk felhasználni az alkalmat arra, hogy e helyütt is kifejezzük a ciprusi nép határtalan háláját ezért a támogatásért. Egyúttal kijelentem, a ciprusi nép teljes mértékben egyetért a Szovjetunió javaslatával, hogy az ENSZ keretében és a tömbön kívüli államok széles körű részvételével nemzetközi tanácskozást tartsanak a ciprusi kérdésről.

Beszédem elején utaltam a néptömegek bevonásának és mozgósításának szükségességére a helsinki csúcskonferencia elveinek és megállapodásainak megvalósítása érdekében. A ciprusi nép harcának internacionalista támogatására vonatkozó felszólítással szeretném befejezni beszédemet.

Az ENSZ közgyűlésének és Biztonsági Tanácsának határozatai és döntései értékes támogatást adnak Ciprusnak. Éppen ilyen értékes Ciprus számára az állami és más szinten nyújtott sokrétű támogatás is.

Ámde az, hogy a ciprusi megszállók és támogatóik szüntelenül megtagadják ezeket a határozatokat, olyan helyzetet teremt, amely különbözik az eddigitől. Ez provokáció az ENSZ elvei, a helsinki elvek ellen, s egyúttal értekezletünk céljai ellen is. Minőségileg másfajta helyzetet teremtett, amelyet már nem lehet az eddigi eszközökkel megoldani, olyan helyzetet, amely igényli a néptömegek aktívabb bevonásában kifejezésre jutó internacionalista szolidaritást. A kapitalista országokban tevékenykedő pártjainkat ilyen meggondolások vezérlik, és mi hálásak vagyunk nekik ezért.

Két hét múlva megkezdődnek a ciprusi szolidaritási gyűlések. Ezekre a nemzetközi szolidaritási bizottság a ciprusi tragédia második évfordulója alkalmából szólított fel. Ilyen és másféle intézkedésekkel az egész világ dolgozói és demokratikus erői rákényszeríthetik a megszállókat, hogy hagyják el Ciprust, s a ciprusiak, a görögök és a törökök egyaránt, ahogyan dokumentumunkban is szerepel, egyenjogú tárgyalásokon maguk találjanak olyan megoldást, amely érdekeiknek megfelel, s egyengeti az utat testvéri együttélésük, boldogságuk és társadalmi haladásuk előtt.

ERICH ZIEGLER

Nyugat-Berlin Szocialista Egységpártja elnökhelyettesének

BESZÉDE

Tisztelt elvtársak!

Nyugat-Berlin Szocialista Egységpártjának küldöttsége tolmácsolja Európa kommunista és munkáspártjai képviselőinek pártunk valamennyi tagja és a párt elnöke, Gerhard Danelius elvtárs testvéri üdvözletét.

Szeretnénk ugyanakkor kifejezni elégedettségünket azért, hogy létrejött az európai kommunista és munkáspártok konferenciája. A konferencia és kollektívan kidolgozott dokumentumunk bizonyítja mozgalmunk erejét, eszményeink közösségét és azt az egységes akaratunkat, hogy a népekkel és a népekért minden erőnkkel küzdünk az európai béke, biztonság, együttműködés és társadalmi haladás érdekében.

Nyugat-Berlin Szocialista Egységpártja kijelenti, hogy teljesen egyetért a konferencia „Az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért" című dokumentumával, amely az európai béke megszilárdításának és az imperializmus ellen vívott harc új szakaszának reális és konstruktív akcióprogramja. Pártunk szilárd elhatározása, hogy Nyugat-Berlin munkásosztálya iránt viselt felelősségének megfelelően és a proletár internacionalizmus szellemében elősegíti a közös nemes célok megvalósítását.

Elvtársak!

Pártunk tapasztalatai megerősítik a dokumentumnak azt a megállapítását, hogy a békés egymás mellett élés politikája kedvező

feltételeket teremt a munkásosztálynak és valamennyi demokratikus erőnek a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért vívott harca továbbfejlődése számára. A békéért és az enyhülésért vívott harc, valamint a dolgozók szociálpolitikai és demokratikus követeléseiért folytatott küzdelem szoros összefüggése Nyugat-Berlinben különösen szembetűnő.

Nyugat-Berlint az imperializmus csaknem 25 éven át fegyverként és békebontóként használta fel a szocialista országok, különösen az NDK ellen. Mindez a múltban többször is veszélyeztette Európa és a világ békéjét, lakosságunknak pedig csak kárt és hátrányokat okozott. Annál erősebben érezzük a szocializmus megerősödésének messzeható pozitív érvényesülését, annak hatását, hogy a nemzetközi erőviszonyok a béke és a szocializmus javára változtak meg. A nemzetközi erőviszonyok e megváltozásának köszönhetők a szocialista és a kapitalista országok között kötött, itt már sok elvtárs által méltatott szerződések.

Igen nagyra értékeljük a különböző társadalmi rendszerű országok között Európában az utóbbi években kötött szerződéseket, amelyek között kiemelkedő jelentőségű a Nyugat-Berlinre vonatkozó négyoldalú egyezmény. Pártunk minden erejével támogatta ezt a fejlődést, amely városunk és lakossága számára jelentős javulásokat hozott.

Milyen hatással járt a Nyugat-Berlinre vonatkozó négyoldalú egyezmény? Jelentős nemzetközi jogi előfeltételeit teremtette meg annak, hogy Nyugat-Berlin ne legyen többé Európa különösen neuralgikus pontja, valamint nemzetközi viszályok és konfliktusok állandó forrása.

Meghiúsult az agresszív körök éveken át alkalmazott taktikája, amellyel a szocializmust Nyugat-Berlinből kiindulva akarták visszaszorítani és a béke biztosításához szükséges lépéseket meggátolni. A dolgok ilyen alakulása, mint azt az élet bebizonyította, elsősorban városunk lakosságának érdekeit szolgálja, de kontinensünk valamennyi népének, mindazoknak az érdekeit is, akiknek a béke, az enyhülés és a biztonság létfontosságú cél.

A Nyugat-Berlinre vonatkozó négyoldalú egyezmény és az NDK-val kötött megállapodások és egyezmények ugyanakkor igazolják azt, amit pártunk a hidegháború legsúlyosabb napjaiban is mindig újból elmondott a munkásoknak és a dolgozóknak: az erőnek és a konfrontációnak a szocializmus ellen alkalmazott politiká-

jával hosszú távon semmit sem lehet elérni. Nyugat-Berlin csak azzal nyerhet, ha normális kapcsolatokat teremt a Német Demokratikus Köztársasággal és más szocialista országokkal, jó viszonyban van Nyugattal és Kelettel egyaránt.

Elsősorban a békés egymás mellett élés és az enyhülés politikájának megvalósulása — ezt látjuk Nyugat-Berlinben is — korlátozza az imperializmusnak azt a lehetőségét, hogy a hidegháború jelszavaival elterelje a figyelmet az imperialista rendszerben rejlő ellentmondásokról és nehézségekről. Az eddiginél többen gondolkodnak el Nyugat-Berlinben saját szociális és politikai problémáikról. Erősebben bontakozik ki a munkásoknak és más dolgozó rétegeknek a legsajátabb érdekeikért vívott harca. Az ellentmondások éleződésével a tőke és a munka között, illetve a nép és a monopóliumok érdekei között nálunk Nyugat-Berlinben is kedvezőbbekké váltak a feltételek az osztályöntudat és az osztályharc fejlődéséhez.

Egyetértünk a dokumentumnak azzal a megállapításával, hogy az imperializmus agresszív lényege nem változott. Éppen a mi városunkban nem lehet figyelmen kívül hagyni: továbbra is működnek olyan erők, amelyek megkísérlik meghiúsítani a négyoldalú egyezmény megvalósítását, hogy ily módon újabb és újabb akadályokat gördítsenek az enyhülés útjába. Ezek az erők főképp a négyoldalú egyezmény leglényegesebb pontját, azt a nemzetközi jogilag kötelező megállapítást támadják, amely szerint Nyugat-Berlin nem képezi a Német Szövetségi Köztársaság részét, és a Német Szövetségi Köztársaság a várost nem kormányozhatja.

Pártunk lankadatlanul harcol azért, hogy Nyugat-Berlint a béke és az enyhülés konstruktív elemévé változtassa. A konferencia dokumentumában foglalt akcióprogramhoz való hozzájárulásunknak tekintjük, hogy a munkásosztályt és a többi dolgozót az enyhülési politika folytatására, a négyoldalú egyezmény szigorú betartásáért vívott harcra mozgósítsuk. Az ezen az úton megtett minden lépés csak használhat Nyugat-Berlinnek, városunk életképességének javulását és lakosságunk érdekeinek védelmét szolgálja.

A dokumentumnak az a megállapítása, hogy azok a nehézségek, amelyekkel az imperializmus küzd, a kapitalizmus általános válságának további elmélyüléséből fakadnak, Nyugat-Berlinre is vonatkozik, jóllehet a válság a városban még nem jelentkezik olyan éles formában, mint Európa más országaiban.

Nyugat-Berlinben jelenleg a gazdasági konjunktúra bizonyos

felélénkülésének jelei mutatkoznak. A helyzetet ennek ellenére a munkahelyek bizonytalansága, az ifjúsági munkanélküliség, a fiatal nemzedék kiképzésére szolgáló oktatási intézmények hiánya jellemzi. Városunkban még mindig mintegy 30 000 munkanélküli van. Az inflációs áremelkedés tovább tart, és változatlanul rosszak a viszonyok az oktatásban. Élesedik az ellentét a tőke és a munka között. Nyugat-Berlin uralkodó és kormányzó körei erre azzal felelnek, hogy fokozzák támadásaikat a demokratikus szabadságjogok ellen. Nyugat-Berlin Szocialista Egységpártja ezért elszánt harcot folytat a mélyreható társadalmi reformokért és az alapvető demokratikus jogok, a dolgozók napi és jövőbeli társadalmi és politikai érdekeinek védelméért.

Mind több az olyan munkás, alkalmazott és értelmiségi, aki nem hajlandó ellentmondás nélkül belenyugodni a társadalmi és politikai jogai ellen indított támadásokba. Erről tanúskodott a nyomdaipari munkások hatékony 14 napos sztrájkja; ezt példázta a demokratikus szabadságjogok védelmében és kiépítésére indított mind szélesedő mozgalom, amelyben kommunisták, szociáldemokraták, szakszervezeti tagok, polgári demokraták, ifjúszocialisták, keresztény körök, diákok és professzorok vesznek részt. Az a kiemelkedő szerep, amelyet pártunk tagjai ebben a harcban játszanak, mutatja, milyen következetesen követi pártunk azt az általános politikai irányvonalát, amelynek célja a munkásosztály akcióegységének megteremtése és megszilárdítása, s valamennyi imperialistaellenes erő széles körű szövetségének megvalósítása. Nem engedjük, hogy a pártnak ettől a megváltoztathatatlan irányvonalától egyes jobboldali szociáldemokrata vezetők elutasító magatartása eltérítsen bennünket. A kommunista, a szociáldemokrata, és a keresztény munkások osztályérdekeinek közössége a nagytőke elleni harcban objektív tény, amelyet senki sem szüntethet meg.

Szeretnénk felhasználni az alkalmat arra, hogy valamennyi testvérpártunknak és őáltaluk hazájuk valamennyi demokratikus erejének megköszönjük azt a nagy támogatást, amelyet a demokratikus jogok és a nyugat-berlini kommunisták, szociáldemokraták és demokraták védelmében, az állami üldöztetésük megakadályozására indított mozgalomnak nyújtanak.

Kedves elvtársak!

A szocialista államok minden sikere segíti a békéért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért vívott nyugat-berlini harcot, és bátorítja pártunk valamennyi tagját és barátját. A valóságos szocializmus előrehaladása és eredményei erősen ösztönzik a kapitalizmussal és az imperializmussal vívott harcunkat. Megerősítik meggyőződésünket, hogy pártunk szocialista céljai helyesek.

Nem hallgathatjuk azonban el, hogy Nyugat-Berlinben még erősen hat a kommunistaellenesség és a szovjetellenesség. Az osztályellenség az utóbbi időben, különösen a valóságos szocializmus sikerei és a különböző társadalmi rendszerű államok kapcsolataiban, a békés egymás mellett élés elveinek érvényesülésében elért haladás láttán fokozza a kommunistaellenes és szovjetellenes uszítást. Az ellene folytatandó elszánt harc most és a jövőben is pártunk fontos feladata. Tudjuk, milyen nagy kárt okoz a szovjetellenesség — bármilyen formában lép is fel — saját munkásosztályunknak és harcának.

Tisztelt elvtársak!

Pártunkban, Marx, Engels és Lenin tanításaihoz híven, a proletár internacionalizmus és Nyugat-Berlin munkásosztálya érdekeinek harcos képviselete elválaszthatatlan egységet képez. Internacionalista módon cselekedni a mi pártunk számára azt jelenti, hogy felelősségteljesen folytatjuk a harcot Nyugat-Berlinben az imperializmus ellen, a békéért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért, és ugyanakkor a kommunista világmozgalom közös céljainak és érdekeinek szolgálatára törekszünk. Ebben az értelemben folytatjuk majd munkánkat a konferencia után.

Engedjék meg, hogy befejezésül szívből megköszönjem a Német Szocialista Egységpártnak és főtitkárának, Erich Honecker elvtársnak, hogy e jelentős konferencia megtartására kiváló feltételeket teremtettek. Ugyanakkor köszönöm valamennyi pártnak, hogy aktívan és felelősségteljesen elősegítette az európai kommunista és munkáspártok konferenciájának létrejöttét Berlinben, az NDK fővárosában. Szeretnénk kifejezni azt a mély meggyőződésünket, hogy ez a konferencia új ösztönzést ad majd pártjainknak, valamennyi imperialistaellenes erőnek a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért vívott harcban.

LEONYID ILJICS BREZSNYEV
a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága főtitkárának
BESZÉDE

Kedves elvtársak!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának küldöttsége forrón üdvözli az európai kommunista és munkáspártok konferenciájának résztvevőit. Tolmácsoljuk önöknek tizenöt és fél millió szovjet kommunista testvéri barátságát és harci szolidaritását. Szívélyes köszönetünket fejezzük ki elvtársainknak a Német Szocialista Egységpártban, és személyesen Honecker elvtársnak a gondoskodásért, konferenciánk nagyszerű megszervezéséért.

Ebben a teremben Európa 29 kommunista pártjának vezető személyiségei vannak jelen. Olyan emberek gyűltek össze itt, akik életüket a dolgozó nép jogaiért, az új, igazságos társadalmi rendszerért, a népek valóban tartós békéjéért vívott harcnak szentelték. Pártjaink különböző feltételek között dolgoznak és különböző feladatokat oldanak meg, s eközben az országuk konkrét helyzetének megfelelő saját taktikát és stratégiát alkalmaznak. De valamennyien egységes harcnak vagyunk a résztvevői, egy irányban haladunk, és mindannyiunkat összeköt a közös nemes végső cél. Ezért nekünk, európai kommunistáknak, közös ügyünk érdekében hasznos a véleménycsere, az olyan fontos és időszerű téma megvitatása, mint az európai béke, együttműködés, biztonság és társadalmi haladás.

Bizonyos mértékben jelképesnek tekinthető, hogy éppen itt, Berlinben gyűltünk össze. E város, ahol bevégződött a hitlerizmus megsemmisítése, e város, amely 30 évvel ezelőtt még romokban hevert, most a szocialista újjászületés, felvirágzás és céltudatos ha-

ladás nagyszerű példája. Ma ez a város a Német Demokratikus Köztársaság fővárosa, egy olyan államé, amelyet minden szándéka — ahogyan ezt az NSZEP IX. kongresszusa ismét megerősítette — a kommunista jövő nevében végzett békés alkotómunkához kapcsol.

És most ez a Berlin vendégszeretően fogadta Európa kommunistáit, akik azért gyűltek egybe, hogy népeiknek a béke és a társadalmi haladás új távlataihoz vezető utat ajánlják. Ez valóban meggyőző bizonyítéka az Európában bekövetkezett történelmi változásoknak.

Kontinensünk már korántsem az az Európa, amely 30 évvel ezelőtt a második világháborúból lerombolva, vértől borítottan, fölperzselve került ki. Még csak nem is olyan, mint amilyen a 10—15 évvel ezelőtti volt, a hidegháború időszakában. Megváltoztak az osztály-erőviszonyok — nemzetközi vonatkozásban és sok államon belül is. Jelentősen nőtt a munkásosztálynak és élcsapatának, a kommunista pártnak Európa társadalmi életében betöltött szerepe.

Amit Európa népei máig elértek, az mindenekelőtt a fasiszta agresszorok és elnyomók ellen vívott felszabadító harcnak az eredménye. Az emberek tízmilliói áldozták életüket e harcban. Hozzájárultak Európa megújulásához. Ezt sohasem feledjük.

A mai Európa jelentős mértékben a kontinens számos országában sikeresen épülő szocializmus és kommunizmus eredménye. És eredménye annak az állhatatos és tántoríthatatlan küzdelemnek, amelyet a szocializmus országai a nemzetközi küzdőtéren a békéért folytatnak.

Európa új arculata ugyanakkor eredménye annak a fokozódó osztályharcnak is, amelyet a munkásosztály vezetésével a burzsoá országok dolgozói, széles társadalmi körök a tartós békéért vívnak.

Annak az időszaknak, amelyet mi átélünk, fontos megkülönböztető vonása az, hogy a mai európai változások a kapitalizmus általános válságának elmélyülése közepette mennek végbe. Itt kívánom hangsúlyozni, hogy ez nemcsak gazdasági válság, hanem politikai és erkölcsi is. Ez a válság mindinkább meggyőzi a tömegeket arról, hogy a kapitalizmus olyan társadalom, amelynek nincs jövője, s ezzel növeli a másik, a szocialista út híveinek számát. Ezt a válságot nem lehet feltartóztatni sem az imperialisták katonai-politikai tömbjeinek felélénkítésével és a fegyverkezési hajszával,

sem a monopóliumok gazdasági integrációjával, sem társadalmi látszatreformokkal, sem pedig elnyomással.

Ma világosabb, mint bármikor, hogy az imperializmus többé nem diktálhatja Európa sorsát. Ennek eldöntésében immár döntő a szavuk a szocialista államoknak, a tőkésországok demokratikus és munkásmozgalmának. És abban, hogy Európa már 30 éve békében él, éppen ezek az erők szerezték a legnagyobb érdemeket.

Az Európában kialakult új körülmények között végre megoldódott sok olyan akut és robbanással fenyegető probléma, amely a második világháború idejétől lázas állapotban tartotta a földrészt. Jó irányban változtatták meg az európai helyzetet a szocialista országoknak a legutóbbi években Franciaországgal, az NSZK-val és más nyugati országokkal kötött szerződései és megállapodásai, úgyszintén a Nyugat-Berlinre vonatkozó négyoldalú megállapodás.

A békés egymás mellett élés elvei az államközi kapcsolatok vezető irányzatává lettek. Ennek legmeggyőzőbb megnyilvánulása az Egyesült Államok és Kanada részvételével megtartott összeurópai tanácskozás sikere volt. A béke erőinek hatalmas politikai győzelme ez.

A tanácskozás záródokumentuma az államok békés kapcsolatainak és együttműködésének gazdag, sokoldalú kódexe. Valamennyi javaslatát igyekszünk megvalósítani. De mindennél többre értékeljük azt, hogy ez a dokumentum az európai tartós béke biztosítására irányul. Hiszen ez volt az összeurópai tanácskozás fő célja — hogy hozzájáruljon az európai népek békéjének és biztonságának megszilárdításához.

A nemzetközi enyhülés ügyének sikere lelkesítette és megszilárdította a béke és a haladás erőit, növelte tekintélyüket és befolyásukat a tömegek körében. Megmutatta, hogy a burzsoá országokban az uralkodó körök reálisan gondolkodó képviselőinek a pozíciói megalapozottak. De felháborította és aktivizálta a reakciós és militarista erőket, mindazokat, akik vissza akarják téríteni Európát és az egész világot a hidegháborús időkhöz és ahhoz, hogy a nukleáris katasztrófa szakadékának szélén egyensúlyozzon. Indulatba hozta mindazokat, akik a halált és pusztulást hozó fegyverek gyártásából élnek, akik képtelenek más politikai karriert elképzelni, mint hogy „keresztes hadjáratra" uszítsanak a szocialista országok és a kommunisták ellen, vagy hogy — miként azt Kína maoista vezetői teszik — nyíltan „az új háborúra való készülődésre" szólít-

sanak fel, arra számítva, hogy hasznot húznak abból, ha más államokat és népeket egymás ellen fordítanak.

Ezek a különböző erők különböző formákban fordulnak szembe az enyhüléssel. De ami a fő — arra törekszenek, hogy tovább fokozzák a már eddig is példátlan méretű fegyverkezési hajszát.

Evégett az imperializmus agresszív erői és cinkosaik újból terjesztik az ízetlen legendát a nyugati országokat fenyegető „szovjet veszélyről". A tömegtájékoztatási eszközök és exponált politikusok is makacsul terjesztenek olyan abszurd állításokat, amelyek durván meghamisítják a Szovjetunió és más szocialista államok politikáját.

Minden józan megfontolás ellenére a szocialista országokat teszik „felelőssé" más államokban bekövetkező belpolitikai eseményekért, polgárháborúkért és nemzeti felszabadító háborúkért. A nyárspolgárokat „orosz tankoszlopokkal" rémisztgetik; azt próbálják elhitetni, hogy a Szovjetunió és a Varsói Szerződés többi országa rendkívüli mértékben növelte fegyverkezését és „Nyugat-Európa elleni háborút" készít elő.

Ezek a hazugságok azonban kártyavárként omlanak össze, mihelyt a tényekkel, a valósággal szembesítjük őket.

Ami Közép-Európát illeti, nincs nagy különbség a Varsói Szerződés és a NATO hadseregeinek számszerű erejében. Színvonaluk már sok éve többé-kevésbé azonos (mindegyik fél profiljának bizonyos különbözőségeivel). S ezt a nyugati hatalmak éppen olyan jól tudják, mint mi.

Ezért a szocialista országok megállapodást javasolnak kötni a felek fegyveres erőinek és fegyverzeteinek egyenlő csökkentéséről (kezdetben a Szovjetunió és az Egyesült Államok között) azzal a céllal, hogy ne változzanak meg az erőviszonyok, de csökkenjenek a felek katonai kiadásai és az összecsapás veszélye. Úgy látszik, mi sem lehet logikusabb és igazságosabb ennél. Mégis: a NATO-országok makacsul arra törekszenek, hogy a csökkentés ne egyenlő mértékű legyen, s így az erőviszonyok javukra és a szocialista országok kárára változzanak meg. Világos, hogy ebbe nem mehetünk bele, és nyugati tárgyalópartneraink, láthatólag, maguk is értik ezt. Így hát álláspontjuknak csak egy értelme lehet: fékezni a tárgyalásokat, akadályozni a közép-európai fegyveres erők és fegyverzetek csökkentését.

Nem más, a Szovjetunió javasolta, hogy a közép-európai fegyveres erők és fegyverzetek csökkentéséről folyó tárgyalásokon részt vevő államok vállaljanak kötelezettséget: mindaddig, amíg a tárgyalások tartanak, nem növelik fegyveres erőik létszámát. A Nyugat azonban ezt a javaslatot sem fogadta el. A NATO tovább növeli Közép-Európában állomásozó katonai erőinek létszámát és ütőerejét.

Ki van tehát az európai háborús veszély csökkentése mellett, és ki hat közre növekedésében?

A Szovjetunió az egyetlen nagyhatalom, amelyik nem növeli évről évre katonai kiadásait, és az államok katonai költségvetésének egyeztetett általános csökkentésére törekszik. Eközben az Egyesült Államok katonai költségvetése szakadatlanul nő. Már meghaladja a 100 milliárd dollárt. A NATO nyugat-európai tagjainak katonai kiadásai pedig öt év alatt — 1971-től 1975-ig — több mint a kétszeresére nőttek.

Ez a valóság. S ez önmagáért beszél. Emlékeztetünk még néhány beszédes tényre.

Éppen a Szovjetunió terjesztette elő azokat a fontos javaslatokat, hogy kössenek világszerződést az erőszakról való lemondásról a nemzetközi kapcsolatokban, általánosan tiltsák be a tömegpusztító fegyverek új fajtáit és rendszereit (ezek között a nukleáris fegyvernél még szörnyűbb fegyverek is megjelenhetnek). Ezeket a javaslatokat világszerte széles körben helyesléssel fogadták, de a nyugati hatalmak kormányainál, nem is szólva Kínáról, eddig sajnos nemigen tapasztalható szándék a megvalósításukra.

Éppen a Szovjetunió javasolta hivatalosan a stratégiai fegyverek további korlátozásáról folyó szovjet—amerikai tárgyalásokon, hogy mondjanak le olyan új, még pusztítóbb fegyvertípusok létrehozásáról, mint amilyen például a „Trident", rakétával fölszerelt tengeralattjáró és a B—1-es stratégiai bombázó az Egyesült Államokban, s az ezeknek megfelelő rendszerek a Szovjetunióban. Az Egyesült Államok azonban elutasította javaslatainkat, és hozzálátott ezeknek az újabb tömegpusztító eszközöknek a megteremtéséhez.

Éppen a Szovjetunió javasolta az Egyesült Államoknak, hogy állapodjanak meg abban, hogy kivonják a nukleáris fegyvereket hordozó szovjet és amerikai hadihajókat a Földközi-tengerről. Javaslatunkat azonban elutasították.

Éppen a Szovjetunió javasolta, hogy kössenek megállapodást az atomfegyver-kísérletek általános és teljes betiltásáról. Ez a javaslat széles körű támogatásra talált az ENSZ-ben. Más atomhatalmak azonban nem voltak hajlandók tárgyalóasztalhoz ülni, hogy kidolgozzák a vonatkozó megállapodást.

Mindezek a javaslataink továbbra is érvényesek. Többségük, más konkrét javaslatokkal együtt, bekerült „a békéért, a nemzetközi együttműködésért, a népek szabadságáért és függetlenségéért folytatott további harc programjába". Ezt az SZKP XXV. kongresszusa jóváhagyta, és ennek megvalósításáért küzd pártunk és államunk.

Ugy gondolom, elvtársak, az eddig elmondottak elegendők annak a kérdésnek a helyes megválaszolásához, hogy valójában ki törekszik a fegyverkezési hajsza megfékezésére, és ki az, aki tetteivel szítja azt.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a tartós béke megteremtése bonyolult dolog, s nagy energiát, állhatatosságot és következetességet igényel. Nem sokkal az októberi forradalom után a szovjet állam feladatairól szólva az első világháború befejezéséért vívott harcban, Vlagyimir Iljics Lenin hangsúlyozta: „Aki azt hitte, hogy könnyen hozzá lehet jutni a békéhez, hogy csak enyhe célzást kell tenni a békére, és a burzsoázia tálcán hozza nekünk, az egészen naiv ember." Leninnek ezek a szavai ma is időszerűek. Biztosíthatom önöket, elvtársak, hogy pártunk nem csökkenti erőfeszítéseit a béke és a népek biztonsága ügyéért vívott harcban.

Ezzel kapcsolatban mi továbbra is nagy jelentőséget tulajdonítunk a szovjet—amerikai kapcsolatok javításának; annak, hogy az utóbbi években a Szovjetunió és az Egyesült Államok által aláírt megállapodásokat és szerződéseket mindkét fél szigorúan betartsa, továbbá annak, hogy új szerződéseket kössünk, amelyek megszilárdítanák és folytatnák az 1972-ben és 1973-ban megkezdett ügyet.

Természetesen elsőrendű jelentőségű lenne, ha sikeresen befejeződne a stratégiai fegyverzetek korlátozásáról szóló új megállapodás elhúzódó kidolgozása. A Szovjetunió ebben a kérdésben jóakaratról és építő szellemről tett és tesz tanúbizonyságot. Annál különösebb, hogy az Egyesült Államok felelős köreiben időről időre felhívások hangzanak el a gyorsított fegyverkezésre, s ilyenkor a Szovjetunióval folytatott tárgyalások elhúzódására hivatkoznak,

egy olyan késedelemre, amely már több hónapja tart, és — nyíltan meg kell mondanunk — nem a mi hibánkból.

Elvtársak!

Nem egyszerű dolog aknamentesíteni azt a lőpor-, pontosabban szólva atombombaraktárt, amivé napjainkban Európa lett. De meg kell kezdeni a tényleges előrehaladást ebben az irányban. A mai körülmények között minden olyan konkrét intézkedés hasznos, amely a keleti és a nyugati államok kapcsolataiban kialakuló bizalom csíráinak megóvására és növelésére irányul.

A Szovjetunió, híven a helsinki megállapodás szelleméhez és betűjéhez, pontosan értesíti az európai biztonsági konferencia résztvevőit a határterületeken folytatott hadgyakorlatairól, és meghívja rájuk a szomszédos országok megfigyelőit.

A szocialista országok — mint ismeretes — többször is javasolták az Észak-atlanti Szerződés és a Varsói Szerződés szervezetének egyidejű feloszlatását, vagy — első lépésként — ezek katonai szervezeteinek megszüntetését.

Természetesen távol áll tőlünk az a gondolat, hogy egyenlőségjelet tegyünk a két szervezet közé. A Varsói Szerződés határozottan védelmi szervezet. Ami a NATO-t illeti, ezt a tömböt az agresszió és a népek felszabadító harcának elnyomására hozták létre, és — bármennyire szépítik is tevékenységét — erre való eszköz ma is. Mi azonban elvileg ellenezzük a világ megosztását katonai tömbökre, és készek vagyunk mindent megtenni azért, hogy elérhessük mindkét csoportosulás működésének egyidejű megszüntetését.

Elvtársak!

Európa népei olyan nemes hagyományok örökösei és folytatói, amelyek a világkultúra elválaszthatatlan alkotórészeivé váltak. Kell-e mondani, hogy ezek a nagy hagyományok korunkban sok mindenre kötelezik az európaiakat?

Másrészt viszont Európa — a történelem legborzalmasabb háborúinak forrása volt. Nem kevesebb, mint százmillió emberélet Európa történelmének véres mérlege napjainkig. Az európaiak ezzel is kiegészítették az emberiség történelmét, de ez borzalmas kiegészítés, amely egyúttal figyelmeztet és kötelez. Arra kötelez, hogy elgondolkodjunk a múlton a jövő érdekében.

Európa elvileg új korszakba lépett, amely alapvetően különbözik

mindattól, ami korábban volt. Ennek meg nem értése az európaiakat a katasztrófa felé taszítaná.

„Ki kardot ránt, kard által vész el" — tartja a régi mondás. Aki napjaink Európájában kardot ránt, nemcsak maga vész el, de még csak el sem tudja képzelni, hogy ki mindenki pusztul el vele együtt a tűzben: ellenség, barát, szövetséges, vagy egyszerűen közeli avagy távoli szomszéd.

A szovjet emberek számára maga a gondolat is borzalmas, hogy Európa területén nukleáris fegyvert alkalmazzanak. Ez a ház színültig megtelt, és tűzveszélyessé vált. Nincs és nem is lesz olyan tűzoltóság, amely el tudná oltani a tüzet, ha az valóban lángra lobban.

A béke tehát Európa és az európaiak számára létfontosságú. Mi, kommunisták, akik a legemberségesebb, az életet igenlő világszemléletet képviseljük, úgy véljük, hogy most még fontosabb, mint valaha tovább haladni a katonai enyhülés útján, és megállítani a fegyverkezési hajszát.

Rendkívül fontos az is, hogy megteremtsük Európában a békés együttműködés, mondhatni, anyagi közegét. Azt a közeget, amely megszilárdítaná a kapcsolatokat az európai népek és államok között, az európai népeket és államokat még érdekeltebbé tenné a béke fennmaradásában hosszú évekre. Itt a kölcsönösen előnyös együttműködés különböző formáira: a kereskedelemre, a termelési kooperációra és a tudományos-műszaki kapcsolatokra gondolok.

Ez a feladat teljesen reális. Az utóbbi években, a fokozódó enyhülés légkörében, Kelet- és Nyugat-Európa államai már nem kevés tapasztalatot szereztek az ilyen együttműködésben. Például a Szovjetunió kereskedelmi forgalma az európai tőkésországokkal, az utóbbi öt esztendőben, több mint háromszorosára növekedett. Mind nagyobb jelentőségűvé válik az együttműködés a nagyszabású létesítmények kölcsönösen előnyös építésében.

Úgy gondolom, az európai kommunisták egységesek a tekintetben, hogy az ilyen kapcsolatok további fejlesztése hasznos és kívánatos. Ez segíti a tartós béke anyagi megalapozását, s megfelel a dolgozók közvetlen érdekeinek. Elég emlékeztetni arra, hogy Nyugaton közzétett adatok szerint a szocialista országokkal fennálló gazdasági kapcsolatok máris sok százezer, sőt sok millió embernek biztosítják ezekben a válságos időkben a munkát Nyugat-Európában.

Ugyanakkor ezen az úton sem kevés az olyan akadály, melyet a tőkésországok állítanak azzal, hogy a szocialista országokat gyakran diszkriminálják.

Az élet feladatként egyre jobban előtérbe állítja az európai államok kölcsönösen előnyös és sokoldalú együttműködésének fejlesztését azzal a céllal, hogy közösen oldjuk meg a mindannyiunk közös érdekeit érintő fontos problémákat. Ahogy ez ismeretes, összeurópai kongresszusok vagy államközi konferenciák megtartását javasoltuk azzal a céllal, hogy ezek foglalkozzanak az együttműködéssel az olyan problémák megoldásában, mint amilyen a környezetvédelem, a közlekedés, az energiagazdálkodás fejlesztése. A nyugati államok szavakban helyeslik ezt, valójában azonban álláspontjuk kitérő, és szemlátomást nem sietnek a gyakorlati kérdésekkel. Ez hogyan egyeztethető össze az ígéretekkel a Helsinkiben kötött megállapodások támogatására?

A Szovjetunió a maga részéről kész tovább haladni az európai országok közötti gazdasági kapcsolatok fejlesztésének útján, a tartós béke érdekében, és az európai népek tényleges hasznára.

Elvtársak!

Az államok között a tartós békéhez szükséges bizalom légkörének megteremtéséhez elengedhetetlen, hogy a népek egyre jobban megismerjék és megértsék egymást. Éppen ebből a szempontból közelítjük meg a kulturális csere és az emberi kapcsolatok kérdéseit teljes sokrétűségükben.

Hogyan is áll az ügy ebben a vonatkozásban? Mi a Szovjetunióban fontosnak tartjuk, hogy embereink többet tudjanak más népek múltjáról és jelenéről, alaposabban megismerjék kultúrájukat, tisztelni tudják más országok történelmi tapasztalatait és eredményeit.

Ezért a szovjet állam mindenképpen ösztönzi a kulturális cserét — kormányközi megállapodásokban rögzíti —, és évről évre szélesíti azt. Jelenleg országunk 120 országgal tart fenn kulturális kapcsolatokat. A helsinki konferencián elfogadott záróokmánynak megfelelően további intézkedéseket tettünk a könyvek, filmek és műalkotások cseréjének növelésére. Mint ismeretes, ugyanezt az irányelvet követik ezekben a kérdésekben az európai biztonsági konferencián részt vevő más szocialista országok is.

Ami viszont a tőkésállamokat illeti, tőlük meglehetősen sok szép szót hallottunk a szellemi értékek cseréjéről, de valóságos tetteket bizony kevéset látunk.

Ez nyilvánul meg a legkülönbözőbb területeken. Angliában és Franciaországban például csak hatod-hetedannyi könyvet adnak ki szovjet szerzőktől, mint mi a Szovjetunióban angol, illetve francia szerzőktől. A nyugati országokban bemutatott szovjet filmek kis töredékét teszik ki a nálunk játszott nyugati filmeknek, harmadannyi szovjet televízióműsort sugároznak stb.

Egészében a szocialista országok népei lényegesen tájékozottabbak a nyugati életről, mint a tőkésországok dolgozó tömegei a szocialista valóságról. Mi az oka ennek a jelenségnek? A legmélyebb oka az, hogy a burzsoá országokban az uralkodó osztály láthatóan nem érdekelt abban, hogy a dolgozók elsődleges forrásokból ismerjék meg az igazságot a szocializmus országairól, társadalmi és kulturális fejlődésükről, a szocialista társadalom polgárainak politikai és erkölcsi normáiról.

A burzsoá propaganda, hogy csökkentse a szocializmus vonzóerejét, hogy feketére fesse képét, kitalálta a „zárt társadalom" legendáját. Azt állítják, hogy a szocialista országok kerülik a kapcsolatokat más népekkel, kibújnak az információcsere és az emberi kapcsolatok bővítése alól.

Forduljunk itt is a tényekhez. Csupán a múlt évben a KGST-országokat több mint 58 millió külföldi vendég kereste föl. Ugyanakkor a szocialista közösség országaiból kereken 35 millió polgár utazott külföldre. Már ebből is látható, hogy mit érnek a „zárt társadalomról" hangoztatott szólamok.

Vagy vegyük például az olyan tömegszervezetek, mint a szakszervezetek közötti kapcsolatok kérdését. Az Egyesült Államok hatóságai már többször megtagadták a beutazási vízumot olyan szovjet szakszervezeti küldöttségektől, amelyeket amerikai szakszervezetek hívtak meg. Előfordult az is, hogy az Egyesült Államok területén tartott nemzetközi találkozókra nem engedték be a szovjet szakszervezetek képviselőit.

Ami a Szovjetuniót illeti, nálunk tavaly 980 külföldi szakszervezeti és munkásdelegáció járt, és 750 szovjet delegáció látogatott külföldi országokba.

Nem, a szocialista országok nem „zárt társadalmak". Nyitva vagyunk minden előtt, ami igaz és becsületes, és készek vagyunk

mindenképpen növelni a kapcsolatokat, felhasználva azokat a kedvező feltételeket, amelyeket az enyhülés teremt. Ajtónk azonban mindig zárva lesz olyan nyomdatermékek előtt, amelyek a háborút, az erőszakot, a fajgyűlöletet és az embergyűlöletet hirdetik. Még inkább zárt ajtókra találnak a külföldi titkosszolgálatok és az általuk létrehozott szovjetellenes emigráns szervezetek ügynökei. Ugyanis a „szabad" kapcsolatokat értelmezve, egyesek Nyugaton időnként azt szeretnék, ha szabad kezet kapnának nagyon is piszkos ügyekhez. Nincs nálunk „kémpszichózis". De a rendszerünk és társadalmunk ellen irányuló felforgató cselekményekhez nem adjuk meg a szabadságot. Gondolom, az amerikai CIA tevékenységének botrányos leleplezései után mindenki jól megérti, hogy, enyhén szólva, joggal kezeljük így ezt a kérdést.

Véleményünk szerint a kulturális cserének és a tájékoztatásnak humánus eszméket, a béke ügyét, a népek közötti bizalom és barátság megszilárdítását kell szolgálnia. Eközben néhány európai ország területén tovább működnek az ismert felforgató rádióállomások, olyan zengzetes elnevezések alatt, mint „Szabadság" és „Szabad Európa". Már a puszta létükkel is mérgezik a nemzetközi légkört, nyílt kihívást jelentenek a Helsinkiben elért megállapodások szellemével és betűjével szemben. A Szovjetunió határozottan sürgeti, hogy szüntessék meg a lélektani hadviselés ezen eszközeinek tevékenységét.

Elvtársak!

Pártunk, híven a proletár internacionalizmus nagy eszméihez, sohasem választotta külön a szovjetország sorsát Európa és a világ más országainak sorsától. Külpolitikánk, amely a békének és a népek szabadságának megszilárdítására irányul, és belpolitikánk, amelynek a kommunizmus felépítése a célja, nemcsak a szovjet nép alapvető érdekeinek felel meg, egyszersmind hozzájárulás — és ez meggyőződésünk — a világ kommunistáinak az emberiség jobb jövőjéért vívott közös harcához.

Önök, elvtársak, nyilvánvalóan ismerik az SZKP XXV. kongresszusának eredményeit, köztük azt is, hogy a kongresszus felvázolta a Szovjetunió fejlesztésének terveit. Népgazdaságunk méretei immár óriásiak. Elegendő, ha azt mondom, hogy a Szovjetunió állítja elő a világ ipari termelésének 20 százalékát. Abszolút számokban ez több, mint amennyi 1950-ben az egész világ termelése

volt. Érthető tehát, hogy mennyire sokrétűek és bonyolultak azok a kérdések, amelyek ilyen hatalmas gazdasági szervezet tervezésével és irányításával kapcsolatban felmerülhetnek.

A szocializmus előnye lehetővé teszi számunkra, hogy biztosítsuk az ország gazdaságának szüntelen fejlődését és ugyanakkor az egész nép jólétének folytonos javulását. A párt most előtérbe állította a termelés hatékonyságának fokozását, a munka minőségének javítását, e széles körű fogalom valamennyi vonatkozásában. Óriási arányú munkát igényel ez különböző irányokban: a termelés műszaki alapjainak nagyszabású felújításától egészen odáig, hogy jelentősen előrelépjünk a munka iránti öntudatos, kommunista magatartásra való nevelésben, a sokmilliós dolgozó tömegek kezdeményezésének kibontakoztatásában.

Fontos hangsúlyozni, hogy a termelés fejlesztését és a nép anyagi életszínvonalának emelését nem tekintjük öncélnak, hanem ebben is a kommunista építés programjának céljait tartjuk szem előtt.

Szó van kiváltképp arról, hogy közelebb kell hoznunk egymáshoz a városi és a falusi dolgozók életszínvonalát. Messzemenően ez a célja annak az agrárpolitikának, amelyet pártunk az utóbbi években dolgozott ki. Szó van arról is, hogy fokozatosan el kell tüntetni a különbségeket a szellemi és a fizikai munka között, amit például előmozdít az általános tízosztályos tankötelezettség megvalósítása, a munkások és kolhoztagok munkakultúrájának jelentős növelése. És szó van arról is, hogy a lakásépítkezés páratlan méretű kibontakoztatásával sikerült sokat tennünk annak érdekében, hogy sok millió dolgozónak méltó életkörülményeket biztosítsunk rendkívül alacsony lakbérű, korszerű lakásokban. Munkánkat ebben az irányban folytatni fogjuk.

Társadalmi fejlődésünk csakis azért lehetséges, mert a tömegek szabadon és öntudatosan alkothatnak, egyre cselekvőbben élhetnek állampolgári jogaikkal, mind tevékenyebben vehetik ki részüket a társadalmi élet minden területének alakításából. Ily módon a további előrehaladás a kommunista építés útján okvetlenül elvezet a szocialista demokrácia további fejlődéséhez. Ez pártunk elvi irányvonala. Ez a mi mindennapi valóságunk is.

A szocializmus viszonyai között a szovjet emberben valóban értékes tulajdonságok alakultak ki: az ország gazdájának érzi magát, aki jól megérti az összefüggést saját munkája és az egész nép mun-

kája között, aki a közös érdekekről nem feledkezik meg, és szívén viseli őket.

S ez nem valamiféle platonikus érzés. Ezek milliók valóságos tettei. Megpróbálom néhány példával elmondani, hogy mit értek ezen.

Ha, mondjuk, nálunk egy szakképzett üzemi vagy mezőgazdasági munkás kiváló termelési eredményeket ér el, megelőzi munkatársait, gondja rendszerint az, hogy tapasztalatát átadja másoknak, azt mások kincsévé tegye. És nincs is nálunk senki, akit jobban tisztelnek, mint a termelés ilyen aktivistáit. Sokat közülük az egész ország ismer, írnak róluk az újságok, beválasztják őket az államhatalmi szervekbe.

Nálunk több mint kétmillió olyan dolgozó van, aki választott tanácstagként hordozója az államhatalomnak. Ez azonban még nem minden: csaknem 30 millió szovjet polgár a tanácsok aktivistája, önként és önzetlenül segíti az államigazgatás nagy és bonyolult munkáját. Kilencmillió dolgozó pedig a népi ellenőrzés választott szerveiben tevékenykedik; állandó figyelemmel kíséri az igazgatás különböző láncszemeinek működését, harcol a bürokratizmus és a lelkiismeretlenség megnyilvánulásai ellen.

Vagy itt van a dolgozók aktivitásának még egy formája: a szovjet üzemekben állandó termelési tanácskozó testületeket hoztak létre, s ezek 65 százaléka munkásokból áll. Csupán az elmúlt, 1975-ös évben ilyen tanácskozáson több mint egymillió javaslatot dolgoztak ki a termelési és a munkafeltételek javítására, majd valósították meg őket.

Ezek csupán egyes példák, de, gondolom, ezek is képet adnak arról, hogyan fonódik össze nálunk az irányító szervek munkája az alulról jövő közvetlen demokráciával.

Nagy és bonyolult társadalmi életünkben természetesen vannak hiányosságok és megoldatlan problémák. Látjuk őket pontosan, és a párt mozgósítja a népet leküzdésükre és kiküszöbölésükre. De semmiféle hiányosság és nehézség sem homályosíthatja el tudatunkban azt a legfontosabb történelmi győzelmet, amelyet a szovjet nép vívott ki a Nagy Októberi Forradalom után, a leninii kommunista párt vezetésével. Olyan társadalmat hoztunk létre, amely mentes a monopolista oligarchia uralmától, a válságoktól és a munkanélküliségtől való félelemtől, a szociális szükségtől. Olyan emberek társadalmát hoztuk létre, akik a legszélesebb értelemben véve

egyenjogúak, nem ismernek rendi, vagyoni és faji privilégiumokat vagy más hasonló előjogokat; olyan társadalmat, amelyik nem csupán deklarálja az emberi jogokat, hanem ténylegesen biztosítja a lehetőséget gyakorlásukhoz. Szilárd, dinamikus, összeforrott társadalmat teremtettünk.

Bátran kijelenthetjük, elvtársak, hogy országunk történelme során a dolgozók sohasem értek el ilyen magas anyagi életszínvonalat, mint most. Még sohasem volt olyan magas a művelődés színvonala, és sohasem részesültek úgy a kulturális javakból, mint ma. Dolgozóink még sohasem érezhették annyira biztosnak a holnapjukat — országunk békés jövőjét —, mint most. Ez az alapja annak, hogy a szovjet nép egyöntetűen támogatja az SZKP politikáját, ez az alapja a párt és a nép megbonthatatlan egységének országunkban.

Elvtársak!

A világesemények menetét egyre inkább az elnyomás és a kizsákmányolás, a nemzetközi ügyekben alkalmazott erőszak és önkény ellen fellépő antiimperialista erők határozzák meg. Nagyon sok függ ezek összeforrottságától, együttműködésétől.

A szocialista országok testvéri szolidaritása megsokszorozza mindegyikük erejét. Az egyenjogú gazdasági együttműködés saját forrásaikat új, hatalmas lehetőségekkel egészíti ki. A pártok, az állami szervek, a vállalatok és a tudományos kollektívák, a társadalmi szervezetek, az állampolgárok milliói és milliói között kialakuló szoros, szerves és állandóan növekvő baráti kapcsolatok alapján egy elvileg új jelenségről beszélhetünk: az egységes meggyőződés és a közös célok révén összeforrott népek valódi testvéri szövetségéről. Ennek szilárd alapja, összetartó ereje a marxista—leninista pártok harci közössége.

Óriási szerepe van annak, hogy a szocialista és a kapitalista országok kommunistái együttműködnek. Kilenc évvel ezelőtt kontinensünk mindkét részéből összegyűlt sok testvérpárt képviselői együttesen kidolgozták az európai békéért és biztonságért folyó harc programját. Most mindenki láthatja, hogy ez a program lényegében megvalósult.

Mi, szovjet kommunisták, akárcsak más szocialista országok kommunistái, mély elismeréssel adózunk a tőkésországokban élő elvtársainknak, akik szolidárisak voltak velünk mind történelmünk

nehéz pillanataiban, mind pedig a normális békés munka idején. A magunk részéről mi is mindig kifejezzük szolidaritásunkat azzal a harccal, amelyet osztálytestvéreink folytatnak a kapitalizmus táborában, és arra törekszünk, hogy erkölcsi és politikai támogatást adjunk nekik.

A nyugat-európai országok kommunistáinak aktív tevékenysége, állhatatosságuk, amelyet a tömegekért, a munkásosztály és a monopóliumok hatalma ellen küzdeni képes valamennyi erő összefogásáért, a valóban demokratikus rendszerek létrehozásáért, a szocializmusba való átmenet előfeltételeinek megteremtéséért folytatott harcukban tanúsítanak, meghozza gyümölcseit. Éppen a széles néptömegek létérdekeiért vívott következetes és lankadatlan harc folytán váltak tekintélyes politikai erővé az Olaszország és Franciaország, Finnország és Portugália, valamint Dánia, az NSZK és más kapitalista országok kommunista pártjai. Ennek egyik meggyőző bizonyítéka volt az a kimagasló siker, amelyet az Olasz Kommunista Párt ért el a legutóbbi parlamenti választásokon, az a siker, amelynek mindnyájan örülünk, és amelyhez gratulálunk olasz elvtársainknak.

Különösen fontos az, hogy a kommunisták — akik az imperializmus reakciós körei elleni harcban a széles demokratikus áramlatokkal, beleértve a szociáldemokratákat és a keresztényeket, összefognak — forradalmárok, a kapitalista társadalom szocialista rendszerrel való felváltásának meggyőződéses hívei maradnak. Egész tevékenységüket e történelmi feladat megoldásának rendelik alá.

Minden egyes kommunista pártot annak az országnak a munkásmozgalma szülte, amelyben működik. És tevékenységéért mindenekelőtt saját országa dolgozóinak felel, akiknek érdekeit kifejezi és képviseli. De éppen ez teremti meg a kommunisták nemzetközi szolidaritásának alapját is. Hiszen — Vlagyimir Iljics Lenin szavaival élve — a profitért, a piacokért, a befolyási szférákért verekedő kizsákmányolók kiküszöbölhetetlen érdekellentéteitől eltérően, a különböző országok dolgozói között nincsenek ilyen ellentmondások, hanem érdekeik és törekvéseik azonosak. Másrészt nyilvánvaló, hogy minél befolyásosabb egy kommunista párt saját országában, annál nyomatékosabban tud hozzájárulni a kommunisták közös céljaiért folyó harchoz a nemzetközi küzdőtéren.

Igaz, néha hallani ilyen kérdéseket: továbbra is időszerű-e a proletár internacionalizmus, nem évült-e el? Egyesek pedig aggályokat hangoztatnak: vajon a felhívások a kommunistákat egyesítő internacionalista kapcsolatok erősítésére nem azt jelentik-e, hogy helyre kell állítani valamiféle szervezeti központot.

Ezek meglehetősen különös aggályok. Mint ismeretes, senki sehol nem vetette föl ilyen központ létrehozásának a gondolatát.

Ami pedig a proletár internacionalizmust illeti — vagyis a munkásosztálynak, az összes ország kommunistáinak szolidaritását a közös célokért vívott harcban, szolidaritásukat a népeknek a nemzeti felszabadulásért és társadalmi haladásért folyó küzdelmével, a testvérpártok önkéntes együttműködését mindegyikük egyenjogúságának és függetlenségének szigorú megtartása alapján —, az a véleményünk, hogy az ilyen elvtársi szolidaritásnak, amelynek zászlóvivői immár több mint száz éve a kommunisták, napjainkban is maradéktalanul megmarad teljes nagy jelentősége. Ez a szolidaritás a kommunista pártok és általában a munkásmozgalom erős és bevált fegyvere volt, és az is marad.

Egyébként közös osztályellenségünk, a nemzetközi burzsoázia, sok példáját adja akciói nemzetközi összehangolásának a forradalmi erők elleni harcban. Ahol a kizsákmányoló rendszert veszély fenyegeti, ahol a harc során felülkerekedtek a nemzeti és társadalmi felszabadulás erői, a demokratikus erők, ott az imperializmus szó szerint lázas kísérleteket tesz ellentámadásai koordinálására. Napjainkban ennek számtalan példáját láthatjuk Európában, Afrikában és másutt is.

Most, amikor egyes nyugat-európai országokban világosan kirajzolódott annak a perspektívája, hogy a kommunisták részt vesznek a kormányban, a reakciós körök, különösen a NATO táborában, a leplezetlen nyomás és az ilyen országok belügyeibe való beavatkozás kampányát indították meg. És figyeljék meg, elvtársak, hogy mi ellen kelnek hadba: az általános választások eredményei ellen. És így kiderül, hogy az imperialista politikusok, akik oly sokat kiabálnak a demokráciáról és szabadságról, a valóságban az egyiket és a másikat is csak olyan mértékben készek eltűrni, amennyiben ez nem érinti teljhatalmukat.

Ilyen körülmények között kiváltképp fontos, hogy itt, az értekezleten kollektívan kinyilvánítsuk: pártjaink készek hozzájárulni a közösen kitűzött célok eléréséért folyó harchoz.

Együttműködésünknek van még egy területe, amelyről érdemes külön szólni. A fáradozások egyesítéséről van szó a forradalmi tapasztalatok általánosításában, a Marx, Engels, Lenin által megteremtett tudományos kommunizmus elméletének továbbfejlesztéséről. A forradalmi elmélet fejlesztésében minden egyes párt részt vesz. Ez az elmélet, amint azt Vlagyimir Iljics Lenin teljes joggal hangsúlyozta: „... az egész világ forradalmi tapasztalatának és forradalmi gondolatának összességéből *születik*".

A kommunista mozgalom, elvtársak, valóban hatalmas tapasztalatokat halmozott fel. Ide tartoznak a szocializmus legkülönbözőbb körülmények között végbemenő építésének tapasztalatai; ezek demonstrálják mind az építés általános törvényszerűségeit, mind konkrét formáinak sokrétűségét. Ide tartoznak a tömegek létérdekeinek védelmében, a forradalmi erők összefogásában, a különböző fejlettségi színvonalú országoknak a szocializmusért folyó harcában szerzett tapasztalatok is. Mindezek a tapasztalatok elemzést, általánosítást igényelnek, annál is inkább, mivel minden egyes testvérpárt tapasztalataiban, a nemzeti sajátosságokkal összefüggő egyedülálló specifikum mellett, okvetlenül jelen vannak azok a közös vonások is, amelyek egész mozgalmunk érdeklődésére számot tartanak. Maga az élet is hoz állandóan valami újat az egyes országokban és világméretekben végbemenő objektív társadalmi, politikai és gazdasági folyamatok fejlődésében, a közös céljaink eléréséért folyó harc során.

Amikor nagy figyelmet fordítunk elvtársaink alkotó tevékenységére kommunista családunkban, abból indulunk ki, hogy valamely tétel helyességének, vagy ellenkezőleg, hibás voltának próbája csakis a gyakorlati tapasztalat lehet. Addig azonban, amíg a gyakorlat kimondja végleges ítéletét, lehetséges és szükséges is ezeknek a tételeknek felülvizsgálata elvtársi vitában, a különböző pártok álláspontjainak és tapasztalatainak széles körű egybevetése útján. Nyilvánvaló, hogy ennek eredménye hasznára válik mind az elméletnek, mind a gyakorlatnak, közös ügyünknek.

Úgy vélem, hasznosak lennének az időnként összehívandó sokoldalú találkozók is, amelyek a kölcsönös tájékoztatást és véleménycserét szolgálják egyik-másik időszerű politikai kérdésben.

Elvtársak!

A kommunisták nem zárkóznak be mozgalmuk kereteibe. Mindig készek arra, hogy erőfeszítéseiket egyesítsék mindazokéival, akiknek drága a béke és a népek érdeke. Az összeurópai értekezlet záródokumentuma jó alapot teremtett az európai békéhez és biztonsághoz. Ahhoz azonban, hogy ezt a célt elérjük, ahhoz, hogy a feszültség enyhülése visszafordíthatatlanná, a béke pedig valóban megbonthatatlanná váljon, nemcsak a kormányok erőfeszítései, hanem a néptömegek akciói is szükségesek.

Mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a néptömegek világosan megértsék: létérdekeik azt követelik, hogy aktívan támogassák a béke, a biztonság és együttműködés megszilárdítására irányuló kezdeményezéseket és akciókat. Véleményünk szerint ez ma az egyik legfontosabb feladata a kommunistáknak, az egyes testvérpártoknak és valamennyiüknek közösen. Úgy véljük, elvtársak, hogy értekezletünk jelentős szerepet tölthet be és kell, hogy betöltsön ebben a nemes vállalkozásban.

Itt, az európai kommunista pártok találkozóján természetesen elsősorban az európai helyzetről van szó. Ezzel együtt dokumentumunk tervezetében nagy teret adunk a békéért, a társadalmi haladásért földrészünkön vívott harc és a békéért, a társadalmi haladásért bolygónk más részein vívott harc kölcsönös kapcsolatának. És ez törvényszerű. A szocializmus, amint tanításunk megalkotói előre látták, az emberiség továbbhaladásának objektív feltételévé és parancsoló szükségletévé vált.

Mi az egész föld békéjéért és biztonságáért harcolunk. E szószékről forró üdvözletünket küldjük a nemzeti felszabadító mozgalom valamennyi résztvevőjének, ismételten változatlan támogatásunkról biztosítjuk országaik szabadságáért, függetlenségéért és progresszív fejlődéséért folytatott igazságos harcukat.

Az ázsiai, afrikai és latin-amerikai népek hozzájárulása a béke és a haladás ügyéhez vitathatatlanul egyre növekszik. A szocializmus már mélyen meggyökerezett sok olyan országban, amely lerázta az imperializmus gyarmati igáját, és a szabad, független fejlődés útjára lépett. A nemzetközi életben jelentős szerepe van az el nem kötelezettek mozgalmának.

A konferencia általunk egyeztetett dokumentumában a kommunisták kinyilvánítják készségüket, hogy hozzájárulnak a világ új,

igazságos gazdasági rendjének kialakításához. A harc az egyenjogú politikai és gazdasági kapcsolatokért és a fejlett államok együttműködéséért a volt gyarmati és függő országokkal — olyan kapcsolatokért, amelyeket ezekkel az államokkal a szocialista államok már régen kialakítottak — fontos része pártjaink közös internacionalista kötelezettségének.

Elvtársak!

Minden résztvevő nézeteinek tiszteletben tartása, a vita demokratikus és valóban elvtársi légköre, a különböző pártok tapasztalatainak átfogó egybevetése, a partnerek érdekei iránti baráti figyelmesség lehetővé tette valamennyiünknek, hogy közös értékelésre és következtetésre jussunk egy sor olyan időszerű kérdésben, amelyek ma a legnagyobb jelentőségűek Európa és az egész világ számára. Olyan fontos dokumentumot tudtunk kidolgozni ezekről a kérdésekről, amely a marxizmus—leninizmus elvein alapul.

Hangsúlyozni szeretném: a Szovjetunió Kommunista Pártja ezt a dokumentumot úgy tekinti, mint amely pártunkat arra kötelezi, hogy energikusan és állhatatosan harcoljon az európai kommunisták által kollektívan kitűzött célok eléréséért.

És meg vagyunk győződve arról, hogy értekezletünk eredményei, az európai kommunisták egységének zászlaját magasra emelve, hozzá fognak járulni erőfeszítéseink egyesítéséhez, a dolgozók létérdekeiért, a demokráciáért és a szocializmusért, a tartós európai békéért vívott közös harcunk aktivizálásához.

Elvtársak, köszönöm a figyelmüket.

KNUD JESPERSEN
Dánia Kommunista Pártja elnökének
BESZÉDE

Kedves elvtársak!

Elöljáróban engedjék meg, hogy a Dán Kommunista Párt és valamennyi dán kommunista nevében szívélyesen üdvözöljem a testvérpártok jelenlevő képviselőit, és minden jót kívánjak önöknek a munkásosztály és a népek ügyéért végzett tevékenységükhöz.

Külön köszönjük a Német Szocialista Egységpárt igaz vendégszeretetét és azt a nagy segítőkészséget, amelyet most és értekezletünk előkészítésekor tanúsított. Rendkívül elégedettek vagyunk, hogy ez az európai kommunista pártok életében legátfogóbb konferencia létrejött. Jelentőségteljesnek tartjuk, hogy a kommunisták közös véleményét az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért vívott harc sürgető problémáiról éppen most vitatjuk meg és juttatjuk kifejezésre.

„Világ proletárjai, egyesüljetek!" — ezek voltak azok a szavak, amelyekkel Marx lerakta a kommunista mozgalom alapjait. A munkásosztálynak ez az internacionalizmusa mindinkább döntő jelentőségű volt a népi erőknek az országhatárokat átívelő egyesítésére, különösen amikor a népeknek olyan létérdekeiről volt szó, amelyek új társadalmi megoldásokat követeltek. Jelentősége napjainkban, amikor a gazdasági és politikai fejlődés olyan sok problémát internacionalizált, tovább fokozódik.

Értekezletünknek különleges jelentőséget ad az a tény, hogy mind a szocialista, mind a tőkésországok pártjainak képviselőit egyesíti. Az a körülmény, hogy a szocializmus Európa nagyobbik részében győzött és magas fejlettségi szintet ért el, egyúttal azt is

jelenti, hogy új lehetőségek nyíltak az európai népek problémáinak megoldására mind az államközi kapcsolatokban, mind valamennyi nép azon jogának biztosításában, hogy önmaga dönthessen társadalmi viszonyairól. És ellenkezőleg is: ha elmulasztjuk kihasználni a jelenkor új lehetőségeit, ez oda vezethet, hogy a reakció és az imperializmus legsötétebb erői új, nagy veszélyeket zúdítanak kontinensünkre. Ezért van annyira nagy jelentősége az értekezletünkön kifejezésre jutó összetartásnak és kölcsönös megértésnek.

Ősi földrészünk nem merevedett meg; ellenkezőleg, olyan társadalmi fejlődések és változások színtere, amelyek üteme gyorsulni látszik. A tőkésországokban a válság, ennek megrázkódtatásai és a társadalom degradálódása egyre elkerülhetetlenebbé teszik a széles tömegeknek, hogy új utakat keressenek, mégpedig határozott társadalmi változások formájában. A monopóliumok pedig mindent megtesznek azért, hogy rendszerük válságának terheit a dolgozókra hárítsák. Ily módon a népek választ elé kerülnek: dönteniük kell, milyen irányvonalat követnek. Ebből adódik a munkásosztálynak és a kommunista mozgalomnak az a nagy felelőssége, hogy a nép körében kibontakozó mozgalmat a monopóliumok és a reakció fő erői ellen irányítsa. Ez változásokat idézhet elő az erőviszonyokban úgy, hogy Európa olyan helyzetbe kerül, amelyben döntő jelentőségű és haladó szerepet kell játszania a népek biztonságért, békéért és nemzeti felszabadulásért vívott világméretű harcában.

Dániára igen érezhetően hatott a válság. Ezek a hatások annál is inkább érzékelhetők, mivel évtizedeken keresztül azt az illúziót terjesztették, hogy a kapitalizmus Dániában különösen stabil és válságmentes. A válság ezért egyidejűleg politikai, ideológiai és erkölcsi válság formájában jelentkezett. Jellemző, hogy valamennyi párton belül heves ellentétek robbantak ki. A politikai légkört a lakosság körében az határozza meg, hogy mindinkább megoldást keresnek. Ebből az állapotból kiindulva a kommunistáknak sikerült a monopóliumellenes harc útjainak megvilágításával biztosítaniuk a párt növekvő befolyását és gyarapodását, és fontos új pozíciókat nyerniük.

Az európai események fejlődésének gyors ütemét fejezi ki, hogy az az akcióprogram, amelyet az európai kommunista pártok 1967-ben Karlovy Varyban fogadtak el, messzemenően megvalósult. E program az államok összeurópai értekezletének megrendezését is tartalmazta. S a helsinki európai biztonsági és együttműködési ér-

tekezlet eredményes befejezésével — amely az egyik legjelentősebb európai esemény volt az utóbbi években — e tervünket is megvalósítottuk. Most már van a szilárd európai békerendnek, az enyhülési folyamat továbbvitelének, a békés egymás mellett élésnek egy általánosan elfogadott alapelve, amely a nemzetek azonos és szuyerén jogainak tiszteletben tartásán nyugszik. Dánia nemzeti létérdeke elválaszthatatlan egy ilyen irányú fejlődéstől. Egy újjáéledő „hidegháborús" politika, a fegyverkezés vagy a kiélezett imperialista tömbpolitika egyéb formája közvetlenül növelné a dán nép nehézségeit, és távlatában a nemzet önállóságát — sőt létezését — is egyre inkább veszélyeztetné.

Joggal emelhetjük ki azt a semmivel sem pótolható szerepet, amelyet a szocialista országok, mindenekelőtt a Szovjetunió a helsinki záróokmányban kifejezésre jutó eredmények elérésében játszott. A Szovjetunió szüntelen kezdeményezései és állhatatossága nélkül nem sikerülhetett volna az európai népek békeakaratát állami szinten is érvényre juttatni.

Természetesen az imperialista államférfiak aláírása egy dokumentumon, amely kizárja, hogy az agresszióra ürügyet találjanak, nem jelenti egyben a problémák megoldását is. Grieg skandináv költő mondotta: „A béke a legingatagabb dolog, amivel az ember rendelkezik. Naponta újból küzdeni kell érte." Az elért eredmények folytán ez az állandó harc sok tekintetben új formát ölthet. Most elsősorban a helsinki határozatok megvalósítását, az enyhülési folyamat folytatását kell szorgalmazni, mindenekelőtt a fegyverkezési hajsza megszüntetése és a leszerelés érdekében teendő konkrét lépések révén, mint azt értekezletünk is javasolja.

Ezek valóban új harci feladatok, és maguktól semmiképpen sem valósulnak meg. Közismert, hogy kampányokat bontakoztatnak ki, amelyek célja leértékelni a helsinki határozatok jelentőségét, ahelyett, hogy a bennük rejlő új lehetőségeket használnák ki. Helsinki külsőleges elismerését így formalitássá teszik, miközben kézzelfogható tettekre lenne szükség.

Nálunk ezek a kampányok elsősorban ahhoz a törekvéshez kapcsolódnak, hogy újból felélesszék a szovjetellenességet. A NATO katonai rendszerében Dániára közismerten a „Balti-tenger kulcsa" különleges szerepét osztották ki, s ezért rá a NATO vezetése amúgy is fokozottan figyel. Emiatt tekintik fontos feladatnak azt is, hogy a lakosságot szüntelenül az állítólagos „szovjet fenyegetéssel"

ijesztgessék. S ebbe a tervbe illik bele az is, hogy részben a NATO-haderők, részben a három balti-tengeri szocialista állam haderőinek hadgyakorlatairól szólva szinte már drámai hangot ütnek meg. Szerintünk pedig az ezekből a helyzetekből adódó problémákat a balti-tengeri államok tárgyilagos szellemű megbeszélései kiküszöbölhetnék.

Az említett kampány azonban összefügg a jobboldali erőknek azzal a nyomásával, hogy új védelmi rendelkezésekkel növeljék a fegyverzeteket. A legutóbbi napokban a NATO nyíltan is beavatkozott e jobboldali erők oldalán. Ezt újabb bizonyítéknak tekintjük, hogy Dánia NATO-tagsága tarthatatlan és veszélyes. Pártunk arra törekszik, hogy Dánia kilépjen a NATO-ból, visszaállítsa semleges státusát, és hogy fejlődjék az északi országok együttműködése a béke, az enyhülés és az országok önállóságának erősítése érdekében.

Az enyhülési folyamat folytatódása, a békés egymás mellett élésnek — mint az államközi kapcsolatok alapjának — erősítése nemcsak azt eredményezi, hogy a népek megszabadulnak a fegyverkezési hajsza fokozódó terheitől, hanem egyúttal növeli valamennyi nép lehetőségeit a társadalmi változások végrehajtására. E változások szükségességét egyre többen ismerik fel.

Ha imperialista vezetők — olykor éppenséggel a helsinki megállapodásokra hivatkozva — fennhéjázó beszédeket tartanak arról, milyen összetételű kormányokat engednek meg Nyugat-Európában; ha a multinacionális monopóliumok „joguknak" tartják politikusok és szervezetek megvásárlását, hogy ezek révén is szembeszegüljenek a népek változást célzó követeléseivel; ha a békés egymás mellett élést úgy értelmezik, hogy ezzel be kell szüntetni a társadalmi változásokért folyó küzdelmet és az ideológiai harcot — úgy ezt a leghatározottabban vissza kell utasítanunk. Mindez ugyanis homlokegyenest ellentétben állna a helsinki megállapodásoknak a belügyekbe való be nem avatkozást rögzítő biztosítékaival.

A dán társadalom mély válsága az állammonopolista kapitalizmus válsága. A nagytőke megkísérli a válságot az úgynevezett jóléti állam leépítésével megoldani. De még a tőkés gazdaság várt ciklikus fellendülési fázisában is több évig tartó 10—15 százalékos munkanélküliséggel lehet számolni; az ifjúság körében még ennél is nagyobb arányúval. A béreket olyan „jövedelempolitikával"

akarják szabályozni, melynek kinyilvánított célja a nagytőke termelési költségeinek csökkentése és profitjának növelése. Az állam szociális célokra, oktatásra és kulturális feladatokra szánt kiadásait korlátozzák, és ez új és súlyos problémákat okoz a lakosság egyre szélesebb rétegeinek. Az uralkodó politika nem tudja egy jobb társadalom távlatát megmutatni.

A dán társadalom válsága kiélesedett, miután Dánia 1972-ben belépett az EGK-ba. A nagytőke célja ezzel az volt, hogy politikáját a monopóliumok közös piacbeli államok feletti szerveinek segítségével érvényesítse. Egyik újságjuk akkor ezt írta: „A gazdasági-politikai döntéseket — amelyek emberemlékezet óta a dán politikusok tevékenységének legnagyobb részét kötötték le — ezután kilenctized részben délen, az Európai Gazdasági Közösség szerveiben hozzák."

A munkásosztály és a nép körében ugyanakkor igen kiterjedt monopóliumellenes és demokratikus népi mozgalom bontakozott ki, amelyet egyúttal nemzeti önállósági követelés jellemez. A közvéleménykutatások napjainkig azt mutatják, hogy a többség Dánia EGK-tagsága ellen van.

Az atlanti-óceáni Färöer-szigetek lakossága élt önrendelkezési jogával, és elutasította az EGK-tagságot. Ez láthatóan előnyös számára.

Ezért harcolni kell Dániában a monopóliumok hatalma, az EGK-tagság, a további integrációt célzó valamennyi lépés, a szuverenitásnak — a brüsszeli nemzetek feletti szervek által történő — minden további korlátozása ellen, hiszen e szervek működését a dán nép demokratikus mozgalmai csak igen korlátozott mértékben befolyásolhatják. Az EGK utóbbi években mutatkozó belső válsága lelassította az integrációs folyamat tervezett ütemű kibontakozását; az ilyen jellegű integráció a Dániához hasonló kis országok totális alárendeléséhez vezetne. Ezért úgy ítéljük meg, hogy továbbra is helyes és reális követelni Dánia kilépését az EGK-ból.

Az utóbbi időkben erősödtek az EGK-n belül a politikai integrációt szorgalmazó törekvések. Az „Európai Unió" terve szerint közvetlen választásokat tartanának az EGK-parlamentbe. A szóban forgó tervek továbbá célul tűzik ki a katonai integrációt az EGK-ban, valamint a külpolitika gleichschaltolását, sőt még egy EGK-szövetségi állam kialakítását is. Mi határozottan szembefordulunk valamennyi ilyen törekvéssel, és az ebbe az irányba megtett vala-

mennyi lépéssel. Egy, az EGK körül kialakítandó újabb gazdasági-politikai-katonai blokkban az európai békéért és demokráciáért folytatott harc akadályát látjuk. E szövetség megszüntetné a kis nemzetek nemzeti önállóságát. Úgy véljük, hogy az európai nagy és kis országok szükséges együttműködését a helsinki megállapodásokban rögzített alapelveknek megfelelően kell fejleszteni.

A dán társadalom válsága különböző áramlatokat és irányzatokat hoz felszínre a lakosság körében. Fokozódik a zűrzavar és a tanácstalanság is. Egyesek kétségbe vonják, hogy a társadalmi problémák egyáltalán megoldhatók, hogy lehetséges egyáltalán további haladás. E vélekedésekben rejlő mozzanatok veszélyessége egyértelmű. Ilyen körülmények között még nagyobb a munkásmozgalom felelőssége és szerepe. Biztosítanunk kell, hogy akiket a monopóliumok uralma és válsága sújt, egyesítsék törekvéseiket az előre mutató utak megtalálására.

Ha a munkásosztály egyesíti erőit a nagytőke ellen, vagy az ellen, hogy a nagytőke követeléseit állami eszközök igénybevételével érvényesítse, akkor ez segít a lakosság más rétegeinek is megérteni, miben áll a társadalom alapvető konfliktusa. A demagógok hatóköre leszűkül. Nő a dolgozók önbizalma. A nemzetközi osztályharcnak is igen nagy jelentősége van egy ilyen irányú fejlődésben. A valóságos szocializmus szolgáltat elsősorban kézzel fogható bizonyítékot arra, hogy a pusztító válságok, a munkanélküliség és a társadalmi hanyatlás napjainkban nem szükségszerűek, hanem a kapitalista rendszer termékei.

Mindezekben a kérdésekben a kommunista párt tagjaiként különleges felelősséget érzünk. Igyekszünk megfelelni annak a követelménynek, hogy részvételünkkel a munkásosztály mindennapi küzdelmeiben e harcot olyan egységes monopóliumellenes, demokratikus mozgalommá fejlesszük és szélesítsük, amely érvényt tud szerezni akaratának a monopóliumok hatalmával és a politikai döntésekkel szemben is. Ezen az úton már értünk el eredményeket.

A „kommunisták programjavaslatában", amelyet már jó ideje vitára bocsátottunk, és amelyet majd küszöbönálló kongresszusunknak kell elfogadnia, összefoglaltuk és részleteiben kidolgoztuk e politikát. Ennek kiindulópontja az, hogy folytatjuk a munkásosztály és az egész nép harcát az állammonopolizmus ellen, a monopóliumokat korlátozó demokratikus vívmányok és szabadságjogok biztosításáért. Ez nálunk a szocializmusba való átmenet útja lehet.

Programunkban megvilágítjuk, mi az, amire a szocializmussal Dániában törekszünk. Úgy véljük, hogy ez a program a marxizmus—leninizmus elveinek alkotó alkalmazása olyan feltételek között, amelyek országunk történelmi fejlődéséből következnek.

Harcunk irányvonalát és távlatait olyan országban dolgoztuk ki, ahol ebben az évszázadban többnyire a szociáldemokrácia kezében volt a politikai hatalom, és eközben kilátásba helyezte, hogy a társadalom ily módon belenő a szocializmusba. Ma már mindenki felismeri, hogy ez nem történt meg. Ezért munkásmozgalmunknak szüksége van arra, hogy új elképzeléseket alakítsunk ki az előrehaladásról.

Az az erő, amely a dán társadalmat megváltoztathatja, csak maga a dán dolgozó nép lehet, s csak egységesen válhat társadalmat átalakító erővé. Az egység pedig csak a közös akciókból fakadhat. Ezért az akcióegység számunkra vezérlő elv. Tevékenységünk jellemzője, hogy ezt az elvet türelmesen és állhatatosan érvényesítjük. Eltökélten küzdünk a munkásosztály és valamennyi olyan demokratikus és progresszív erő egységének megteremtéséért, melyek nem akarnak az imperializmus és a nagytőke áldozataivá válni.

Egyúttal meggyőződésünk, hogy a kommunista párt létezése szükséges, s tapasztalataink megerősítik ezt. Szervezetileg és ideológiailag önálló, következetesen marxista—leninista osztálypárt nélkül népünk munkásosztályának harca meggyengülne, és nem vívhatná ki a döntő győzelmet.

E felfogásból kiindulva ítéljük meg a kommunisták nemzetközi közösségének jelentőségét is, amelynek ez az értekezlet is kifejezője.

Az értekezlet már felkeltette a világközvélemény figyelmét, és azok, akik nem tartoznak barátaink közé, természetesen megkísérlik eltorzítani vagy kigúnyolni konferenciánkat. Különösen sokat foglalkoznak egységünk kérdéseivel, mert nyilvánvalóan ez zavarja őket leginkább. Módszerük főleg a következőkben áll: ha egységet tanúsítunk, azt állítják, hogy az egyikünk vagy másikunk „diktátumának" eredménye; ha véleménykülönbségek vannak közöttünk, azt hangoztatják, hogy mozgalmunk szétesőben van. Nem akarják megérteni vagy felismerni, hogy egységünk független pártok önként vállalt egysége.

Az értekezlet tanúsítja, hogy az európai kommunista mozgalom tapasztalatokban gazdag: olyan pártokat fog át, amelyek igen eltérő körülmények között eredeti kezdeményezéseket tesznek, hogy egy bonyolult átmeneti időszak sok problémáját megoldják. Azok, akik továbbra is azt próbálnák elhitetni, hogy a kommunista pártok nem önállóak, értekezletünk és annak előkészítése nyomán egyszerűen nevetségessé válnak.

Ámde éppen azokban az időkben — mint amilyen most a mienk is —, amikor sok új erő lép fel és új feladatok adódnak, döntő jelentőségű, hogy előrenyomulásunk afelé irányuljon, ami egyesít bennünket, és ami a különféle erőfeszítéseket egységes, a közös ügyért cselekvő erővé teszi. Ezek azok a képességek, amelyeket a kommunista pártoknak elsődleges kötelességük kifejezésre juttatni mind nemzeti, mind nemzetközi viszonylatban. Éppen közös nyilatkozatunk — amelyet Marx, Engels és Lenin nagy eszméire építve együttesen dolgoztunk ki — fejezi ki igen meggyőzően, hogy e kötelezettségeket teljesíteni is tudjuk.

Pártunk mindig is megértette a nemzetközi szolidaritás és a proletár internacionalizmus jelentőségét, és érvényesítésük érdekében készek vagyunk továbbra is mindent megtenni, ami csak erőnkből telik. Támogatjuk a kommunista pártok együttműködését, és szívesen közreműködünk, hogy annak olyan formáit fejlesszük ki, amelyek leginkább célravezetők. Korunkban sok olyan új és közös probléma adódik, amely kollektív tanulmányozást és átgondolást igényel.

Ezért üdvözöljük az innen kiinduló közös kezdeményezést és megerősítjük: jóváhagyjuk az értekezlet záróokmányát.

NICOLAE CEAUȘESCU

a Román Kommunista Párt főtitkárának

BESZÉDE

Tisztelt elvtársak!

A Román Kommunista Párt küldöttsége attól az óhajtól áthatva vesz részt az európai kommunista és munkáspártok konferenciáján, hogy ennek az értekezletnek a munkája sikeres legyen, segítse elő a pártjaink közötti szolidaritás és együttműködés megszilárdulását, a munkásosztálynak, a széles néptömegeknek a társadalmi haladásért, a biztonságért és a békéért vívott harca fokozódását az európai kontinensen és az egész világon.

Felhasználom ezt az alkalmat, hogy önöknek, a kiváló vezetőknek és pártmunkásoknak, a konferencia összes résztvevőinek, s az önök által képviselt testvérpártoknak a Román Kommunista Párt Központi Bizottsága, valamint a magam nevében forró kommunista üdvözletemet és a legjobb kívánságokat tolmácsoljam.

A Román Kommunista Párt véleménye szerint a konferencia demokratikus előkészítése konkrét bizonyítéka annak, hogy amikor a teljes egyenlőségből, a kölcsönös tiszteletből és abból az óhajból indulunk ki, hogy közös következtetésekhez jussunk a megvitatott kérdésekben, biztosítható a kommunista és munkáspártok egyetértése és forradalmi szolidaritásuk megszilárdítása.

Kétségtelen, hogy mivel értekezletünk ugyanilyen demokratikus módon a teljes egyenlőség és a kölcsönös tisztelet szellemében folyik, összejövetelünk lehetővé teszi a széles körű, szabad véleménycserét az európai kontinens és az egész világ helyzetének alapvető kérdéseiről; erőteljesen ösztönzi a dolgozó tömegeknek, a kontinens népeinek harcát, növelni fogja minden ország kom-

munista és munkáspártjának szerepét a népek létérdekeinek, demokratikus szabadságjogainak, nemzeti függetlenségének és szuverenitásának védelmezésében.

Konferenciánk sikere rendkívül jelentős tényezője lesz annak a tevékenységnek, amely Európa és a világ biztonságának és békéjének megteremtésére irányul.

Tisztelt elvtársak!

A 29 európai kommunista és munkáspárt konferenciájára rendkívül sokrétű és összetett nemzetközi körülmények között került sor, olyan feltételek között, amelyek döntően kihatnak a világ társadalmi-gazdasági fejlődésére, az egész emberiség sorsára.

A jelenkori fejlődésnek a dialektikus és történelmi materialista világnézet szellemében történő elemzése azt bizonyítja, hogy a világ a szüntelen forradalmi, társadalmi és nemzeti átalakulás állapotában van, s a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet folyamata egyre gyorsul. A forradalmi, haladó, antiimperialista harc fellendülése mindenütt mélyreható változásokat idézett elő, amelyek egyre erősebben jutnak kifejezésre a világ erőviszonyaiban is. E változások lényege: a népek érvényesítik akaratukat, hogy véget vessenek a régi imperialista, gyarmatosító és neokolonialista politikának, és ügyeik intézését saját kezükbe véve, nemzeti vagyonuknak és sorsuknak urává váljanak. E változások előidézésében lényeges szerepük van a szocialista országoknak, amelyek az új társadalmi rend felépítésében elért sikereik, békés és együttműködő külpolitikájuk révén mindjobban befolyásolják a mai világ egész történelmi fejlődését. Úgyszintén jelentős a befolyásuk a nemzeti felszabadító mozgalmaknak, valamint a fejlődő országoknak is, amelyek felszámolták az imperialista gyarmati uralmat és eltökélten küzdenek a független társadalmi-gazdasági előrehaladásért. Egyszersmind növekedett a munkásosztály, a parasztság, az értelmiség és a többi társadalmi réteg, a nők, az ifjúság, a széles néptömegek szerepe a népek ama jogán alapuló új politikáért folytatott harcban, hogy a nemzeti függetlenség és szuverenitás tiszteletben tartásával és minden külső beavatkozás nélkül szabadon döntsenek fejlődésükről.

Egyre nyilvánvalóbb, hogy mindezek a folyamatok az imperializmus akcióterületének leszűküléséhez vezettek és vezetnek, korlátozzák befolyási övezetét, amely a jövőben kétségtelenül még to-

vább csökken. A kapitalista társadalom általános válsága egyre nagyobb méreteket ölt, és a világgazdasági válság következtében éleződik is. Ez azt bizonyítja, hogy a régi, a kizsákmányoláson, valamint a társadalmi és nemzeti elnyomáson alapuló rendszer óhatatlanul pusztulásra van ítélve, hogy a világon semmilyen erő nem akadályozhatja meg a szocializmus történelmi győzelmét. A burzsoá rendszernek, a jelenkori imperializmusnak még jócskán vannak tartalékai, és olyan erőt képvisel, amelyet nem szabad lebecsülni. Éppen abból a tényből kiindulva, hogy a világon ma vannak szocialista országok, fejlődő országok és kapitalista országok, a békés egymás mellett élés politikája objektív szükségszerűség, ami megköveteli az együttműködés és a megértés széles körű fejlesztését valamennyi állam között, tekintet nélkül társadalmi berendezkedésükre.

Figyelembe véve a mai világ irányzatait és adottságait, pártunk úgy véli, hogy a nemzetközi események alakulása nagyszerű távlatokat nyit a haladó, antiimperialista erők harcának győzelme, egy jobb s igazságosabb világ létrehozása előtt Földünkön.

Tisztelt elvtársak!

A Román Kommunista Párt egész nemzetközi tevékenységét XI. kongresszusának határozataira alapozza, amelyeket teljesen igazolt a nemzetközi helyzet alakulása. Mint kormányzó párt úgy véljük, hogy első kötelességünk a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom eredményes építése, és ennek keretében a termelőerők növelése és korszerűsítése, a társadalmi viszonyok tökéletesítése, a nép anyagi és szellemi életszínvonalának emelése, a szocialista demokráciának és az egész nép aktív részvételének szüntelen bővítése az ország vezetésében, saját jövőjének tudatos alakításában.

Pártunk tevékenységének középpontjában Romániában a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom felépítése áll. E cél valóra váltásához, az elmúlt évben befejezett ötéves terv során, az ipar hazánkban évi 13 százalékos ütemben fejlődött, a mezőgazdasági termelés pedig összesen több mint 25 százalékkal növekedett. Erőteljesen fejlődött az oktatás, a tudomány, a kultúra, és tovább nőtt a dolgozók anyagi és szellemi életszínvonala. A tömegek jólétének növekedését beszédesen tükrözi az, hogy a reálbér ezekben az években több mint 20 százalékkal nőtt, a lakosság összjövedelme pedig több mint 45 százalékkal gyarapodott.

Románia, fejlődő szocialista ország lévén, az új ötéves tervben is további kitartó erőfeszítéseket tesz a termelőerők növeléséért és korszerűsítéséért. Erre a célra fordítja a nemzeti jövedelem több mint 33 százalékát.

Úgy véljük, hogy csupán erős anyagi-műszaki alap lerakásával tudjuk felszámolni a szintkülönbségeket köztünk és a fejlett szocialista országok között, illetve kiegyenlíteni a színvonalbeli különbségeket köztünk és általában a világ gazdaságilag fejlett országai között. Nézetünk szerint virágzó gazdaság megteremtése nélkül nem biztosítható a szocialista és a kommunista rend felépítése. Az eddig elért eredmények teljesen igazolják pártunk politikájának helyességét, amely a szocializmus általános elveit, az egyetemesen érvényes igazságokat Románia sajátos körülményeire alkalmazza.

A társadalmunk szerkezetében véghezvitt változásokkal egyidejűleg állandóan azon munkálkodunk, hogy tovább tökéletesítsük a termelési és társadalmi viszonyokat.

Olyan feltételek között, amikor a dolgozó tömegek urai a termelőerőknek, az összes nemzeti kincsnek, új típusú demokráciát teremtünk, amely gyökeresen különbözik a kizsákmányoláson és a nép többségének elnyomásán alapuló burzsoá demokráciától. Ennek megfelelően létrehoztuk a szervezeti keretet ahhoz, hogy a dolgozók részt vegyenek az egész gazdasági és társadalmi tevékenység vezetésében. Az összes vállalatoknál és intézményekben a dolgozók üzemi tanácsai, a társadalom minden szintjén kollektív vezető szervek működnek.

A forradalmi humanizmus elveitől vezetve, állandóan azon munkálkodunk, hogy szélesítsük a tömegek kulturális látókörét és fejlesszük szocialista tudatát. A politikai nevelésről és a szocialista kultúráról nemrég megtartott kongresszus széles körű programot jelölt ki, amelynek célja emelni valamennyi dolgozó ismereteinek színvonalát, a tudomány és a kultúra legújabb vívmányai, az emberi géniusz legértékesebb alkotásai alapján, valamint elősegíteni a szocializmust és a kommunizmust Romániában öntudatosan építő és a hozzá hű, a valamennyi nép szabadság- és békeeszményeiért fáradhatatlanul harcoló új ember kialakulását.

Tisztelt elvtársak!

Pártunk, miközben sikeresen teljesíti alapvető nemzeti kötelességeit, egyidejűleg eleget tesz internacionalista kötelezettségeinek is, széleskörűen fejlesztve együttműködését a szocialista országokkal.

Úgy véljük, ez megfelel minden ország gazdasági és társadalmi haladásának, az új szocialista viszonyok érvényesülésének, a marxizmus—leninizmus elveire alapozott kapcsolatoknak, minden állam egyenlőségének, nemzeti függetlensége és szuverenitása tiszteletben tartásának — olyan viszonyoknak, amelyek merőben ellentétesek a kizsákmányoláson és elnyomáson alapuló régi rendszerrel.

Fellépünk annak érdekében, hogy a különbségeket s nézeteltéréseket áthidalják, minden problémát az országok közötti elvtársi tárgyalások alapján oldjanak meg; állást foglalunk az együttműködés fejlesztéséért és az egység megszilárdításáért a szocialista államok között. Mindez megfelel minden nemzet, a szocializmus, a haladás és a béke általános ügye érdekeinek.

Románia ugyanakkor széles körű kapcsolatokat épít ki a fejlődő országokkal, ami hozzátartozik az imperializmus ellen folytatott általános harchoz, minden nemzetnek a haladás és a civilizáció útján való szabad, önálló fejlődéséhez.

Ugyanakkor hazánk sokoldalú együttműködési kapcsolatokat tart fenn a fejlett kapitalista országokkal, s társadalmi rendszerüktől függetlenül a világ összes államával, aktívan kiveszi részét a nemzetközi munkamegosztásból, az anyagi és szellemi értékek világméretű cseréjéből.

Egész politikánkban figyelembe vesszük azt, hogy Románia, amely szocialista ország, egyben fejlődő ország is. Ez bizonyos sajátosságokat kölcsönöz mind a szocializmus építésének, mind az állam nemzetközi tevékenységének. Nyilvánvaló, hogy a szocialista társadalom megteremtése egy fejlődő országban kitartó erőfeszítéseket követel az egész néptől azért, hogy minél gyorsabban felszámoljuk a lemaradást és fokozatosan megközelítsük a gazdaságilag fejlett országokat. Úgy véljük, hogy a fejlett, a mai tudomány és technika legújabb vívmányaival lépést tartó anyagi-műszaki alap megteremtése, a fejlődési szintnek kiegyenlítése a fejlett országo-

kéval: törvényszerű követelménye a szocializmus eredményes építésének és a kommunizmus felé haladás feltételei megteremtésének.

Kétségtelen, hogy a különböző országok termelőerőinek egymástól eltérő szintje az új társadalmi rend megteremtésében a konkrét formák sokaságát hozza magával. Ezt annál is inkább hangsúlyozni kell, mivel egyre több fejlődő állam választja a társadalmi-gazdasági építés szocialista útját. E problémák helyes megértése óriási gyakorlati fontosságú a forradalmi harc, a szocializmusra való áttérés, a szocializmus világméretű győzelme szempontjából. A társadalom forradalmi átalakulása folyamán a társadalmi harc és építés újabb és újabb formái jelennek meg, amelyek minden országban különbözőek a termelőerők fejlettségi fokától és a történelmi, szociális és nemzeti sajátosságoktól függően. E különbségek figyelemmel kísérése szüntelenül újabb gyakorlati tapasztalatokkal és elméleti következtetésekkel gazdagítja majd a tudományos szocializmust, korunk marxizmus—leninizmusát.

Ugyanakkor véleményünk szerint egy pillanatra sem feledkezhetünk meg az egyetemesen érvényes törvényszerűségekről és igazságokról, amelyekhez igazodnia kell minden pártnak, hogy eredményesen teljesíthesse a néptömegek, a nép szervezésére és vezetésére irányuló történelmi hivatását a gazdasági és társadalmi haladásért, a nemzeti függetlenségért, az egyetemes békéért és együttműködésért vívott harcban.

Tisztelt elvtársak!

Tizenegy hónap telt el az összeurópai biztonsági konferencia — kontinensünk és az egész emberiség életének történelmi jelentőségű eseménye óta.

Nyíltan meg kell mondanunk, hogy eddig még nem teljesedtek a népeknek a Helsinkiben aláírt dokumentumokba vetett reményei. Nagyon kevés intézkedés, igen kevés konkrét lépés történt Európában a bonyolult, súlyos problémák megoldására, amelyektől a kontinens népeinek a szabadsága, jóléte, sőt léte is függ. Mi úgy véljük, hogy az európai biztonsági és együttműködési konferencia dokumentumai szerves egészet alkotnak, s minden erővel küzdeni kell maradéktalan gyakorlati megvalósításukért.

Éppen ezért, véleményünk szerint, összejövetelünknek mélyrehatóan elemeznie kell a kontinensen fennálló helyzetet, s távlati

orientációt kell adnia ahhoz a harchoz, amelyet a kommunisták az összes európai demokratikus, haladó erő, valamennyi európai nép összefogásáért és egyetértéséért, Európa és az egész világ biztonságának és békéjének megvalósításáért folytatnak. Abból indulunk ki, hogy a kommunistáknak egyaránt történelmi hivatása a népek társadalmi és nemzeti felszabadítása, valamint Földünk tartós békéjének biztosítása. Tevékenységük e két oldala oszthatatlan egységet alkot.

Az európai és a nemzetközi politikai élet jelenlegi körülményei között a kommunisták, minden haladó, antiimperialista erő legfőbb kötelessége, hogy harcoljon a leszerelésért, és elsősorban a nukleáris leszerelésért. Egy pillanatra sem feledhetjük el, hogy kontinensünkön összpontosul a katonai erők és a korszerű fegyverek — beleértve a nukleáris fegyvereket is — leghatalmasabb arzenálja, amelyet a történelem valaha is ismert, és hogy az összeurópai konferencián részt vevő államok katonai költségvetései teszik ki a földkerekség katonai összkiadásainak több mint 80 százalékát. Ez óriási teherként nehezedik a népek vállára, súlyosan és állandóan fenyegeti az egész emberiség békéjét, függetlenségét és életét.

Figyelembe kell vennünk azt a tényt is, hogy az enyhülésben sajnos csak kezdeti eredményeket értünk el. Még hatalmas erők működnek a világon, amelyek veszélybe sodorhatják az enyhülési folyamatot, a népek békéjét és biztonságát. Továbbra is fennáll, sőt még fokozódik is az államok közötti bizalmatlanság, s ez újabb akadályokat gördít a valódi biztonság megvalósításának útjába. Európában szemben áll a két katonai tömb, s fennállásuk fokozza a bizalmatlanságot, fenntartja egy új háború veszélyét.

Ezért, véleményünk szerint, nem lehet beszélni a biztonság megvalósításáról Európában, valamint az egész világon mindaddig, míg határozottan hozzá nem kezdünk a leszereléshez, elsősorban a nukleáris leszereléshez. A fennálló helyzetből kiindulva, a Román Kommunista Párt megállapítja, hogy minél előbb hozzá kell kezdeni konkrét intézkedések meghozatalához a katonai enyhülés és a leszerelés végett. Úgyszintén teljes erővel azon kell munkálkodnunk, hogy egyidejűleg felszámolják a két katonai tömböt — a NATO-t és a Varsói Szerződést —, hogy visszavonják az idegen csapatokat más államok területéről, megszüntessék a katonai támaszpontokat, csökkentsék a katonai kiadásokat és költségvetése-

ket, csökkentsék a nemzeti csapatokat és fegyverzeteket, s egyéb ebbe az irányba ható intézkedéseket valósítsanak meg.

Egyre erőteljesebben jelentkezik annak szükségessége, hogy megfelelő garanciákat tartalmazó egyezményeket kössenek, amelyek valóban az erőszak alkalmazásának vagy az erőszakkal való fenyegetésnek a megszüntetéséhez vezetnek, teljes biztonságot adnak minden népnek a tekintetben, hogy nem válnak semmiféle külső agresszió vagy beavatkozás áldozataivá, függetlenül attól, hogy az milyen ürüggyel vagy milyen formában menne végbe. Nyilvánvaló, hogy a bizalom a népek között csakis konkrét tettek, ilyen értelmű gyakorlati intézkedések eredményeként fejlődhet. Véleményünk szerint a kommunistáknak elsőrendű fontosságú kötelességük, hogy mindent megtegyenek a leszerelés megvalósításáért és a bizalom légkörének meghonosításáért az összes európai államok között, illetve a biztonság, az együttműködés és a béke megteremtéséért kontinensünkön.

Ugyanakkor az élet megköveteli, hogy határozottabban munkálkodjunk kontinensünk minden népe szabad, megkülönböztetések vagy politikai feltételek nélküli kapcsolatának fejlesztésén, valamint a tudományos-műszaki együttműködés bővítésén. Sok közös érdekű probléma van, amelyet meg kell oldanunk; például a szállítás, az energia- és vízellátás, a környezeti szennyeződés és mások.

Románia megfelelő figyelmet fordít a humanitárius kérdésekre, a kulturális-művészeti és más értékek cseréjére is. Abból indulunk ki, hogy jobb munka- és életkörülményeket kell biztosítani minden állampolgárnak, valamint azoknak is, akik más országokban kénytelenek dolgozni. Egyben úgy véljük, hogy a kulturális-művészeti cserének egymás kölcsönösen jobb megismeréséhez, a népek közötti közeledéshez kell vezetnie, és semmilyen formában sem szabad megengednünk a fasiszta és fajüldöző propagandát, az olyan úgynevezett kulturális termékek térjesztését, amelyek a züllöttséget, az erőszakot propagálják, és amelyek súlyos erkölcsi károkat okoznak a népeknek, főleg a fiataloknak. A kommunisták, a demokratikus, a haladó erők, a népek abban érdekeltek, hogy a művészet és a kultúra a barátságot, a békét és az együttműködést, egy jobb és igazságosabb világ megteremtését szolgálja.

Az európai biztonság keretében különleges figyelmet szentelünk az együttműködés és a jószomszédság új kapcsolatai megteremtésének a balkáni országok között, hogy ezt a térséget — mint Euró-

pa és a többi kontinens más övezeteit is — a béke és a békés együttműködés térségévé változtassuk. Határozottan síkraszállunk a ciprusi probléma politikai megoldásáért, e szigetállam függetlensége és szuverenitása megőrzésének, a két közösség békés egymás mellett élésének szellemében. Abból kiindulva, hogy az európai országok és a földközi-tengeri térség többi országa szorosan egymásra utaltak, állást foglalunk amellett, hogy ezt a tengert — akárcsak a többit — változtassák a béke és az együttműködés tengerévé.

Ugyancsak úgy ítéljük meg, hogy az európai népeknek életbe vágó érdeke a közel-keleti tartós és igazságos béke minél gyorsabb megvalósítása. Ennek nyomán Izrael visszavonul az 1967. évi háborúban elfoglalt arab területekről, megoldódik a palesztinai kérdés, beleértve egy független palesztin állam létesítését is, biztosítják az övezet összes államának integritását és függetlenségét.

Aktívan támogatjuk az afrikai népek, főleg a rhodesiai és a namíbiai nép harcát a gyarmati uralom teljes felszámolásáért. Határozottan elítéljük a dél-afrikai fajüldöző rezsim véres megtorlásait, és úgy véljük, fokozni kell a harcot, hogy gyökeresen véget vessünk ennek a gyűlöletes rendszernek, s egyben biztosítsuk minden afrikai nép teljes függetlenségét.

Kontinensünk valamennyi kommunista és munkáspártja, valamennyi európai nép becsületbeli kötelességének tekintjük, hogy határozottan fellépjen a gyarmatosítás és a neokolonializmus teljes felszámolásáért, a világ minden népének független gazdasági és társadalmi haladásáért. Biztosítani kell — sokkal fokozottabban, mint az eddig történt — a feltételeket, hogy minden nemzet kifejlődhessen, korlátozás nélkül felléphessen a nemzetközi életben, és aktívan, egyenjogúan vegye ki részét a mai világ nagy kérdéseinek megoldásából.

A jelenkor egyik létfontosságú problémája az elmaradottságnak, a világ gazdag és szegény országokra való megoszlásának — az imperialista, kolonialista és neokolonialista politika következményeinek — a felszámolása, egy új világgazdasági rend megvalósítása. A Román Kommunista Párt, a szocialista Románia mindenben szolidáris a fejlődő országok harcával, mivel úgy véli, hogy napjaink parancsoló követelménye megfelelő megoldásokat találni minél gyorsabb társadalmi-gazdasági haladásukhoz, az összes államok közötti méltányos kapcsolatok megteremtéséhez. Az elmaradottság felszámolásáért, a nemzetközi életben fennálló gazdasági és politi-

kai egyenlőtlenség megszüntetéséért vívott küzdelem a világméretű osztályharc alapvető megnyilvánulása. Tény az, hogy nem beszélhetünk tartós békéről bolygónkon az elmaradott országok gyors haladásának megvalósítása, az államok közötti szintkülönbségek és egyenlőtlenségek, a Földünk lakosságának nagy részét sújtó éhínség és nyomor felszámolása, a méltányosságon alapuló új nemzetközi gazdasági rend megteremtése nélkül. Európa egykor gyarmattartó, gazdaságilag fejlett országainak erkölcsi kötelezettségük hozzájárulni az elmaradottság felszámolásához. Kontinensünk kommunista pártjainak egyik nagy fontosságú feladata fellépni az elmaradott államok társadalmi-gazdasági haladásának a meggyorsításáért. Véleményünk szerint ez megtisztelő és becsületbeli kötelessége az európai kommunistáknak.

Szükségesnek tartjuk, hogy dolgozzunk a nemzetközi kapcsolatok fokozottabb demokratizálásáért, az Egyesült Nemzetek Szervezete és más nemzetközi szervezetek szerepének erősítéséért, amelyek megfelelő szervezeti keretet teremtenek ahhoz, hogy valamennyi állam — függetlenül nagyságától vagy társadalmi rendszerétől — aktívan részt vegyen az emberiséget foglalkoztató nagy horderejű problémák megoldásában. Nagyobb figyelmet kell fordítani arra, hogy a kis és a közepes államok egyenlő jogokkal tevékenykedjenek a nemzetközi jellegű szervezetekben, általában a nemzetközi életben.

Ebben az értelemben nagyra értékeljük az el nem kötelezettek mozgalmának fontos szerepét a nemzetközi élet demokratizálásában.

Néhány problémára utaltam, amelyek a Román Kommunista Párt véleménye szerint rendkívül nagy jelentőségűek a nemzetközi politikai élet egészségesebbé tétele szempontjából, és amelyekre, megítélésünk szerint, állandó figyelmet kell fordítaniuk a kommunista és munkáspártoknak.

A rájuk háruló nagyszerű történelmi küldetés véghezvitele sokkal inkább, mint valaha is, megköveteli a kommunistáktól, hogy az első sorokban álljanak abban a harcban, amelynek célja a nemzetközi problémák békés, demokratikus megoldása, a teljes egyenlőség, a nemzeti függetlenség és szuverenitás tiszteletben tartása, a belügyekbe való be nem avatkozás, az erőszakról és az erőszakkal fenyegetésről való lemondás az államok közötti kapcsolatokban, minden nép jogának tiszteletben tartása, hogy ura lehessen

nemzeti kincseinek és sorsának, életét saját akaratának megfelelően, minden külső beavatkozás nélkül szervezhesse meg.

Mi, román kommunisták, abból a megfontolásból indulunk ki, hogy minden párt közvetlen felelősséggel tartozik saját munkásosztályának és népének, és ennek a kötelezettségének eleget téve egyben teljesíti egyik nagy internacionalista kötelességét is. Pártunk véleménye szerint a forradalmi hazafiság, népünk szeretete, létérdekeinek védelme a kommunisták alapvető, meghatározó jellemvonása. Figyelembe véve azt, hogy korunkban sok nép alakult és alakul független, önálló nemzetté, hogy magában Európában is, ahol fejlett nemzetek élnek, a szuverenitás védelme a haladó társadalmi erők, a népek rendkívül fontos feladata, hogy a szocialista országokban a nemzet hathatós felvirágzása folyamatának vagyunk tanúi, amelyben azok új, magasabb rendű jellemvonásokat kapnak, nyilvánvaló, hogy a nemzet szerepe semmiképpen sem csökkent, és a nemzet még hosszú ideig alapvetően fontos szerepet tölt be az emberi társadalom életében. Ezért pártjaink egyik legfőbb kötelessége minden nép szabadságának és függetlenségének megőrzése, minden nemzet ama jogának tiszteletben tartása, hogy önállóan járhasson a haladás és a felvirágzás útján. Egy párt törekvése, hogy megvédi munkásosztálya és népe érdekeit, semmiképpen sem tekinthető nemzeti szűkkeblűségnek, olyan magatartásnak, amely gyengíti a nemzetközi szolidaritást. Maga a nemzetközi szolidaritás fogalma nem értelmezhető másképp, csakis szerves összefüggésben a minden egyes ország munkásosztálya érdekeinek, minden nép nemzeti érdekeinek, minden nemzet függetlenségének és szuverenitásának megvédéséért vívott harccal.

Véleményünk szerint a kommunista pártok nemzeti kötelessége és nemzetközi szolidaritása tökéletes dialektikus egységben van, minthogy ezek kölcsönösen feltételezik egymást.

Az internacionalista szolidaritás fogalmát a világban végbement hatalmas forradalmi változásokkal összefüggésben szemléljük. Ez egyaránt magában foglalja a szocialista országok, a kommunista és munkáspártok, a munkásosztály egységét, valamint a nemzeti felszabadító mozgalmak támogatását, de az imperializmus, a kolonializmus és a neokolonializmus, a gyengénfejlettség ellen, egy új gazdasági világrend megteremtéséért, a leszerelés megvalósításáért vívott küzdelmet is, valamint a harcot minden nép ama jogának a tiszteletben tartásáért, hogy ura legyen sorsának. Bízvást ál-

líthatjuk, hogy az internacionalizmus fogalma napjainkban feltételezi az aktív közreműködést a világ összes bonyolult kérdésének demokratikus, minden nép érdekeinek megfelelő megoldásáért, valamint a harcos szolidaritás erősítését az összes haladó, antiimperialista erővel, minden nemzet érdekeinek figyelembevételét és megóvását, s ezen az alapon a szocializmus, a társadalmi haladás és a béke általános érdekeinek szolgálatát.

A Román Kommunista Párt állást foglal és küzd a kapcsolatok széles körű fejlesztéséért valamennyi kommunista és munkáspárttal, a marxizmus—leninizmus, a teljes egyenlőség elvei, minden párt ama jogának tiszteletben tartása alapján, hogy önállóan dolgozza ki politikai vonalát, forradalmi stratégiáját és taktikáját azoknak a konkrét feltételeknek megfelelően, amelyek között tevékenykedik.

Minthogy a pártok eltérő feltételek között dolgoznak, valamint annak következtében, hogy a világ társadalmi fejlődésének új adottságait értelmezni kell, lehetséges, hogy a kommunista és munkásmozgalomban különböző nézetek nyilvánulnak meg. Magától értetődő, hogy ezeket elvszerűen meg kell vitatni, tiszteletben tartva mások véleményét, s elkerülve más pártok politikájának bármilyen bírálatát vagy megbélyegzését, minden olyan lépést, amely árthat az egység, az együttműködés és a szolidaritás ügyének a kommunista és munkáspártok között.

Abból a tényből indulunk ki, hogy az új történelmi szakaszban, amikor a kommunista és munkáspártok sok országban kormányzó pártokká, más országokban pedig a nemzet életében egyre fontosabb szerepet játszó hatalmas politikai erőkké váltak, nemzetközi központ működése nem lehetséges és ilyenre nincs is szükség — még kevésbé, mint bármikor azelőtt. Úgy véljük, hogy a kommunista és munkásmozgalom szolidaritását, együttműködését, egységét minden egyes párt függetlenségének tiszteletben tartására kell alapozni, s ki kell küszöbölni bármilyen beavatkozást más pártok ügyeibe. Egy ilyen új típusú egység kétségtelenül minden szempontból magasabb rendű lesz, és biztosítja a teljes szolidaritást a társadalmi haladásért, az európai és az egyetemes biztonságért és békéért vívott harcban.

Tisztelt elvtársak!

A forradalmi harc fejlesztése állandó és tartós kapcsolatokat követel a kommunisták és az egész világ forradalmi erői között. Ezeknek a kapcsolatoknak azonban szabadon, széles körű véleménycsere keretében kell létrejönniük, anélkül, hogy bármilyen pártra egy bizonyos nézetet rá akarnának kényszeríteni. Állandóan szem előtt kell tartanunk azt, hogy a tudományos szocializmus nem egyszer s mindenkorra kidolgozott dogma, hanem olyan forradalmi felfogás, amely szüntelenül fejlődik a tudomány, az emberi megismerés vívmányainak eredményeként, a forradalmi harc és a társadalmi gyakorlat gyümölcseként. Minden pártnak hozzá kell járulnia a marxizmus—leninizmus forradalmi kincsestárának szüntelen gazdagításához újabb tézisekkel, újabb tapasztalatokkal, amelyek aztán az egész világ forradalmárainak közös kincsévé válnak. Véleményünk szerint a kommunisták, a történelmi és dialektikus materializmus felfogásától vezérelve, kötelesek szüntelenül az első sorokban harcolni a régi és elavult leküzdéséért, az új támogatásáért mind az elméletben, mind a forradalmi gyakorlatban, mind pedig az új társadalmi rend építésében. A Román Kommunista Párt mint a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom aktív osztaga a jövőben is maradéktalanul teljesíti kötelességét, s Európa és az egész világ minden kommunista és munkáspártjával együtt küzd az együttműködés és a szolidaritás megszilárdításáért.

Ugyanakkor szükségesnek véljük, hogy szorgalmazzuk a kapcsolatok fejlesztését a szocialista és szociáldemokrata pártokkal, az egység megszilárdításáért, sőt azt is mondhatom, egy igazi történelmi megbékélésért a kommunisták és a szocialisták között, megteremtve ily módon a feltételeket a közösen vívott harchoz. Ez, véleményünk szerint, objektív követelménye a mai fejlődésnek, a szocializmus és a béke világméretű győzelmének. Úgyszintén a mai élet parancsoló követelménye az együttműködés megszilárdítása a nemzeti felszabadító mozgalmakkal, a fejlődő országok haladó pártjaival, az összes demokratikus pártokkal és szervezetekkel, az egész világ antiimperialista erőivel.

Az európai biztonságért és békéért vívott harcban egyesíteni kell minden erőt, a dolgozók tömegeit vallási hitre vagy filozófiai felfogásra való tekintet nélkül. A Román Kommunista Párt abból a megfontolásból indul ki, hogy a biztonság és a béke csak akkor va-

lósítható meg Európában és az egész világon, ha a népek fokozzák erőfeszítéseiket annak tudatában, hogy van erejük felszámolni a mai negatív állapotokat és kikényszeríthetik a tartós békét, biztosíthatják az igazságosabb és jobb világ felépítését Földünkön.

A Román Kommunista Párt kifejezi mély meggyőződését, hogy a kommunista és munkáspártok, a többi forradalmi, demokratikus pártok és erők, maguk a népek egyre következetesebben lépnek fel, hogy valóra váltsák az államoknak az európai biztonságra és együttműködésre vonatkozó határozatait és kötelezettségvállalásait, teljesítve ily módon az emberi civilizáció jövője iránti alapvető kötelességüket.

Végül kifejezem a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottságának köszönetünket a vendéglátásért, amelyben részesülünk, a konferencia munkálatai megszervezéséért és lebonyolításáért.

Köszönöm figyelmüket.

EDWARD GIEREK

a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottsága

első titkárának

BESZÉDE

Tisztelt elnök elvtárs,
tisztelt elvtársak!

A Lengyel Egyesült Munkáspárt nevében mély megelégedésünket fejezem ki azért, hogy értekezletünket összehívták és a testvéri európai kommunista és munkáspártok vezető képviselői találkozhatnak.

Annál is inkább örülünk a találkozónkat előkészítő munka eredményes lefolyásának és teljes sikerének, mivel pártunk és az Olasz Kommunista Párt, a többi párttal való egyetértő eszmecsere alapján, kezdeményezője volt ennek az értekezletnek. Örülünk annak, hogy értekezletünk a Német Demokratikus Köztársaság fővárosában zajlik le.

Közösen látunk hozzá a béke, a biztonság és a társadalmi haladás legfontosabb kérdéseinek, tehát valamennyi európai nép kiemelkedő jelentőségű problémáinak megtárgyalásához.

Mindezt a népünk iránti felelősség és ugyanakkor a nemzetközi szolidaritás érzésétől áthatva tesszük; az internacionalizmus ideológiánk alapelve és minden egyes párt és az egész mozgalom eredményes harcának legfontosabb előfeltétele.

Éppen ebben rejlik a tartalma, jellege és kifejezőereje az értekezlet fő dokumentumának, amelyet közösen, az egyenlőség, a kölcsönös megértés és a szolidáris együttműködés szellemében dolgoztunk ki. Jó dokumentum ez, megfelel a népek létérdekeinek és a haladó erők törekvéseinek. A sok millió kommunista nevében, akiket képviselünk, olyan programot tűzünk ki, amely megfelel

a jelen és a jövő szükségleteinek és követelményeinek Európában.

Mindez értekezletünknek jelentős szerepet és széles távlatot kölcsönöz.

Tisztelt elvtársak!

A háború óta olyan három évtizedet hagytunk magunk mögött, amely Európa helyzetében és életében mélyreható társadalmi-gazdasági és politikai változásokat hozott. Találkozónkra egy évvel a helsinki biztonsági és együttműködési értekezlet záróokmányának, az európai béke nagy jelentőségű chartájának aláírása után került sor. Ma kontinensünk fejlődésének újabb szakaszába lépünk, amelyben sok problémát kell megoldani, de amely egyben messzi távlatokat is nyit a már több mint harminc éve tartó béke véglegessé tételéért, valamennyi nép biztonságának sérthetetlenségéért, a széles körű és testvéri együttműködésért és a társadalmi haladás előreviteléért vívott harcban.

A nagy haladó társadalmi-gazdasági és politikai változások fő hajtóereje és egyúttal a béke megszilárdításának fő ereje Európában a szocializmus.

Az új szocialista társadalmi rend megteremtette a feltételeket Lengyelországban a rettenetes háborús pusztításokból való gyors újjáépítéshez, valamint ahhoz, hogy felszámoljuk az ország megosztásából és a nagybirtokosok és a tőkések uralmából származó elmaradottságot, és hazánkat agrár-ipari országból ipari-agrár országgá alakítsuk át.

A szocializmus Lengyelország társadalmát mélyrehatóan demokratizálta. Ez mindenekelőtt az alapban, azaz a termelési viszonyokban jelentkező demokrácia, s ennek meghatározó jelentősége van. De egyúttal felépítményében, tehát a társadalmi és politikai életében is szélesedik ez a demokrácia. A szocialista demokrácia fejlődésével a proletárdiktatúra állama össznépi állammá alakul, melynek bástyája a munkásosztály és szövetsége a parasztsággal és az értelmiséggel. Mindezt ki is fejeztük az alkotmányban nemrégen végrehajtott módosításokban. E szocialista és demokratikus alapelveket az élet mindennapi gyakorlatában, politikai és állami munkánk stílusában, a tömegekkel való állandó kapcsolatunkban érvényesítjük. Az ország és a lakosság valamennyi fontos kérdését határozathozatal előtt megtanácskozzuk a lakossággal. Ez a mód-

szer helyes, gyümölcsöző, népünk és pártunk nagyra is értékeli, noha alkalmazása nem egyszerű.

Mint sok más ország, mi is különböző leküzdendő nehézségekkel állunk szemben, a legutóbbi időkben egyebek között mindenekelőtt a tőkés világban tapasztalható recesszió és infláció kedvezőtlen következményeivel. Ennek ellenére továbbra is következetesen megvalósítjuk azt a társadalmi-gazdasági stratégiát, amely a társadalom életszínvonalának állandó növelését és az embert szolgálja.

A szocializmus történelmi érdeme, hogy alapvető változást vitt végbe népünknek a többi néphez, mindenekelőtt szomszédainkhoz fűződő kapcsolataiban. Miközben megingathatatlan barátságot kovácsoltunk ki a szovjet néppel és Csehszlovákia népeivel, együttal az NDK-val együtt alapvető fordulatot hajtottunk végre a lengyel—német szomszédi viszony súlyos történetében. Olyan fordulatot, melynek jelképe napjainkban az Odera—Neisse-határ; ezen a két ország állampolgárai szabadon közlekednek.

Pártunk továbbra is, akárcsak eddig, az új társadalmi rendet építi, és ebben rendíthetetlenül a szocializmus egyetemes törvényszerűségei és országunk és népünk konkrét, történelmileg kialakult feltételei vezérlik. Lengyelországi tapasztalataink teljes mértékben igazolták a társadalmi helyességét a szocialista építés általános törvényszerűségeinek, amelyek a marxizmus—leninizmus elméletéből, a Szovjetunió és a szocialista közösség többi országának vívmányaiból fakadnak.

A szocialista rendszer többi országához hasonlóan Lengyelország számára is felbecsülhetetlen érték a szocialista államok közössége. A testvéri országokhoz, mindenekelőtt a Szovjetunióhoz fűződő ideológiai, politikai és gazdasági kapcsolatok minden vonatkozásban kedvező feltételeket és biztosítékokat teremtenek a szuverenitás és a biztonság megszilárdításához, a dinamikus fejlődéshez. E közösségben új típusú államközi kapcsolatokat fejlesztettünk ki, amelyek a testvéri egységen és együttműködésen, a kölcsönös segítségnyújtáson alapulnak. E kapcsolatok a gyakorlatban testesítik meg a nemzetköziséget. Nagyra értékeljük és mindenképpen erősítjük őket.

Marxista—leninista ideológiánk nem sokkal több, mint százéves. A valóságos szocializmus alig hatvan éve létezik. Tehát olyan fiatal formáció, amely még egyetlen területen sem mondta ki az utolsó szót, állandó fejlődésben van, és szüntelenül egyre jobb megol-

dásokat keres a meglevő problémákra és azokra, amelyeket az élet magával hoz.

A szocialista országok, mindenekelőtt a Szovjetunió alapvető szerepet töltenek be egy valamennyi nép számára döntő kérdésben: a békéért vívott harcban. A szocialista közösség e célra összpontosuló erőfeszítése és a nemzetközi síkon folytatott következetes politikája döntő tényezője és fő támasza a béke valamennyi erejének, s egyúttal valamennyi, a népek szabadságáért és szuverenitásáért, a társadalmi haladásért harcoló erőnek. A különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élése, ami történelmi szükségszerűség, nem rögzíti a társadalmi status quót, ellenkezőleg, kedvező feltételeket teremt a haladásért és a demokráciáért folytatott harchoz.

A béke és a társadalmi haladás ügyének kedvező jelenlegi helyzet Európában új távlatokat nyit egész mozgalmunk, a munkásosztály előtt. Mindig is azt vallottuk és ma is úgy véljük, hogy a szocialista és a tőkésországok kommunista és munkáspártjai, egész mozgalmunk a haladás és a béke egységes élcsapata, amelyet az eszmék és a célok közössége, a proletár internacionalizmus egyesít. Ezt ismételten megerősítettük mozgalmunk tanácskozásainak közös dokumentumaiban, és ezt tesszük a szolidaritás gyakorlatában is. Ennek meggyőző bizonyítéka mostani értekezletünk.

Tisztelt elvtársak!

Az európai béke és biztonság megszilárdításának legfontosabb feladata napjainkban a történelmi jelentőségű helsinki értekezlet záróokmányának megvalósítása. Lengyelország, a többi szocialista országhoz hasonlóan, határozottan síkraszáll a benne foglalt valamennyi alapelv és célkitűzés maradéktalan megvalósításáért.

A szocialista közösség egységes irányvonalának megfelelően arra törekszünk, hogy szavatoljuk az államközi kapcsolatok Helsinkiben elfogadott alapelveinek megmásíthatatlan tiszteletben tartását. Egyúttal arra törekszünk, hogy a politikai enyhülést továbbfejlesszük az elengedhetetlen katonai enyhüléssel, vagyis a fegyverkezési hajsza megfékezésével és azzal, hogy utat nyitunk a fokozatos leszereléshez, a távlatokat tekintve pedig a kollektív biztonsági rendszer kiépítéséhez. Ez lehetővé teszi a politikai-katonai csopor-

tosulásokra való osztottság felszámolását, és valamennyi európai államnak azonos, megdönthetetlen biztonsági garanciákat szavatol.

Célunk továbbá az egyenjogú, kölcsönösen előnyös, korlátoktól és megszorításoktól mentes gazdasági együttműködés széles körű bővítése. Ezt a célt szolgálja a KGST kezdeményezése, hogy szerződést kössön az EGK-val. Síkraszállunk a közös, összeurópai problémák — mint a fűtőanyag- és energiagazdálkodási rendszer, a szállítási infrastruktúra és a kornyezetvédelem — együttes megoldásáért.

Torekvésunk továbbá a záróokmány azon célkitűzéseinek megvalósítása, amelyek az úgynevezett harmadik kosárra vonatkoznak. Ennek mindenekelőtt a kölcsönös megértés és a bizalom kiépítését kell szolgálnia. Ezért nem egyeztethetőek össze a záróokmány szellemével azok a kísérletek, amelyek annak megállapításait más országok belügyeibe való bármiféle beavatkozásként és hidegháborús politikai és ideológiai felforgatásként értelmezik, és erre szeretnék kihasználni is őket. Senki sem feltételez és feltételezhet „ideológiai fegyverszünetet". Az eszmék tartós konfrontációjában ugyanakkor elengedhetetlen az államok békés egymás mellett élésének és a népek baráti együttműködésének alapelveivel összhangban levő szabályok tiszteletben tartása.

Célul tűzzük ki a tárgyalásokon és a több oldalú kapcsolatokban, valamint a kétoldalú viszonylatokban is a helsinki megállapodások megvalósítását és azt, hogy a bennük rögzített alapelveket a nemzetközi jogi normák hatályosságával ruházzák fel, amelyeket valamennyi európai állam tiszteletben tart. Ennek az irányvonalnak kifejezője és új távlatok megnyitását jelzi a kapcsolatok további normalizálása Lengyelország és a Német Szövetségi Köztársaság között.

A helsinki értekezlet sikere a szocializmus és a kapitalizmus tényleges erőviszonyainak, a szocialista államok kezdeményezéseinek és következetes lépéseinek, valamennyi európai haladó és békeszerető erő széles körű és aktív harcának, továbbá annak az eredménye, hogy a népek támogatták ezt az ügyet.

A helsinki megállapodások megvalósítása, a béke, a biztonság és az együttműködés további erősítésének ügye nemcsak a kormányok, hanem mindenekelőtt kontinensünk népeinek kezébe van letéve.

Napjainkban leginkább arra van szükség, hogy kivédjük az eny-

hülés ellen fellépő erők támadásait. Ezek megkísérlik kétségbe vonni a helsinki értekezlet sikerét, hamisan magyarázni az ott kijelölt célokat, és minden eszközzel fokozni a szocialista országok, valamennyi kommunista párt ellen irányuló kampányaikat.

Értekezletünk fő dokumentuma kifejti, hogy mi e feladatok megvalósításában minden testvérpárt és az olyan széles alapokon nyugvó társadalmi mozgalmak akcióegységének a platformja, mint a szakszervezeti mozgalom, a paraszt- és nőszervezetek, a béke- és az ifjúsági mozgalom. Legutóbb fővárosunk, Varsó fogadta több mint 200 európai ifjúsági és diákszövetség képviselőit. A lényeges társadalmi kérdésekben mutatkozó eltérések ellenére az európai ifjúsági és diáktalálkozó résztvevői egyhangúlag támogatták az enyhülési politika alapvető célkitűzéseit, és síkraszálltak az európai népek békés együttműködése mellett.

Különös jelentőséget tulajdonítunk a kommunisták és a szocialisták, szociáldemokraták, valamint más demokratikus csoportosulások építő együttműködése minden korábbinál szélesebb platformjának. Pártunk az utóbbi években fokozódó mértékben építette ki kapcsolatait e csoportosulásokkal, s e kapcsolatokat rendkívül hasznosaknak tekinti és tovább szeretné bővíteni. A jobb kölcsönös megértés és valamennyi demokratikus és békeszerető irányzat együttműködése — a köztük fennálló ideológiai eltérések ellenére — jól szolgálja a népek szempontjából elsőrangú fontosságú ügyet, a békét, a biztonságot és a baráti nemzetközi együttműködést.

E vonatkozásban jelentős szerepet visz az értelmiség. A háború óta eltelt harminc évben sok példája volt annak, hogy korunk kiváló szellemei határozottan elkötelezték magukat a békéért és a haladásért folytatott harc mellett. Az értelmiségiek emlékezetes wroclawi kongresszusán beindított mozgalom tovább él és erősödik. A tudomány és a kultúra emberei és az újságírók is igen sokat tehetnek az emberek és a népek legnagyobb értéke, a béke eszméjének terjesztéséért.

Tisztelt elvtársak!

Ma közösen fürkésszük egy olyan Európa képét, amelyre mi, kommunisták törekszünk. Olyan Európa lebeg a szemünk előtt, amelyben sérthetetlen a béke, semmi sem akadályozza a gazdasági és a tudományos-műszaki együttműködést, széles körű a civilizáció

és kultúra javainak kicserélése. Ez valóban fzig-vérig humanista látomás.

A polgári futurológusok fatalista prognózisaival kommunista optimizmusunkat és a társadalmi haladásba vetett hitünket szegezzük szembe. Az emberi természet megváltoztathatatlan agresszivitásának és a társadalmi fejlődés katasztrofális irányzatának tételével szembeállítjuk a haladás tudományosan megalapozott és a gyakorlatban igazolt marxista—leninista programját, amely átalakítja az embereket, a társadalmi életet és a nemzetközi kapcsolatokat. A növekedés tartalékainak elkerülhetetlen kimerülését hirdető elmélettel a dinamikus és mindenoldalú társadalmi-gazdasági fejlődés programját, a természeti kincsek ésszerű, pazarlástól mentes kiaknázásának, a környezet védelmének és gazdagításának programját állítjuk szembe. Azokkal a jóslatokkal szemben pedig, amelyek szerint a mostani emberi civilizáció megsemmisül, azt az eszmét hirdetjük, hogy tervszerűen ki kell aknázni az adott lehetőségeket az ember személyiségének fejlődése, boldogulása és jóléte javára.

Azt akarjuk, hogy a munkásmozgalom humanista eszméi határozzák meg a fejlődés irányát Európában. Ennek fő célja a béke, az ember felszabadítása, szükségleteinek kielégítése és sokoldalú lehetőségeinek fejlesztése. A humanizmus kötőanyaga az egész emberiség kincse — a tudás, a tudomány és a kultúra. E területek hasznosításakor különösen kiemeljük a szocialista humanizmus történelmi örökségét. A szocializmus jelenlegi formájának alapját sok nemzedék haladó társadalmi törekvései teremtették meg. Tudományos megalapozást a marxista szellemiségben kaptak, teljes megvalósításuk lehetősége pedig a lenini elméletben és gyakorlatban rejlik.

Tisztelt elvtársak!

Mély meggyőződésünk, hogy az értekezlet dokumentuma mind pártunknak, mind a többi testvérpártnak segítséget fog nyújtani a két- és sokoldalú internacionalista kapcsolatok kibontakoztatásához, a békéért, az enyhülésért, az együttműködésért és a társadalmi haladásért vívott közös harc legfontosabb elveinek megválasztásához; olyan irányvonal kialakításához, amely erősíteni fogja forradalmi egységünket a közös ellenséggel szemben, a földrészünk konstruktívan kijelölt jövőjének megvalósításáért folytatott harcban, és gazdagítani fogja mozgalmunk történelmi eredményeit.

Engedjék meg, hogy a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottsága nevében őszinte köszönetünket és elismerésünket fejezzem ki találkozónk vendéglátójának, a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottságának az értekezlet előkészítésére és megszervezésére tett erőfeszítéseiért. Egyúttal át szeretném adni a Német Demokratikus Köztársaság kommunistáinak, munkásosztályának és egész népének legszívélyesebb üdvözletünket és azt a kívánságunkat, hogy pártjuk IX. kongresszusa határozatainak végrehajtásáért folyó alkotó munkájuk gyümölcsöző legyen.

SANTIAGO CARRILLO
Spanyolország Kommunista Pártja főtitkárának
BESZÉDE

Elvtársak!

Az európai közvélemény nagy figyelemmel kíséri ezt a konferenciát. Ezzel kapcsolatban sokféle spekuláció lábra kapott. Egyeseknek az volt a véleménye, úgy fogunk táncolni, ahogy az itt jelenlevő legerősebb párt fütyül. Mások azt állították, hogy nem leszünk abban a helyzetben, hogy a ma döntő kérdéseiben szót értsünk, és egy kommunista válságról beszéltek. Sokan örvendeztek a köztünk fellépő véleménykülönbségeknek mint a gyengeség jelének. De vannak olyanok is, akik nagyobb tisztánlátással ezeket a különbségeket az érettség, az erő jeleként kezdték szemlélni, mint annak a politikai és elméleti gazdagodásnak a megerősítését, amelyet mozgalmunk megért.

Valóban, mi, kommunisták, a harc és az üldöztetés olyan körülményei között születtünk és nőttünk fel, amelyek csak az első keresztények helyzetével hasonlíthatók össze. Őket fenevadak elé vetették, keresztre feszítették, katakombákba hajtották. Hűek maradtak hitükhöz, vallási elképzeléseikhez és jelképeikhez, mígnem sikerült kitörniük társadalmi elszigeteltségükből. A mi helyzetünk hasonló volt ehhez, és sok országban még most is ilyen a helyzet. A szenvedések hatására, amelyeket pártjaink elviseltek — és amelyeket még mindig el kell szenvedniük —, s az alatt az idő alatt, amelyet a katakombákban eltöltöttünk, sorainkban összekapcsolódott a tudományos szocializmus az áldozatvállalás és az eleve elrendelés egyfajta misztikumával. Mártírjainkkal és prófétáinkkal új egyházzá váltunk. Éveken át Moszkva volt a mi Rómánk, ahol

álmaink valósággá kezdtek válni. Olyan áhítattal beszéltünk a Nagy Októberi Forradalomról, mintha az a karácsonyunk lenne.

Ez volt a gyermekkorunk. Ma már felnőttünk. A kommunisták ma már sok országban kormányoznak, más országokban már jelentős erőt képviselünk. A kommunista párt győzelmének a példája az olasz választásokon az egyik legaktuálisabb és a legjelentősebb bizonyíték. Mindjobban elveszítjük az egyházi jelleget. Elméleteink tudományos megalapozottsága felülkerekedik a hiten és az eleve elrendelés misztikumán. Nem veszítettük el sem a bátorságunkat, sem a forradalmi akaratunkat ahhoz, hogy vállaljuk egy továbbra is személyes áldozatokat követelő harc veszélyeit. A mi hivatásunk, hogy olyan erő legyünk, amelyik a katakombákból a napfényre kilépve arra törekszik, hogy mindenütt kormányra jusson, ahol még ez nem történt meg. Meggyőződésünk, hogy a kapitalizmus olyan stádiumba jutott, amelyben megértek az anyagi feltételek a szocialista társadalomba való ugrásba. Ebben a stádiumban a szocializmus szükségességének tudatát nemcsak a szűk proletár élcsapat igényli — amelyik ezt a tudatot más országokban monopolizálta —, hanem a munka és a kultúra erőinek összessége, igen széles társadalmi körök. A szocializmust ma már mindinkább minden nemzet kiútnak tekinti saját továbbfejlődéséhez és egy új világ megteremtéséhez, amelyben leomlanak a bőség és a nyomor közötti válaszfalak.

Ezért, ha mi, kommunisták, le akarjuk vonni a tanulságot a múlt áldozataiból, és továbbra is a felszabadulásba vetett reménységek hordozói kívánunk maradni, napról napra mindinkább védelmeznünk kell országaink és államaink népeinek törekvéseit, és el kell érnünk ezeknek a népeknek a körében, hogy a munka és a kultúra erői átvehessék az őket megillető vezető szerepet.

Ezek az új problémák differenciákat, sőt nézeteltéréseket szülnek, s ezek csak nyílt vitákban, bírálattal és önbírálattal, a szocializmus és a szocialista politika nemzeti útjai és formái sokféleségének elismerése alapján küzdhetők le.

Ebben az értelemben az a dokumentum, amelyet kidolgoztunk és elfogadunk, fontos lépést tesz a fennálló valóság elismerése irányában azzal, hogy kijelenti: szigorúan megőrizzük „mindegyik párt egyenjogúságát és szuverén függetlenségét, a belügyekbe való be nem avatkozás elvét, s tiszteletben tartva a különböző utak szabad megválasztásának jogát a haladó társadalmi átalakulásért és a szo-

cializmusért vívott harcban". Egyben megerősítjük azt, ami eszméinkben benne rejlik: „A szocializmusért a saját országban vívott harc és mindegyik pártnak saját munkásosztálya és népe iránti felelőssége összekötődik a világ dolgozóinak, minden haladó mozgalomnak és valamennyi népnek kölcsönös szolidaritásával a szabadságért és a függetlenség megszilárdításáért, a demokráciáért, a szocializmusért és a világbékéért folytatott küzdelemben."

Az már kétségtelen, hogy nekünk, kommunistáknak ma nincs irányító központunk, és nem köt bennünket nemzetközi fegyelem. Ami minket egyesít, az a közösség köteléke a tudományos szocializmus elmélete alapján, és az a tény, hogy nem ismernénk el a visszatérést az internacionalizmus múltbeli struktúráihoz és felfogásaihoz.

Ezt nem azért hangsúlyozzuk, mintha nyilvánvaló nemzeti sajátosságainkat hangsúlyozni akarnánk, hanem azért, hogy választ adjunk a reakciós erőknek, amelyek elvakultan úgy harcolnak ellenünk, hogy egy nem létező „nemzetközi fegyelemre" hivatkoznak azzal a szándékkal, hogy bennünket népeink közvéleményének szemében nemzeti jellegünktől megfosszanak. De tesszük ezt azért is, mivel egyfajta rutin és restség mozgalmunkban is ugyanilyen irányba hathat.

Konferenciánk fő célja: az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért síkraszálló áramlatok erősítése. Ezek olyan célok, amelyeket — árnyalatokkal és sokféle sajátossággal — országaink legszélesebb társadalmi és politikai erői közösen követnek. Itteni jelenlétünkkel és e témák megtárgyalásával országhatárokon és ideológiai sajátosságokon át ezeknek az erőknek kezet nyújtunk; közös és összehangolt erőfeszítésekre szólítjuk fel őket e nemes és magasztos cél elérése végett. Mi, kommunisták, nem sajátítjuk ki magunknak azt a jogot, hogy a népek érdekeinek egyedüli védelmezői legyünk. Nincs szándékunkban leplezni vagy kiküszöbölni más erők szerepét. Miközben óvjuk függetlenségünket és tiszteletben tartjuk a másokét, az egységre és a megértésre törekvést bátorítjuk. Ha Európa és az egész emberiség sorsa forog kockán, sem történelmi előítéletek, sem szűk pártérdekek nem állíthatók a ma élő vagy a legközelebbi években születő férfiak és nők nagy többségének létfontosságú érdekei elé.

Ma a világbéke a legdrágább kincs. A tudományos-műszaki vívmányok kicsivé tették a világot. Nekünk a politikai és ideológiai

felfogásokat ehhez a határokat szabó valósághoz kell igazítanunk: a világbékére a legnagyobb veszélyt manapság az imperialista és az egyeduralmi törekvések jelentik. Ezek a világ egyes részein némelykor fellépő ellentéteket kihasználják és helyi agressziókat és háborúkat robbantanak ki. Ilyen veszély a világ megosztása katonai tömbökre, külföldi támaszpontok fennállása különböző országokban, továbbá az óriási eszközöket elnyelő fegyverkezési verseny, miközben az emberiség nagy része éhezik és a legszörnyűbb nyomorban él.

A helsinki konferencia ebben az összefüggésben nagy lépéssel viheti előre a béke, a biztonság és az európai népek közötti együttműködés ügyét. Természetesen harcolni fogunk azért, hogy megállapodásait a néptömegek magukévá tegyék.

Egy realitást azonban nem szabad figyelmen kívül hagynunk: e „néptömegek" és az államférfiak között gyakran mély szakadék tátong a demokrácia elégtelensége miatt. A tömegek nem mindig látnak összhangot az államférfiak által aláírt dokumentumok és e politikusok mindennapi cselekedetei között. Ezért olykor a legjobb és a legünnepélyesebb dokumentumok is elvesztik hitelüket.

Például Arias Navarro úr, aki spanyol miniszterelnök volt Franco idejében és János Károly király uralkodása alatt, aláírta az emberi jogokat ünnepélyesen rögzítő helsinki megállapodásokat, sőt tiszteletre méltó államférfiak társaságában le is fényképeztette magát. De mindez nem akadályozta meg őt abban, hogy nyugodt lélekkel halálos ítéleteket írjon alá, és ugyanígy abban sem, hogy a kommunisták és más demokraták százait továbbra is börtönbe vesse. Ezzel nyíltan megsérti az emberi jogokat, amelyeket hivatalos aláírásával elismert. S mindez sok olyan kormányt, amely ott volt Helsinkiben, nem gátolt meg abban, hogy Arias úrral kapcsolatokat tartson fenn, sőt még a javításukra törekedjen.

A helsinki megállapodásokat aláíró Egyesült Államok nyíltan beavatkozik különböző európai államok belügyeibe. Ezt tette az olasz választásokon, ezt teszi most Spanyolországban madridi nagykövete segítségével, aki nyomást fejt ki avégett, hogy a kommunista párt továbbra is illegalitásban maradjon. Schmidt úr, a nyugatnémet kormányfő nemrégiben a „korlátozott szuverenitás" egyfajta teóriáját hirdette meg, amikor kijelentette — hozzávetőlegesen ezekkel a szavakkal —, hogy kormányának mindenhez köze van, ami a nyugat-európai országokban történik. Minden ilyen tett lé-

nyegében ellentmond a helsinki megállapodásoknak és csökkenti hitelüket.

Ahhoz, hogy a helsinki megállapodások elnyerjék igazi jelentőségüket, valóban szükséges, hogy a katonai tömbök megszüntetéséért, a külföldi katonai támaszpontok felszámolásáért, különböző zónáknak, közöttük a Földközi-tenger térségének atomfegyvermentes és békeövezetté változtatásáért, az emberi jogok és a más népek belügyeibe való be nem avatkozás tényleges és maradéktalan tiszteletben tartásáért vívott bonyolult és kemény harc egyértelmű és konkrét formákat öltsön.

Meg kell mondani, hogy bizonyos tárgyalások, amelyek az atomfegyver-hordozók minősége és mennyisége, effajta új fegyverek gyártása vagy nem gyártása, azaz az elrettentés egyensúlyának fenntartása tekintetében hasznosak, sok fényévnyi távolságra vannak azoknak a népeknek — és a legtöbb ilyen — közvetlen gondjaitól, amelyeket egyenesen nem érint ez a probléma.

Nem kétséges, hogy a szocialista országok a béke erejét testesítik meg. Létezésük nélkül bizonyára nem éltünk volna harminc éven át világháború nélkül, és a mostani válság könnyen egy újabb tragikus konfliktussá fajulhatna. Az a véleményünk mégis, hogy egy dinamikusabb politika, a népek színe előtt meghirdetett hatékonyabb javaslatok a csapatok visszavonására és a más — mind szocialista, mind kapitalista — országokban létesített támaszpontok megszüntetésére, a fennálló mindkét katonai tömb feloszlatására, valamint a szó legszélesebb értelmében vett emberi jogoknak hatékony biztosítására: a szocialista országok ilyen irányú kitartó, világos és egyszerű politikai kezdeményezései igen pozitív visszhangot váltanának ki a kapitalista országok néptömegeiben, és hozzájárulnának a demokratikus és békeszerető erők mozgósításához és hatékonyabb egyesítéséhez.

A dokumentum szövege, amelyet elfogadunk, sok olyan célt tartalmaz, amelyek megvalósítása nemcsak a kommunisták, hanem minden európai demokratikus és békeszerető erő feladata is. Ez a dokumentum mindannyiukhoz szól. Külön kiemeljük azt a szakaszát, amelyik a szadságjogok védelmezésével foglalkozik. Olykor lekicsinylő szavakat hallottunk a „formális" szabadságjogokról. Mi, akik negyven éven át fasiszta diktatúra alatt szenvedtünk, megtanultuk becsülni e szabadságjogok igazi értékét. Megérdemlik, hogy nyomatékosan védelmünkbe vegyük őket. E szabadságjogok nem a

burzsoázia vívmányai. Az egyszerű nép, a néptömegek vívták ki e szabadságjogokat. És megszüntetésük gondolatát semmi esetre sem fogadjuk el, semmilyen társadalmi rendszerben, legkevésbé a szocializmusban.

Nekünk, a kapitalista országokban harcoló kommunistáknak, jelenleg az a legfontosabb feladatunk, hogy megegyezésre jussunk minden szocialista, szociáldemokrata, keresztény, radikális és más demokratikus gondolkodású erővel olyan, a népben gyökerező politikai tömb létrehozása céljából, amely képes szembeszállni a tekintélyuralmi áramlatokkal, a hatalmi rendszert egyre inkább demokratizálni tudja, haladó megoldásokat tud kínálni az imperializmus okozta gazdasági, politikai, kulturális és morális válság megszüntetésére, és elősegíti a társadalom szocialista átalakításához szükséges feltételek megérlelődését.

Az utóbbi időben tőlünk távol álló körökben „eurokommunizmusról" beszélnek. A fogalmat nagyon szerencsétlenül választották meg: eurokommunizmus nem létezik, mert Európán kívüli kommunista pártok, mint a japán, nem sorolhatók e fogalomba. Mindamellett nyilvánvaló, hogy nekünk, a fejlett és magasan fejlett kapitalista országok kommunista pártjainak különleges problémáink vannak. Az osztályharc fejlődésének sajátos követelményei térségünkben a szocializmus olyan útjaihoz és formáihoz vezetnek el bennünket, amelyek nem mindenben lesznek pontosan olyanok, mint más országokban. Ez objektív tény, amelyet figyelembe kell vennünk. A munka és a kultúra azon erőinek a hegemóniája, amelyek ma a szocializmusért folyó harc első soraiban küzdenek országainkban, nem diktatórikus formákban fog érvényesülni, hanem a politikai és az ideológiai pluralizmus elismerésével, egypártrendszer nélkül, és az általános választások eredményeinek mindenkori szigorú tiszteletben tartásával. Azt szeretnénk, hogy ez a folyamat békés úton, a néptömegek tevékeny és állandó részvételével valósuljon meg. Nem zárjuk ki azonban azt a lehetőséget, hogy a demokratikus szabadságjogokat erőszak alkalmazásával kell megvédenünk, ha a választásokon legyőzött reakciós kisebbségek részéről államcsíny veszélye fenyeget.

Fontos, hogy mozgalmunk e sokrétűségét egyszer és mindenkorra tudomásul vegyük, és lemondjunk az ellene ható intrika minden formájáról. A differenciák nem vezetnek szakadáshoz, ha senki sem emeli dogmává saját koncepcióját, ha tiszteletben tartjuk a

személyiséget és minden párt álláspontját, ha a korszakunkban végbemenő változásokat marxista alkotó szellemben közelítjük meg.

Az alapdokumentum nyomatékosan felhívja a figyelmet a fasizmus Európában még fellelhető maradványai elleni harc elkerülhetetlenségére. Mint azt tudják, ez közvetlenül vonatkozik Spanyolországra, amely most a francoizmustól örökölt monarchiában él.

Spanyolország ugyan néhány hónap leforgása alatt kezdett megváltozni, a munkás- és a néptömegek, a demokratikus erők bátran előtérbe léptek, de Arias és Fraga Iribarne kormánya erre erőszakos elnyomással válaszol, s ez elsősorban a kommunisták ellen irányul. Végrehajtó bizottságunk négy tagja, Santiago Alvarez, Francisco Romero Marin, Simón Sánchez Montero és Lucio Lobato börtönben van. Hatékony és állandó szolidaritásukat kérjük velük és minden bebörtönzött demokratával. Az a harc, amely a bebörtönzöttek és az emigránsok általános amnesztiában részesítéséért, a király rendőrsége által alkalmazott kínzások ellen folyik, az önök szolidáris támogatását igényli.

A francoizmust követő hatalom, „reformok" leple alatt, a diktatúra fenntartására törekvő tervet dolgozott ki. Törvényt hoztak, amely a politikai pártok legalizálásának ürügyén korlátozza azok tevékenységét, és a diktátortól hátrahagyott intézmények és törvények rendszerének elismerésére akarja kényszeríteni a pártokat. E fiktív legalitásból határozottan kizárják a kommunista pártot, valamint mindazokat, akik meg akarják változtatni a jelenlegi antidemokratikus rendet. Ez kísérlet arra, hogy megadásra késztessék a legingatagabb erőket, s megosszák a demokratikus ellenzéket. Hasonló célt követ az idén őszre tervezett formális népszavazás mindennemű demokratikus biztosíték híján. Eredményei máris készen állnak a belügyminisztériumban: 20 százalék a demokratikus ellenzéknek, 10 százalék az ultrajobboldalnak, 70 százalék a kormánynak. A jövő évre pedig választási komédiát terveznek: 60 helyet kegyesen a megszelídített ellenzéknek juttatnának, s a kormány 300-at magának tartana meg. Ebben a formálisan liberális színezetben valójában ugyanazok a személyek, ugyanaz az oligarchia és ugyanaz a diktatúra maradna hatalmon, amely 40 éven át zsarnokoskodott Spanyolország felett.

Az ellenzék túlnyomó többségét tömörítő „Demokratikus Koor-

dináció" ez év június 25-i dokumentumában határozottan szembeszállt ezekkel a tervekkel.

Mi, demokratikus erők, teljes erőbedobással küzdünk mindaddig, amíg csak ki nem vívjuk az igazi demokráciát Spanyolországban. A sztrájkolók és a tüntetők ezrei fejezik ki naponta ebben a szellemben véleményüket. Pártunk, a demokratikus egység helyes és következetes politikájának köszönhetően, szilárd állásokból vívja ezt a súlyos harcot. Nemrégiben kampányt indítottunk, hogy rövid időn belül, még illegalitásban, elérjük a 300 000-es taglétszámot. A munkásosztály, az egyetemi hallgatók, értelmiségiek és művészek naponta kifejezik bizalmukat és támogatásukat irántunk.

Meggyőződésünk, mi azzal járulunk hozzá a legjobban az európai béke, biztonság, együttműködés és társadalmi haladás ügyéhez, ha azért harcolunk, hogy Spanyolország mihamarabb demokratikus állam legyen.

A demokratikus Spanyolország tevékeny tényező lesz a népek Európájának felépítésében. Független lesz és képes arra, hogy önálló szerepet töltsön be a békéért folytatott harcban, és hozzájáruljon a politikai és a gazdasági kapcsolatok demokratizálásához minden ország között. Befejezésül szeretnénk köszönetet mondani a Német Szocialista Egységpártnak azért, hogy lehetőséget adott nekünk e konferencia megtartására.

MICHAEL O'RIORDAN
Írország Kommunista Pártja főtitkárának
BESZÉDE

Kedves elvtársak!

Küldöttségünk először is harcos üdvözletét tolmácsolja vendéglátó elvtársainknak, a Német Szocialista Egységpártnak, amelynek a proletár internacionalizmus ügye iránti önzetlen hűsége jól ismert, és amely ebben a szellemben igazán hatékonyan járult hozzá az európai kommunista és munkáspártok e fontos és valóban történelmi jelentőségű találkozójának megrendezéséhez.

Ez a konferencia, amely a kommunista összetartozás nagyszabású demonstrációja, kontinensünk sok millió dolgozó emberének szivét örömmel tölti el. Éppen úgy bizonyos az is, hogy az imperialista ellenség soraiban mindenütt dühöt és csalódást okoz majd. Valóban helyénvaló, hogy ezt a találkozót Marx és Engels szülőhazájában rendezzük meg; Marx és Engels hazájában, akik a „Világ proletárjai, egyesüljetek!" halhatatlan, harcban kipróbált és az idő által megerősített vezérelvét adták a cselekvés útmutatójául az egész világnak.

Elvtársak!

Mi Európa egy kisebb országából jöttünk, egy szigetről, amely a brit imperializmus első gyarmata volt, és amelynek népe még mindig szenvedi a tartós imperialista uralmat. Írország kis ország, és ráadásul még kisebbé vált azáltal, hogy a britek két állammá osztották. Az egyik, a 3,1 millió lakosú Ír Köztársaság, névlegesen kivívta ugyan a politikai függetlenséget, a valóságban azonban annyira a brit monopolkapitalizmus uralma alatt áll, hogy „új

gyarmatnak" számíthat; a másik állam, Észak-Írország, 1,6 millió lakosával, a brit Egyesült Királyság része maradt.

Az imperialisták a megosztás ördögi aktusával próbálták meg az „oszd meg és uralkodj" régi világhatalmi politikát az egész szigetre kiterjedően érvényesíteni. Mesterségesen többségeket és kisebbségeket hoztak létre, és a véres erőszak állapotát alakították ki országunk északi részének mindennapi életében. A brit imperializmus számára semmilyen eszköz nem volt túlságosan brutális vagy alkalmatlan, hogy latba ne vesse politikai és gazdasági céljainak elérésére. Az ország déli részében 1922—1923-ban polgárháborút robbantott ki. Északon helyeselte a diszkriminációt, az elnyomás és a megosztás rendszerét.

Ma a brit imperialisták, akik az erőszakot meghonosították Írország politikai életében, Észak-Írországban álszent módon a béke őreinek próbálják feltüntetni magukat. Valójában azonban az a helyzet, hogy hadseregük ott napról napra az erőszak, a kínzás, az elnyomás és a megfélemlítés cselekményeit követi el. Megemlítendő, hogy ezek a katonai egységek speciális kiképzésüket nyugatnémetországi katonai támaszpontokon kapják az ilyen cselekményekre, és írországi bevetésük után oda térnek is vissza. Az is jellemző, hogy az angolai zsoldosok között sok olyan volt, aki Észak-Írországban szolgált — mégpedig éppen a hírhedt, különleges fejvadász egységnél, az S. A. S.-nél, a brit hadsereg speciális légideszant alakulatánál.

Gondolni kell arra, hogy az észak-írországi elnyomó kampányok tanulságait és tapasztalatait avégből is mérlegelik és tanulmányozzák, hogy esetleg majd Nagy-Britanniában és a tőkés Európa más országaiban hasznosítsák a dolgozók elleni fellépésben. Az uralkodó osztályok attól félnek, hogy a dolgozók a kapitalizmus válságának egyre rosszabbodó körülményeire hevesen reagálnak. Ez köti össze a népünk harcával való szolidaritást — amely elsősorban az ír népet segíti — ezen túlmenően valamennyi tőkésország dolgozóinak érdekével. Engedjék meg, hogy e helyütt köszönetet mondjunk azoknak a pártoknak, amelyek sok alkalommal kifejezésre juttatták szolidaritásukat népünk harcával.

Elvtársak!

A tőkés rendszer általános válságának jelenlegi éleződése igen súlyos terheket ró a dolgozókra, különösen sok millió munkahely

elveszítése miatt. A munkanélküliség és az erőszak már jól ismert jelenség Írország mindkét részében. Mindkét baj forrása az, hogy az ír gazdaságot tudatosan a hasznot hajtó beruházások, az olcsó munkaerő és az olcsó élelmiszerek tartalékává alakítják. Népünk még a kapitalizmus konjunktúrájának idején sem nyert soha semmit. Nálunk mindig volt munkanélküliség és kivándorlás. Most aztán gyenge gazdasági helyzetünk következtében hatványozottan ki vagyunk szolgáltatva a jelenlegi gazdasági válság legsúlyosabb hatásainak. Ma az Ír Köztársaságban a munkaképesek 9,5 százaléka munkanélküli; Észak-Írországban 10,5 százalékuk. S hogy a valóságos helyzetet érzékeltessük: ott, ahol a „katolikus kisebbséget" diszkriminációs rendszabályokkal sújtják, ez a hányad a munkaerő 26 százalékát is meghaladja.

Az egész ország bevonása az EGK-ba fokozza Írország mindkét részének fogékonyságát a jelenlegi válság hatásaira. Az EGK-tagság nemhogy a megígért új munkahelyeket és a jobb életszínvonalat hozta volna magával, hanem nagymértékben növelte a munkanélküliséget, a kisparasztok ezreit űzte el földjükről és még inkább elősegítette az erős áremelkedést. Az EGK-tagság más külföldi piacok helyett — a nagy-britanniai piacon túl — a belföldi piac elveszítésével járt a nagy EGK-monopóliumok javára, és bővítette a külföldi multinacionális konszernek írországi jelenlétét és tevékenységét. Észak és Dél dolgozóinak egyaránt az az érdeke, hogy Írország kilépjen az EGK-ból.

Az éveken át tartó, krónikus munkanélküliség azt a benyomást keltheti, hogy Írország gazdasági erőforrásokban szegény. Ez a múltban valóban így volt, ma már azonban más a helyzet. Óriási ásvány-, kőolaj- és földgázlelőhelyeket fedeztek fel. Jelenleg folyik a harc ezen erőforrások kiaknázása körül. Erős kampány bontakozik ki azért, hogy azokat az ír nép érdekében aknázzák ki, s ne engedjék át őket a külföldi multinacionális konszerneknek, amelyek a tőkés profit érdekében szeretnék kifosztani. E harc eredménye döntő jelentőségű lesz országunk jövőjére.

Szeretném kiemelni azt, hogy az Ír Köztársaság az EGK egyetlen olyan tagországa, amely nem tagja a NATO-nak. Népünk mélységes meggyőződése, hogy ennek így is kell maradnia, minden megújuló alattomos kísérlet ellenére, amellyel Írországot rá akarják venni semlegességének feladására — akár a NATO-hoz, akár egy olyan katonai tömbhöz, illetve szövetséghez való csatla-

kozás formájában, amelynek alapja az EGK. Írország Kommunista Pártja a legutóbbi hetekben leleplezte a multinacionális konszernek ez irányú nyomását, és biztos benne, hogy népünk a semlegesség nagyra becsült pozícióját nem adja el semmilyen monopolkapitalista „trójai falóért", akármilyen vonzó legyen is az.

Európának, ahonnan két pusztító világháború indult ki, olyan kontinenssé kell válnia, ahol szavatolt a béke és a biztonság. De azt se feledjük, hogy Európából indultak el Marx és Engels nagy felszabadító eszméi is. És innen jött Lenin is, akinek vezetésével végbement a Nagy Októberi Szocialista Forradalom, amelyről találóan mondták: „Tíz nap, amely megrengette a világot".

Lenin és a bolsevik párt e ragyogó tettéből indult ki a világ erőviszonyaiban bekövetkezett alapvető változás. Meggyőződésünk, hogy ha kivesszük részünket ebből a harcból, az ír nép több évszázados nemzeti felszabadító háború után éppoly bizonyosan győzni fog itt Európában, miként az amerikai kontinensen a kis Kuba szabad és szocialista lett, amint Afrikában Angola kivívta szabadságát, és Ázsiában Vietnam egységes szocialista köztársasággá vált. Ezek mind olyan fényes győzelmek, amelyeket Marx, Engels és Lenin megdönthetetlen tanítása és a proletár internacionalizmus gyakorlati alkalmazása tett lehetővé!

Elvtársak, konferenciánk valóban hatalmas és messzire ható jelentőségű. Az alapos előkészítés, a demokratikus eljárásmód, valamennyi párt — akár nagy, akár kicsi — egyenjogúsága, a mélyen átérzett kölcsönös tisztelet légköre, a szolidaritáson nyugvó közös kapcsolataink, Európáról mint egészről vallott felfogásunk nyomán ez a konferencia, egységes céljával, a békéhez, az együttműködéshez és a társadalmi haladáshoz való orientálódásával, valóban a jövő Európájának mintaképe. Értekezletünk merőben ellentéte az EGK-nak, amely Európát hamisan „kis Európá"-nak tekinti, a maga intézményesített „gazdagok klubjá"-val, kíméletlen konkurrenciaharcon alapuló kapcsolataival, határozottan antidemokratikus szavazásmódjával, melynek következtében a gazdag tagországok egyre gazdagabbak, és a szegények, mint Írország is, egyre szegényebbek lesznek.

Elvtársak!

Értekezletünk sikeres befejezése megerősíti majd a munkásosztály vezető szerepét a békéért, az egységért és a társadalmi hala-

dásért vívott harcban. Országunkban, a két államra osztás és az ebből következő erőszakos cselekmények ellenére, a munkásosztály sikereket vívott ki, s az óriási nyomás dacára sikerült megőriznie a nemzeti szakszervezeti központot. Ez az Ír Szakszervezeti Kongresszus, amelyik 600 000 főnyi tagságával az egész szigetet átfogja és az ír munkásosztály mind protestáns, mind pedig katolikus részének szervezett szakszervezeti tagjait a maga soraiban tömöríti. A múlt évben ez az egyesült Ír Szakszervezeti Kongresszus először választott elnökévé ír kommunistát. Ez Andrew Barr, kommunista pártunk országos elnöke, mert mint ismeretes — pártunk nem ismeri el országunk megosztottságát. Elnök elvtársunkat idén az Európai Szakszervezeti Szövetség végrehajtó bizottságának tagjává választották.

Az Észak-Írországban fennálló szörnyű viszonyok közepette az Ír Szakszervezeti Kongresszus mindinkább vezető erővé fejlődik, és „Jobb életet mindenki számára" akciójával mozgósítja a dolgozókat a demokratikus jogokért, a tömeges munkanélküliség és a diszkrimináció, egyúttal a bombamerénylők és az orgyilkosok ellen is. A bombamerénylőknek és az orvlövészeknek mostanáig sikerült kiüríteniük az utcákat, de a szervezett munkásosztály jelenlegi harca el tudja űzni a gyilkosokat az utcákról, hogy azok ismét a népé legyenek. A nép hatalmas és egyesült ereje a legkilátástalanabb helyzetet is jobbra tudja fordítani.

Az ország déli részében egységre törekvő erők szintén azon vannak, hogy hatékony szervezeti formát találjanak. Írország Kommunista Pártja, a Nemzeti Köztársasági Mozgalom és az Ír Munkáspárt baloldali erőinek összekötő bizottsága — ezek eddig mind külön-külön működtek —, a „Baloldali Alternatíva" elnevezésű, radikális politikai-társadalmi-gazdasági program alapján összefogott.

Elvtársak!

Szeretnénk kifejezni nagy örömünket amiatt, hogy részt vehetünk a kommunista egység e történelmi jelentőségű megnyilvánulásán. Az egyes győzelme valamennyiünk győzelme, és a közös győzelem mindenütt erősít minden egyest és erősíti valamennyi pártunkat.

Küldöttségünk köszöni figyelmeteket.

TODOR ZSIVKOV

a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottsága első titkárának

BESZÉDE

Tisztelt elvtársak!

A Bolgár Kommunista Párt küldöttsége nevében szeretném megköszönni a Lengyel Egyesült Munkáspártnak és az Olasz Kommunista Pártnak, hogy az európai kommunista és munkáspártok konferenciájának összehívását kezdeményezték. Ugyancsak melegen üdvözlöm a Német Szocialista Egységpárt vezetőségét, és szívből köszönöm a konferencia előkészítésében végzett hatalmas munkát, s azt, hogy megtartásához kiváló körülményeket teremtettek Berlinben — a Német Demokratikus Köztársaság fővárosában. Boldog vagyok, hogy üdvözölhetem a testvérpártok minden itt jelenlevő vezetőjét, akikkel összefűz bennünket közös harcunk Marx, Engels és Lenin nagy eszméinek diadaláért.

Nagy megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy már magának a konferenciának megtartása is az európai kommunista és munkáspártok jelentős sikere. A haladó és a demokratikus erők joggal várják földrészünk kommunista pártjaitól, hogy hozzájáruljanak a nemzetközi életben megnyilvánuló pozitív tendenciák megerősödéséhez — mindenekelőtt a Helsinkiben egyeztetett minden alapelv és megállapodás teljes alkalmazásához, az együttesen kijelölt távlatok valóra váltásához, az európai országok közötti együttműködéshez, a monopoltőke uralma elleni küzdelem fokozásához, a dolgozók létérdekeinek védelméhez és a társadalmi haladáshoz.

A Bolgár Kommunista Párt elfogadja és támogatja tanácskozásunk dokumentumát. Egyetértünk azzal, ahogyan ez a dokumentum marxista—leninista alapon elemzi a társadalmi, az osztály- és

a politikai erőviszonyoknak a nemzetközi életben végbement fontos változását, amely a hidegháborúból a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élése lenini elveinek elismerésébe való átmenetben fejeződik ki. Ez az átmenet leginkább Európában nyilvánul meg. Nem feledve a helyzet bonyolultságát, megállapíthatjuk, hogy földrészünk államai között a békés kapcsolat lett az uralkodó irányzat.

A nemzetközi küzdőtéren kibontakozó pozitív folyamatok még érzékletesebben rajzolódnak ki a kapitalizmus mélyülő általános válságának az ismeretében. Ez a válság a kapitalizmus valamennyi területére kiterjed — a gazdasági és a politikai élettől az ideológiáig és az erkölcsig. A kapitalista gazdaság immár harmadik esztendeje nem tud kilábalni az utóbbi negyven esztendő legsúlyosabb, törvényszerűen bekövetkezett ciklikus válságából. Egyre világosabban megmutatkozik, hogy a kapitalizmus halódó, jövő nélküli társadalom. És egyre szélesebb néptömegek kelnek harcra, hogy olyan kiutat találjanak a válságból, mely gyökeres társadalmi átalakulásokhoz vezet.

Ebben a változó nemzetközi helyzetben még nagyobb az európai kommunista mozgalom szerepe és felelőssége korunk nagy problémáinak megoldásában.

Elvtársak!

Engedjék meg, hogy röviden kifejtsem a Bolgár Kommunista Párt álláspontját az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért vívott harc néhány, konferenciánk okmányában szereplő kérdéséről.

Van egy alapvető tényező, mely ezt az állásfoglalást — minden marxista—leninista párt állásfoglalását — meghatározza: a társadalmi rendszerek különbözőségétől függetlenül minden népnek és minden államnak egyaránt létérdeke a béke megóvása! Ma már senki sem kételkedik abban, hogy bolygónkon egy nukleáris háború egyet jelent az emberiség öngyilkosságával, s ezzel az öngyilkossággal szemben csupán egyetlen alternatíva van, a békés egymás mellett élés. Ez nem az emberiségnek egyik jövőbe vezető útja, ez ma az egyetlen lehetséges út!

A béke a népeknek nemcsak biztonságot jelent, hanem ez a legfontosabb előfeltétele az egész emberiség érdekeit érintő olyan globális problémák megoldásának, mint a nyersanyagok és az energia

előteremtése, a legveszélyesebb és legelterjedtebb betegségek felszámolása, a természeti környezet védelme, a világűr meghódítása, a világóceánok kincseinek hasznosítása stb. Ezek megoldásához a két társadalmi rendszer államainak együttes erőfeszítésére van szükség, s arra, hogy sokoldalúan fejlődjenek gazdasági, tudományos-műszaki kapcsolataik. Vagyis a tartós békének nemcsak politikai, de anyagi alapjait is erősíteni kell Európában és az egész világon.

A marxista—leninisták jól tudják, hogy a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élése nem változtatja meg sem a kapitalizmus, sem a szocializmus természetét. Mi nem titkoljuk, hogy békeszerető, de ugyanakkor osztályjellegű és internacionalista külpolitikát folytatunk.

Amikor a szocialista közösség országai kapcsolataikat és együttműködésüket bővítik a fejlett kapitalista országokkal, egyidejűleg messzemenően támogatják a demokráciáért és a szocializmusért vívott harcot is.

Nem szükséges bizonyítani, hogy a nemzetközi feszültség enyhülése nagyon kedvez a kapitalista országokban működő széles demokratikus erők tömörítésének, a monopolista burzsoázia legreakciósabb körei elszigetelésének. A békés egymás mellett élés politikája meggyorsítja a világméretű forradalmi folyamat fejlődését és hatékonyabbá válását. E politika életképességének és távlatainak meggyőző bizonyítéka napjainkban a vietnami nép, valamint Laosz és Kambodzsa népének történelmi győzelme, a fasiszta diktatúra felszámolása Görögországban és Portugáliában, az angolai nép győzelme, a kommunisták növekvő tekintélye és befolyása több nyugat-európai országban.

Napjainkban sikeresebben folyik a harc a gyarmatosítás utolsó maradványai, a neokolonializmus és a faji megkülönböztetés ellen, a felszabadult és a fejlődő országok valódi nemzeti függetlenségéért.

Az imperializmus, amely kénytelen volt elfogadni, hogy az államok között békés kapcsolatok bontakoztak ki, most új módon igyekszik régi stratégiai céljait elérni. Egyre jelentősebb helyet kap fegyvertárában az ideológiai diverzió, amelynek az a rendeltetése, hogy belülről rombolja a szocialista világrendszer, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységét. A burzsoá ideoló-

gusok most azt a tételt hirdetik, hogy a békés egymás mellett élés az államok között megköveteli az ideológiák békés egymás mellett élését, az eszmei kompromisszumokat is. Természetesen ők a mi részünkről tett eszmei kompromisszumokra, a marxizmus—leninizmustól való eltávolodásra gondolnak. Az utóbbi időben egyes nyugati körök igyekeznek kétségbe vonni az enyhülés pozitív politikai hatását.

Vannak, akik azt állítják, hogy az enyhülés csupán a szocialista országoknak kedvez. Mások megpróbálják lekicsinyelni a helsinki értekezleten született megállapodásokat, elcsüggeszteni és leszerelni a néptömegeket. A reakció a kapitalista országokban „alibit" keres azoknak a politikusoknak és államférfiaknak, akik alkalomadtán a vállalt kötelezettségek megsértésének az útjára léphetnek.

Korunkban nincs oly erő, mely megállíthatná a társadalmi élet megújulásának objektív folyamatát. A békés egymás mellett élés nem szüntetheti meg és nem is tompíthatja az osztályharcot, s nincs módjában az sem, hogy a társadalmi-politikai status quót fenntartsa. Ott, ahol kizsákmányolnak, harc is fog folyni a munka felszabadításáért. Ott, ahol gyarmatosítás uralkodik, harc fog folyni a nemzeti felszabadulásért. Ott, ahol az imperializmus agressziót követ el, fellángol a harc az agresszió ellen. A néptömegek arra törekszenek, hogy megváltoztassák a világot, és meg is fogják változtatni azt. És ennek a harcnak az élén, szövetségben minden haladó erővel, a kommunisták, a marxista—leninisták járnak, s a jövőben is ők fognak járni.

A bolgár kommunisták határozottan küzdenek az imperializmus, mindenekelőtt az amerikai imperializmus minden olyan kísérletével szemben, amellyel csorbítani próbálják a népeknek azt a jogát, hogy fejlődésük útját önállóan, külső beavatkozástól mentesen válasszák meg, valamint kétségbe vonják a kommunistáknak azt a jogát, hogy másokkal egyenlő módon vegyenek részt hazájuk politikai életében. Véleményünk szerint ezért elsőrendű feladatunk, hogy a világimperializmus terveivel szemben szüntelenül forradalmi éberséget tanúsítsunk, és hogy következetesen és lankadatlanul küzdjünk azoknak a reakciós erőknek elszigeteléséért és megfékezéséért, amelyek szembefordulnak a demokrácia és a szocializmus békés előnyomulásával.

De mindez még önmagában nem elegendő. Az európai biztonsági és együttműködési értekezlet céljainak és feladatainak teljes meg-

valósítása, a békés egymás mellett élés elveinek tartós érvényesülése lehetetlen anélkül, hogy a politikai enyhülés ne párosulna a feszültség csökkenésével katonai területen is.

Mi, a szocialista országok, a fegyverkezési verseny megszüntetéséért, a fegyverkészletek csökkentéséért, a nukleáris fegyverkísérletek leállításáért, az új tömegpusztító fegyverek gyártásának a tilalmáért, az általános és teljes leszerelésért harcolunk és harcolni fogunk a jövőben is. Ismételten kijelentjük, hogy támogatjuk egy, a közép-európai haderők csökkentéséről szóló megállapodás létrejöttét és a leszerelési világértekezlet mielőbbi összehívását, mert ezek kétségtelenül előmozdítják az enyhülés ügyét katonai vonatkozásban is.

A béke és a haladás Európája elképzelhetetlen minden haladó erő, s mindenekelőtt a kommunisták erőfeszítéseinek és törekvéseinek mozgósítása és egyesítése nélkül. Itt, ezen a fórumon ismét meg kívánom erősíteni, hogy változatlanul szolidárisak vagyunk az európai kommunista pártok és az európai proletariátus harcával a monopóliumok uralma, a fasizmus, a reakció és a háború fenyegetése ellen, a valódi társadalmi felszabadulásért és fejlődésért.

A bolgár kommunisták forró rokonszenvvel és testvéri szolidaritással viseltetnek a portugál és a görög nép iránt abban az erőfeszítésükben, hogy megteremtsék a demokratikus fejlődés szilárd alapjait. Támogatjuk a haladó erők küzdelmét Spanyolországban a politikai bebörtönzöttek amnesztiájáért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért. Követeljük, szűnjék meg a terror és az elnyomás Észak-Írországban, kifejezést adunk proletár harci szolidaritásunknak a chilei hazafiakkal és mindenkivel, aki bárhol a világon a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért küzd.

Az európai béke és biztonság szervesen kapcsolódik az egyetemes béke és társadalmi haladás ügyéhez az egész világon. A közelkeleti probléma igazságos politikai rendezése érdekében követeljük az izraeli csapatok kivonását minden, 1967-ben megszállt arab területről, a palesztinai arab nép törvényes nemzeti jogainak kielégítését és olyan körülmények megteremtését, melyek közepette a térség minden állama és népe békében, biztonságban élhet. Úgy gondoljuk, hogy lehetséges a libanoni válság igazságos és demokratikus megoldása külső beavatkozás nélkül, s ezt a megoldást meg is kell találni. A bolgár kommunisták a Ciprusi Köztársaság szuve-

renitásának, függetlenségének és területi egységének feltétlen tiszteletben tartása mellett vannak.

Elvtársak!

Mindnyájan egyetértünk azzal, hogy egy új légkör kialakítása a világon a különféle demokratikus erők és mozgalmak tevékenységének az eredménye. Különösen nagyra értékeljük a kapitalista országok munkásosztályának és kommunista pártjainak aktív, önfeláldozó harcát a nemzetközi helyzet pozitív jellegű megváltoztatásáért. Mindamellett minden előítélettől mentes ember előtt világos, hogy ez a siker leginkább a valóságos szocializmusnak, az imperialista kísérletekkel szembeszegülő Varsói Szerződés szervezete erejének, a szocialista országok következetes békeszerető politikájának köszönhető.

A szocializmus szüntelenül fokozódó nemzetközi befolyásának az alapja a szocialista országok gazdaságának gyors fejlődése, a KGST — a világ legdinamikusabb gazdasági közössége — megerősödése. A társadalmi-gazdasági fejlesztés tervei, amelyeket országaink eredményesen valósítanak meg, magasabb fokra emelik a szocialista gazdasági integrációt, tovább növelik a szocialista közösség szerepét és jelentőségét a világgazdaságban és a világpolitikában.

Mi a békés egymás mellett élés politikáját lenini politikának nevezzük. Ha pedig ez a politika lenini, akkor forradalmi is. Lenin hangsúlyozta, hogy a béke sokkal inkább előreviszi ügyünket, mint a háború, mert hasonlíthatatlanul jobb és szélesebb utat nyit befolyásunk növekedése előtt. A társadalmi fejlődés teljes mértékben igazolta Lenin látnoki szavait, bebizonyította, hogy a béke a szocializmus legjobb szövetségese.

Miután a gyakorlat, az élet igazolta, hogy a szocializmus a leghumánusabb társadalmi rend, mely a dolgozók számára szavatolja a társadalmi igazságosságot, a biztonságot és a legszélesebb körű demokratikus szabadságjogokat, minden népet hatókörébe vont. Növekszik anyagi, eszmei és érzelmi vonzása. A kapitalista országokban a dolgozók milliói ismerik fel, hogy a szocialista életmód összehasonlíthatatlanul tartalmasabb, gazdagabb és teljesebb értékű, mint a kapitalista. A szocialista országok felfelé ívelő eredményeikkel, nagy sikereikkel a forradalmi világmozgalomnak, a világbéke ügyének szilárd alapjául szolgálnak.

Amikor a világban kialakult új erőviszonyokat s a nemzetközi életben végbement pozitív változásokat elemezzük, hangsúlyoznunk kell a szovjet népnek, kommunista pártjának és államának döntő történelmi hozzájárulását.

A világ proletárforradalmárai már 1917 októberében Szovjet-Oroszországban látták eszméjük megvalósulását. Napjainkban a szovjet nép az SZKP vezetésével építi az emberiség fényes jövőjének mintaképét: a kommunizmust. Az SZKP XXV. kongresszusa korunk körülményeinek alkotó marxista—leninista elemzése alapján ismét példát adott, hogyan kell elmélyülten és sokoldalúan értékelni a munkásosztály, a dolgozók eredményeit és feladatait a békéért, a demokráciáért, a szocializmusért és a kommunizmusért vívott harcban. Az SZKP külpolitikai programja a nemzetközi életben előttünk álló jelenlegi és távlati feladatok tudományosan megalapozott és realisztikus megfogalmazásának a példája. Lenin nagy pártjának, e párt kongresszusainak szavára odafigyelnek barátok és ellenségek, tudást, tapasztalatot és lelkesedést merítenek belőle a kommunisták, a haladó emberek világszerte.

Az igazság arra kötelez bennünket, hogy hangsúlyozzuk: a béke és a szocializmus utóbbi években elért, kimagasló eredményei szorosan összefüggnek az SZKP Központi Bizottsága és a szovjet kormány fáradhatatlan, következetes tevékenységével, átfogó külpolitikai kezdeményezéseivel, s Leonyid Iljics Brezsnyev elvtárs nagy személyes hozzájárulásával a szovjet békeprogram kidolgozásához és megvalósításához. Nem véletlen, hogy a világközvélemény és a világsajtó egy évvel ezelőtt Brezsnyev elvtársat „Helsinki építésze" névvel illette. Akárcsak hat évtizeddel ezelőtt, ma is nekünk, bolgár kommunistáknak a Szovjetunióhoz, a Szovjetunió Kommunista Pártjához való viszony a kommunista eszmékhez való hűség legbiztosabb ismérve, próbaköve. Ezért nem hagyhatjuk szó nélkül azt, hogy az utóbbi időben a nemzetközi reakció elkeseredetten próbálja felszítani a szovjetellenességet, amely az antikommunizmus leggonoszabb megjelenési formája.

A maoisták lázas igyekezettel teszik magukévá az imperialista körök minden kísérletét az enyhülés aláásására, minden rágalmát a Szovjetunió és a szocialista közösség többi országa ellen. De nemcsak összhangban vannak a burzsoá ideológusokkal, hanem maguk is hangadók a különböző szovjetellenes kampányokban és kilengésekben. Semmiféle eszköz nem drága nekik, hogy a nem-

zetközi viszonyokat élezzék, és szítsák a háborús légkört. A Bolgár Kommunista Párt határozottan elveti és elítéli a szovjetellenesség minden formáját és megnyilvánulását, bárhonnan jöjjön is az. A békés egymás mellett élés és a nemzetközi enyhülés idején a szovjetellenesség a népek elleni bűntettnek számít.

A Bolgár Népköztársaság mint a szocialista közösség elválaszthatatlan része a béke, a békés egymás mellett élés és a társadalmi haladás nevében maga is hozzájárul a szocialista világ egységének, hatalmának megszilárdításához, befolyásának erősítéséhez a nemzetközi küzdőtéren.

Mi különleges jelentőséget tulajdonítunk Bulgária és a szomszédos szocialista országok kapcsolatainak, s együttműködésünket velük a Balkán félsziget békéje és biztonsága elsőrendű tényezőjének tekintjük. Bulgária és Görögország, valamint Törökország kapcsolatait is a növekvő kölcsönös bizalom, a gazdasági és a kulturális kapcsolatok állandó előrehaladása jellemzi. Természetesen távol áll tőlünk, hogy idealizáljuk a Balkánon kialakult helyzetet. A NATO és a maoisták itt is megpróbálkoznak azzal, hogy szítsák és a maguk érdekében kihasználják az államok nézetbeli különbségeit. A Bolgár Kommunista Párt a jövőben is tántoríthatatlanul azon fog munkálkodni, hogy a Balkán a szilárd jószomszédi kapcsolatok, a megértés övezetévé váljék.

Elvtársak!

Alapigazság, hogy a kommunisták ereje egységükben és összeforrottságukban rejlik. A történelemben egyetlen politikai mozgalom sem büszkélkedhet ilyen egységes tevékenységgel. Elegendő megemlíteni a nemzetközi munkásosztály testvéri szolidaritását a fiatal szovjet állammal, a világproletariátus hősies harcát a Spanyol Köztársaság védelmében, a szovjet nép halhatatlan hősiességét és világszerte a kommunisták millióinak szolidaritási akcióit a fasizmus leverése érdekében. Évtizedes osztályharcokban edzett egységünk hatalmas anyagi erő. Nem titok azonban, hogy a testvérpártok között keletkezhetnek nézeteltérések is. A mi álláspontunk e kérdésben világos, s ezt ismét megerősítette a Bolgár Kommunista Párt három hónappal ezelőtt tartott XI. kongresszusa is. Az a fontos, hogy a nézeteltéréseket elvtársi módon, a marxizmus—leninizmus és a proletár internacionalizmus szellemében vi-

tassák meg, s együttes erőfeszítéssel határozzák meg a közös kommunista célok elérésének irányait.

A szocialista világrendszer létrejötte tartalmilag gazdagította a proletár internacionalizmust. A szocialista közösség sikerei, egysége és összeforrottsága létérdeke minden kommunista pártnak, valamennyi dolgozónak mindenütt a világon. A kapitalista országok testvérpártjainak képviselői sokszor hangsúlyozták, hogy az új társadalmi rend eredményes építése, a szocialista országok egyeztetett fellépése a nemzetközi küzdőtéren hatékonyan segíti munkásosztályuk harcát.

Az internacionalizmus minden egyes pártnak saját munkásosztálya és saját országa, népe iránt viselt felelősségének, valamint közös kommunista ügyünk iránti kötelezettségének és felelősségének dialektikus egysége.

Mindnyájunk előtt világos, hogy a proletár internacionalizmus nem jelenti az egyes szocialista országok vagy a kommunista és munkásmozgalom egyes nemzeti osztagai függetlensége és egyenjogúsága elvének lebecsülését. A kommunista pártok egyenlősége azonban nem csupán az egyenlő és szuverén jogokban jut kifejezésre, hanem az internacionalista kötelezettségek egyenlőségében is. A bolgár nép nagy fia, Georgi Dimitrov sokszor hangsúlyozta: a proletár internacionalizmus nem elvont fogalom, hanem a marxista—leninista pártok konkrét politikai tevékenysége. Életerejét a kommunista mozgalom a Kommunista Kiáltvány ideje óta napjainkig nagy, szüntelenül gyarapodó, alkotó jellegű tanításunk hatalmas átalakító erejéből meríti. Mindnyájan egyetértünk azzal, hogy a politika és a taktika kidolgozásában a forradalmi világmozgalom sokszínűsége megköveteli a nemzeti sajátosságok figyelembevételét.

De a nemzeti sajátosságok nem helyettesíthetik a társadalmi fejlődés azon fő törvényszerűségeit, amelyeket a marxizmus—leninizmus alapelvei fejeznek ki, s amelyek igazát már sokszor bizonyította a történelmi tapasztalat. A marxizmus—leninizmus megalapítói ezért hangsúlyozták, hogy olyan közös cselekvési tervre van szükség, amely — ahogyan arra Engels rámutatott — „habár szabadon alkalmazkodik minden nemzet és minden hely változó feltételeihez, alapvető vonásaiban mégis mindenütt ugyanaz, és ily módon biztosítja a szándék egységét és azoknak az eszközöknek az általános megegyezését, amelyeket azért alkalmaznak, hogy meg-

valósuljon a közös cél: a munkásosztály felszabadítása maga a munkásosztály által."

Szent kötelességünk megőrizni Marx, Engels és Lenin nagy örökségét, melyet a forradalmi harc és a szocialista építés elmélete, gyakorlata, a testvérpártok tanácskozásai és kongresszusai gyarapítottak; kommunista kötelességünk, hogy kérlelhetetlenül küzdjünk az opportunizmus, a jobboldali és a „baloldali" revizionizmus, az antikommunizmus és a szovjetellenesség ellen.

Mi, kommunisták, sohasem békülünk meg az antimarxista nézetek és a reakciós elméletek behatolásával, elterjedésével. A forradalmi ügy sikere elkerülhetetlenül megköveteli, hogy a kommunisták minden országban támadó harcot folytassanak a valóságos szocializmus, a mindenen győzedelmeskedő marxista—leninista eszmék igazáért. Ez filozófiánk lényegéből fakad, amely — mint ezt éppen most a legilletékesebb oldalról hallottuk — a történelmi optimizmus filozófiája.

Megértést tanúsítunk a kapitalista országok kommunista pártjainak erőfeszítései iránt, amelyek arra irányulnak, hogy létrejöjjön az egész munkásosztály, a munkásosztály politikai és egyéb szervezeteinek akcióegysége, hogy minden dolgozó egyesüljön a létérdekeikért folyó küzdelemben, hogy kutassák a szociáldemokratákkal való együttműködés útjait. Nyilvánvaló, hogy párbeszédre van szükség. Ez a párbeszéd annál eredményesebb, hatékonyabb, minél világosabb lesz álláspontunk, minél következetesebben fogjuk védelmezni kommunista elveinket.

Mi, bolgár kommunisták, a kapitalizmus és a fasizmus ellen viselt évtizedes harcunk során, majd később, az új társadalom építése idején meggyőződtünk arról, hogy sikereink annál nagyobbak, minél jobban egyeztettük pártunk és a testvérpártok erőfeszítéseit. A kollektív tapasztalat hozzáértő felhasználása segíti a nehézségek leküzdését, megment a hibák megismétlésétől. Természetesen e tapasztalatnak azokra az általános jelentőségű vonásaira gondolok, amelyek alkotó módon eredményesen alkalmazhatók minden ország feltételeire.

Az a kialakult gyakorlatunk, hogy a közös érdeklődésre számot tartó különböző problémákat kétoldalúan és sokoldalúan megvitatjuk, nagy nyeresége a kommunista mozgalomnak. Éppen a kommunista testvériség légkörében, közös erőfeszítésekkel és alkotó

megközelítéssel találhatjuk meg a már beérett közös problémák, az időszerű feladatok megoldásának helyes módjait.

Elvtársak!

Pártunk széles körű és sokoldalú tevékenységet fejt ki azért, hogy a munkásosztályt, a mezőgazdasági dolgozókat, a népi értelmiséget egyre nagyobb mértékben mozgósítsa a XI. pártkongresszus határozatainak végrehajtására.

Biztosítani szeretném önöket, harcostársainkat, hogy a bolgár kommunisták, minden bolgár dolgozó teljes energiájával, munkájával és tapasztalatával küzd a kongresszusi előirányzatok megvalósításáért, a fejlett szocialista társadalom gyorsított felépítéséért a Bolgár Népköztársaságban. Mi ebben látjuk legnagyobb nemzeti és internacionalista kötelezettségünket.

Erről a magas fórumról kívánom ismét biztosítani önöket, hogy a Bolgár Kommunista Párt, szoros együttműködésben és akcióegységben a többi testvérpárttal, nem kíméli erejét a mostani konferencián kijelölt célok és feladatok megvalósításában. Nem férhet kétség hozzá, hogy tanácskozásunk hozzá fog járulni földrészünk és az egész világ kommunistái egységének, összeforrottságának további megerősödéséhez, elmélyüléséhez. A bolgár kommunisták még lelkesebben dolgoznak annak érdekében, hogy eljöjjön az a nap, amikor visszafordíthatatlan valósággá válik a béke, a biztonság, az együttműködés és a társadalmi haladás mindnyájunk által hőn óhajtott Európája, hogy meggyorsuljon a nagy kommunista eszmék teljes diadala földrészünkön és az egész világon.

Köszönöm a figyelmet.

GORDON MCLENNAN

Nagy-Britannia Kommunista Pártja főtitkárának

BESZÉDE

Tanácskozásunk célja hozzájárulni ahhoz, hogy Európát a **béke**, a demokrácia, a függetlenség és a társadalmi haladás **bástyájává** tegyük.

Az embereknek Európában és más kontinenseken **sok éven át** kifejtett tevékenysége olyan feltételeket teremtett, amelyek **között** a harmadik világháború nem elkerülhetetlen.

Ezáltal olyan helyzet teremthető, amelyben az **államok közti** kapcsolatok megjavításának folyamata és a teljes leszerelés felé tett lépések visszafordíthatatlanná válnak.

Ezen az alapon e létfontosságú problémák megoldására a kommunisták akcióegységre szólítanak fel minden haladó **erőt**, még akkor is, ha egyes, távolabbi társadalmi és politikai kérdésekben nem mindenben osztják felfogásukat.

Tanácskozásunkon szuverén és független kommunista **pártok** vesznek részt, amelyek közül a szocialista országokban **működők** a kormányok élén állnak, az európai tőkésállamokban dolgozók pedig a békéért és a társadalmi változásért folyó harcot vezetik. Így különböző feladatokkal és problémákkal nézünk szembe.

A közös céljainkért vívott harc feltételei különbözőek.

A szocialista államok kommunista pártjai, állami politikaként is, sikeresen valósítják meg a különböző társadalmi rendszerű országok közti békés kapcsolatok és együttműködés irányvonalát. Ez a politika igen nagy jelentőségű minden ország lakóinak, akik síkraszállnak a háború ellen és a világbéke biztosításáért.

Az imperialista országokban és a NATO-államokban a békeszerető erőknek a helsinki megállapodások létrejöttében kifejezésre

jutó sikere ellenére hatalmas tényezők lépnek fel az enyhüléssel szemben. A mi célunk Nagy-Britanniában az, hogy tömörítsük a Labour-mozgalom, a haladás és a béke erőit országunkban, avégből, hogy a kormány imperialista politikájára vereséget mérjünk, és olyan új független külpolitika folytatására kényszerítsük őt, amely fenntartás nélkül támogatja az enyhülést és a leszerelési megállapodásokat — mindebbe beleértve a NATO-nak és a Varsói Szerződés szervezetének egyidejű feloszlatását is. Pártunk kongresszusai valóban követelték Nagy-Britannia kilépését a NATO-ból. A kormánytól követeljük a nemzeti felszabadulásért, valamint az imperializmus, a multinacionális konszernek érdekei ellen folytatott harc határozott támogatását, valamint a harmadik világ haladó irányú fejlődésének segítését.

Az enyhülésért vívott következetes harc folyamata megmutatta: semmiképp sem helytállóak azok az érvek, amelyeket Európa két egymással vetélkedő katonai tömbre osztásának igazolására hoznak fel. Az Egyesült Államok uralma alatt álló NATO-t a szocialista államok részéről fenyegető agresszió ürügyével hozták létre. Célja azonban valójában az volt, hogy a kelet-európai szocialista államokban visszafordítsák a történelem kerekét, támogassák a nemzeti felszabadító mozgalmak szétverésére irányuló imperialista törekvéseket és megfélemlítsék a tőkés Európában működő demokratikus és haladó erőket.

Az, amit az imperialisták az Egyesült Államokban és követőik más tőkésországokban eredeti céljuk érdekében — különös tekintettel pedig a tőkés világ kiéleződött válságának jelenlegi viszonyaira — művelnek, nem egyéb, mint a kapitalizmus fenntartása és a multinacionális cégek érdekeinek biztosítása az európai tőkésországok és a harmadik világ dolgozóinak egyre fokozódó ellenállásával szemben. Ezért folytatódik a fegyverkezési verseny, s a katasztrofálisan magas fegyverkezési költségek a fokozott feszültség és háborús veszély lehetőségét hordozzák.

Nemrég a brit tory párt vezetőnője a nyugatnémet Keresztény-demokrata Unió pártkongresszusán valamennyi reakciós nyugat-európai pártnak a tőkés társadalmi rendszer megvédését szolgáló szövetsége mellett szállt síkra. Felhívása nemcsak a kommunisták, hanem a szocialisták ellen is irányult — közéjük számítva a brit Munkáspártot is. Ez mutatja a kommunisták és a szocialisták egységének szükségességét.

Az enyhülés nem jelenti a társadalmi status quo elismerését Európában. Mi határozottan visszautasítjuk az imperialistáknak azokat a kísérleteit, hogy a békés egymás mellett élést úgy értelmezzék, mint amely véget vet az osztályharcnak és a nemzeti felszabadulásért vívott harcnak.

Nagy-Britanniában és más európai országokban a munkásmozgalom nem a status quo konzerválására, hanem a társadalom megváltoztatására született. Történelmi küldetése az, hogy osztályharcban megvalósítsa a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenetet. A törekvés a társadalmi változásokra azonban minden egyes országban az ott folyó társadalmi harc terméke. A kommunisták elutasítják a forradalom exportjának gondolatát.

Hasonlóképp a leghatározottabban elítéljük az Egyesült Államok és más imperialista hatalmak minden olyan burkolt vagy nyílt kísérletét — és határozottan szembe is szállunk velük —, amelyek arra irányulnak, hogy megakadályozzák a tőkés Európa népeit saját sorsuk demokratikus eldöntésében. A kommunista pártoknak tehát — akár szocialista államok élén állnak, akár pedig közvetlen harcot vívnak a nagy monopóliumok ellen — közösek a céljaik, ami a különböző államok közti békés egymás mellett élést, az enyhülést, a leszerelést, a függetlenséget, a békét és a társadalmi haladást illeti.

Ma sürgős feladat, hogy Európa népeit újabb nagy erőfeszítésekre szólítsuk fel, s hathatós intézkedéseket kényszerítsünk ki e nagy célok érdekében.

Mi messzemenően egyetértünk e konferencia általános célkitűzéseivel. Mint különösen jelentős célokat azonban a következőket akarjuk kiemelni:

1. kölcsönös megegyezés alapján lényegesen csökkenteni kell Európában a fegyveres erőket, a katonai felszerelést, a katonai támaszpontokat és az itt állomásozó csapatokat;

2. minden atomfegyvert be kell tiltani és meg kell akadályozni egy úgynevezett független európai atomhaderő létrejöttét;

3. kölcsönös megegyezés alapján fel kell oszlatni a NATO-t és a Varsói Szerződés szervezetét, és létre kell hozni az európai biztonság rendszerét az ENSZ alapokmányával összhangban.

Mindehhez lényegesen hozzájárulhatnak a tömbön kívüli és a semleges államok — a szocialisták és a kapitalisták is.

Természetesen tudjuk, hogy az európai problémákat nem lehet

elszigetelten vizsgálni. Európa a kontinensen kívül keletkezett okokból is háborúba sodródhat. De a világbékéhez alapvető hozzájárulás lenne, ha az említett célok megvalósulnának Európában, ahonnan mindkét világháború kiindult.

Ennek elérése érdekében elengedhetetlen valamennyi békeszerető erő egysége. Ez pedig mindenekelőtt a munkásosztály legfontosabb politikai szervezeteinek, vagyis a kommunisták és a szocialisták egységét feltételezi. Erre az egységre a mi viszonyaink között nemcsak a béke fenntartása, hanem valamennyi politikai kérdés megoldása végett is szükség van.

Hasonlóképpen az a véleményünk, hogy nagy jelentőségű az európai szakszervezeti egység megteremtése, s e tekintetben mutatkozik is haladás.

Az az egység azonban, amelyre szükségünk van, ezeknél tovább terjed. El kell érnünk nemcsak a kommunisták és a szocialisták, hanem a különböző vallásfelekezetekhez tartozók, valamint minden, a haladást és a béke ügyét támogató erő közös cselekvését.

Úgy véljük, ki kellene jelentenünk, hogy készek vagyunk megvitatni az e célok megvalósítását szolgáló konkrét intézkedéseket, amelyek alkalmazhatók minden országban vagy az egyes országok között, vagy az egész kontinens méretében. Talán nem is kell külön hangsúlyozni, milyen előnyös volna, ha a kommunisták és a szocialisták minden előítélettől mentesen tanácskoznának erről a kérdésről.

A másik nagy probléma, s ez is szorosan összefügg a békével és a biztonsággal, a nemzeti felszabadítási harc, amelyet, akárcsak a múltban, a jövőben is aktívan támogatni fogunk.

Az Egyesült Államok veresége a Vietnam, Laosz és Kambodzsa elleni bűnös háborúban nemcsak a nemzeti felszabadító harc szempontjából volt döntő fontosságú, hanem nagymértékben hozzájárult a világbéke megszilárdításához is. Hiszen ki tagadhatná, hogy az Egyesült Államok vietnami agressziója egyes szakaszaiban magában hordozta e súlyos viszály továbbterjedésének veszélyét is.

Nagy-Britannia Kommunista Pártjának a nemzetközi szolidaritás vonatkozásában különleges feladatai vannak. Utalni kívánunk a dél-afrikai robbanékony helyzetre. Úgy gondoljuk, ez fölöttébb sürgős kérdés. Rhodesiában, Namíbiában és Dél-Afrikában ki kell vívni a szabadságot, s a haladás erőinek ennek érdekében meg kell tenniük minden szükséges intézkedést.

Az írországi helyzet is figyelmet követel. A brit imperializmus továbbra is megbontja és elnyomja Észak-Írország népét, hogy fenntartsa saját uralmát felette. Mi az észak-íroroszági kommunistákkal és más demokratikus erőkkel együtt nem csökkentjük harcunkat az elnyomás megszüntetéséért és a válság demokratikus megoldásáért, az ír nép azon jogának elismeréséért, hogy maga dönthessen saját jövőjéről.

Le fogjuk leplezni a Ciprus ellen irányuló imperialista cselszövéseket, és továbbra is támogatjuk a ciprusi népnek köztársasága függetlenségéért, szuverenitásáért és területi épségéért vívott harcát.

Ezek és más példák is mutatják, hogy az internacionalizmus, a nemzetközi szolidaritás — amely a kommunisták számára alapvető elv — manapság a munkásosztályon túl más társadalmi erőket is felölel. Az a kötelességünk, hogy a legszélesebb demokratikus erőket egyesítsük avégből, hogy velük szolidaritásban közös akciókat hajtsunk végre az elnyomás ellen és átfogó társadalmi és nemzeti felszabadító célok érdekében. Ez viszont a különböző társadalmi osztályok és rétegek széles körű szövetségét feltételezi.

A kapitalizmus fokozódó válsága, az egyre növekvő különbségek a kapitalista államok között és a multinacionális — különösen az amerikai — konszerneknek Nyugat-Európa fölötti uralma válságra vezetett az EGK-ban. A nemzetek fölötti kapitalista integrációt szorgalmazó irányzat az EGK-ban, az úgynevezett gazdasági, valutáris és politikai unió (amely tovább csökkenti a nemzeti szuverenitást) nagy nehézségekkel küzd.

A javasolt kétréteges struktúra az NSZK hegemóniáját erősítené.

Mi Nagy-Britannia EGK-tagsága ellen voltunk, és változatlanul ellene is vagyunk, mivel ez még jobban kiélezte az ország amúgy is súlyos gondjait.

Mi Nagy-Britannia nemzeti szuverenitásáért és függetlenségéért küzdünk, és a brit nép jogáért, hogy maga döntsön saját ügyeiről. Védekezni fogunk az EGK vagy más erők részéről erőltetett nemzetek fölötti kapitalista integráció minden kísérlete ellen, és elvetjük az úgynevezett Európai Parlamentbe javasolt választásokat.

Mindezzel szembeszegezzük valódi összeurópai, haladó politikánkat, amely valamennyi érdekelt ország függetlenségén alapul.

Az összeurópai biztonsági rendszernek az Európán belül folytatott kereskedelem nagyarányú bővülésével kell járnia, valamint az

olyan kérdésekben való igazi együttműködéssel, mint a környezetvédelem, ezen belül a környezetszennyeződés leküzdése, a közlekedés, az energiatermelés, a híradástechnika, az oktatás és a kultúra fejlesztése, mert ezek olyan problémák, amelyek csak összeurópai keretekben oldhatók meg.

Egyetlen más nagyobb európai tőkésországban sem akuttabb a kapitalizmus válsága, mint Nagy-Britanniában. Ez a válság súlyosan veszélyezteti a demokrácia jövőjét Nagy-Britanniában, de más nyugat-európai országokban is.

A brit kapitalizmus úgy próbálja leküzdeni válságát, hogy a terhek javát a munkásokra és az egész népre hárítja. E célból támadást intéz a brit nép demokratikus jogai ellen, amelyeket sok nemzedék harca vívott ki.

A legszélsőségesebb jobboldali és fasiszta erők, amelyeket bizonyos uralkodó körök bátorítanak, egyre növekvő mértékben szítják a fajgyűlöletet. Ezzel egyebek között meg akarják osztani a munkásosztályt, és el akarják terelni a figyelmet a kapitalista világ valódi okairól.

Nagy-Britanniában központi politikai feladat a tömegharc megszervezése avégből, hogy a munkáspárti kormányt olyan baloldali irányú politika követésére kényszerítsük, amely döntően beleavatkozna a monopóliumok politikai és gazdasági hatalmába s megnyitná a szocializmus felé vezető utat. Ennek elérésére azonban további baloldali irányú változások szükségesek a Labour-párt vezetőségében.

Nagy-Britanniának teljesen új és átfogó gazdasági, szociális és politikai programra van szüksége, amely az ország előtt álló valamennyi fontos kérdést tartalmazza.

Az utóbbi tíz évben Nagy-Britanniában a Labour-mozgalom akciói nyomán jelentős baloldali irányú haladás következett be. Ez a fejlődés azonban a legutóbbi időben visszaesett. A Labour-mozgalom tömegszervezetei támogatják a kormány gazdasági stratégiáját, amely a reálbérek, a szociális és közszolgáltatások csökkentésére törekszik. Ez a munkáspárti és szakszervezeti vezetők a kormány iránti lojalitást szorgalmazó követelésének következménye, valamint annak, hogy az infláció és a válság okait illetően zavar és véleménykülönbség tapasztalható.

A kormány politikája azonban a nagy monopóliumok érdekeit szolgálja, és nem kínál semmiféle valódi megoldást. Inkább az

életszínvonal csökkenéséhez és tömeges munkanélküliséghez vezet. Ez utóbbi különösen érzékenyen sújtja a fiatalokat.

Az ország gazdasági, politikai és társadalmi válsága élesebbé válik, s a harc a közeljövőben még jobban kiéleződik. Az igazi veszély azonban abban rejlik, hogy a jelenlegi munkáspárti politika a tory kormányzat visszatéréséhez vezethet, és táplálhatja azt a talajt, amelyből a reakció nő ki.

Hogy a munkáspárti kormányt eltérítsük jelenlegi katasztrófába vezető irányvonalától és előmozdítsuk a válság elleni program végrehajtását, ahogyan azt a kommunisták és a baloldaliak követelik, Nagy-Britannia valamennyi szocialistáját és kommunistáját egyesíteni kell; és mi valóban a baloldali egység további erősítéséért küzdünk.

Ez értékes hozzájárulásunk lesz az európai haladáshoz.

Mi elsősorban hazánkban járulhatunk hozzá a béke, a demokrácia és a társadalmi haladás ügyét szolgáló mozgalom erősítésével ahhoz a nemzetközi harchoz, amely az imperializmus és a nagy monopóliumok ellen folyik. Minél mélyebbek a gyökereink népünkben és Anglia, Skócia és Wales nemzeti valóságában, minél bátrabban szállunk síkra népünk igazi céljai és haladó követelései érdekében és védelmezzük is őket, minél inkább egyesítjük országunk demokratikus, szocialista és kommunista erőit, annál nagyobb és jelentősebb lesz a hozzájárulásunk Nagy-Britanniában az európai békéhez és haladáshoz és világméretű mozgalmunkhoz is.

A szocializmus Nagy-Britanniában csak a brit nép többségének szabad döntése nyomán, a tömegek demokratikus harcával valósulhat meg, ahogyan ezt „A szocializmushoz vezető brit út" című programunk kifejtette.

A szocializmus nemcsak a nagy monopóliumoknak, a bankoknak és a földbirtokoknak — a monopóliumok uralma gazdasági alapjának — társadalmasítását követeli, hanem a demokrácia átfogó fejlesztését is.

Valamennyi demokratikus és polgári jogot, amelyet Nagy-Britanniában nemzedékek harca vívott ki, biztosítjuk és kibővítjük. A demokráciát Nagy-Britanniában nem balfelől, hanem jobbfelől fenyegetik.

A mi célunk a szocialista Nagy-Britannia, ahol a sajtó-, a gyülekezési és a tüntetési szabadság biztosítva lesz, úgyszintén a véleményszabadság, a vallásszabadság, a kultúra, a művészet és a tu-

domány szabadsága, az utazás szabadsága, a szakszervezeti és sztrájkjog, valamint minden demokratikus politikai párt szabad tevékenységének lehetősége, az ellenzéki pártokat is beleértve.

Ahhoz, hogy Nagy-Britanniában a demokratikus erők legyőzhessék a monopolkapitalizmust, a munkásosztály egységére és más társadalmi rétegeknek és demokratikus erőknek a munkásosztály körül történő, lehetőleg minél átfogóbb tömörülésére van szükség. Mi ezt úgy tekintjük, mint a parlamenten belül és azon kívül folyó harcot. Ezzel kapcsolatban különösen fontosak a női egyenjogúságért vívott új mozgalmak eszméi és akciói.

Mi a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért vívott harcot elválaszthatatlan egységnek tekintjük.

Ami „Az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért" című, előttünk fekvő okmányt illeti, szeretnénk felhívni a küldöttek figyelmét arra, mint ezt már a szerkesztő bizottság előtt is megtettük, hogy végrehajtó bizottságunk csak akkor hozza meg döntését, miután küldöttségünk hazatért és jelentést tett.

Közismert, hogy e konferencia előkészületei során, amelyek majdnem két évvel ezelőtt kezdődtek, nehézségek és véleménykülönbségek merültek fel. Az immár elért, messzemenő egyetértés, amely kifejezésre jut a dokumentumban, bizonyítja, hogy milyen mértékben sikerült demokratikus vita útján leküzdeni a nehézségeket, és az európai béke és társadalmi haladás fontos kérdéseiben egyetértésre jutni.

Ezt azért értük el, mert hűek maradtunk közös elveinkhez, amelyek biztosítják minden kommunista és munkáspárt függetlenségét és szuverenitását, valamint azáltal, hogy igyekeztünk vita és a nézetek kicserélése útján messzemenő egyetértésre jutni a megoldásra váró kérdésekben. Vitathatatlan, hogy korunkban pártjainknak nem lehet vezető központja, és a véleménykülönbségeket nem lehet többségi határozatok útján megoldani.

Valamennyi párt, amely önként és egyenjogúan ezen a konferencián részt vesz, szuverén és független. Kapcsolatainkat határozottan ez az elv vezérli, amely magában foglalja a mások belügyeibe való be nem avatkozást is. E konferencia bizonyítja, hogy elismerjük közös nemzetközi felelősségünket a béke, a demokrácia és a haladás fennmaradásáért kontinensünkön, s ezzel egyúttal elősegítjük e célok megvalósítását világméretekben is.

ISMAIL BILEN

a Török Kommunista Párt Központi Bizottsága főtitkárának

BESZÉDE

Kedves elvtársak!

Pártunk nevében üdvözöljük az európai kommunista és munkáspártok konferenciáját, amely nagy jelentőségű a kommunista és munkásmozgalom számára.

Szeretném megköszönni a Német Szocialista Egységpártnak, hogy 20 hónapon keresztül rendkívül nagy munkát végzett a konferencia elé terjesztett dokumentum előkészítésében, kiváló munkafeltételeket biztosított a konferenciának, és testvéri vendégszeretetben részesített bennünket.

Különösen kötelességünknek érezzük, hogy köszönetet mondjunk azoknak az elvtársaknak, akik részt vettek a bizottság munkájában, vagy a konferenciát előkészítették.

Az, hogy 29 európai kommunista és munkáspárt konferenciára összeült és a világ közvéleménye elé egy közös antiimperialista dokumentummal áll, amelyben síkraszáll a békéért, a biztonságért és a társadalmi haladásért, erősíteni fogja a nemzetközi munkásmozgalmat, a világ békéjét és biztonságát, valamint a nemzeti és a társadalmi felszabadításért küzdő mozgalmat.

A konferencia Európa és a világ kommunista és munkásmozgalmának jelentős sikere és nyeresége. Ez is volt a konferencia fő célja, és ezt el is érte.

A fő dokumentum hosszú, megfeszített kollektív munka eredménye. Sajnos a dokumentumnak, véleményünk szerint, van néhány gyengesége. Így például pártunk nem nagyon lelkesedett azért, hogy a szövegből kihagyták a „proletár internacionalizmus" fogal-

mát és azt a „nemzetközi szolidaritás" kifejezéssel helyettesítették. A proletár internacionalizmus valamennyi ország munkásosztályának forradalmi szolidaritása, és a marxizmus—leninizmus alapelvei közé tartozik. Mi, a Török Kommunista Párt, ezt az éles fegyvert, amellyel a monopóliumok uralma és a kizsákmányoló rendszer ellen harcolunk, sohasem adjuk ki a kezünkből.

Egy másik példa: a szöveg a világforradalmi folyamat fő erőinek felsorolásánál nem említi a Szovjetuniót. Pedig a Szovjetunió a világforradalmi folyamat fő ereje és legfontosabb támasza. Ez történelmi igazság. Az, hogy a dokumentum ezt nem említi, nem szüntetheti meg ezt a történelmi igazságot.

A konferencia elé terjesztett dokumentum alkalmas arra, hogy erősítse a törökországi munkásmozgalom harcát az imperializmus, a NATO és a komprádor burzsoázia ellen. Ez a dokumentum ösztönözni fogja hazánk minden imperialistaellenes erejét harcában. És ami még fontosabb, elő fogja mozdítani ezen erők akcióegységének megteremtését.

Törökországot a kapitalizmus általános válsága sújtja. Minthogy Törökország gyengén fejlett ország, ugyanakkor azonban tagja az imperializmus valamennyi politikai, gazdasági és katonai rendszerének: a NATO-nak, a CENTO-nak és az EGK-nak, az imperialista monopóliumok és bűntársaik uralkodnak rajta, így a kapitalizmus általános válsága hazánkat még érzékenyebben érinti.

Törökország 30 százalékos inflációs rátájával Európában az első helyen áll. Az infláció ahhoz vezet, hogy a dolgozók széles tömegeinek mindjobban meg kell húzniuk a nadrágszíjat. Az infláció viszont a hazai és külföldi monopóliumoknak és holdingoknak, valamint a nagybirtokosoknak is a hatalmas nyereségek felhalmozását biztosítja. Az imperializmus hazai bűntársai a könyörtelen kizsákmányolással és fosztogatással, és azzal a kísérletükkel, hogy ezt a rendet fasiszta módszerekkel és véres túlkapásokkal is fenntartsák, nemcsak a munkásosztály és a nagyburzsoázia között, hanem magán a burzsoázián belül is növelik a differenciálódást, szaporítják az összeütközéseket és az ellentéteket. A nem monopolista burzsoázia és a monopolista burzsoázia között időnként még véres összecsapásokra is sor kerül. Demirel mostani koalíciós kormánya a komprádor és a monopolista burzsoázia, valamint a nagybirtokosok legreakciósabb és legagresszívabb köreinek uralmát védelmezi. Megkísérli, hogy ezt az uralmat a munkásosztály, a forradalmi if-

júság, az értelmiség és még tisztek ellen is alkalmazott véres fasiszta túlkapásokkal tartsa fenn.

E véres túlkapások alkalmazásának fő célja az, hogy elnyomja és megossza a gyorsan kibontakozó munkásmozgalmat és az imperialistaellenes mozgalmat. A kormány és az uralkodó körök azzal akarják elérni e célokat, hogy szítják a kommunistaellenességet és a szovjetellenességet. A kommunistaellenesség és a szovjetellenesség azonban ma már nem hozza meg a remélt sikereket. Részben pártunknak a kommunistaellenesség és a szovjetellenesség ellen vívott következetes harca, másrészt a Szovjetunió békepolitikája, valamint népünknek nyújtott gazdasági segítsége lehetővé teszi, hogy a török emberek különbséget tegyenek barát és ellenség között.

Törökországot ma az jellemzi, hogy a munkásosztály létszámát, színvonalát, szervezettségét és öntudatát tekintve erősödik és fejlődik.

A munkásosztály az imperializmus és hazai bűntársai, a kizsákmányolók, a reakció és a fasiszta módszerek ellen vívott osztályharcában mind a szakszervezeti mozgalomban, mind pedig politikai vonatkozásban egységre törekszik. Törökországban a munkások újra és újra sztrájkolnak, tüntetnek és nagygyűléseket tartanak. A munkásosztály gazdasági harcai gyorsan változnak politikai harccá. Nem véletlen, hogy idén Isztambulban csaknem 500 000 munkás ünnepelte meg a proletár internacionalizmus szellemében a munkásosztály egységének harci napjaként május 1-ét. Május 1. megünneplése az országban 53 évig tiltva volt. Ez az esemény a munkásosztály egységének, az osztályharcban elért mennyiségi és minőségi fejlődésének az eredménye.

A munkásosztály harca erősíti és ösztönzi a nem monopolista burzsoázia, a középrétegek, az ifjúság, az értelmiség és a fegyveres erőkben levő hazafiak aktivitását az imperializmus, a kizsákmányoló rend és e rendet védelmező kormány ellen. A kormány és az uralkodó körök, amelyek erőszakkal kényszerítik rá a munkásosztályra és a dolgozó tömegekre a kizsákmányoló rendszert, az imperializmusnak még több külpolitikai engedményt tesznek, és az országot még szorosabban fűzik a NATO-hoz. E nép- és békeellenes politikának példája a szuverén ciprusi állam ellen végrehajtott agresszió, és a sziget egy részének elfoglalása. A Török Kommunista Párt az első naptól kezdve tiltakozott az ellen, hogy a burzsoázia

Ciprusra támadt. Harcolt Ciprus függetlenségéért, területi sérthetetlenségéért és szuverenitásáért, követelte, hogy Ciprusról vonjanak vissza valamennyi külföldi csapatot, tehát a török hadsereget is, és olyan rendszert létesítsenek a szigeten, amely tiszteletben tartja mindkét népcsoport demokratikus jogait. Az események igazolták a Török Kommunista Párt e politikájának helyességét.

A Török Kommunista Párt a béke és a biztonság megerősítésének politikáját támogatja. Azt kívánja, hogy az ország viszonya szomszédainkhoz az őszinte barátságon és a kölcsönös előnyökön alapuljon. Szoros politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatokat kell létesíteni a szocialista országokkal, elsősorban nagy szomszédunkkal, a Szovjetunióval. Mindez elősegíti a szovjetellenesség visszaszorítását és a demokratikus mozgalom fejlődését Törökországban.

Pártunk meg van győződve arról, hogy az imperialistaellenes demokratikus mozgalom megerősödése az objektív körülményekből következik; hogy az ellentétek fokozatosan élesednek, és Törökország, minden látszat ellenére, az imperializmus és a NATO gyenge láncszeme. Az imperialistaellenes és demokratikus erők azonban szétforgácsoltak. Ez pedig csökkenti a forradalmi mozgalom erejét, és használ az uralkodó körök, az imperializmus és bűntársai azon törekvéseinek, hogy uralmukat fenntartsák.

Pártunk e gyengeség megszüntetése végett harcol a munkásosztály egységének létrehozásáért, s egyúttal valamennyi imperialistaellenes erő akcióegységéért, valamint egy demokratikus kormány megalakításáért.

Midőn elfogadjuk az európai kommunista és munkáspártok konferenciája elé terjesztett dokumentumot, meg vagyunk győződve arról, hogy ezzel új erőt kölcsönöztünk a hazánkban folyó harcnak. A konferencia ezért, mint előbb hangsúlyoztam, az európai kommunista és munkásmozgalom új egységének és szolidaritásának meggyőző bizonyítéka, és nagy nyereség a világforradalmi folyamat számára.

Kedves elvtársak, továbbra is sok sikert kívánunk harcotokhoz.

GUSTÁV HUSÁK

Csehszlovákia Kommunista Pártja

Központi Bizottsága főtitkárának

BESZÉDE

Tisztelt elvtársnők, tisztelt elvtársak!

Mindenekelőtt engedjék meg, hogy átadjam önöknek, az európai országok testvéri kommunista és munkáspártjai képviselőinek Csehszlovákia Kommunista Pártjának Központi Bizottsága, minden csehszlovák kommunista és dolgozóink elvtársi üdvözletét.

A csehszlovák küldöttség nevében szeretném őszinte köszönetemet kifejezni vendéglátóinknak, a Német Szocialista Egységpártnak, amely rendkívüli figyelmet fordított a konferencia előkészítésére, és a legkedvezőbb feltételeket biztosította munkájához. Köszönetet érdemelnek mindazok, akik részt vettek a dokumentumtervezet kidolgozásában. Ez türelmes, megfontolt és konstruktív megközelítést kívánt, valamennyi részt vevő fél egyenjogúságának és függetlenségének tiszteletben tartását.

Csehszlovákia Kommunista Pártja üdvözölte az európai kommunista és munkáspártok értekezletének összehívására tett javaslatot, és kezdettől fogva aktívan részt vett a konferencia előkészítésében. Csehszlovákia Kommunista Pártjának nemrég megtartott XV. kongresszusán kifejeztük azt a szilárd meggyőződésünket, hogy ez a jelentős találkozó megfelel a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom, valamennyi forradalmi és demokratikus erő várakozásának.

Elvtársak! A világban jelentős változások mennek végbe. Az imperializmus ellen, a békéért, a mélyrehatóbb társadalmi változások megvalósításáért folyó küzdelemben aktivizálódnak a munkásosztály és a dolgozók milliós tömegei, a demokratikus és haladó erők.

Pártjaink előtt igényes és felelősségteljes feladat áll: még jobban kibontakoztatni a szervező és politikai nevelő munkát, s ott állni a békés és boldog jövőért folyó küzdelem élén, hogy Európa valóban a béke és a haladás kontinense legyen. Sürgetően szükséges tehát a kommunista és munkáspártok és minden haladó, demokratikus erő szolidáris magatartása s az információk, a nézetek és a tapasztalatok kölcsönös cseréje.

Ezért természetes, hogy pártjaink közösen tanácskoznak az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és a társadalmi haladásért folyó küzdelem további kibontakoztatásáról.

Ami földrészünkön történik, annak nagy hatása van az egész világ fejlődésére. Hiszen Európa ebben az évszázadban kétszer is az emberiség története legszörnyűbb háborúinak tűzfészke és fő hadszíntere volt. De ezen a kontinensen született meg a munkásmozgalom, itt alakult ki a tudományos, marxista—leninista tanítás. Az Októberi Forradalom győzelme után a szocializmus elméletéből élő valóság lett, és létrejött az első szocialista állam. Itt, Európában, a második világháború után egész sor szocialista ország alakult ki, ami beszédesen kifejezi a szocializmus növekvő befolyását a világon. Ez kedvezően hatott a különböző társadalmi rendszerű országok közötti kapcsolatok alakulására a békés egymás mellett élés lenini elvei alapján.

Európa az a kontinens is, ahol a tőkésországokban hatalmas munkás- és demokratikus mozgalom bontakozott ki, és növekedik a kommunista pártok befolyása és tekintélye. Mély rokonszenvvel és szolidaritással figyeljük azoknak a testvérpártoknak a küzdelmét, amelyek a kapitalizmus válságos és bonyolult viszonyai között harcolnak. Őszintén örülünk minden sikernek, amelyet a munkás- és haladó erők ezekben az országokban elérnek.

Csehszlovákia Kommunista Pártja s egész népünk a haladó és békeszerető erők közös küzdelme nagy sikerének tekinti, hogy éppen a mi földrészünkön következett be az utóbbi években határozott fordulat a hidegháborútól az enyhülés felé. Biztató fejlődés ez, amelyben visszatükröződnek az erőviszonyok terén a világban és Európában a szocializmus, a béke és a haladás javára bekövetkezett változások. A szocialista országok sikeres fejlődése, valamint a kommunista és munkásmozgalom harca jelentősen hozzájárulnak a szocializmus eszméi vonzerejének növekedéséhez, s a dolgozók széles tömegei előtt felrajzolják egy igazságos béke pers-

pektíváját. Egyre több ember ismeri fel az egész világon, hogy a szocialista és kommunista társadalmat építő, békepolitikát folytató Szovjetunió objektíve az a meghatározó erő, amely pozitív irányba befolyásolja ezeket a változásokat.

A jelentős változásoknak bizonyítéka az európai biztonsági és együttműködési értekezlet létrejötte és sikeres befejezése. A helsinki konferencia kétségtelenül úgy szerepel majd a történelemben, mint fontos mérföldkő a különböző társadalmi rendszerű államok közötti kapcsolatok fejlődésében, s átmenet a szembenállás politikájából a békés egymás mellett élés és a kölcsönösen előnyös együttműködés politikájába.

Csehszlovákia — miként a többi szocialista ország is — hozzákezdett a záródokumentumban lefektetett elvek gyakorlati megvalósításához. A szocialista államoknak, a nyugati haladó és békeszerető erőknek az igyekezete az európai biztonsági és együttműködési konferencia határozatainak megvalósítására azonban több tőkésországban a befolyásos reakciós erők ellenállásába ütközik. Megkísérlik megsemmisíteni a konferencia eredményeit, eltorzítani és önkényesen magyarázni a záródokumentum értelmét, és beavatkozni a szocialista országok belügyeibe. Az enyhülési politika ellen felvonulnak a szélsőségesen jobboldali, fasiszta és revansista erők. Nyomásukra késik a megállapodásokban rögzített intézkedések megvalósulása, és halasztást szenvednek a megbeszélések is a feszültség enyhítését és az együttműködés fejlesztését szolgáló további lépésekről. Növekednek a fegyverkezési kiadások, és bolygónk különböző pontjain éleződik a feszültség.

Mindez arról tanúskodik, hogy reálisan kell felmérni a helyzetet, és nem szabad csökkenteni erőfeszítéseinket, hanem ellenkezőleg, még jobban ki kell bontakoztatni és fokozni az európai békéért és biztonságért folyó közös küzdelmet, le kell leplezni a feszültség enyhülésének ellenfeleit, és határozott harcot kell folytatni ellenük. Állandó feladatunk, hogy az ezekért a humánus célokért folyó közös küzdelemben aktivizáljuk a legszélesebb haladó demokratikus erőket, tekintet nélkül arra, milyen különbségek vannak politikai nézeteikben és meggyőződésükben.

Maga az élet meggyőzően bizonyítja, hogy a békés egymás mellett élés kedvező feltételeket teremt ahhoz a harchoz, amelyet a tőkésországok munkásosztálya és valamennyi dolgozója vív a mo-

nopoltőke uralma ellen, a szociálisan igazságos társadalomért, a szocializmusért.

Pártunk központi bizottságának az a véleménye, hogy a dokumentumtervezet kifejezi az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért folytatandó további küzdelem közös céljait.

Elvtársak!

Európában a további pozitív fejlődés szempontjából rendkívüli jelentősége van a szocialista országok fejlődésének minden téren, s egységük szilárdításának. A szocialista közösség megbízható támasza Európa és a világ szabadság- és békeszerető erőinek. A szocializmusnak ez a szerepe a világban lejátszódó folyamatokban a szocialista társadalom lényegéből is következik, s — ahogy a dokumentumtervezet is megállapítja — ez a dolgozó tömegek érdekeit szolgálja.

Pártunk rendkívüli jelentőséget tulajdonít a kölcsönös együttműködés fejlesztésének és elmélyítésének, a szocialista közösség tevékenysége összehangolásának és egységének. A szocialista országok egységének szilárdítása megsokszorozza a mi gazdasági és politikai erőnket; benne egyszermind a békéért és a szocializmusért vívott harc további sikereinek is biztosítékát látjuk.

„A szocializmus — mint L. I. Brezsnyev elvtárs mondotta a Szovjetunió Kommunista Pártja XXV. kongresszusán — békét hoz, biztosítja valamennyi ország szuverenitásának tiszteletben tartását és az egyenjogú államközi együttműködést, a szocializmus a szabadságukért és függetlenségükért harcoló népek támasza. Ami pedig a holnapot illeti, az kétségkívül újabb bizonyítékait adja majd a szocializmus korlátlan lehetőségeinek, történelmi felsőbbrendűségének a kapitalizmussal szemben."

A termonukleáris háború borzalmainak elhárításához, a leszereléshez s a népek boldog életéhez vezető utat a Szovjetunió Kommunista Pártjának békeprogramja mutatja. Pártunk XV. kongresszusán támogatta ezt a programot. Elsődleges kötelességünknek tartjuk, hogy a csehszlovák nép létérdekeinek megfelelően minden erőnkkel hozzájáruljunk e program megvalósításához.

A szocialista országok fejlődése, népgazdaságuk dinamikus fejlődése, népeik anyagi és kulturális színvonalának szüntelen emelkedése, csakúgy, mint következetes békepolitikájuk is bizonyítja a

szocialista országok közötti szilárd, az elvtársi szolidaritáson, az egyenjogú együttműködésen s a kölcsönös segítségen és támogatáson alapuló kapcsolatok erejét és életképességét. A szocialista társadalom építésének eddigi története országunkban meggyőzően bizonyítja mindezt. Csak a szocialista közösség országai egybehangolt politikájának köszönhető, hogy lehetségessé vált néhány bonyolult, elintézetlen, Európa háború utáni elrendezésével kapcsolatos kérdés megoldása, többek között a Német Demokratikus Köztársaság elismerése, az Odera—Neisse-határ elismerése, s olyan számunkra fontos kérdés, mint a szégyenteljes münchení egyezmény semmissé nyilvánítása. E kérdések megoldása nélkül ma nem beszélhetnénk a hidegháború felszámolásáról és az európai feszültség enyhüléséről.

Elvtársak!

Pártunk nagyra értékeli azt a harcot, amelyet testvérpártjaink a kapitalista országokban mint a demokratikus és haladó erők élcsapatai a monopoltőke uralma ellen folytatnak a békéért, a mélyreható demokratikus és szocialista társadalmi változásokért. Sikereik bizonyítják a szocializmus, a marxizmus—leninizmus eszméinek növekvő befolyását, vonzerejét. Tevékenységünkkel támogatjuk a népek küzdelmét az imperializmus, az újgyarmatosítás és a reakció ellen. A csehszlovák kommunisták és országunk valamennyi dolgozója nevében kifejezzük mély szolidaritásunkat harcukkal, és biztosítjuk őket állandó támogatásunkról.

A tőkés rendszer általános válsága kiéleződésének időszakában nemcsak az egyes kommunista és munkáspártoknak, hanem a munkásmozgalomnak mint egésznek is növekszik a szerepe abban, hogy a demokratikus és haladó erőket mozgósítja a dolgozók jogaiért folyó közös harcra. Még inkább, mint a múltban bármikor, megmutatkozik az internacionalista szolidaritásnak és egységnek mint mozgalmunk ereje és akcióképessége kimeríthetetlen forrásának jelentősége.

Naponta tanúi vagyunk annak, hogy az osztályellenség hatalmas erőfeszítéseket tesz és anyagi áldozatokat is hoz azért, hogy gyengítsen bennünket, kölcsönösen elszigetelje pártjainkat és szétforgácsolja erőinket, felhígítsa és elhomályosítsa alapvető osztályérdekeink és céljaink azonosságát. Támadásaik legfőbb céltáblája a Szovjetunió és a szovjet kommunisták pártja. A Szovjetunió kö-

vetkezetes internacionalista magatartásával nagy tekintélyt és elismerést szerzett a haladó emberiség körében. Hatalmas anyagi és szellemi potenciálját a békéért és a társadalmi haladásért folyó harc szolgálatába állítja. A szovjetellenesség az a fegyver, amelyet ellenségeink egész mozgalmunk, minden kommunista párt ellen alkalmaznak. A csehszlovák kommunisták és népeink ezért feladatuknak tekintik a szovjetellenesség elleni harcot, mély belső meggyőződésből fakadó becsületbeli kötelességüknek a szocializmus eszméinek és építésének védelmét.

Pártunk XV. kongresszusán ismételten hangsúlyoztuk az internacionalista szolidaritás sürgető szükségességét, a kötelességünket, hogy a marxizmus—leninizmus és a proletár internacionalizmus elvei alapján aktívan hozzájáruljunk a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységének és erejének szilárdításához. Az élet szüntelenül bizonyítja, hogy az egység, az osztály- és internacionalista szolidaritás a forradalmi erők hatékony fegyvere a társadalmi és nemzeti felszabadulásért vívott küzdelemben. A proletár internacionalizmust ezért pártunk politikája egyik alapvető elvének, a szocialista hazafiság elválaszthatatlan részének tekintjük.

Elvtársak!

Csehszlovákia népeinek létérdeke, hogy Európában folytatódjék a pozitív fejlődés. Országunkat a múltban szinte egyetlen nagyobb európai háborús konfliktus sem kerülte el. Hála a Szovjetunióval és a szocialista közösség többi országával fennálló szilárd barátságunknak és szövetségünknek, ma — első ízben népeink történetében — országunk biztonsága, szabadsága és függetlensége megbízhatóan garantált.

A békéért, a biztonságért, az együttműködésért és a társadalmi haladásért folyó küzdelemnek a dokumentumtervezetben kitűzött feladatai összhangban állnak népeink történelmi küzdelmének értelmével, pártunk több mint fél évszázados forradalmi harcának hagyományaival, szocialista építésünk tapasztalataival és programcéljaival.

A második világháború után népünk, Csehszlovákia Kommunista Pártjának vezetésével éles politikai és osztályharcokban győzött, s a szocializmus mélyen meggyökerezett országunkban. Nem volt könnyű ez az út. Különböző nehézségekkel, hibákkal és tévedésekkel kellett megküzdeni. Számos bonyolult és nagyon igényes fel-

adatot kellett megoldani. A nép áldozatos építőmunkája a jelentős forradalmi változásokban, országunk felvirágzásában, dolgozóink magas anyagi és kulturális életszínvonalában gyümölcsözött.

A mi eredményeink is igazolják, milyen hatalmasak a lehetőségei a szocialista rendszernek a nép jóléténck növelésére, szociális biztonságának megteremtésére, a dolgozó ember jogainak és szabadságának megvalósítására, alkotóerőinek és képességeinek fejlesztésére és kifejtésére.

A jó eredményeket annak köszönhetjük, hogy pártunk politikáját következetesen a marxizmus—leninizmus alapelveire, a szocializmus építésének általános törvényszerűségére alapoztuk, és ezeket az elveket alkotóan alkalmaztuk, és viszonyaink között fejlesztettük. Saját tapasztalataink győztek meg bennünket, hogy elkerülhetetlenül szükséges következetesen és helyesen összekapcsolni a nemzeti és internacionalista érdekeket, tanulságokat levonni a testvérpártok és -országok munkájából. Főként a szovjet kommunisták tevékenységéből kell tanulnunk, mert ők gyűjtötték a leggazdagabb tapasztalatokat a szocializmus és a kommunizmus építésében.

A jelenlegi csehszlovákiai helyzetet a munkásosztály, a szövetkezeti parasztság, az értelmiség, valamennyi társadalmi réteg, a Nemzeti Frontba tömörült politikai pártok és szervezetek magas fokú munka- és politikai aktivitása jellemzi. Kifejezésre jut ez a széles körű szocialista demokráciában s a párt és az egész nép szilárd egységében. A dolgozóknak a párt politikájába vetett mély bizalma abból ered, hogy gyakorlati tapasztalataik nap nap után meggyőzik őket arról, hogy ez a politika létérdekeiket, az országunkban végbemenő társadalmi fejlődés és a világbéke objektív szükségleteit fejezi ki.

Csehszlovákia Kommunista Pártja XV. kongresszusának irányvonala a szocialista közösség sokoldalú együttműködésének és egységének további elmélyítését, a kommunista és munkáspártok közötti elvtársi kapcsolatok szilárdítását, az összes demokratikus, haladó erőkkel való együttműködés kibővítését jelölte meg. Ennek az irányvonalnak maradéktalan megvalósításával járul hozzá Csehszlovákia Kommunista Pártja e konferencia végkövetkeztetéseinek teljesítéséhez.

Kedves elvtársnők és elvtársak!

Végezetül engedjék meg, hogy ismételten kifejezésre juttassam Csehszlovákia Kommunista Pártja küldöttségének meggyőződését, hogy tanácskozásunk jelentősen hozzájárul az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért folytatandó további harchoz. Pártunk nevében magunkévá tesszük, elfogadjuk a dokumentumjavaslatot, s megerősítjük szándékunkat, hogy megvalósításából aktívan kivesszük részünket.

Köszönöm figyelmüket.

HENK HOEKSTRA

Hollandia Kommunista Pártja elnökének

BESZÉDE

Kedves elvtársak!

Kétségtelenül nagy jelentőségű, hogy jelenleg és a jövőben is széles körű vélemény- és tapasztalatcsere valósul meg a kommunista és munkáspártok között. Ez késztette arra politikai bizottságunkat, hogy pártvezetőségünk tanácskozása után elhatározza: részt vesz ezen a konferencián.

A kapitalista rendszert világméretű gazdasági és pénzügyi válság rázza meg. E válság következményei megrendítik az európai kapitalista országokat, és hatásuk az elkövetkező időben még sokkal nagyobb lesz.

Az európai kapitalista országokban tömeges a munkanélküliség, amely többnyire szüntelenül növekszik, és minden esetben krónikus természetű.

És még ha a gazdasági élet bizonyos „felélénküléséről" beszélnek is, ez csak ideiglenes jellegű lehet. Az, hogy a gazdasági élet korábbi színvonalán helyreálljon, nem lehetséges, ezt még a kapitalista közgazdászok is kizártnak tartják. A jelek arra mutatnak, hogy az úgynevezett felélénkülés a növekvő fegyverkezésen és a fegyverexporton alapul, és ezzel már jellemeztük is, mennyire bizonytalan e jelenség.

A válság és annak hevessége világosan megmutatta a polgári, jobboldali szociáldemokrata felfogás csődjét.

Sokan, akik hittek a kapitalizmus stabilitásáról szóló meséknek, eleinte meg voltak döbbenve, ma azonban már a kommunista felfogást kezdik tájékozódási pontnak tekinteni. A szociáldemokraták

körében mély csalódottság uralkodik, a párton belül ellentétek támadnak, és a szakszervezeti mozgalom nálunk is kezd harcosabb álláspontot elfoglalni.

Határozottan erősödik a tömegek körében az egységre, a közös fellépésre való törekvés. Ez a különböző országokban más és más módon, a nemzeti sajátosságoknak megfelelően nyilvánul meg.

A jelenlegi helyzet véleményünk szerint szükségessé teszi, hogy a kommunista és munkáspártok mint egyenrangú, amelyek a marxizmus—leninizmus alapján perspektívát és kiutat tudnak a dolgozók elé tárni, alaposan tájékozódjanak és hazájuk néptömegeinek érdekeiből kiindulva önállóan határozzák meg tevékenységüket. Ezzel elősegíthetik a békét, biztonságot és haladást Európában és az egész világon.

Ugyanakkor pártunknak az a véleménye, hogy az önálló orientálódás és fellépés alapján elsősorban Európában össze kell hangolni a kommunista pártok tevékenységét és ki kell alakítani a szolidaritás formáit. Ezzel kapcsolatban nagy jelentősége lehet a hivatalos és nem hivatalos két- és sokoldalú kapcsolatoknak.

A kapitalisták magatartását az az állandó törekvés jellemzi, hogy a válság következményeit a munkásokra, a középrétegekre és a nem monopolista, a nemzeti szükségleteket figyelembe vevő vállalatokra hárítsák.

Ezért támadják a lakosság tömegeinek életszínvonalát és a szociális vívmányokat. Miközben az infláció fokozódik, sok kapitalista országban befagyasztják a béreket és a fizetéseket, ami gyakorlatilag csökkenti a lakosság vásárlóerejét és élezi a válságot.

Reményt keltő körülmény azonban, hogy az életszínvonal és a vásárlóerő megvédéséért és a fegyverkezés terhei ellen vívott harc egy sor országban egyesíti a kommunistákat, a szocialistákat és a keresztényeket. Ők alkotják a nagytőkével szemben álló fő erőt.

Ez a mozgalom olyan erős és a lakosság tömegei olyan mértékben támogatják, hogy a demokratikus, a nemzeti érdeket szolgáló erők jogot formálnak a kormányzó hatalomra; ez vonatkozik a kommunista pártokra is, amelyek elsősorban és a legkövetkezetesebben védelmezik a dolgozó tömegek és a nemzet érdekeit.

A legveszélyesebb tendencia az, hogy a nagytőke a hadiiparba áramlik. Ez a válságnak a kapitalisták által hagyományosan alkalmazott, de a béke szempontjából rendkívül veszélyes megoldása.

A NATO-országok jelenleg igen gyorsan és látványosan fokoz-

zák fegyverkezésüket. Ennek a fegyverkezésnek rendelik alá és áldozzák fel az egész életszínvonalat. A fegyverkereskedelemnek kifejezetten robbanásszerű növekedéséről beszélnek.

Mindezt a kapitalista országok egymás közötti, mindinkább élesedő ellentétei, háború és háborús fenyegetés kíséri magában a kapitalista világban.

Ciprus körül tört ki a második világháború után először egy háború Európában és a NATO-n belül. Azóta további konfliktusok veszélye fenyeget Európában, Afrikában, Ázsiában.

Reakciós körök támadják a dolgozók demokratikus jogait, a parlamentáris demokráciát és a nemzeti szuverenitást Európa kapitalista országaiban.

Egy pillanatig sem szabad szem elől tévesztenünk, hogy a Német Szövetségi Köztársaságban a revansizmus erősödését tapasztalhatjuk, és ez mindinkább kihat egy sor kapitalista ország jobboldali köreire Európában és Európán kívül. Elsősorban tőlük indul ki az erőteljes törekvés tekintélyuralmi politika meghonosítására, hogy egy európai atomhatalom, egy európai katonai unió és egy centralizált európai politikai unió révén a fegyverkezés új hullámát indítsák el. Mindebben a jobboldali nyugatnémet erők maguknak igénylik a vezető szerepet.

E körök tevékenységének feltartóztatására a leghatékonyabb ellenerő a lakosság minden rétegének aktivitása a helsinki konferencia megállapodásainak végrehajtásáért. Ezek a megállapodások ösztönzik a tömegek erőteljes akcióit az európai enyhülésért, békéért és biztonságért, s mindennek visszafordíthatatlanná tételéért.

Az enyhüléshez vezető fő tényezők: a szocialista országok fellépése a békés egymás mellett élésért, valamennyi szocialista ország megerősödése és az amerikai atomzsarolás meghiúsítása, a győzelmek Indokínában és Koreában, de a kapitalista országok néptömegeinek a kommunista pártok vezetésével vívott harca is.

Mindez optimista perspektívát ad az előrehaladáshoz az európai béke és biztonság felé.

Az európai neokolonialista tőke Ázsia, Afrika és Latin-Amerika különböző vidékein fokozza elnyomását és kizsákmányolását, rendszerint a „fejlesztési segély" megtévesztő álarcát öltve.

A nemzetközi tőkéscsoportok és a multinacionális konszernek a kapitalista országok dolgozóinak kizsákmányolásából eredő tőkéjük növekvő exportjával mind kegyetlenebbül fojtogatják a neo-

kolonializmus által elnyomott országokat, s ez újra és újra háborús tűzfészkeket teremt.

Megbonthatatlan kapcsolatunknak a neokolonista elnyomás ellen harcoló néptömegekkel a békéért, a függetlenségért és a demokráciáért vívott közös küzdelemben és a gyakorlati szolidaritás tetteiben kell megnyilvánulnia.

Úgy gondoljuk, hogy hozzájárulás volt a szolidaritáshoz a Francia Kommunista Párt és a Holland Kommunista Párt közös nyilatkozata, amelyben állást foglaltak a közös tiltakozó akciók mellett a fajüldöző, elnyomó dél-afrikai rendszernek szállítandó atomerőművek ügyében. E szállítások következtében a Dél-afrikai Köztársaság rendelkezne az atomfegyverek előállításához szükséges alapanyagokkal.

Ha az ázsiai és más szabadságharcosokkal való szükséges szolidaritásról beszélünk, nem hallgathatunk az indonéziai állapotokról, ahol a fasiszta rendszer még mindig embertelenül elnyomja a kommunistákat és más demokratákat. Ennek ellenére az országban tovább fejlődik és szélesedik a szabadságért vívott harc.

A felszabadító harc sikerei Vietnamban, Angolában és másutt, ahol az amerikai imperializmus történelmi jelentőségű vereséget szenvedett, hatalmas ösztönzés. Az ázsiai, afrikai és latin-amerikai szabadságharcosok ezzel egyben hatékonyan és hősiesen elősegítik az európai kapitalista országok harcoló tömegeinek sikeres akcióit. Ez mutatja, hogy a két harc milyen szorosan összefügg egymással.

A közös harcban a jövőben is szükség lesz arra, hogy kapcsolatokat tartsunk fenn és véleménycserét folytassunk a világ más részeinek kommunista pártjaival és nemzeti forradalmi mozgalmaival. Az európai kommunista és munkáspártok tevékenységének utat kellene nyitnia a nemzetközi kommunista mozgalom együttműködésének és egységének helyreállításához.

A véleményünket az ilyen konferenciáról és a jövőbeli találkozásainkról is pártunk vezetőségének memorandumában fejtettük ki. E konferencia záróokmányát pártunk vezetősége fogja értékelni. Mindenesetre szükség van arra, hogy az új jelenségeket továbbra is mélyrehatóan elemezzük.

A fejlődés és ez a konferencia is azt bizonyítja: megérett az idő arra, hogy előrelépjünk, s lépéseinket komolyan és nagyon gondosan elő kell készítenünk.

HERBERT MIES

a Német Kommunista Párt elnökének

BESZÉDE

Kedves elvtársak!

Engedjék meg, hogy először is szívből jövő köszönetünket fejezzem ki a Német Szocialista Egységpártnak e konferencia előkészítésében és lebonyolításában végzett nagy munkájáért és a vendégszeretetért, amellyel bennünket fogadtak.

Az európai kommunista és munkáspártok berlini konferenciája történelmi jelentőségű találkozó. A munkásmozgalom és a demokratikus népi erők fontos, időszerű kérdéseire ad választ. Hatása a távoli jövőre is kiterjed.

Az a tény, hogy — ugyan hosszan tartó előkészítés után és egyikmásik kérdésben eltérő szemléletmódunk ellenére is — közös asztalnál ülünk és az asztalon közös dokumentum fekszik, azt mutatja, hogy mi, kommunisták, eleget teszünk a munkásosztály és népeink iránti felelősségünknek, és politikai cselekvésünket az egységre irányuló akaratunk határozza meg.

Közös az eszményünk: egész Európa békében, biztonságban, együttműködésben és a társadalmi haladás útján fejlődjék. Közösen fordulunk kontinensünk valamennyi népi erejéhez és szólítjuk fel őket: működjünk együtt az enyhülési folyamat elmélyítéséért és a leszerelésért, a demokrácia megvédéséért, a nemzeti függetlenségért, a népek együttműködéséért és kölcsönös megértéséért. Közösen teszünk hitet nemzetközi összetartozásunk mellett, és közös feladatunknak tartjuk, hogy minden pártot politikája és gyakorlata kialakításában saját felelősségének tudata vezesse.

Konferenciánkat olyan időpontban tartjuk meg, amelyet a hi-

degháborúról az enyhülésre való áttérésnek és a békés egymás mellett élés elvei érvényesülésének világtörténelmi fordulata jellemez. Ez a fordulat Európában, így a mi országunkban is szembetűnő változásokra vezetett a béke erőinek javára, és kedvező feltételeket teremtett ahhoz, hogy kontinensünk a béke, az együttműködés és a társadalmi haladás földrészévé váljék. Erről tanúskodik a helsinki konferencia, és az a kibontakozó mozgalom, amelynek célja, hogy az enyhülést visszafordíthatatlanná tegye, tényleges előrehaladás menjen végbe a leszerelés irányába, valamint az államok és a népek együttműködésének kiszélesítése érdekében.

Tapasztalataink azt mutatják, hogy ez társadalmi és demokratikus harcra mozgósítja országunk dolgozó népét, vagyis hogy a biztonságért és a leszerelésért vívott küzdelem társadalmi és demokratikus jellegű.

Konferenciánkat ugyanakkor olyan időpontban tartjuk, amikor a kapitalizmus válsága fokozódik és a dolgozók a kapitalista országokban mind nagyobb érdeklődéssel figyelik Európa szocialista részének válságmentes, dinamikus fejlődését. A nagytőke és érdekeinek politikai képviselői aggódnak a kapitalista rendszer válsága, a kapitalista országok növekvő ellentmondásai láttán. Fokozzák erőfeszítéseiket a monopóliumok integrált Nyugat-Európájának megteremtéséért és azért, hogy az erőviszonyokat a maguk javára változtassák meg.

Mindez valódi nemzetközi kihívás Európa kommunista és munkáspártjai számára, amelyek elkötelezték magukat országaik és népeik nemzeti érdekeinek védelmére. Ez a berlini konferencia meggyőzően bizonyítja: a kommunista és munkáspártok mindig a béke, a biztonság, az együttműködés és a társadalmi haladás Európájának élharcosai voltak, azok ma is, és azok lesznek a jövőben is.

Ez a kijelentésünk nem tekinthető kihívó igénynek, sem pedig önkényes követelődzésnek. Nem kívánjuk vele kisebbíteni más, a békés Európa megteremtésében érdekelt, realisztikusan és a jövőt szem előtt tartva cselekvő erők szerepét sem. Állításunkra történelmi, politikai és erkölcsi tényezők jogosítanak fel bennünket. Mindez Marx, Engels és Lenin tanításaiból, pártjainknak, a munkásosztály pártjainak jellegéből adódik. A Nagy Októberi Szocialista Forradalomból és Lenin pártjának egy békés Európáért és a kollektív biztonságért kifejtett erőfeszítéseiből.

Feljogosít bennünket e megállapításra a hitleri fasizmus ellen vívott ellenállási harc, a szocialista világrendszer kialakulása és a háború utáni antifasiszta, demokratikus európai rend megteremtéséért végzett munka. És feljogosít a kommunista és munkáspártoknak a békés egymás mellett élés elveinek érvényesüléséért vívott évtizedes harca, és az a lankadatlan tevékenységünk, amellyel a hidegháború helyett az enyhülést és a békés egymás mellett élést próbáljuk uralkodó irányzattá tenni.

Elvtársak!

Az egész világon minden eddiginél erőteljesebben bontakozik ki a mozgalom a békéért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért. A Szovjetunió és az egész szocialista világrendszer növekvő ereje a nemzetközi munkásmozgalommal és a nemzeti felszabadító mozgalmakkal együtt meghatározó módon befolyásolja a világ politikai fejlődésének menetét. Jelenleg a világpolitika központjában a két társadalmi rendszer, a szocialista és a kapitalista rendszer küzdelme áll.

Ez, valamint az enyhülés uralkodó tendenciája Európában, a politikai balratolódás egy sor kapitalista országban, a kapitalizmus élesedő általános válsága és az utóbbi idők szociális és demokratikus harcai országunkban: hatottak a Német Szövetségi Köztársaságra is. Nálunk most a politikai és szellemi vitákat uraló kérdés ez: merre tart a Német Szövetségi Köztársaság a következő években?

Ebben a helyzetben azt mondjuk népünknek: országunknak nem lehet az a jövője, hogy a konzervativizmus menedékévé váljon. A Német Szövetségi Köztársaság lehetőségei és perspektívái a tartós békében, a valódi szabadságban és a valódi haladásban rejlenek. Mi, kommunisták, olyan Német Szövetségi Köztársaságot akarunk, amelyben azoknak, akik dolgoznak és minden értéket megteremtenek, biztosítottak legyenek a szociális és demokratikus jogaik. Olyan szövetségi köztársaságot akarunk, amelyben nem a fegyverkezési versenyt részesítik előnyben, hanem amely megbízhatóan halad az enyhülés, a szocialista országokkal való kapcsolatok normalizálása és a leszerelés útján. Demokratikus, monopóliumellenes szövetségi köztársaságot akarunk, és így akarjuk megnyitni hazánk számára a szocialista jövőbe vezető utat.

Ez a válaszunk a nyugatnémet nagytőkének arra a kísérletére,

hogy a válság terheit a dolgozó népre hárítsa, a demokratikus és a szociális vívmányokat és jogokat megnyirbálja, és arra, hogy ilyen magatartást próbál rákényszeríteni még más európai kapitalista országok kormányaira és társadalmi erőire is. Ez a válaszunk a CDU—CSU reakciós erőinek arra a kísérletére, hogy a „Szabadságot szocializmus helyett" jelszóval befeketítsék a demokratikus reformpolitikát és a társadalom megváltoztatását hirdető eszméket, és más európai országok reakciós erőit minden eszközzel támogassák. Így válaszolunk a jobboldali szociáldemokrata vezetőknek arra a nacionalista törekvésére, hogy „Németország modelljét" — értsd: a szövetségi köztársaságot — más nyugat-európai országok elé mintául állítsák.

Mivel mi, kedves elvtársak, szeretjük hazánkat és jól felfogott nemzeti érdekében, békéjének és haladásának szellemében neki a legjobbat akarjuk, a leghatározottabban szembeszállunk a német imperializmus hatalmi törekvésével, a nacionalista indulatok felszításával. Mivel azt akarjuk, hogy a Német Szövetségi Köztársaság aktívan segítse elő a további enyhülést, és hazánk nemzetközi tekintélyének növelésére törekszünk, valamint Európa népei előtt felelősséget érzünk azért, hogy nyugatnémet földről többé ne fenyegesse veszély Európa többi népének békés és demokratikus érdekeit, üdvözlünk és támogatunk mindent, ami a békét és a kölcsönös megértést szolgálja. Így cselekszünk a jövőben is.

A Karlovy Vary-i konferencia óta eltelt évek alatt a német imperializmus rákényszerült, hogy jelentős mértékben engedjen a realitásoknak.

A szocialista országokkal kötött szerződésekre, a háború utáni határok elismerésére, a Német Demokratikus Köztársaság nemzetközi jogi elismerésére gondolunk. De gondolunk arra is, hogy e folyamat eredményeként időközben valósággá vált sok minden abból, amiért minket, kommunistákat, a Német Szövetségi Köztársaságban üldöztek és bebörtönöztek, amiért a békeszerető erők demokratikus szövetségekben egyesültek, amiért a reálisan gondolkodó erők minden néprétegben síkraszálltak. Az enyhülésért és a békés egymás mellett élés érvényesüléséért vívott harc sikere ösztönöz minket arra, hogy fokozott erőfeszítéssel és minden erőnkkel küzdjünk azért, hogy a Német Szövetségi Köztársaság aktívan elősegítse a leszerelést. Ez a béke további biztosítását, egyszersmind népünk szociális és demokratikus érdekeit szolgálja.

Ugyanakkor azonban nem titkoljuk, hogy aggódunk néhány nyugtalanító jelenség láttán: az enyhulés folyamatát zavaró cselekményekre, a Bundeswehr fegyverzetének felújítására és felfejlesztésére, s azokra a törekvésekre gondolunk, amelyek a nyugatnémet hadiipartól és a Bundeswehr vezérkarától indulnak ki, és a NATO kiépítésére irányulnak. A hegemonisztikus törekvésekre, más országok belügyeibe való beavatkozásra gondolunk. Arra gondolunk, hogy nálunk egyesek elő akarják írni a szocialista országoknak, hogyan éljenek. A kommunistáknak egyes állásokból való kitiltására, Németország Kommunista Pártja betiltásának fenntartására, valamint a demokratikus szabadságjogok korlátozására, a jobboldali tendenciáknak a politikai és a társadalmi élet valamennyi területén tapasztalható megerősödésére gondolunk. De gondolunk a Német Szövetségi Köztársaság reakciós erőinek arra a kísérletére is, hogy a pekingi vezetőkkel szövetséget kössenek a Szovjetunió és a többi szocialista ország, a béke és népünk boldogulása ellen.

Mindez arra késztet bennünket, hogy megállapítsuk: noha hazánk uralkodó erői elismerik a megváltozott nemzetközi erőviszonyokat, az alkalmazkodás stratégiáját, és reálisabb politikát folytatnak, a német imperializmus agresszív és reakciós lényege nem változott.

Ez a megállapítás és törekvésünk, hogy olyan politikát dolgozzunk ki és olyan gyakorlatot folytassunk, amely megfelel népünk nemzeti érdekeinek, valamennyi európai nép békéje érdekeinek, valamint a nyugatnémet és a nemzetközi munkásosztály osztályérdekeinek is, megerősíti azt a marxista meggyőződésünket, hogy nemzeti politikánknak egyszersmind internacionalista politikának is kell lennie.

A nemzeti politika a mi értelmezésünk szerint magában foglalja a monopóliumok hatalmának korlátozását, az Egyesült Államok imperializmusától való nagyobb függetlenség kivívását, békepolitikát Nyugat és Kelet irányában egyaránt, és a lemondást a neokolonializmusról.

A nemzeti politika a mi értelmezésünk szerint mindannak kiküszöbölése, ami a Német Szövetségi Köztársaságot megakadályozza abban, hogy megtalálja saját nemzeti tudatát. Ez azonban megköveteli, hogy lemondjanak arról a politikáról, amely ragaszkodik

egy állítólagos „össznémet" nemzethez, és provokációkat követ el a Német Demokratikus Köztársaság ellen.

A nemzeti politika a mi értelmezésünk szerint a kommunistaellenesség és különösen a szovjetellenesség leküzdését jelenti. Azt a történelmi tapasztalatot szereztük, hogy a Szovjetunióval szembeni ellenségesség és a kommunistaellenesség mindig ellentmond a dolgozó nép érdekeinek, a Szovjetunióval való barátság és együttműködés viszont mindig megfelelt a nemzeti érdekeknek is.

Mély meggyőződésünk, hogy népünk nemzeti érdekeit a legjobban azzal szolgáljuk, ha a szovjetellenességgel szembeállítjuk szilárd proletár internacionalizmusunkat, s különösen az SZKP-val és a többi szocialista ország testvérpártjaival való baráti kapcsolatainkat. Ez a magatartás megfelel pártunk és világnézetünk osztályjellegének. Megfelel az osztályharc német és nemzetközi tapasztalatainak. S következik ez abból, hogy tudjuk, milyen szerepet játszott a Szovjetunió a felszabadító háborúban a hitleri fasizmus ellen, amely éppen 35 évvel ezelőtt támadta meg Lenin országát.

Ha ellenfeleink támadnak bennünket, mert hitet teszünk Ernst Thälmann ezen öröksége mellett, erre az a válaszunk, hogy még nagyobb odaadással fejlesztjük és mélyítjük el a hazánk munkásosztályára nézve előnyös barátságot a szocializmus leghatalmasabb országával, amelynek léte és politikája megkülönböztetett jelentőségű az egész világ, közöttük hazánk forradalmi erőinek megszilárdulása szempontjából.

A Német Szövetségi Köztársaság dolgozó népe nemzeti érdekeinek képviselete és a proletár internacionalizmus a Német Kommunista Párt politikájának nélkülözhetetlen és egymástól elválaszthatatlan alkotórésze. Szilárd meggyőződésünk, hogy az internacionalista proletár szolidaritás kibontakoztatása ma szükségesebb, mint valaha. Nem utolsósorban azért, mert a monopoltőke internacionáléja — az imperialisták közötti ellentétek élesedése ellenére — szorosabban tömörül közös ellenfele, a szocialista országok, a nemzeti felszabadító mozgalmak, a kapitalista országok munkásosztálya ellen. Ezt szemléletesen illusztrálja a nemzetközi monopóliumok burjánzása, a nemzetközi imperialista szervezetek — amilyen a NATO és az EGK — kiépítése, a nagytőke pártjainak egész Nyugat-Európára kiterjedő egyesülése.

Pártunk következetesen és határozottan kiáll kontinensünk kommunista mozgalmának összeforrottságáért. Küzdünk azért,

hogy a szocialista és a kapitalista országok kommunista pártjai egyesítsék erőfeszítéseiket a közös célokért, a békéért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért vívott küzdelemben. Nem arról van szó, hogy valamennyi párt köteles azonos úton haladni a szocializmus felé. Ez, mint már Lenin hangsúlyozta, egyáltalán nem lehetséges. A döntő az, hogy mindig Marx, Engels és Lenin nagy eszméi vezessenek bennünket és szolidárisan cselekedjünk.

A munkásosztálynak és szervezeteinek a monopoltőke internacionáléjával a még erősebb proletár internacionalista szolidaritást kell szembeállítaniuk. Bizonyosak vagyunk abban, hogy konferenciánktól ezt várják nemcsak a kommunisták, hanem ilyen reményekkel tekint rá országunkban a munkásosztály és az ifjúság jó része is.

Az NKP tovább erősíti nemzetközi szolidaritását a szocialista országokkal, a nemzeti felszabadító mozgalmakkal, más kapitalista országok munkásosztályával. Ezen belül különösen hangsúlyozzuk szolidaritásunkat Chile, Spanyolország és Törökország népeinek antifasiszta harcával, Ciprus és Észak-Írország népével, a portugál kommunistákkal és demokratákkal hazájuk haladó fejlődéséért kifejtett erőfeszítéseikben, valamint Dél-Afrika népeinek Vorster és Smith fajüldöző rendszerei ellen vívott felszabadító küzdelmével. Más európai kapitalista országokban működő testvérpártjainkkal szolidáris együttműködésben tovább fokozzuk fellépésünk erejét a nemzetközi monopóliumok munkásellenes, nemzetellenes politikájának leküzdése érdekében. Amikor ezt itt kijelentjük, szeretnénk egyszersmind köszönetet mondani valamennyi testvérpártunknak azért a szolidaritásért, amelyet az alkotmányellenes alkalmaztatási tilalmak ellen az NSZK-ban vívott harcunk iránt tanúsítottak.

Kedves elvtársak!

Mi, a Német Szövetségi Köztársaság kommunistái abból indulunk ki, hogy a munkásosztály akcióegységének megteremtése és a monopóliumellenes erők széles körű szövetségének létrehozása a kulcsa annak, hogy hazánkban a politikai erőviszonyok a jobboldal hátrányára és a demokratikus és baloldali erők javára változzanak meg. A kommunisták és a szociáldemokraták együttműködése az üzemekben és a főiskolákon, az állampolgári kezdeményező bizottságokban és az alkalmaztatási tilalom ellen szervezett akciókban,

az imperialistaellenes szolidaritásban és az enyhülés és a leszerelés melletti állásfoglalásban hazánkban is meggyőzően bizonyította, hogy a közös érdekek védelmében végrehajtott közös cselekvés lehetséges és a dolgozó nép ügyét szolgálja. Ugyanez vonatkozik a más demokratikus erőkkel kötött szövetségekre.

Természetesen jól tudjuk, hogy a szociáldemokraták és a kommunisták, az akcióegység és a demokratikus szövetség partnerei között nézeteltérések vannak elvi, világnézeti és politikai kérdésekben. Mindig készen állunk arra, hogy ezekről a kérdésekről őszintén és elvtársiasan vitatkozzunk. Ezeknek a nézeteltéréseknek azonban nem szabad megakadályozniuk az együttműködést azokban a kérdésekben, amelyekben érdekeink közösek, álláspontjaink azonosak vagy közel állnak egymáshoz, s amelyekben az együttes cselekvéssel eredményt érhetünk el: a demokratikus és szociális vívmányok védelmében, a jobboldali erők ellen vívott harcban, az enyhülési folyamat biztosításáért és folytatásáért vívott küzdelemben, az imperializmus által elnyomott népek iránt tanúsított szolidaritásban, a multinacionális konszernek hatalmának visszaszorításában és a szociális és demokratikus jogoknak Európa valamennyi kapitalista országában való érvényre juttatásában.

A nyugatnémet nagytőke és annak politikai képviselői az akcióegységet és a szövetségi politikát joggal tekintik nagy veszélynek, amely önző hatalmi és profitérdekeiket fenyegeti. Ezért nem riadnak vissza semmilyen eszköztől és erőfeszítéstől, hogy aláaknázzák a közös cselekvést az élesedő kommunistaellenesség jegyében és annak révén, hogy befeketítik az egyes kapitalista országokban kialakult demokratikus és baloldali szövetséget, és népfront- és egységfrontellenes kampányt folytatnak.

Tudatában vagyunk annak, hogy azok között, akik különösen erélyesen harcolnak a kommunisták és szociáldemokraták, valamint a demokratikus erők közös cselekvése ellen, és ilyen létrejöttét még az adminisztratív nyomás eszközével is akadályozzák, nálunk, sajnos, jobboldali szociáldemokrata vezetők is találhatók.

Helyeslik ugyan a kapcsolatokat egyik-másik más országbeli kommunista párttal, elvben elutasítanak azonban minden együttműködést pártunkkal, hazájuk kommunistáival. Alkalmaztatási tilalmat vezetnek be a kommunisták ellen, és saját pártjuk tagjait kizárással fenyegetik, ha akár a legkisebb mértékben is együttműködnek az NKP tagjaival.

Válaszunk erre csak egy lehet: mi, kommunisták, nem engedjük, hogy bárki vagy bármi is eltérítsen minket a munkásosztály és a demokratikus népi erők egységéért folytatott harc jól bevált irányvonalától. Nem engedjük meg, hogy ebben akár a szélsőjobboldaliak, akár a magukat kommunistáknak nevező maoista és trockista csoportok támadásai megzavarjanak. És nem engedjük, hogy bárki vagy bármi megakadályozza a politikai-ideológiai vitánkat a jobboldali szociáldemokrata vezetők politikájával és a jobboldali opportunizmussal.

Ha az SPD jobboldali vezetői kijelentik, hogy az ő érdemük — és a feladatuk is — az NKP visszaszorítása, ebben annak elismerését látjuk, hogy a Német Kommunista Párt nem dolgozik hatástalanul. De fel kell tennünk azt a kérdést is: kinek használ ez a politika? A válasz kézenfekvő: egyedül a nagytőke és a szélsőséges jobboldali erők érdekeit szolgálja. Árt a dolgozók, a demokratikus erők érdekeinek, és árt a szociáldemokratáknak, ugyanúgy, mint a kommunistáknak.

Hiszen nem kétséges, hogy a kommunisták, a szociáldemokraták és a keresztények közös cselekvése a Német Szövetségi Köztársaságban is csak növelheti a dolgozó népnek azokat az erőit, amelyek érdekeiknek a monopoltőkével szemben való érvényesítéséért küzdenek. Ezért támogatunk mindent, ami a kommunisták és a szociáldemokraták akcióegységének megerősítését, a nemzeti és az európai méretű demokratikus szövetséget szolgálja.

Ha eközben sohasem feledkezünk meg arról, hogy pártunkat meg kell erősítenünk, nem önző érdekek vezetnek bennünket, hanem az a meggyőződés, hogy mind a dolgozó nép napi érdekeinek megvédéséhez, mind a monopóliumellenes demokráciáért és a szocializmusért vívott harchoz elengedhetetlen a tömegekben mélyen gyökerező, erős kommunista párt.

Pártunk, kedves elvtársak, nagy erőfeszítéseket tesz, hogy növelje befolyását a munkásosztály és a fiatal nemzedék körében. Ezek meghozzák az eredményeket is. Jól tudjuk, hogy harcunkat tapasztalt és gazdaságilag erős monopolista burzsoázia ellen kell vívnunk, amely nálunk már nemzedékeken keresztül az állam hivatalos doktrínájává tette a kommunistaellenességet. A tömegtájékoztató szervek segítségével a dolgozó nép jelentékeny részének tudatát a kommunistákról szóló olyan rágalmakkal mérgezi, hogy „nemzetietlenek". Az alkalmaztatási tilalommal igyekszik elszige-

telni pártunkat. Még nehéz út áll előttünk, hogy a Német Kommunista Pártot szilárddá, meggyökeresedett erővé, tömegpárttá tegyük az NSZK-ban. Ebben testvérpártjaink tapasztalatainak és tömegmunkájának tanulmányozása, valamint e tapasztalatoknak alkalmazása a mi harci körülményeinkre értékes segítség számunkra.

Kedves elvtársak!

Egyetértünk az előterjesztett dokumentummal, és biztosak vagyunk benne, hogy hazánkban is nagy figyelmet fog kelteni. A Német Kommunista Párt közös és összehangolt, de ugyanakkor önálló és párhuzamos akciókkal is, minden erejét latba veti, hogy a Német Szövetségi Köztársaság népének nemzeti érdekében és a proletár internacionalizmus szellemében elősegítse a dokumentum megvalósítását.

Meg vagyunk győződve arról, hogy ez a konferencia újabb ösztönzést ad a kommunistáknak és kontinensünk valamennyi demokratikus erejének közös cselekvéséhez a béke, a biztonság, az együttműködés és a társadalmi haladás érdekében.

Kérünk benneteket, kedves elvtársak, adjátok át hazátok kommunistáinak a Német Kommunista Párt testvéri üdvözletét.

JEAN TERFVE
Belgium Kommunista Pártja elnökhelyettesének
BESZÉDE

Kedves elvtársak!

Pártunk nagyon elégedett, hogy létrejött az európai kommunista és munkáspártok mostani értekezlete. Lehetőségeinkhez képest állandóan és pozitívan hozzájárultunk az értekezlet előkészítéséhez. Pártunknak az a véleménye, hogy ez az értekezlet hasznos, még ha a célokat illetően korlátozott is, mert nem ad választ mindarra a problémára, amely előtt valamennyi párt, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom áll, s ha figyelembe vesszük azt is, hogy az értekezlet hosszas és bonyolult előkészítése valamennyi résztvevőtől nagy türelmet és megértést követelt. Sőt, úgy véljük, hogy ezek a nehézségek és az általuk előidézett széles körű viták végül is pozitívan hatottak. Lehetővé tették, hogy jobban megértsük azoknak a problémáknak sokféleségét és összetettségét, amelyekkel valamennyi pártnak és az egész mozgalomnak szembe kell néznie. Hozzájárultak ahhoz, hogy jobban kikristályosodjék a mozgalom alapvető jelentőségű kettős szükséglete:

Először is: minden pártnak biztosítani kell önálló döntési lehetőségét és azt, hogy harcát következetesen olyan politikai irányvonal alapján folytassa, amelyet teljesen függetlenül határozott meg és fogadott el, az illető ország társadalmi, gazdasági és politikai feltételeinek, az ország sajátosságainak és a mindenkori helyzetnek megfelelően.

Másodszor: minden kommunista és munkáspártnak együttműködését és internacionalista szolidaritását Marx, Engels és Lenin nagyszerű tanításai alapján kell folytatnia és fejlesztenie abból az

eszméből kiindulva, hogy a szocializmusért vívott harc valamennyi országban feltételezi azt, hogy minden párt a maga munkásosztálya és népe iránti felelősséget összekapcsolja a kölcsönös szolidaritással a világ munkásaival, minden haladó mozgalommal és minden harcban álló néppel.

Az első szükségszerűség a valóságos politikai élet tapasztalataiból és tanulságaiból következik. A politikai élet egyre újabb formákat és sokféleséget hoz felszínre egy olyan időszakban, amelyet a szocializmus megszilárdulása és a kapitalizmus megrendülése jellemez. A második szükségszerűség felbecsülhetetlen jelentőségét éppen az emeli ki, hogy ellenfeleink milyen nagy igyekezettel próbálják annak értékét leszállítani. Egyébként az értekezlet húsz hónapig tartó előkészítése során megtanultunk nagy hatékonysággal vitatkozni, az eltérő véleményeket egyértelműbben kifejteni, és olyan, valamennyiünket egyesítő álláspontokat kialakítani, amelyek lehetővé tették, hogy mozgalmunk ne kerüljön centrifugális áramlatok hatása alá, és megőrizze elengedhetetlen egységét.

Egyúttal látnunk kell, hogy az elért eredmények bármilyen átfogóak, kiterjedtek és jelentősek is, nem tükrözik a teljes valóságos helyzetet, és csak elégtelenül veszik figyelembe azokat a változásokat, amelyek az utóbbi két évben mentek végbe.

Kétségtelenül helyesen korlátoztuk értekezletünk céljait, és azokra a kérdésekre összpontosítottuk figyelmünket, amelyek az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért vívott harcot érintik. E kérdések különösen fontosak a helsinki értekezlet óta, amelynek megvalósulása — létrejöttének körülményei között — megmutatta, milyen nagy jelentősége van a béke megszilárdításában elért haladásnak, és megmutatta, hogy az imperialista erők többé már nem tudják a nemzetközi politikát kizárólag saját érdekeiknek alárendelni. Egy évvel a helsinki értekezlet záróokmányának aláírása után, a koegzisztencia egyhangúlag elfogadott elveinek meghatározó szerepe és a Helsinkiben vállalt általános kötelezettségek jelentősége ellenére az enyhülési folyamat bizonyos mértékben megtorpant, s ezért az imperialista körök a felelősek. Bécsben az európai haderő- és fegyverzetcsökkentési értekezlet egy helyben topog. A nehézségek tagadhatatlanok annak a célnak elérésében is, hogy a politikai enyhülést tovább kell bővíteni katonai enyhüléssel, és hogy az elérhető újabb előrehaladás próbaköve néhány konkrét leszerelési intézkedés. Ez a

helyzet mutatja a még megteendő erőfeszítések nagyságát, de egyben értekezletünk hasznosságát és a most vállalt kötelezettségeink jelentőségét is.

Nyilvánvaló, hogy még csak kezdeti szakaszában vagyunk egy lassú folyamatnak, amely lépésről lépésre halad előre minden egyes ország politikai helyzetében és az általános politikai helyzetben törvényszerűen keletkező új jelenségek tekintetbevételével. Ebből következik minden pártnak az a kötelessége, hogy akcióit a követelményeknek megfelelően és az illető országban adott lehetőségekből kiindulva bontakoztassa ki, és ezeknek a saját akcióknak egymással szükségszerűen megmutatkozó közösségét és egyeztetését biztosítsa.

Úgy véljük, az enyhülési folyamat megszilárdítása és kiterjesztése útján tornyosuló akadályokat nem kizárólag a szűkebb értelemben vett nemzetközi politika egyes jelenségei okozzák, hanem egy átfogóbb folyamat, a kapitalista rendszer megrendülésének és fokozatos széthullásának folyamata.

Ez a jelenség főleg a nyugat-európai tőkésországokban ismerhető fel, még ha az különböző formákban és eltérő intenzitással bontakozik is ki. Ezek az országok általában közelednek ahhoz a marxizmus megalapítói által előre látott periódushoz, amelyben az uralkodó rendet — melynek életereje lényegében kimerült és a benne rejlő ellentmondások világosan felszínre kerültek — másnak kell felváltania, s amelyben e szükségszerűséget már nemcsak a munkásosztály, hanem a legkülönbözőbb társadalmi rétegek is felismerik.

Ebben a helyzetben az uralkodó rend utolsó kétségbeesett kísérletet tesz a továbbélésre. Beveti valamennyi rendelkezésre álló hatalmi eszközét és valamennyi, két évszázados uralma alatt felgyülemlett tapasztalatát. A csaknem leküzdhetetlen gazdasági, pénzügyi és valutáris nehézségekkel szembekerülve, a terheket mindenekelőtt az egész munkásság életkörülményeire hárítja át, a válság és a szükségintézkedések politikáját alkalmazza, és megkísérli ismét kérdésessé tenni azokat a szociális vívmányokat és demokratikus szabadságjogokat, amelyeket száz év alatt a munkásosztály szakadatlan szervezett harca csikart ki tőle.

De éppen ezek a kísérletek — amelyek közvetlenül érintik őket és életkörülményeiket — vezetik el a számban egyre növekvő dol-

gozó tömegeket ahhoz, hogy felismerjék a kapitalizmus igazi arcát és rendkívüli károsságát, valamint az alapvető társadalmi változások szükségességét.

A tudat átalakulásának ez a folyamata azonban nem megy spontánul végbe, s nem jut el a végső következtetésig. Makacsul tovább élnek illúziók, félintézkedéseket és átmeneti megoldásokat keresnek, és mindezt egyébként támogatják azok, akik hatalmon vannak, valamint tudatos vagy öntudatlan szövetségeseik is.

A tőkés Európa kommunista és munkáspártjai előtt álló lényeges feladatok tehát a következők: élére kell állni a tőkés rend alapvető megváltoztatásáért folyó harcnak, vezetni kell azt, s meg kell világítani jelentőségét, el kell oszlatni az illúziókat, hasznos és hihető alternatívákat kell javasolni, s meg kell fékezni azokat az áramlatokat, amelyek türelmetlen akcióikkal kalandokhoz vezetnek.

E feladatukat a pártok csak akkor tudják maradéktalanul teljesíteni, ha mélyen meggyökereztek országuk politikai és társadalmi életében, ha egész népük érdekeinek legelszántabb és legmeszszebb tekintő védelmezőiként lépnek fel.

E pártok ma nem indulhatnak ki abból, hogy mindent maguk csinálnak. Sokkal inkább azon kell fáradozniuk, hogy szövetséget keressenek és kössenek lehetőleg mindazokkal, akik különböző okokból és még nem azonos tudati fokon, de kétségbe vonják azt, hogy a hatalmon levő rendszer az előtte tornyosuló nagy problémák valódi megoldását tudja adni; ez azután ezeket az erőket rövid időn belül arra készteti, hogy harcba induljanak maga a rendszer ellen.

E pártoknak tevékenységükben a szükséges szilárdságot rugalmassággal kell párosítaniuk, és arra kell törekedniük, hogy minden időben az éppen megvalósítható harci feladatot jelöljék ki.

Pártunk tapasztalatai alapján úgy véljük, hogy ez a feladat megvalósítható. Helyzetünk tipikusan tükrözi meghatározott számú nyugat-európai állam körülményeit. Nemzeti kapitalizmusunk még életképes maradványokat őriz a XIX. század és a XX. század eleje közötti időszakból, amikor országhatárainkat messze túllépő nemzetközi szerepet játszott. Szétesése azonban feltartóztathatatlan, s átmegy a nagymonopóliumok és a multinacionális társaságok új mechanizmusába, s minden területen szorosan kapcsolódik az imperialista körökhöz. Ez a kapitalizmus nagyszámú, hagyományosan jól szervezett munkásosztállyal áll szemben, amely több mint

egy évszázadon át hatalmas csatákat vívott életkörülményeinek megjavításáért és számos alapvető demokratikus szabadságjog kivívásáért. A munkásosztályra erősen hatottak a reformista áramlatok, mégpedig mind a szociáldemokrata, mind a keresztény irányzat, s részben ez az oka annak, hogy pártunk csak kismértékben tudta lábát megvetni. Ennek ellenére országunkban a kapitalizmus megrázkódtatásának időszakát éljük valamennyi területen jelentkező következményeivel. Ez befolyásolja a szocialista felfogású tömegek és szervezeteik állapotát, amelyek az osztály-együttműködés politikájának folytatása és az alapvető társadalmi átalakulást megindító folyamatokhoz vezető módszerek keresése között ingadoznak. Hasonló irányú áramlatok — ha nem is ennyire határozottan és megformáltan — bontakoztak ki a keresztény körökben is.

25 év óta sohasem voltak kedvezőbbek a feltételek a munkásoknak és a népi erőknek egyesítésére a szociális és demokratikus területen kiharcolt vívmányok megőrzése és kiszélesítése végett, s annak érdekében, hogy mostantól kezdve az ezekhez szükséges politikai változásokat is létrehozzák. Ennek alapján és a kapitalizmus válságából adódó új helyzetből kiindulva pártunk kibontakozhat, és betöltheti azt a szerepet, amelyre egyedül ő hivatott. Mindez lehetővé teszi, hogy pártunk megerősödjék és megnövekedjék. Egyébként úgy véljük, hogy ez a helyzet nem csak Belgiumra jellemző, hanem eltérő formákban és eltérő mértékben sok más tőkésországban is fennáll. E helyzet olyan feltételeket teremtett, amelyek mindezen területeken új lehetőségeket kínálnak pártjaink növelésére és erősítésére. Ugyancsak lehetséges lesz, hogy rövid időn belül leküzdjük azt a mozgalmunkra nézve hátrányos és már ötven éve tartó helyzetet, amely olyan tévhiteket táplál, hogy három vagy négy kivételtől eltekintve az európai tőkésországokban nincsen valóságos perspektívája a kommunista pártok fejlődésének.

Ami az értekezlet utáni időszakot illeti, úgy véljük, hogy valamennyiünknek különböző irányokban óriási munkát kell végeznünk.

Figyelembe véve a nyugat-európai tőkésországokban mutatkozó változásokat és az ebből adódó óriási lehetőségeket, valamint azokat az új feltételeket is, amelyek mindebből pártjaink megerősítésére, fejlesztésére és a rájuk háruló feladatok megvalósítására néz-

ve következnek, úgy látjuk, hogy a kommunista és munkáspártok egész közösségének óriási erőfeszítéseket kell tennie az új helyzet megértése és a hozzá való alkalmazkodás, valamint a szükséges kezdeményező lépések megtétele végett.

Mint általában a mélyreható változások idején, most is arra van szükség, hogy ne legyünk merevek és ne ragaszkodjunk túlzottan a korábbi helyzetekhez, hanem arra legyen gondunk, hogy azt támogassuk, ami keletkezőben és fejlődőben van. Az enyhülésért és a béke biztosításáért vívott harcban szembe kell szállni az imperialisták minden eltorlaszoló kísérletével; a kezdeményezéseket meg kell sokszorozni, s ezeknek a néptömegek számára közvetlenül érthető formát és megfelelő tartalmat kell adni.

A szocialista országok döntő szerepét, szisztematikus békepolitikájuknak — amelynek irányát teljesen önállóan határozhatják meg — a méreteit és jelentőségét konkrét, könnyen érthető, bizalmat keltő javaslatokban kell kifejezésre juttatni, és azokat világszerte a közvélemény tudomására hozni.

Napjainkban a békepolitika érvényesítésének lehetősége, és az újabb haladás az enyhülés útján nem annyira a kormányok problémája, mint inkább az igen erős néptömegek akcióinak problémája. Nekik kell a gazdaság és a társadalom sok területén tapasztalható jelentős kapitalistaellenes előrenyomulást kihasználniuk és kiteljesíteniük.

Őrködnünk kell azon, hogy az együttműködés és a nemzetközi szolidaritás fennmaradjon és tovább erősödjék, mert ez felbecsülhetetlen értékű és semmi mással nem pótolható vívmányunk, s ha bármilyen formában megrendülne, ez csak osztályellenségeinknek hozna nagy győzelmet.

Mostani értekezletünk megrendezése, a jelenlevő pártok száma és az a szint, amelyen képviseltetik magukat, az értekezletet megelőző tanácskozások széles köre, tartalmuk gazdagsága és nyíltsága, konferenciánknak az a gyakorlatban bizonyított képessége, hogy le tudja küzdeni a nehézségeket és szintézist tud teremteni — még ha az további pontosításra és hozzá alkalmazásra szorul is — rendkívüli értékű eredménye az európai kommunista és munkásmozgalomnak. Értekezletünk egyértelmű kifejezése a pártok elhatározásának, hogy megőrzik összhangjukat és összetartozásukat minden egyes párt önállóságának teljes tiszteletben tartása mellett.

1976. június 29-ét és 30-át mérföldkőnek tekinthetjük, azon közös akarat kifejezőjének, hogy a ránk háruló történelmi feladatokat közösen teljesítsük.

Végezetül szeretnénk megköszönni az NSZEP-nek azokat a rendkívüli erőfeszítéseket, amelyeket az értekezlet politikai előkészítése és példás megszervezése érdekében tett, és mindehhez szívből gratulálunk.

JAKOB LECHLEITER

a Svájci Munkapárt Politikai Bizottsága tagjának

és Központi Bizottsága titkárának

BESZÉDE

Küldöttségünk ezúton tolmácsolja pártunk központi bizottsága és valamennyi tagja szívélyes üdvözletét a testvérpártok küldöttségeinek, valamint elnökünk, Jean Vincent elvtárs szívélyes üdvözletét is, aki személyes, családi okok miatt nem tud részt venni a konferencián.

A svájci kapitalizmusnak, amely hosszú ideig egyedülálló helyzetben volt a világban, ma, több mint harmincévi teljes, sőt túlburjánzó konjunktúra után, szembe kell néznie egyfelől a szocialista országok erejével és állandó gazdasági növekedésével, másrészt pedig a tőkés világ általános politikai, gazdasági, társadalmi és erkölcsi válságával. Svájcot, amely ideológiailag, gazdaságilag és politikailag szorosan kapcsolódik a tőkés világhoz, valamivel később, de aztán gyors tempóban hatotta át a kapitalista válság. Az OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) jelentése szerint Svájc az az ország Európában, amelyet viszonylag legsúlyosabban érintett a válság. A nullanövekedést, amelyet egyesek kívánatosnak tartottak, elérték és részben meghaladták. Sok üzem bezárta kapuját, illetve az erősebb üzemek elnyelték őket. Rövid időn belül több mint 200 000 munkahely szűnt meg. Ma körülbelül 120 000 dolgozó teljes vagy részleges munkanélküli, és mintegy 100 000 külföldi munkás kénytelen volt elhagyni az országot. E helyzet fő kárvallottjai a nők, a fiatalok, az idősebb munkások és a külföldi munkások. A reálbér emelése már kivételnek számít, és a munkások kénytelenek azért harcolni, hogy legalább kiegyenlítsék, amit a drágulással vesztenek, de ez nem mindig sikerül. A fokozott munkatempó az üzemekben a termelékenység

emelkedésével jár, ebből azonban csak a vállalkozók húznak hasznot, a kovetkezményeket pedig a munkásoknak kell viselniuk. A gyorsan kiéleződő válság sok munkást és egyes munkásszervezeteket is meglepett. A 30 évi teljes konjunktúra, amely a dolgozó lakosságnak itt is az életszínvonal javulását hozta, sok illúziót okozott, olyanokat mint az úgynevezett „béke a munkában" és a „szociális partnerség", és a munkásságot kevéssé készítette elő a harcra követeléseikért.

Egyre gyakoribbak a kísérletek antidemokratikus intézkedésekre, és egyes területeken a haladó erők ellen foglalkoztatási tilalmat vezetnek be.

Az elhibázott gazdaságpolitikával szemben, amely csak a maximális profit elérésére irányul, pártunk a drágulás, az infláció és a munkanélküliség leküzdésére népi kezdeményezésekkel élt: 90 000 aláírással ellátott petíciót nyújtott be egy évvel ezelőtt, amely reális és megfogható alternatívát javasolt. Ez a kezdeményezés sok olyan intézkedést irányzott elő, amelynek célja, hogy a gazdaságot a tulajdonosok kisebbsége helyett fokozatosan a nép szolgálatába állítsa, mégpedig a trösztök és a monopóliumok hatalmának korlátozása révén, a teljes foglalkoztatottság biztosítása és a reálbérek javítása céljából, az árak, a profit és a beruházások ellenőrzése, általános társadalombiztosítási rendszer létrehozása és a nagy jövedelmek és vagyonok adójának emelése útján. Mi így utat mutatunk a munkásoknak, hogy a válságot ne megváltoztathatatlan sorscsapásnak tekintsék, hanem induljanak harcba ellene.

Pártunk politikája arra irányul, hogy megteremtse a munkásosztály egységét és széles monopóliumellenes frontot hozzon létre. Mi semmiféle monopóliumra nem tartunk igényt a dolgozók jogaiért vívott harcban, hanem mindig készek vagyunk arra, hogy más haladó erőkkel együttműködjünk és kezdeményezéseiket támogassuk. Genfben például, ahol a párt szüntelenül egységharcot folytatott, a fennálló baloldali egységet sikerült is kibővíteni a „dolgozók válságellenes unió"-jának megteremtése révén, amely Genf legfontosabb politikai, szakszervezeti és társadalmi szervezeteit foglalja magában. Tessin kantonban a nemrég tartott választásokon baloldali egység jött létre a Szocialista Párt, az Autonóm Szocialista Párt és pártunk részvételével, s ez jelentős sikereket hozott a baloldal számára.

A béke és az enyhülés megszilárdítása, valamint a leszerelés ép-

pen egy olyan kis semleges országnak, mint Svájc, különösen fontos. A helsinki konferencia, amelyen országunk pozitív szerepet játszott, ezért a kis országok biztonsága szempontjából is jelentős előrelépés volt. Sajnos mégis meg kell állapítanunk, hogy a polgári sajtó és tömegtájékoztatási eszközök rendszeresen megpróbálják lekicsinyelni a helsinki megállapodások jelentőségét, sőt részben még a fokozott kommunistaellenes hajsza céljából vissza is élnek velük. Ez is mutatja, mennyire szükséges az enyhülést megszilárdítani és továbbfejleszteni, a politikai enyhülésről áttérni a katonai enyhülésre. Miközben megkísérlik a válság valamennyi terhét a dolgozókra hárítani, a szociális kiadásokat csökkentik és az egész nép érdekét szolgáló fontos feladatokra hiányzik a pénz, mert az állampénztár üres, a katonai költségvetés évi 2,8 milliárd svájci frankot tesz ki. Ez is bizonyítja, hogy az európai biztonság megszilárdítása, a fegyverkezési kiadások csökkentése valamennyi nép érdekét szolgálja, mert ezáltal anyagi eszközök szabadulnak fel a szociális feladatokra, a népek jóléte növelésének céljaira. A semleges országok az aktív békepolitika révén jelentősen hozzájárulhatnak mindehhez.

Pártunk mindenkor szolidaritást tanúsítva azoknak a népeknek és mindazon országok munkásosztályának oldalán állt, amelyek jogaikért és függetlenségükért harcolnak. A Svájci Munkapárt ma is megerősíti törhetetlen szolidaritását az egész világ kommunista és munkásmozgalmával, amelynek gazdag tapasztalatai ösztönzik és irányítják a párt tevékenységét. Ugyanakkor azonban hangsúlyozza, hogy fenntartja önmagának a döntés, az értékelés és a kritika teljes szabadságát, s ennek határait a közös ellenség ellen vívott közös harc szükségletei szabják meg. Szolidaritásunk ma különösen a még fasiszta diktatúra alatt sínylődő chilei és spanyol népet, valamint a jogaiért harcoló palesztin népet illeti.

Az előttünk fekvő okmányt helyeseljük. Pártunk, a saját maga által meghatározott politika és országunk konkrét feltételei alapján, hozzájárul az e dokumentumban megjelölt közös célokért folyó harchoz.

Különösen köszönetet mondunk az NSZEP-nek a tanácskozás előkészítése és a mindenkor mintaszerű munkakörülmények biztosítása érdekében kifejtett nagy fáradozásaiért. Értékeljük azt a demokratikus módot, amely minden párt teljes egyenjogúságának megőrzésével az egész munkát jellemezte, s amely valamennyi párt gyümölcsöző együttműködésének alapjául szolgál.

HARILAOSZ FLORAKISZ
Görögország Kommunista Pártja
Központi Bizottsága első titkárának

BESZÉDE

Kedves elvtársak!

Mielőtt témánkról szólnánk, szeretnénk mi is köszönetünket kifejezni a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottságának a tanácskozás előkészítéséhez és kiváló megszervezéséhez nyújtott nagy segítségért.

A legutóbbi konferencia óta több mint kilenc év telt el. Az élet igazolta e tanácskozást: pozitív eredményei láthatóak. Elegendő, ha utalunk az európai biztonsági és együttműködési értekezlet sikerére, amely megfogalmazta az új jellegű államközi kapcsolatoknak, a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élésének elveit. Nekünk, görög kommunistáknak megvan minden okunk, hogy még külön is nagyra értékeljük azt, amit az az értekezlet alkotott.

Az értekezlet idején az Egyesült Államok és a NATO imperialistái által ösztönzött katonai junta felszámolta a görög nép szabadságjogait és nyílt fasiszta diktatúrát létesített. Messzire elhallatszott az európai kommunisták hangja, a népek hangja: „A fasizmus nem tör át! Szabadságot a görög népnek!"

A görög nép nehéz körülmények között harcolt. Európa és az egész világ kommunistái, más haladó erőkkel együtt, a nemzetközi elszigetelés gátját húzták a görögországi fasiszta rendszer köré, miként annak idején a portugáliai és a spanyolországi fasiszta rendszer köré is.

Miután a diktatúra összeomlott hazánkban, mi ezen a konferencián ma olyan pártként veszünk részt, amely kivívta legalitását. Ez

pártunk és népünk 30 évi, az illegalitás körülményei között, számtalan áldozatot kívánó, kemény harca után történt. E küzdelmet a nemzetközi kommunista mozgalom és az egész világ haladó erői támogatták.

Ma a mi oldalunkon üdvözölhetjük Portugália hős testvérpártját is, amely szintén az illegalitásból lépett ki. S bizonyosak vagyunk benne, hogy Spanyolországban is kivívja legalitását a testvéri Spanyol Kommunista Párt, és a demokrácia ügye előbbre jut. Hasonlóképpen, azt kívánjuk, hogy a Török Kommunista Párt is elnyerje legalitását.

A végkövetkeztetésünk tehát: ha a kommunisták mint korunk politikai erői összehangolják tevékenységüket, akkor az Egyesült Államok és a NATO imperializmusának hegemóniája ellen harcoló, a monopóliumok hatalma alatt sínylődő népeknek biztosítani tudják az előrelépést a nemzeti függetlenséghez, a demokráciához és a szocializmushoz vezető úton.

Figyelmünket nem kerüli el, hogy az osztályharc mind nemzeti, mind pedig nemzetközi viszonylatban napról napra bonyolultabbá és keményebbé válik. Az imperializmus ellenállás nélkül nem vonul vissza a pozíciójának megtartásáért vívott történelmi küzdelemben.

Ezért tekintjük veszélyesnek, ha csökkentjük az imperializmus ellen folytatott ideológiai-politikai harcunkat. Az imperializmus nem változtatja meg jellegét. Manőverezik, igyekszik megtartani pozícióit és visszahódítani elveszett állásait. Mindenütt beavatkozik, ahol csak teheti, hogy feltartóztassa a különböző országokban végbemenő haladó jellegű fejlődést, sőt megkísérel erőszakos rendszereket rájuk kényszeríteni. Ennek érdekében minden eszközt és gépezetet felhasznál, például a NATO-t, az EGK-t stb. Aláássa vagy megvesztegeti a politikai erőket azokban az országokban, amelyeket ellenőrzés alatt akar tartani.

Ezt világosan megfigyelhetjük a Földközi-tenger térségében és kiváltképp a Közel-Keleten kifejtett politikájában; ezt láthatjuk a mi országunkban is:

Az imperialista hatalmak egymás közötti ellentétei ellenére felismerhető, hogy stratégiájuk a Közel-Keleten, Dél-Európában, a Földközi-tenger medencéjében a haladó változások feltartóztatására és visszafordítására irányul.

Izrael annexiós tevékenységének bátorítása és korlátlan támo-

gatása az Egyesült Államok részéről, a véres viszálykodás szítása a libanoni nép körében, valamint ezzel egyidőben a Ciprus megosztására és a szigetnek az Egyesült Államok és a NATO ugródeszkájává változtatására irányuló kísérletek, a török reakciósoknak a 200 000 ciprusi görög menekült ellen alkalmazott megsemmisítő politikája, a görög—török konfliktusgóc létrehozása az égei-tengeri olaj miatt, valamint más események is ilyen vagy olyan formában az imperializmus globális tervének alkotórészei. Ez a terv az arab és más népek — különösen a palesztinai nép — haladó mozgalmai, a Szovjetunió és más szocialista országok ellen irányul. Mindez veszélyezteti e térség békéjét.

Mindebből következik: ahhoz, hogy az enyhülés visszafordíthatatlan folyamattá váljék, fokozni és összehangolni kell a harcot, amelyet a népek és a békeszerető erők az imperializmus terveinek meghiúsításáért folytatnak. Ezért üdvözölte pártunk kezdettől fogva e konferencia egybehívását, hogy kontinensünk kommunista és munkáspártjai az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért vívott harcuk erőfeszítéseit jobban összehangolják.

Az a véleményünk, hogy az előttünk fekvő okmány megfelel a fent említett célnak. Pártunk minden tőle telhetőt megtesz helyes felhasználásáért. Ezen túlmenően, pártunk ideológiai és politikai tevékenységében, az Egyesült Államok és a NATO imperializmusa, valamint a belső reakció elleni harcának továbbfejlesztésekor is kiemelkedően fontosnak tartja a marxizmus—leninizmus és a proletár internacionalizmus elveinek védelmét, mert ezek pártunk programjának tartópillérei. Továbbá harcában mindig szem előtt tartja a Szovjetunió jelentőségét és szerepét, és gondoskodik arról, hogy politikájában a nemzetközi és a nemzeti elem helyesen kapcsolódjék össze.

Követeljük a libanoni vérontás haladéktalan megszüntetését, valamennyi érdekelt fél konferenciájának összehívását a közel-keleti probléma megtárgyalására avégett, hogy elérje az Izrael által elrabolt összes arab terület kiürítését, valamennyi egymással szomszédos ország biztonságát és a palesztin nép saját független állama megteremtésére való jogának elismerését. Követeljük: tiltsák meg, hogy az országunkban levő amerikai és NATO-támaszpontokat a Közel- és Közép-Keleten élő arabok ellen irányuló szállítások céljaira használják.

Harcolunk a ciprusi problémának az ENSZ-határozatok alapján történő igazságos megoldásáért, a Ciprusi Köztársaság függetlenségének, területi épségének és szuverenitásának megvédéséért. Harcolunk kivétel nélkül valamennyi külföldi csapat kivonásáért és a külföldi támaszpontok felszámolásáért, hogy így a szigeten élő görögök és törökök maguk dönthessenek belső rendjükről. Ezért határozottan támogatjuk a szovjet javaslatot, amelynek értelmében az ENSZ keretében nemzetközi konferenciát kell egybehívni a ciprusi probléma megoldására.

Harcolunk az országunkban levő amerikai és NATO-támaszpontok felszámolásáért, amelyeket Görögország nemzeti függetlensége és szuverenitása ellen, valamint a demokratikus szabdságjogok aláaknázására használnak. Harcolunk Görögország kilépéséért a NATO-ból, és ellenezzük beillesztését az EGK-ba, mivel ez igen hátrányos lenne országunkra nézve.

Harcolunk minden atomfegyver eltávolításáért a Földközi-tenger térségéből, s azért, hogy az a béke és a békés együttműködés tengerévé változzék.

Kedves elvtársak!

Tanúi vagyunk a kapitalizmus általános válsága második világháború óta tapasztalható legnagyobb kiéleződésének, s ez még összse is fonódott a háború utáni időszak legpusztítóbb gazdasági válságával, amelynek mérete egyelőre még ismeretlen. A munkanélküliség, az infláció, a drágulás, a mindennapi élet lázgörbéje a legkülönbözőbb korú emberek millióit sodorja bajba.

Ugyanakkor a szocialista közösség országai gazdaságukat az ötéves tervek alapján tovább fejlesztik, s irányvonaluk az, hogy új, még dinamikusabb folyamatokat megindítva, népeik anyagi és szellemi színvonalát minden vonatkozásban növeljék.

Ez a tény közvetlenül is hat a tőkésországokban és az úgynevezett harmadik világ országaiban a dolgozó nép nagy tömegeinek tudatára. A szocializmus mind meggyőzőbb kivezető útnak kínálkozik a kapitalista zűrzavarból, a fegyverkezési terhekből és a háborús veszélyből is. A munkásosztály pedig mint a többi monopóliumellenes erő összefogásának zászlóvivője, az élen halad azokért az alapvető demokratikus változásokért vívott harcban, amelyek megnyitják az utat a szocialista átalakulás számára.

A népek, különösen azok, amelyek még az imperializmustól függő helyzetben vannak, mind a tőkés-, mind a szocialista országok kommunistáinak összefogásában saját nemzeti harcuk legyőzhetetlen támaszát látják.

Valamennyi testvérpárttal együtt az a meggyőződésünk, hogy a körülmények sokfélesége országonként különleges problémákat is felszínre hoz a szocialista változásokhoz vezető úton. Azt is tudjuk, ez azzal jár, hogy bizonyos problémákat különböző módon közelítenek meg. De tudatában vagyunk annak is, hogy a marxizmus—leninizmus és a proletár internacionalizmus elvei, a megegyezés egy közösen elfogadott cselekvési irányvonalban: szavatolták forradalmi munkásmozgalom történelmi jelentőségű győzelmeit. Ezért üdvözlik a görög kommunisták a testvérpártok megegyezésének minden olyan lépését, amely előbbre viszi a közös harc ügyét, a közös stratégia kidolgozását. Konferenciánk megrendezését csapásnak tekintjük az imperializmus azon kétségbeesett kísérleteire, hogy a kommunista mozgalmat meghasonlottnak tüntesse fel, viszályt szítson mind a tőkés, mind a szocialista országok pártjai között.

Kedves elvtársak!

Az állammonopolista kapitalizmus fejlődésének és az EGK-ba történő, küszöbönálló beilleszkedésnek körülményei között Görögországban zsarnoki jellegű parlamenti demokrácia létesül, amely voltaképpen az imperializmusnak alárendelt monopóliumok hatalma. A munkásosztálynak és a népnek az emberhez méltó életszínvonalért és az amerikai hegemónia bilincseiből való kiszabadulásáért vívott harcai nyomán ez a hatalom mind erőteljesebben folyamodik antidemokratikus törvényekhez és elnyomó intézkedésekhez.

Országunkban a külföldi tőke pozíciói az uralkodóak, s a görög tőke mint valami rabszolga függ tőle.

Országunk a Földközi-tenger nyugati térségében olyan helyet foglal el, amely az imperialisták, és természetesen elsősorban az amerikai imperializmus megkülönböztetett érdeklődését váltja ki mint támaszpont, amelyről kiindulva a Közel-Kelet körzetére és a Balkán félszigetre kidolgozott stratégiájukat megvalósíthatják. Az imperializmusnak, elsősorban az amerikai imperializmusnak számos szerződés révén, a NATO, az EGK szervezetei, technikai misz-

sziók segítségével és más módon sikerült döntő mértékben befolyásolnia országunk politikai fejleményeit.

Görögországban a nemzeti függetlenség biztosítása, az amerikai hegemóniától való megszabadulás elválaszthatatlan a demokrácia fejlődésétől, általában országunk fejlődésétől.

Az a kérdés, hogy milyen politikai rendszerünk lesz, nemcsak az uralkodó osztályt érdekli, hanem ugyanolyan élénken az amerikai imperializmust is. Ezért Görögországban a demokráciáért folytatott harc elképzelhetetlen anélkül, hogy ugyanakkor ne harcolnánk az amerikai gyámkodás alól való felszabadulásért is. S ez a harc egyesíti a görög társadalom széles rétegeit, amelyek az imperialista függőség feltételei között nem látnak semmiféle lehetőséget a haladásra.

A hétéves diktatúra nem a tömegekre támaszkodott, hanem alapvetően azokra az intézményekre, melyeket az amerikai imperializmus, a külföldi és a velük kapcsolatban álló görög monopóliumok ellenőriztek.

Számunkra a támaszpontokra vonatkozó leigázó szerződések felmondásáért, a NATO-tól való megszabadulásért folytatott, az imperializmus ellen irányuló harc a legszorosabban összefügg a demokrácia, a demokratikus intézmények és a társadalmi haladásért vívott küzdelem kimenetelével.

A Görög Kommunista Pártnak, mint más erőknek is, az amerikai támaszpontok és a NATO kérdésében követett politikája teljesen egybeesik a nép érzéseivel, Görögország érdekeivel. Ezek az érdekek az aktív semlegesség, a szocialista országokra és az el nem kötelezett országok erőire, valamennyi imperialistaellenes demokratikus erőre való támaszkodás független politikájának, a minden állammal és néppel való egyenjogú együttműködés politikájának alkalmazását parancsolják.

A Görög Kommunista Párt Központi Bizottságának 1975. novemberi 3. plénuma körvonalazta a következetesen imperialistaellenes demokratikus erők összefogásának politikáját. A központi bizottságnak a néphez intézett külön felhívása megmutatta az ország imperialistaellenes és demokratikus erői együttműködésének fő irányait és sokféle formáit, az alapvető rétegektől egészen a legmagasabb szintig; ennek az együttműködésnek tengelyében azok az intézkedések állnak, amelyek a junta örökségének tényleges leküzdését és az élet demokratizálását, a nemzeti függetlenségre irá-

nyulő önálló külpolitikát, a nemzetközi és a hazai monopóliumok nyomásának csökkentését, a nép helyzetének megkönnyítését, valamint a nemzet számára előnyös gazdasági fejlődést szolgálják.

A Görög Kommunista Párt az imperialistaellenes, monopóliumellenes demokratikus erők összefogását azért szorgalmazza, hogy közösen demokratikus alternatívát dolgozzanak ki a megoldatlan, kritikus nemzeti és társadalmi problémákra.

Ilyen politikával sikeresen lehet szembeszállni azokkal a veszélyekkel is, amelyek Görögországot az imperializmus és a török reakciósok részéről fenyegetik.

Ez a politika nagy visszhangra talál a görög nép körében. A dolgozók egyre szélesebb rétegei hallgatnak a Görög Kommunista Párt és más következetesen imperialistaellenes demokratikus erők szavára. Az 1976. évi 330. számú, a sztrájk és a demokratikus szakszervezeti mozgalom jogát korlátozó munkásellenes törvény elfogadása ellen a legutóbbi országos tömegsztrájkokban félmillió görög munkás és alkalmazott vett részt, közöttük első ízben a legjelentősebb nehézipari üzemek munkásai is. És ez a Görög Általános Munkásszövetség vezetősége többségi döntése ellenére történt.

Ródosz, Kréta, Eleuszisz, Korfu és más területek lakosai, politikai beállítottságuktól függetlenül, határozott fellépésekkel megakadályozták a 6. amerikai flotta hajói legénységének partraszállását.

Ez a politika azonban országunk uralkodó köreinek erős ellenállásába is ütközik. Az új amerikai—görög „keretegyezmény" aláírásával, amely megújítja az amerikai hegemóniát és a katonai támaszpontok rendszerét, a kommunistaellenesség, s ennek fő formája, a szovjetellenesség megint erőre kapott. A fő tűz a Görög Kommunista Pártra és más haladó erőkre összpontosul. Éppen tegnapelőtt támadtak fegyveresen „ismeretlen" terroristák a Görög Kommunista Párt Központi Bizottságának irodájára, és sebesítették meg a kommunista ifjúsági mozgalom egyik tagját.

Az uralkodó osztály propagandája — amelyet támogat a jobboldali és a szélsőbaloldali revizionizmus is — módszeresen, makacsul, napról napra gátlástalanul mérgezi a közvéleményt a „két szuperhatalom" ismert elméletével, kizárólag abból a célból, hogy megrendítse a széles tömegek bizalmát a Szovjetunió iránt, amely a szocialista országokkal együtt a forradalmi világmozgalom fő ereje. Az öntudatos munkások és hazafiak azonban tudják, hogy a

Szovjetunió nélkül sokkal nehezebb volna Görögország és a görög nép helyzete.

Az amerikai uralom nyomasztó igájától való megszabadulásra, a ciprusi probléma igazságos megoldására és az igazán görög politika követésére irányuló törekvésében a görög nép érzi a Szovjetunió egész politikájának kedvező befolyását. Ez a politika védelmezi a nemzeti függetlenségért és a társadalmi haladásért harcoló népeket.

A szovjet kormány világos magatartása a ciprusi kérdésben, vagyis hogy azt az ENSZ keretében, nemzetközi konferencián kell megoldani, a legpozitívabb hozzájárulás e kritikus probléma igazságos rendezéséhez, s ez tartalmazza a külföldi csapatok kivonását és a szigeten levő idegen támaszpontok felszámolását is.

A görög nép saját tapasztalatból tudja, hogy a szovjetellenesség jelentkezése mindenkor rossz előjel volt országunk számára is.

Ezért tekintjük a szovjetellenesség visszaszorításáért folyó harcot a nemzeti függetlenségért, a demokráciáért és a szocializmusért vívott küzdelmünk elválaszthatatlan részének.

Kívánjuk, hogy konferenciánk fontos lépés legyen valamennyi kommunista és munkáspártnak a demokrácia és a szocializmus érdekében kifejtett közös tevékenysége további fejlődésében.

JOSZIP BROZ TITO
a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége elnökének
BESZÉDE

Elnök elvtárs, elvtársnők és elvtársak!

Engedjék meg, hogy a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége, küldöttségünk és a magam nevében üdvözöljem az európai kommunista és munkáspártok értekezletének résztvevőit. Külön szeretnék köszönetet mondani a Német Szocialista Egységpártnak és Erich Honecker elvtársnak az értekezlet előkészítésében kifejtett rendkívüli fáradozásért és mindazért, amit annak érdekében tettek, hogy jól érezzük magunkat Berlinben, a Német Demokratikus Köztársaság fővárosában.

Mi most azért ültünk össze, hogy eszmecserét folytassunk arról, mit tehetnek és mit tegyenek a kommunista és munkáspártok Európa békéjének és biztonságának megszilárdításáért, a sokoldalú együttműködés és a társadalmi haladás fejlesztéséért, és ebben különösen a múlt évben Helsinkiben megtartott csúcsértekezlet döntéseit és ajánlásait tartják szem előtt. Meggyőződésem, hogy a szabad és nyílt véleménycsere ezen a konferencián jelentős mértékben hozzásegíthet e cél eléréséhez, mert álláspontjaink kifejtésével és összehangolásával ösztönzi földrészünk haladó és demokratikus erőinek széles körű együttműködését. Az értekezlet előkészítése során ugyancsak folyt vita az európai kommunista és munkáspártok viszonyáról. Ez igazolta a függetlenség, az egyenrangúság és a be nem avatkozás elvét mint a kommunista és munkáspártok együttműködésének alapját.

Az európai kommunista és munkáspártok konferenciáját kontinensünk és a világ eseményeinek dinamikus fejlődése idején ren-

dezik meg. A jelenlegi nemzetközi helyzet visszatükrözi ennek a folyamatnak egész bonyolultságát és ellentmondásosságát, a kölcsönös kötöttségeket és függőséget, és a legnagyobb erőfeszítést igényli, hogy a nemzetközi közösség égető problémái megoldásának előfeltételeit megteremtsék.

A demokrácia, a haladás és a szocializmus megnövekedett erői határozottan harcolnak a békéért, a nemzeti függetlenség és a szuverenitás megőrzéséért, a politikai és a gazdasági felszabadulásért, a népek önálló és szabad fejlődéséért. Tevékenységük az imperializmus, a kolonializmus maradványai és a neokolonializmus, a dominancia, a diszkrimináció minden formája ellen irányul mindenütt a világon.

A világ mai helyzetét a kapitalista rendszer mély válsága jellemzi, amely a régi ellentmondásokat felerősíti és újakat teremt. Kiterjed a társadalmi-gazdasági viszonyokra, a nemzetközi kapcsolatokra, és egyidejűleg gazdasági, társadalmi, politikai és erkölcsi válság.

A kapitalizmus válsága, a nemzetközi politikai és gazdasági kapcsolatok szükségessé teszik a haladó társadalmi átalakulásokat, valamint a gyökeres változásokat e téren. Mindez természetesen feltételezi, hogy a haladó erők megértsék: sürgősen meg kell változtatni azt a helyzetet, amely az egyenlőtlenséget és a kizsákmányolást fejezi ki, és amelynek révén a gazdagok még gazdagabbakká, a szegények pedig még szegényebbekké válnak. Korunk követelménye, hogy valóra váljék minden ország munkásosztályának és dolgozóinak az a történelmi törekvése, hogy a létrehozott értéktöbblettel maga rendelkezzék. Ugyanakkor a nemzeti kincsekkel — amelyek korábban a legdurvább tőkés kizsákmányolás, ma pedig az extraprofit és a multinacionális társaságok révén és más módon a fejlett országokba áramlottak és áramlanak — az illető népeknek kell teljesen szuverénül rendelkezniük.

Egyre jobban erősödik a népek és az országok, különösen a fejlődő országok energikus harca a meglevő igazságtalan nemzetközi gazdasági kapcsolatok radikális megváltoztatásáért. Csak ilyen változások tudják biztosítani a valódi függetlenséget és minden nép szabadságát. Ez az új nemzetközi gazdasági rendszerért folyó osztályharc lényege, amely nélkül nem képzelhető el igazságosabb viszonyok kialakítása a világon.

Ezzel magyarázhatók a mai társadalomban a heves forrongások, a dolgozó tömegek erősödő szerepe a társadalmi és politikai életben, valamint politikai öntudatuk rendkívül gyors fejlődése is.

A munkásosztályban és a dolgozókban egyre jobban tudatosodik saját helyzetük és szerepük a meglevő társadalmi rendszerben. Mind kritikusabban tekintenek a rendszer által állított korlátokra, és egyre határozottabban követelik, hogy tegyék számukra lehetővé a részvételt a létüket és jövőjüket befolyásoló lényeges kérdések eldöntésében. Rendelkezni akarnak munkájuk eredményeivel, irányítani kívánják a társadalmat. Vagyis olyan helyzetet akarnak teremteni, amely szavatolja személyiségük szabadságát és kibontakoztatja az ember sokoldalú alkotó tevékenységét.

Ezen az alapon a dolgozók széles köreiben politikai hangulatváltozás megy végbe a haladó társadalmi átalakulás irányába. Ennek nyomására minden társadalmi erő arra kényszerül, hogy felülvizsgálja nézeteit és értékeit, s keresse a megfelelő megoldásokat. Még ha a szocializmus gyakorlatáról van is szó, annak sem lehetnek kész, egyszer s mindenkorra szóló és minden körülménynek megfelelő megoldásai. A szocializmus gyakorlatát is nehézségek és ellentmondások kísérik. A kor a termelőerők és a társadalmi tudat fejlődésével új követelményeket támaszt. Ebből következik a különböző utak szükségessége a szocializmusért folytatott harcban és a szocializmus felépítésében.

Nagy jelentőségű az, hogy azok a megoldások, amelyeket ma a haladó erők javasolnak, megfeleljenek a munkásosztály és a dolgozók valódi érdekeinek. Meggyőződésünk, hogy a megkívánt társadalmi átalakulások kérdéseire csak akkor lehet a szükséges válaszokat megadni, ha a szocializmus vezető erői így cselekednek, és a mai világ objektív követelményei szerint tevékenykednek. Az öntudatos szocialista erőknek olyan megoldásokat kell találniuk, amelyek nemcsak a demokrácia már elért pozitív politikai, gazdasági és szellemi értékeit foglalják magukban, hanem túl is haladnak azokon. Ily módon fogják meghatározni a társadalmi változások folyamatát, lesznek a fejlődés tényezői, és tanúsítják, hogy a szocializmus a demokrácia, az egyenjogúság, a függetlenség, az emberi jogok és a szabadság szinonimája.

A nagy antikolonialista forradalom, amely a gyarmati világrendszer felbomlását vonta maga után, a korábban elnyomott népeket, amelyek kiharcolták politikai függetlenségüket, a nemzetközi küz-

dőtérre vezette. Országaikban társadalmi átalakulások mennek végbe bonyolult nemzetközi körülmények és sajátos belső feltételek között. A gyors társadalmi változások útjában a fő akadályok a gazdasági elmaradottság, az imperialista, neokolonialista nyomás és a dominancia erői együttesen, de mindenekelőtt a gazdasági egyenlőtlenség. A fejlett és a fejlődő országok közötti szakadék mélyülése — ez azon a mai igazságtalan világgazdasági rendszeren alapszik, amelyik folyamatosan újratermeli a fejlett országok javára az egyenlőtlenségeket — a fő forrása számos és veszélyes nemzetközi problémának és konfliktusnak. E szakadék leküzdése nélkül nem jöhet létre a tartós béke és biztonság. Az említett rendszerből eredő ellentétek feloldása lényeges feltétele minden ország gazdasági és politikai függetlenségének. Sok fejlődő ország egyre határozottabban orientálódik a szocialista társadalmi átalakulások felé, s ez az objektív belső fejlődési szükségletekből és a nemzeti függetlenség biztosításából következik.

A mostani feltételek között a népek harca a politikai emancipációért, a független és szabad nemzeti fejlődésért, valamennyi nép és ország egyenlő jogú és demokratikus együttműködéséért — tekintet nélkül társadalmi rendszerük különbözőségére —, a világ békéjéért és biztonságáért, az el nem kötelezett országok nagy mozgalmában jutott kifejezésre.

Az el nem kötelezett országok mozgalma erős nemzetközi tényezővé vált, amely függetlenül és önállóan szabja meg politikáját, állásfoglalását, és nélküle többé nem lehet sikeresen megoldani a világ problémáit. Az el nem kötelezett országok közvetlenül szembeszegülnek az imperialista politika és a hatalmi törekvés minden formájával. Harcuk kifejezi a korunkra jellemző globális forradalmi és haladó folyamatot. Ez harci folyamat a nemzeti és társadalmi elnyomás, kizsákmányolás és leigázás minden formája ellen a népek közötti béke, biztonság és egyenrangú együttműködés megszilárdításáért. Az el nem kötelezettek állam- vagy kormányfőinek küszöbönálló ötödik értekezlete Colombóban rendkívül nagy jelentőségű lesz a világ akut és más bonyolult problémáinak megoldása szempontjából.

Az el nem kötelezett politika Jugoszlávia és a JKSZ tartós irányvonala. A nemzetközi életben, különösen pedig az el nem kötelezett országok mozgalmában tevékeny szerepet vállalva, Jugoszlávia munkásosztálya, nemzetei és nemzetiségei a világközösség

és az emberiség haladása iránti internacionalista kötelezettségüket teljesítik. Ezt tettekkel bizonyítottuk minden alkalommal, amikor támogattuk mindazokat, akik szabadságukért, függetlenségükért és általában a társadalmi haladásért harcoltak, illetve harcolnak. Mindenki tudja, hogy csak az utóbbi években hathatósan segítettük a vietnami, a kambodzsai, a laoszi, az angolai népek felszabadító harcát és általában támogattuk a népi felszabadító mozgalmakat, valamint a veszélyben levő népeket. Elköteleztük magunkat a közel-keleti válság megoldásáért és a világbékét fenyegető tűzfészkek felszámolásáért.

Európában a második világháború befejezése és a fasizmus leverése után, különösképp egy sor új szocialista ország létrejöttével messzemenő változások mentek végbe. Kontinensünkön, amely ebben az évszázadban az emberi történelem legfélelmetesebb fegyveres konfliktusainak színhelye volt, az európai országok közös fáradozásának eredményeként nagyot léptünk előre a béke megerősítésében és az együttműködés fejlesztésében. Túljutottunk a hidegháborús állapotokon. Összeomlanak a fasizmus utolsó bástyái. Még a tömbökre osztottság mai körülményei közepette is jelentősen megnőtt az európai országok érdekeltsége és készsége, hogy fejlesszék a kapcsolatokat és az együttműködést egymás között, valamint a világ többi népével és országával. Egyelőre főképpen gazdasági téren, de egyre inkább kialakul ez az együttműködés a politikai, a kulturális és más területeken is.

Az európai biztonsági és együttműködési értekezlet ennek a kedvező folyamatnak egyik legfontosabb eredménye volt, és azt bizonyította, hogy minden ország érdekeinek tiszteletben tartása és a türelmes tárgyalások nagy eredményeket hozhatnak. Miután a helsinki értekezlet záróokmányában rögzítette a biztonság és az együttműködés elveit, széles lehetőségeket nyitott meg az európai államok kapcsolatainak minden irányú fejlesztésére.

A helsinki konferencia eredményeinek átfogó értékelésére ugyan az elmúlt egy év viszonylag rövid idő, de mégis megállapíthatjuk, hogy már ez idő alatt is sokkal többet lehetett volna elérni a döntések és ajánlások megvalósításában. Tény ugyanis, hogy az egyes országok kétoldalú kapcsolataiban eddig létrejöttek nagyobb jelentőségű megállapodások: nevezetesen Jugoszlávia és Olaszország, valamint Lengyelország és az NSZK között.

Mi mindig nagyon fontosaknak tekintettük azokat a fáradozáso-

kat, hogy kiküszöböljék a gazdasági és más együttműködés érdekében az európai viszonyok eredményes fejlődését gátló diszkriminációt és minden más akadályt.

Azok az intézkedések, amelyek az európai biztonság érdekében a bizalom erősítését illették, csak bizonyos kezdeti eredményeket hoztak. Ami azonban a fegyverkezés korlátozásának és csökkentésének, a leszerelés megkezdésének és az egyenlő biztonság hatékony rendszerének kérdését illeti valamennyi országra nézve, ebben eddig még nem történt haladás.

Sőt, a fegyverkezési verseny folytatódik és erősödik. A katonai erők globális erőegyensúlyának keretében tovább növekszik a hagyományos és az atomfegyverek mennyisége és romboló ereje. Ez különösen Európában veszélyes, ahol egyébként is a legnagyobb a fegyveres erők koncentrációja. Nem kétséges, hogy ennek az állapotnak kedvező megváltoztatása lényegesen megkönnyítené a feszültség enyhülését Európában és a világon. Legfőbb ideje, hogy megkezdődjenek az érdemi leszerelési tárgyalások, és fordulat következzék be e sorsdöntő kérdés megoldásában. Ez a kérdés áthatja a nemzetközi kapcsolatok minden területét és a népekre, mindenekelőtt pedig a munkásosztályra és a dolgozó emberekre súlyos teherként nehezedik minden országban. Mind sürgetőbbé válik, hogy összehívják az ENSZ-közgyűlés rendkívüli ülésszakát a leszerelés kérdésében.

Az enyhülésnek — amely mindenekelőtt Európában nyilvánult meg — túl kell lépnie a tömbök kereteit és a regionális határokat. A nemzetközi kapcsolatok általános jellemzőjévé kell válnia. Az európai béke és biztonság, valamint a Földközi-tenger térségének békéje és biztonsága közötti összefüggésnek — amelyet Helsinkiben elismertek — konkrét formát kell öltenie, most mindenekelőtt a közel-keleti válság és e térségben fennálló más problémák megoldására. Jugoszlávia tehát a feszültség univerzális jellegű megszüntetéséért száll síkra, mivel mindenkor azt tartja, hogy Európa és a világ békéjének és biztonságának ügye oszthatatlan. Európa haladó erői ilyen szellemben, mindenekelőtt a világszervezetre támaszkodva, segítsék elő a népek közötti egyenrangú együttműködést. Az ENSZ erre a legmegfelelőbb fórum s erélyesen szembe kell szegülni minden olyan kísérlettel, amely tekintélyét csökkentené.

Ismeretes, hogy Jugoszlávia jövőre vendégül látja az európai biztonsági és együttműködési értekezleten részt vevő országok

képviselőit. Már a helsinki értekezlet előkészítése idején és az értekezleten is elmondtuk azt a véleményünket, hogy ez a történelmi találkozás csak az első szakasza a békés viszonyok, a biztonság és Európában az egyenjogú együttműködés erősítése érdekében kifejtett szervezett erőfeszítéseknek. Az értekezleten részt vevő államokra és Európa haladó és demokratikus erőire nagy erőfeszítések várnak a létrejött megállapodások valóra váltásában. Jugoszlávia és a JKSZ teljes mértékben hozzájárult és a jövőben is hozzá fog járulni e megállapodások realizálásához.

Említettem már, hogy rendeződtek a Jugoszlávia és Olaszország közötti vitás kérdések. Azon fáradozunk, hogy minden szomszédos országgal sokoldalú, baráti kapcsolatot alakítsunk ki. Minden állam területi integritása és szuverenitása elvének tiszteletben tartásából indulunk ki. Ezt az álláspontot következetesen képviseltük a helsinki értekezlet előkészítésének idején is. Állandóan azon fáradozunk, hogy a szomszédos országokkal való jó viszony kialakításában türelmes magatartást tanúsítsunk az egyes problémák megoldását, különösen pedig a szomszéd országokban élő nemzeti kisebbségeink helyzetét illetően.

A nemzeti kisebbségeknek és jogaiknak el nem ismerése homlokegyenest ellentétes az elemi emberi jogokkal, és különösen ellentétes a nemzeti kérdés marxista kezelésmódjával. Az a véleményem, hogy a helyzetük rendezésének ügye különösen nagy jelentőségű a népek közötti kapcsolatok kialakításában, az európai béke és biztonság növelésében, mert a nemzeti kisebbségek az együttműködés és barátság hídjai lehetnek és azoknak kell is lenniük.

Amikor a békéről beszélünk, hangsúlyoznunk kell, hogy éppen a más országok belügyeibe való beavatkozás az, ami a békét leginkább veszélyezteti és ami miatt Európában és mindenütt a világon újra és újra összetűzések keletkeztek. Ezért mindenkor szembeszegültünk és a jövőben is szembeszegülünk a más országok belügyeibe való beavatkozás bármilyen formájával. Minden külső beavatkozás, bármilyen formában történjen is az, közvetlenül árt a béke és a biztonság, a népek együttműködése ügyének Európában és az egész világon.

Az utóbbi időben azonban újra különböző olyan elméletek hallhatók, amelyek nyíltan vagy burkoltan a politikai érdekövezeteket propagálják, s tagadják a népek jogát a függetlenségre és az önálló

fejlődésre. Ez ellenkezik a helsinki megállapodásokkal és az ENSZ alapokmányával, és elítélő állásfoglalást, valamint ellenállást váltott ki nemcsak a kommunisták, hanem más haladó erők és a széles közvélemény körében is.

A népek életbevágó szükségleteért, a haladásért folyó harc frontjának állandó szélesítése nagy felelősséget hárít a haladó, demokratikus erőkre. Ezektől az erőktől azt várják, hogy a mostani feltételekkel összhangban tevékenykedjenek a messzemenő demokratikus és szocialista átalakulások és az egyenjogú nemzetközi viszonyok megteremtésében.

A kommunista mozgalomban ma egyre erősebben megmutatkoznak a szocializmusért vívott harc különböző útjai, valamint a forradalmi és a legszélesebb demokratikus erők együttműködésének új formái — a függetlenség, az egyenjogúság, az önállóság és a be nem avatkozás elvei alapján. Ilyen körülmények között különös hangsúlyt kap valamennyi forradalmi mozgalom felelőssége saját munkásosztálya és népe iránt. Ez már egy sor kommunista és munkáspárt megszilárdulásához, úgyszintén nemzeti méretekben politikai befolyásuk erősödéséhez vezetett, ami pozitívan hatott az általános európai viszonyokra is.

A Jugoszláv Kommunisták Szövetsége a jövőben is síkraszáll ezeknek az alapelveknek a megvalósításáért, abból kiindulva, hogy minden haladó és demokratikus erő együttműködése ilyen alapon a szocializmusnak mint világfolyamatnak további sikeres fejlődését szolgálja. Ehhez kiváltképp a nemzetközi viszonyokat és a szocializmusért és haladásért vívott harc időszerű problémáit reálisan értékelő szabad és egyenrangú véleménycsere járul hozzá. A jelenlegi fejlődés objektív feltételei és az egyes országok sajátosságai kikényszerítették a különböző válaszok keresését a belső haladásért és a világméretű haladásért folyó harc lényeges és gyakorlati kérdéseire. A párbeszédet ezekről az objektív és törvényszerű különbözőségekről nem lehetett sem felfüggeszteni, sem megkerülni. Mindezek alkotó megvitatása — magától értetődően kizárva minden címkézést és támadást — egyik nélkülözhetetlen feltétele annak, hogy leküzdjük mindazt, ami a munkásmozgalom fejlődését zavarja, s ez hozzájárul a szocialista eszme és gyakorlat fejlődéséhez.

A jugoszláv kommunisták ilyen meggondolástól vezérelve mindig kritikusan vizsgálták saját gyakorlatukat és mások tapasztala-

tait, s ily módon építették fel országukban az önigazgatás szocialista viszonyait. Ezen a helyen a többi között két marxista alapelvet szeretnék megemlíteni, amelyeket mindenkor szem előtt tartunk. Az első, hogy a szocializmus felépítése azonos a munka és a munkásosztály felszabadításának folyamatával, valamint a közvetlen termelők szabad társulásának a megteremtésével. Másodszor pedig, hogy a szocializmus univerzális folyamat, és hogy az osztályharc világméretekben folyik. Mert a munkásosztály valódi felszabadítása mindenütt a világon a legszorosabban össze van kötve a népeknek politikai, gazdasági és nemzeti felszabadulásukért folyó harcával.

Kedves elvtársak!

Az ennek a konferenciának az előkészítése keretében folytatott véleménycsere rendkívüli alkalom volt arra, hogy felmérjük annak a harcnak a jelentőségeit, amelyet a haladó erők a békéért, biztonságért, együttműködésért és a társadalmi haladásért vívnak. A nyílt, toleráns légkörben és az álláspontok kölcsönös tiszteletben tartása alapján folytatott véleménycsere lehetővé tette, hogy jobban megismerjük a részt vevő pártok álláspontjait, és hogy a napirenden szereplő főbb kérdésekben egyetértésre törekedjünk. Most is világosan bebizonyosodott, hogy a munkásmozgalmak különböző feltételek között tevékenykednek. Ez szükségessé teszi, hogy a kommunista és munkáspártok, valamint más haladó erők és mozgalmak együttműködésének különböző és új formáit is alkalmazzuk, annál is inkább, mert az eddigi történelmi tapasztalatok egyértelműen megmutatták, hogy általános érvényű recepteket a jelenlegi igen bonyolult feladatok megoldására nem lehet előírni.

Végül szeretném hangsúlyozni, még sok fáradságos munka áll előttünk, hogy hathatósan megoldjuk a legnagyobb mai problémákat. Enélkül nem lehetséges a tartós béke és a biztonság. Jelentőségüket és a nemzetközi kapcsolatokra tett hatásukat tekintve Európa minden szocialista országára és kommunista pártjára nagy felelősség hárul a békéért, a biztonságért, Európa további pozitív fejlődéséért. Mindez mindannyiunktól új erőfeszítéseket követel ahhoz, hogy kiszélesítsük az együttműködést a földrész haladó, demokratikus erőivel, s megköveteli, hogy bátran szembenézhessünk korunknak azzal a kihívásával, amelyben a szocializmus világfolyamatként új utakat keres és új győzelmeket arat.

LARS WERNER

a Svéd Baloldali Párt - Kommunisták elnökének

BESZÉDE

Az utóbbi években a szocialista és az imperialistaellenes erőkre nézve meghatározóan fontos pozitív változások mentek végbe. Ennek legkiemelkedőbb példája az Egyesült Államok imperializmusának indokínai veresége. A történelemben eddig ismeretlen arányú terrortámadások és a legfejlettebb katonai technológia sem tudta a népek ellenállását megtörni. Négy amerikai elnök a dollárok százmilliárdjait költötte arra, hogy a világ népeinek bebizonyítsa az Egyesült Államok legyőzhetetlenségét. Mégis csődbe jutottak erkölcsi, politikai és katonai szempontból egyaránt. Vietnam, Laosz és Kambodzsa népeinek történelmi győzelme egyúttal az egész világ népeinek és a nemzetközi szolidaritásnak a győzelme. Nekünk, svéd kommunistáknak továbbra is az egyik legfontosabb kérdés, hogy Indokína népeit építő munkájukban támogassuk.

Az imperializmus a világ más részein is vereségeket szenvedett. A felszabadító mozgalmaknak a volt portugál gyarmatokon aratott győzelme a dél-afrikai országok fajüldöző rezsimjeinek közeli vereségét is jelzi. Különösen jelentősnek tartjuk az angolai népi erők győzelmét a dél-afrikai és más imperialista zsoldosok fölött, és itt is kiemeljük a nemzetközi szolidaritás kimagaslóan fontos szerepét az imperialistaellenes felszabadító harcban.

Európában is pozitív változások mentek végbe. Görögországban a katonai diktatúra vereséget szenvedett. Portugáliában megdöntötték Európa legrégebbi diktatúráját, és kifejezzük szolidaritásunkat a portugál kommunistákkal és valamennyi más haladó erővel abban a törekvésükben, hogy szocialista és demokratikus Portugáliát

építsenek fel, s harcoljanak a portugál reakció és az imperialista beavatkozás ellen.

Spanyolországban mindjobban elszigetelődnek azok az erők, amelyek a fasiszta diktatúra további fennmaradását akarják. A kommunisták egységpolitikája hatékonyan hozzájárult ahhoz, hogy valamennyi demokratikus erő mind ütőképesebb ellenzékben egyesül Franco utódjával szemben. A spanyol demokráciával való szolidaritásnak dicső hagyományai vannak. Valamennyi kommunistának sürgető kötelessége, hogy ezt a hagyományt felélessze. A Svéd Baloldali Párt — Kommunisták tavaly nagy szolidaritási gyűjtést rendezett spanyol elvtársaink javára. A jövőben is erőnkhöz képest minden támogatást megadunk spanyol elvtársainknak.

A világ és Európa erőviszonyainak megváltozása érezhető volt a tavaly nyáron megtartott nagy jelentőségű helsinki konferencián is. A revansista és a hidegháborús erők bizonyos mértékig visszavonulásra kényszerültek.

Fontos esemény, ha most valamennyi európai ország arra kötelezi magát, hogy a határok sérthetetlenségét respektálja, lemond az erőszak alkalmazásáról vagy az erőszakkal való fenyegetésről, nem avatkozik bele más országok belügyeibe és tiszteletben tartja a szabadságjogokat és az emberi jogokat. Fontos — a gyakorlatban még megvalósítandó — haladásnak tekintjük a megállapodásokat a nagyobb információcseréről, a szélesedő kapcsolatokról az országhatárokon túl, a családok egyesítéséről. Döntő jelentőségűek e tekintetben a személyiség alapvető jogai.

Miközben értékeljük a pozitív változásokat, megmondjuk azt is, hogy nincsenek illúzióink. Az imperializmus nem változtatta meg jellegét, és erőpotenciálja még mindig óriási. Európában láthatjuk, hogy a helsinki záródokumentum sok kitételét megsértik, hogy az Egyesült Államok és a NATO nyíltan beleavatkozik más országok belügyeibe. A fenyegetés a portugál demokrácia ellen csak egy a sok példa közül. Az imperializmus még inkább kimutatja a foga fehérjét az úgynevezett harmadik világ sok országában. Elég ha utalok Chilében a barbár elnyomásra, amelyért a legnagyobb felelősség az Egyesült Államok imperialistáit terheli.

Mindez arra mutat, hogy még hosszú és nehéz harcot kell vívnunk a békéért, a szabadságért, a demokráciáért és a szocializmusért. Ebben a harcban a nemzetközi szolidaritás igen fontos szerepet tölt be. Mi, svéd kommunisták, a proletár internacionalizmus

hívei vagyunk, és kategorikusan szembeszállunk minden olyan kísérlettel, amely a proletár internacionalizmus tartalmát helytelenül értelmezi. A proletár internacionalizmus azt jelenti, hogy más országokban élő osztálytestvéreinket szolidaritási akciókkal aktívan támogassuk. A proletár internacionalizmus ugyanakkor magában foglalja azt is, hogy mindennemű beavatkozást félretéve, teljes mértékben tiszteletben tartjuk valamennyi párt és valamennyi mozgalom önrendelkezési jogát és szuverenitását politikájának, taktikájának és stratégiájának meghatározásában. Kitűnőnek tartjuk, hogy ezt a konferencia dokumentuma olyan világosan kimondja. A proletár internacionalizmus semmiképpen sem áll ellentétben a szabad és nyílt vitával, az elvtársi bírálattal.

Az ilyen nyílt vita nélkülözhetetlen, nem utolsósorban azért, mert a szocializmus mint a jövő valósága egyre közelebb kerül a kapitalista országok népeihez. A szocializmusról folytatott vita mind konkrétabbá és behatóbbá válik. Ebben van valami pozitív. A szocializmus iránti növekvő érdeklődést előítélettől mentesen és tudományos módon kell kielégítenünk, úgy, hogy nem térünk ki a hiányosságok és a problémák elől.

A kommunisták mindig harcoltak a demokratikus szabadságjogokért, és szembeszálltak mindazokkal, akik ezeket a jogokat támadni akarták. Ezért nagy gondossággal kell kezelnünk a szocialista demokrácia kérdéseit. A svéd párt olyan szocializmusnak a híve, amely a demokratikus jogokat elmélyíti és a társadalmi élet valamennyi részére kiterjeszti. A teljes szervezkedési és véleményszabadság hívei vagyunk. Véleményekért sohasem szabad büntetni.

Tisztában vagyunk azzal, milyen hatalmas demokratikus vívmányokat biztosít a szocialista tervgazdálkodás a dolgozóknak azáltal, hogy részesei a termelésnek, és felelősséget viselnek érte és általában a társadalmi életért. A Sztálin idejében elkövetett hibák bírálata szükséges önkritikát és nagy haladást jelentett. A demokratizálódási folyamatnak tovább kell haladnia. Ezért kell a demokratikus jogok még meglevő korlátozásait vagy elégtelenségét megvitatnunk. Az ilyen bírálat nem negatív. A szocializmusért érzett aggodalmunkat fejezi ki.

Pártunk felfogását a testvérpártok kapcsolatairól meghatározta legutóbbi kongresszusunk. A Svéd Baloldali Párt — Kommunisták kapcsolatokat kíván fenntartani és együtt akar működni valamennyi kommunista párttal, valamint a nemzeti és társadalmi fel-

szabadító mozgalmakkal és minden más haladó erővel. Úgy gondoljuk, ehhez az együttműködéshez új formákat kell találnunk.

Nagy szerepe van a behatóbb vélemény- és tapasztalatcserének, mert így elméleti és politikai problémák egész sorát megvitathatjuk ilyen közös szempontokból kiindulva, és a vita anyaga értékes segítség lesz az egyes pártok munkájához. Hívei vagyunk a közös akcióknak is meghatározott kérdésekben. Példák erre szolidaritási akciónk chilei, spanyolországi és vietnami elvtársaink érdekében, vagy a nemzetközi konszernek ellen vívott közös harc.

A kommunista pártok világkonferenciájáról legutóbbi kongresszusunknak a következő volt az álláspontja: „Pártunk csak azzal a feltétellel foglal pozitívan állást a kommunista pártok világkonferenciájának összehívása mellett, ha a konferencia hatékonyan elősegíti a mozgalom egységének és az imperialistaellenes harcnak az erősödését. A konferencia összehívása a jelenlegi helyzetben nem értékelhető pozitív hozzájárulásként az ellentétek leküzdéséhez. Várható, hogy sok kommunista párt nem vesz részt az értekezleten, mert már ez a részvétel is olyan politikai állásfoglalásnak minősülne, amelyre nem hajlandók."

Értékelésünk ma is változatlanul ugyanez. A nemzetközi szolidaritás ma átfogóbb és sokoldalúbb formákban jelentkezik, mint valaha. Ereje és ütőképessége elsősorban az Indokína népei iránt tanúsított szolidaritásban nyilvánult meg. Az Indokínáért kibontakoztatott szolidaritási akciók sok tekintetben példamutatóak voltak. Elsősorban a nemzeti és a társadalmi felszabadítási mozgalmak támogatására indított szolidaritási mozgalmak sok országban olyan intenzitással és eszmékben annyira gazdagon munkálkodnak, hogy a munkásmozgalom korábbi hagyományait nemcsak folytatják, hanem sokat megújítanak is. A hagyományos formákat új akciókkal gazdagítják, amelyeket többek között a gyors, konkrét politikai reagálás jellemez.

Ehhez a megújuláshoz különböző baloldali erők jelentős mértékben hozzájárultak, és a nemzetközi szolidaritást szolgáló tevékenység sok országban a velük való széles körű együttműködés nélkül sikeresen nem is folytatható. E baloldali erők közé sorolhatók különböző szocialista célkitűzésű szervezetek és mozgalmak, s ezeknek sokszor a fiatal nemzedék a motorja. A fiatal nemzedék különösen aktívan vette és veszi ki részét korunk nemzetközi szolidaritási mozgalmából. Egyre inkább szükséges, hogy ilyen módon fej-

lesszük a szolidaritást, mert az imperialistaellenes harc mindenütt olyan ellenféllel áll szemben, aki szüntelenül finomítja a támadás és a védekezés módszereit, és ha pozíciói meginognak, a legbrutálisabb erőszak és elnyomás alkalmazásától sem riad vissza.

A következő éveket kétségkívül a nemzetközi konszernek növekvő hatalma és a dolgozók ellen irányuló nagyobb támadások jellemzik majd. A kommunista pártok jelentősége Európa kapitalista részében nagymértékben azon a képességükön múlik, mennyire tudnak szembeszállni ezekkel a nemzetközi konszernekkel. Bár már észlelhető e téren haladás, de az eredmények még egyáltalán nem kielégítőek. Ma még az úgynevezett multinacionális részvénytársaságok vannak túlsúlyban.

A multinacionális magában véve rossz megjelölés, minthogy a legnagyobb konszernek mögött az imperialista országok, elsősorban az Egyesült Államok állnak, amelyek érdekeiknek megfelelően és hatalmuk alapján a legnagyobb és legfontosabb üzemek 70 százalékát ellenőrzik. Pártjaink együttműködéséhez e vonatkozásban hatékony formákat kell találnunk azokban az országokban is, ahol a kommunista pártok ellenzékben dolgoznak, és azokban is, amelyekben kormányzó pártok. Az ilyen jellegű együttműködést esetről esetre ahhoz kellene igazítani, hogy milyen üzemről és milyen problémáról van szó.

Hangsúlyozzuk, hogy ebben a harcban olyan feladatokat kell teljesíteni, amelyek messze meghaladják a szakszervezeti szintű együttműködést. Közös politikai munka nélkül a nemzetközi konszernek ellen folytatott harc korlátolt lesz és vereségekhez vezet. Ugyanakkor azonban nem lehet eléggé hangsúlyozni, milyen elvi jelentősége van az együttműködés bővítésének a nemzetközi szakszervezetek, szakmai szervezeteik és különösen a nemzetközi konszernek egyes üzemei között a harc kibontakozását szolgáló politikai munka szempontjából. Természetesen örömmel üdvözöljük a nemzetközi szakszervezeti mozgalom különböző áramlatainak együttműködését. De azt is félreérthetetlenül ki kell jelenteni, hogy a hidegháború napjaiból visszamaradt magatartást még nem sikerült teljesen leküzdeni.

A nemzetközi konszernek ellen politikailag és szakszervezeti szinten kell harcolnunk. Ez az országhatárokat átívelő és nem utolsósorban a konszerneken belül folyó konkrét együttműködést és

osztályszolidaritást jelent avégett, hogy megvédjük a munkások érdekeit és az egyes országok nemzeti szuverenitását.

A kommunista pártok együttműködése nem merülhet ki közös védelmi akciókban, hanem együtt kell járnia az egyes országokban végrehajtandó változásokkal úgy, hogy a nemzetközi konszernek tevékenységét korlátozzák és akadályozzák. Véleményünk szerint a tapasztalatcsere ezen a területen igen fontos. Értékes ösztönzést adhat a vitának, és elősegítheti, hogy a tapasztalatokat az egyes országokban uralkodó sajátos viszonyokra alkalmazzák.

Az együttműködésnek olyannak kell lennie, hogy abban valamennyi munkás részt vehessen, és mozgósítható legyen az együttműködésre. Különösen fontos, hogy valamennyi szakszervezet összefogjon, és hogy ez az együttműködés szervezett politikai támogatást kapjon. Ezt a támogatást a politikai pártok nyújtják, és létrejöttükben a kommunista és a szociáldemokrata pártszervezeteknek rendkívül nagy a felelőssége.

A mai nemzetközi szociáldemokrácia rendkívül szétforgácsolt. Szociáldemokrata és szocialista pártok sok országban közös program alapján és konkrét célokért együttműködnek a kommunistákkal. Más országokban a régi elavult kommunistaellenesség politikájának megtestesítői. De a kommunista és a szociáldemokrata pártok szorosabb kapcsolata nem utolsósorban a kommunista pártok növekvő erejének és annak a következménye, hogy a szociáldemokraták sok országban zsákutcába jutottak. Ahhoz, hogy ebből a helyzetből kikerüljenek és a munkások támasztotta követelményeknek megfeleljenek, együtt kell működniük a kommunistákkal. Ez mindinkább történelmi szükségszerűség.

A szociáldemokrata pártok többsége azonban még mindig megkísérli dilemmáját úgy megoldani, hogy politikáját a kapitalista társadalmi rendhez igazítsa. Ezért a polgári pártokkal való együttműködés járható út számukra, de ez egyúttal azt jelenti, hogy a szociáldemokraták a munkások és az alkalmazottak alapvető érdekeit másodrendűként kezelik, és legfőbb céljuk a válságtól megrendített társadalom fenntartása.

A szociáldemokratáknak ezzel az irányvonallal szakítaniuk kell, hogy a szociáldemokraták és a kommunisták együttműködése szilárd alapra épüljön. A nép érdekében megvalósított minden konkrét együttműködést egy-egy lépésnek tekintünk ezen az úton. Ez vonatkozik különösen az itteni: a béke, a biztonság. az együttmű-

ködés és a társadalmi haladás megerősítésére irányuló javaslatokra.

A Svéd Baloldali Párt — Kommunisták nemzetközi tevékenységében is fő feladatának tekinti harcának olyan kibontakoztatását, hogy a svéd munkásosztály elérje történelmi célját: a szocialista társadalmat, amely megnyitja a minden embernek biztosított értelmes munka lehetőségét, a biztonságot a jelenben és a jövőben egyaránt, a társadalmi élet minden területén érvényesülő demokratikus jogok és szabadságjogok megvédését és kiterjesztését.

Ezzel megteremtjük a döntő előfeltételét egy olyan szolidaritásnak, amelyben minden népnek része lesz az igazságos gazdasági kapcsolatok logikus eredményeként. A mélyülő szakadék a világ úgynevezett ipari országai és azon népei között, amelyektől ma elrabolják nemzeti kincseiket, hosszú távon csak új társadalmi feltételek megteremtésével küzdhető le.

Ezzel kapcsolatban még egyszer hangsúlyozni kívánjuk, hogy ez a konferencia a béke, a biztonság, az együttműködés és a társadalmi haladás igen jelentős közös kérdéseit vitatta meg, és foglalt bennük állást. Ugyanakkor erőteljesen hangsúlyozta valamennyi népnek semmivel sem korlátozható jogát arra, hogy szabadon válassza meg fejlődésének útját és társadalmi rendszerét, és nem lehet eleget ismételni, hogy a történelmi cél elérése érdekében ezt a két kiindulási pontot mindig össze kell kapcsolni. Ez egyaránt vonatkozik a pártok és az államok kapcsolatára.

Valamennyi népnek azt a jogát, hogy békében éljen, aktív békeharccal kell megvédeni. A békepolitika alapjai a nemzeti önrendelkezési jog tiszteletben tartása, a be nem avatkozás a szuverén államok belső ügyeibe és az államoknak az a kölcsönös kötelezettségvállalása, hogy nem folyamodnak háborúhoz az államok közötti problémák eldöntésének eszközeként. Ez a politika az imperialistaellenes harcra irányul, és ennek állandóan konkrét formákban kell megnyilvánulnia.

Jelenleg különösen Latin-Amerika elnyomott népeivel — Chile, Uruguay, Brazília, Bolívia és Paraguay népével — való szolidaritásunkat nyilvánítjuk ki. Ez a szolidaritás azonban csak akkor vezethet sikerhez, ha elő tudja segíteni egy olyan szervezett, tudatos mozgalom megteremtését, amely magában foglalja a munkásmozgalmon belül és azon kívül álló valamennyi baloldali erőt. A legutóbbi dél-afrikai események, amelyeket az egész világ elítél, a sok

példa egyikeként azt bizonyítják, hogy a tiltakozásokat most politikai akcióknak kell követniük, amelyek a Dél-afrikai Köztársaság, Zimbabwe és Izrael kormányainak fajüldöző és elnyomó politikája ellen irányulnak. A közös imperialistaellenes harc olyan világhoz és Európához vezet, amelyben a béke, a biztonság, az együttműködés és a társadalmi haladás valamennyi nép számára megdönthetetlen realitás.

Pártunk továbbá fejleszteni és elmélyíteni kívánja valamennyi kommunista párt és haladó mozgalom együttműködését és akcióegységét. A nemzetközi munkásmozgalom harca, most és a jövőben is, meghatározó tényezője a béke biztosításának, a nemzeti önrendelkezési jognak, valamennyi nép biztonságának és társadalmi haladásának. A hangsúly a közös akciókon van mindazon erőkkel szemben, amelyek a békét és a népek függetlenségét veszélyeztetik: az agresszív imperialista országokkal és a nagy nemzetközi konszernekkel szemben.

A 28 európai kommunista párt képviselői által kidolgozott „Az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért" című dokumentum bevezetője kiemeli az európai kommunista és munkáspártok szilárd elhatározását, hogy az egyes pártok által országuk társadalmi, gazdasági és politikai feltételeivel, valamint nemzeti sajátosságaival összhangban, önállóan és függetlenül kidolgozott politikai irányvonal alapján következetes harcot vívnak a béke, a demokrácia és a társadalmi haladás céljainak eléréséért, ami megfelel valamennyi ország munkásosztálya, demokratikus erői és néptömegei érdekeinek.

A kommunista pártok együttműködésének ez az alapja, és a kitűzött célok megfelelnek annak, amit a Svéd Baloldali Párt — Kommunisták kongresszusai a párt programjaiban és külön nyilatkozatokban határozatként rögzítettek. A konferencia dokumentuma a kérdések korlátozott, bár kétségtelenül meghatározóan fontos körével foglalkozik, de nem kísérli meg, hogy a részt vevő pártok egész politikáját összefoglalja. Mint valamennyi hasonló dokumentum, természetesen úgy jött létre, hogy azokat a pontokat tartalmazza, amelyekben a pártok meg tudtak egyezni.

A munka folyamán pártunk egész vezetőségének ismételten alkalma nyílott arra, hogy a dokumentum fő gondolatait megvitassa, és megállapította, hogy azok egybevágnak a Svéd Baloldali Párt —

Kommunisták kongresszusain elhatározott politikával. Pártunk végrehajtó bizottsága a párt vezetőségének megbízásából közli, hogy a Svéd Baloldali Párt — Kommunisták a dokumentumot elfogadhatja. Továbbra is szeretnénk azonban hangsúlyozni, hogy a békéért, a nemzeti önrendelkezési jogért és a szocializmusért vívott harcban nem a dokumentumok elfogadása a döntő, hanem valamennyi ország munkásosztályának és munkásmozgalmának konkrét együttműködése a kapitalizmus és az imperializmus ellen folyó küzdelemben.

ERICH HONECKER

a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottsága főtitkárának

BESZÉDE

Kedves elvtársnők és elvtársak!

A Német Szocialista Egységpárt Európa 29 kommunista és munkáspártjának vezető képviselői előtt kifejezi eltökélt szándékát, hogy újabb sikerekhez segíti hozzá a békéért, a biztonságért, az együttműködésért és a társadalmi haladásért folytatott harcot Európában. Jól ismert, milyen ösztönzések indultak s milyen előrehaladás nőtt ki eddig is a kommunista és munkáspártok közös akcióiból. Még jobban odafigyelnek a népek a kommunisták szavára egy olyan időszakban, amikor ugyan az európai enyhülésben jelentős eredmények mutathatók ki, de sok új kérdés megoldásra, sok távolabbi cél még megvalósulásra vár, s nem hagyhatók figyelmen kívül komoly, valóságos veszélyek sem. Minden párt a maga országa, munkásosztálya, népe szószólója. De minél szorosabb nemzetközi szolidaritásunk, minél inkább egyetértünk közös harci céljainkban és azoknak megfelelően is cselekszünk, annál nagyobb lesz a siker, amelyre mindannyian törekszünk.

Megegyezésünk szerint az a dokumentum, amely megvitatás és elfogadás céljából előttünk fekszik, a kérdések korlátozott körére terjed ki, mégis e kérdések az egész emberiség számára nagy jelentőségűek, a szó legigazibb értelmében a népek létkérdései. Épp ezért olyan nagy horderejű értekezletünk. Mozgósító hatása — ebben biztosak vagyunk — igen nagy lesz pártjaink nemzeti és nemzetközi harcában.

A világháborúk Európát ebben az évszázadban kétszer változtatták vér- és könnytengerré. E háborúk szörnyű sebeket ejtettek

a népeken, felmérhetetlen értékeket semmisítettek meg. Ma nincsen sürgetőbb feladat, mint a most élő és a jövendő nemzedékeket megvédeni egy újabb katasztrófától, és biztosítani a tartós békét. A Német Szocialista Egységpárt nézete szerint az objektív feltételek ehhez sohasem voltak olyan kedvezőek, mint most.

Az elmúlt években sok minden megvalósult abból, amiért a kommunisták, más békeszerető és demokratikus erőkkel közösen, a Hitler-ellenes koalíciónak a fasizmuson aratott győzelme óta harcoltak. Nagyra értékeljük, hogy a helsinki biztonsági és együttműködési konferencia a nemzetközi jog alapján is szentesítette a második világháború eredményeit és a háború utáni európai fejlődést, és ezzel megalapozta a tartós békét. Annak a felismerésnek meggyőző logikája, hogy különösen az atomfegyverek korában a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élésén kívül nincs más alternatíva, mindenütt tért nyer. Minden eddig elért eredmény forrása a nemzetközi erőviszonyok alapvető átalakulása a szocializmus és a béke javára. Az enyhülés a világpolitika fő irányzatává vált. Ez kétségkívül korunk minden forradalmi, imperialistaellenes és békeszerető ereje közös harcának eredménye.

Amikor a nemzetközi erőviszonyok változásáról beszélünk, mindenekelőtt a Szovjetunió rendkívüli teljesítményei tűnnek a szemünkbe. Sohasem merül feledésbe a világ első szocialista országának az a történelmi teljesítménye, hogy megmentette az emberiséget a fasizmustól. Örökre fennmarad a különböző országok antifasisztái, a népek igazságos ügyéért, a békés, demokratikus és szocialista jövő eszményeiért küzdők hősies harcának emléke. E harccal alapozták meg a háború utáni idők olyan irányú fejlődését, amely a történelemben először teszi lehetővé, hogy Európa a háború övezetéből a tartós béke és biztonság térségévé alakuljon át.

Mindez azt jelenti, hogy a békének kedvező változások továbbra is csak imperialistaellenes harccal vívhatók ki. Ismét a Szovjetunió az, amely hatalmas erőforrásai és következetes politikája révén garantálja a győzelem bizonyosságát, és a harcban ösztönzést ad a népeknek békés törekvéseikhez. Mindennek legjobb bizonyítéka a Szovjetunió Kommunista Pártjának békeprogramja és hatása az egész nemzetközi fejlődésre. Mi, a Német Demokratikus Köztársaság kommunistái, saját népünk és az egész békeszerető emberiség érdekében támogatjuk ezt a politikát. Nagyra értékeljük a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának, és főtit-

kárának, Leonyid Iljics Brezsnyev elvtársnak fáradhatatlan erőfeszítéseit, hogy megszabadítsák a népeket a háború csapásától.

Megalapozottnak tartjuk azt a megállapítást, hogy a mai erőviszonyok között az imperializmus agresszív körei megfékezhetők, és az európai béke és biztonság békés körülmények között megteremthető. E megállapításkor számításba vesszük a pozitív és a negatív tényezőket egyaránt. Bár a helsinki konferencia lerakta a béke és a biztonság pilléreit, de megszilárdításuk még tevékeny, egy pillanatra sem csökkenő erőfeszítéseket igényel. A Szovjetuniónak az Egyesült Államokkal kötött megállapodásai segítik a lehetőségek bővítését. De nem kevésbé jelentős pártjaink, országaink sok más lépése annak érdekében, hogy száműzzék a háborút mint az államok közötti vitás kérdések eldöntésének módját, és biztosítsák a békét.

A monopoltőke agresszív erői azonban megkísérlik kárpótolni magukat azokért a történelmet formáló vereségeikért, amelyeket Indokínában, Angolában és Mozambikban, valamint a helsinki konferencia létrejöttével, továbbá az NDK és a Kuba elleni diplomáciai blokád összeomlása következtében szenvedtek el. Ezért támadják olyan nagy erővel a békét és a népek függetlenségét. Pártunk osztja azt a nézetet, hogy a világbéke még nincs véglegesen biztosítva, hogy az enyhülés még nem áll szilárd lábakon, hogy a tartós biztonsághoz vezető úton még nagy akadályokat kell leküzdeni.

A politikai enyhülés lényegének, tartalmának és következményeinek megítélése körül mostanában éles harc bontakozott ki. Egyfelől megállapíthatjuk, hogy még sohasem sikerült annyi és olyan nagy horderejű eredményt elérni a békés egymás mellett élés elveinek érvényesítésében, mint az utóbbi években. Másfelől a népek szembekerülnek azzal a ténnyel, hogy az imperializmus fokozza a fegyverkezési versenyt, s ezzel a háború anyagi előkészítését. Az imperializmus agresszív körei az egyre újabb és költségesebb fegyverrendszerek kifejlesztésével nem csupán a maximális profit megszerzésére törnek, hanem megpróbálják ismét a maguk javára fordítani az erőviszonyokat. Ez ingataggá teszi a politikai enyhülést. A reakciós, militarista, fasiszta és tekintélyelvi irányzatok ezzel járó erősödése negatívan hat a munkásosztály és minden más demokratikus erő harcára és a béke ügyére.

Pártunk is úgy ítéli meg, hogy az enyhülés elmélyítése érdekében nagy jelentősége van a fegyverkorlátozás és a leszerelés érdekében tett hatékony intézkedéseknek. Kétségkívül ez az egyik legfontosabb lépés az imperialistaellenes küzdelem további menetében földrészünkön és az egész világon.

Az európai kommunisták most elhatározták, hogy az agresszív és az elveszett pozícióit visszaszerzésével szüntelenül kísérletező imperializmust legérzékenyebb pontján támadják. Minden hatékony intézkedés a fegyverkorlátozás és a leszerelés érdekében ugyanis érzékenyen sújtja a haditőke politikai és profitérdekeit. Az e küzdelemben elért sikerekkel nem csupán hatalmas, az imperialista berendezkedés következtében elpazarolt eszközöket lehet felszabadítani a népek anyagi jóléte és haladása céljaira, hanem egyúttal tovább csökkenthető az enyhüléssel szembeszegülő erők befolyása. Ebben fejeződik ki a békés egymás mellett élés politikája érvényesítéséért és a hatékony leszerelési intézkedésekért folytatott harc társadalmi lényege.

E harc a kapitalista ipari országok monopóliumellenes, demokratikus erői előtt újabb lehetőségeket nyit a demokratikus átalakításra, a monopóliumok háttérbe szorítására és a sürgető társadalmi-gazdasági problémáknak a dolgozók érdekében történő megoldására. A hatékony leszerelési intézkedések pénzügyi hatása rendkívül jelentős volna abból a szempontból is, hogy a tömegnyomort, az éhínséget, az elmaradottságot felszámolhatnák a világ nagy részén, különösen az egykori gyarmati országokban. A leszerelés révén új és tartós biztosítékok teremthetők a hajdani gyarmati államok nemzeti függetlenségének sikeres védelmére az imperializmus agresszív üzelmeivel szemben.

A nagytőke bizonyos körei, mint ismeretes, a békés egymás mellett élést különféle eszközökkel támadják, s ezek között a megtévesztés manőverei is megtalálhatók. Az európai kontinens határainak és területi status quó-jának a helsinki záródokumentumban rögzített elismerését például teljesen hamisan, a társadalmi status quo, vagyis a kapitalista kizsákmányolás és elnyomás rendszere elfogadásának is tartják. Meghirdetik a világ befolyási övezetekre való felosztásának doktrínáját, és nyíltan beavatkoznak a népek és az államok belügyeibe. Ezt fejezik ki az Egyesült Államok, az NSZK és más imperialista hatalmak uralkodó körei képviselőinek fenyegetései a népeknek a nemzeti függetlenségre és önrendelke-

zésre irányuló törekvéseivel szemben. De ugyanennek megjelenési formái azok az imperialista zsarolási kísérletek is, amelyekkel a kommunistáknak a nyugati-európai államok kormányaiban való részvétele ellen fordulnak. Ezt a politikát a leghatározottabban elítéljük. Egyébként ez kifejezi az imperializmus félelmét is a világban várható forradalmi átalakulásoktól.

Az imperializmus hatalmi politikáját egyúttal a szovjetellenes, kommunistaellenes hajsza nagyarányú, nemzetközileg szervezett kampánya is kíséri, amely nem utolsósorban a Német Demokratikus Köztársaság ellen irányul. Ennek irányvonalát a NATO Miniszteri Tanácsának ez év májusában Oslóban megtartott ülése megerősítette. Szembeötlő az a törekvés, hogy a NATO-t mint az imperializmus legfontosabb politikai és katonai szövetségét megszilárdítsák, kiépítsék, és különféle országokban a haladó irányú fejlődés ellen használják fel. Az enyhülés- és haladásellenes imperialista erők mellett ott állnak a maoisták is. Minden eszköz megfelel nekik, amellyel akadályozhatják a népek békéjét és haladását.

Ha mindezeket a tényeket összegezzük, kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy az éberség helyénvaló és szükséges. Eltökélten útját kell állni mindazoknak, akik harcolnak az enyhülés ellen, mert benne látják a legfőbb rosszat.

Tudatában vagyunk annak, hogy az enyhülési folyamat megszilárdítása és elmélyítése csak úgy érhető el, ha sikerül az eltérő világnézeti álláspontoktól függetlenül megnyerni minden, a békében és a haladásban érdekelt erőt. Az enyhülés ellenfeleinek frontjával ily módon a demokratikus és békeszerető erők széles körű mozgalmát sorakoztathatnánk fel. Ezért támogatja a Német Szocialista Egységpárt minden a békéért küzdő jó szándékú ember törekvését.

Értekezletünk fényesen tükrözi, hogy a szocialista és a kapitalista országok munkásosztályának közösek az érdekei. Eközben senki sem feledkezik meg a harci feltételek különbözőségéről, amelyek a merőben más társadalmi-gazdasági rendszerekből adódnak.

Elválaszthatatlanul összeköt azonban bennünket a társadalmi igazságosságnak, a munkásosztály és a dolgozó nép szabadságának és emberi méltóságának közös célja, a közös harc az imperializmus ellen, amely ellensége nemcsak a békének, hanem általában az emberi haladásnak is.

A Német Szocialista Egységpárt néhány héttel ezelőtt, a IX. pártkongresszusán meghatározta a következő időszak bel- és kül-

politikai céljait. A IX. pártkongresszuson a Központi Bizottság beszámolója különösen kiemelte, hogy politikánkban a nemzeti és a nemzetközi elem a legszorosabban összekapcsolódik. Ha a szocializmus értelmét abban látjuk, hogy mindent megteszünk a munkásosztály és az egész nép javáért, ha minden erőfeszítésünket arra irányítjuk, hogy állandóan emeljük az emberek anyagi és szellemi-kulturális életszínvonalát, akkor politikánknak csak ez lehet a sarkköve. Politikánk célja, hogy népünk létérdekeit és szükségleteit minden vonatkozásban biztosítsuk. Amikor a gyakorlatban bizonyítjuk a szocializmus fölényét a kapitalizmussal szemben, egyúttal hozzájárulunk a szocializmus nemzetközi erősítéséhez, és ezzel a világ minden olyan forradalmi erejének támogatásához, amely a kizsákmányolás és az imperialista elnyomás ellen, a nemzeti felszabadításért és függetlenségért harcol. Pártkongresszusunk teljes mértékben jóváhagyta azt az általános irányvonalat, amely a szocialista hazafiság és a proletár internacionalizmus egységét fejezi ki. Ennek az álláspontnak szellemében mindig aktív szolidaritást tanúsítunk. Van nálunk egy szállóige: Mindig szolidaritást élveztünk, mindig szolidaritást tanúsítunk!

Kedves elvtársak!

A kommunista és munkáspártok ismét a békéért, a biztonságért, az együttműködésért és a társadalmi haladásért folytatott harc új kezdeményezéseivel fordulnak kontinensünk népeihez. Ebben is kifejeződik az, hogy a munkásosztály társadalmi és politikai céljainak megvalósítása elválaszthatatlanul összekapcsolódik a béke biztosításával. Ma mindenki felismerheti, hogy a szocializmusnak és a munkásosztálynak növekszik a befolyása a társadalmi fejlődésre, ezáltal a béke biztosítása reálisan kitűzhető feladat lett.

Az európai fejlődést egyre inkább azok a kezdeményezések határozzák meg, amelyek a munkásosztály élcsapatától, a kommunista pártoktól indulnak ki. S erről az európai közvélemény éppen az utóbbi években újra és újra meggyőződhetett. Most is kommunista mozgalmunk mutat utat földrészünk népeinek az enyhülés továbbvitelére, a katonai összeütközések elkerülésére, a béke biztosítására, a kölcsönösen előnyös együttműködésre és a társadalmi haladásra.

Kijelenthetem, hogy a Német Szocialista Egységpárt, Marx, Engels és Lenin nagy eszméit követve, a jövőben is internacionalista módon járul hozzá nemes céljaink megvalósításához.

Pártunk, mint mindig, most is abból indul ki, hogy minden egyes kommunista és munkáspárt feladata meghatározni a maga országa konkrét körülményeinek megfelelő politikát annak érdekében, hogy következetesen és eredményesen folytathassa küzdelmét a békéért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért. Értekezletünk kollektívan kidolgozott dokumentuma, véleményünk szerint, a harci feltételek minden különbözősége és a különböző kérdésekkel kapcsolatos eltérő felfogások ellenére is olyan kiegyensúlyozott álláspontot fogalmaz meg, amelyben kifejeződnek az itt összegyűlt 29 európai kommunista és munkáspárt nézetei, a békéért, a biztonságért, az együttműködésért és a társadalmi haladásért folytatott harc fő feladatairól. Dokumentumunk egyértelműen imperialistaellenes jellegű. Erényét főként abban látjuk, hogy körvonalazza azokat a feladatokat, amelyek ugyanúgy jelentkeznek földrészünk kommunista és munkáspártjai, valamint más demokratikus erői előtt. Ha különböznek is a vélemények korunk egyik vagy másik kérdéséről — a döntő az, ami egyesít bennünket. Ez az álláspont vezetett bennünket, amikor eljöttünk erre az értekezletre, és ebben a szellemben fogjuk, saját feltételeink között, a mi harci szakaszunkon megvalósítani mindazt, ami belőle következik.

Az imperialistaellenes, forradalmi mozgalom bővül, s szüntelenül újabb társadalmi rétegekre terjed ki. Európában is új szakaszba érkezett. A törekvés a haladó társadalmi változásokra, a monopoltőke elleni harc, a szocializmus felépítéséért vívott küzdelem ma, a feltételek minden különbözősége mellett is nemzetközileg egyre nagyobb méreteket ölt.

A különböző országok kommunista pártjainak növekvő befolyásából, a népek sorsáért viselt egyre nagyobb felelősségükből nyilvánvalóan következik, hogy nagyobb igényeket támasztanak nemzetközi politikájuk, minden forradalmi erő ügyéhez való internacionalista hozzájárulásuk iránt is. Ami pártunkat illeti, elmondhatjuk, hogy a pártunk és a testvérpártok kölcsönös kapcsolatai minden vonatkozásban a közös ügyet szolgálják. Minthogy az osztályharc egyre inkább nemzetközivé válik, egyre szükségesebb a kölcsönös internacionalista szolidaritás is. Egyúttal bővítjük kapcsolatainkat és együttműködésünket a szocialista és a szociáldemokrata pártokkal, valamint más demokratikus erőkkel a közös érdekű kérdésekben.

Kedves elvtársnők és elvtársak!

Európa kommunista és munkáspártjai most kitűzték a békéért, a biztonságért, az együttműködésért és a társadalmi haladásért folytatott harc távolabbi céljait. Megvalósításuk jelentős mértékben erősítené a világbékét és a világszocializmust, s számottevően gyengítené az imperializmust. Új lehetőségek és kedvezőbb feltételek adódtak ahhoz, hogy a célokat minden demokratikus erő összefogásával érjük el. Ezeknek az erőknek biztos támaszai: a szocialista országok, bel- és külpolitikájuk eredményei, a demokratikus és munkásmozgalmak fellendülése.

Világszerte egyre több ember győződik meg arról, hogy elsősorban a szocializmus rohamos fellendülése, fokozódó ereje és világpolitikai befolyása korlátozza az imperializmus lehetőségeit. Egyre nyilvánvalóbbá válik: minél erősebb a szocializmus, annál biztosabb a béke Európában és az egész világon.

Ebben az értelemben pártunk a Német Demokratikus Köztársaság dolgozói teljesítményeit az utóbbi években aktív hozzájárulásnak tekinti a forradalmi világfolyamathoz. Arra törekedtünk, hogy kihasználjuk a kedvezőbb külső körülményeket a fejlett szocialista társadalom kialakításának továbbvitele és a szocializmus lehetőségeinek és előnyeinek még jobb és átfogóbb érvényre juttatása végett.

Köztársaságunk állampolgárainak nem kell félniük a társadalmi bizonytalanságtól, a munkanélküliségtől, az inflációtól és a kapitalizmus más fogyatékosságaitól. Nem ismerjük a holnaptól való félelmet. Ifjúságunknak biztosított az értelmes, harcos és alkotó élet minden lehetősége. Országunkban olyan légkör alakul ki, amelyet forradalmi optimizmus és nagyfokú társadalmi aktivitás hat át. A szocialista életmód és humanista értékeinek fölénye a monopóliumok uralta társadalommal szemben egyre nyilvánvalóbbá válik.

A Német Demokratikus Köztársaságban az életet növekvő mértékben gazdagítja a szocialista demokrácia további kibontakoztatása. A szocialista demokráciát, amely nem ismeri a kapitalista kizsákmányolást, a dolgozóknak a termelés és a társadalom tervezésében és irányításában való egyre hatékonyabb részvétele, minden alapvető személyes szabadságjog birtoklása jellemzi. Minden állampolgárt bevonunk a legfontosabb társadalompolitikai döntésekről folyó tanácskozásokba. Egyetlen polgári rendszer sem tudja

biztosítani még megközelítően sem olyan mértékben a dolgozók valóságos befolyását a társadalmi ügyek eldöntésére, valamint az egész társadalom érdekeiért vállalt felelősséggel egybekötött szabadságot, mint a szocialista országok.

Elvtársnők és elvtársak!

Az országunkban folyó szocialista építés minden eredménye elválaszthatatlanul összefügg azzal, hogy az NDK a szocialista államközösség tagja, és minden vonatkozásban egyre szorosabban együttműködik vele. Különösen a Szovjetunióval való szoros testvéri szövetség biztosította szocialista forradalmunk megbízható védelmét a nemzetközi reakció minden támadásával szemben.

A köztársaságunk gazdasági és társadalmi életének minden területén tapasztalható dinamikus fellendülés elsősorban országunk dolgozóinak az államukért és egyúttal életszínvonaluk állandó javításáért végzett szorgalmas munkájának eredménye. Éppen ezért joggal büszkék a dolgozók az NDK-ban a szocializmus vívmányaira. Büszkék azért is, mert munkájukat a világ forradalmi erői ügyéhez való hozzájárulásnak tekintik. Ebben az értelemben aktív szolidaritást tanúsítanak az imperialista elnyomás és a világban tapasztalható kizsákmányolás ellen harcolókkal. Síkraszállnak minden egyes nép elidegeníthetetlen, az imperializmus által azonban még mindig kétségbe vont jogáért, hogy szabadon döntsön társadalmi rendszeréről.

Mélyen meg vagyunk győződve arról, hogy a népek békéért és nemzetközi együttműködésért, szabadságért és függetlenségért vívott harcának támogatására a leghatékonyabb eszköz a szocialista államok békepolitikájának aktív továbbfolytatása. A IX. pártkongresszusunk határozatainak megfelelően továbbra is minden tőlünk telhetőt megteszünk ennek érdekében.

A Német Szocialista Egységpárt biztos abban, hogy az európai kommunista és munkáspártok értekezletének eredménye nemzetközileg is nagy visszhangra és széles körű támogatásra talál. Szárnyakat ad majd — erről meg vagyunk győződve — a mozgalmunkhoz tartozó minden párt harcának. S ebben látjuk biztosítékát az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért folytatott harc további sikereinek.

Köszönöm a figyelmüket.

ENRICO BERLINGUER

az Olasz Kommunista Párt főtitkárának

BESZÉDE

Kedves elvtársak!

Mindenekelőtt én is küldöttségünk szívélyes köszönetét szeretném kifejezni az NSZEP Központi Bizottságának, s nemcsak azért a baráti vendéglátásért, amelyben részesítenek bennünket, és hogy ilyen kiválóan megszervezték munkánkat, hanem azért a különösen hatékony szerepért is, amelyet ennek az értekezletnek az előkészítésében és megvalósításában betöltöttek.

Baráti érzésekkel köszöntjük az elvtársakat, akik itt egész Európa kommunista és munkáspártjait képviselik; örülünk, hogy találkozhatunk velük ilyen fontos és jelentős esemény alkalmával.

Összejövetelünket nagy várakozás és figyelem kíséri. Sok millió kommunista, dolgozó és demokrata figyeli abban a tudatban, hogy értekezletünk pozitívan hozzájárul egy olyan ügy sikeréhez, amely nemcsak a mienk: a béke megszilárdításának és az európai népek együttműködésének ügyéhez. Értekezletünket érdeklődéssel követik a sajtó- és információs orgánumok a világ minden részén. Kiviláglik ebből, milyen politikai jelentősége van az európai és a nemzetközi élet mai időszakában egy olyan tanácskozásnak, mint a mienk. Bonyolult időszak ez, nem mentes ismeretlen dolgoktól és a kockázatoktól, de nyitva áll a nagy, pozitív megújulások előtt is.

Nem hiányoznak természetesen a bírálók sem, akik már attól a ténytől felháborodtak, hogy Európa kommunista és munkáspártjai elhatározták, hogy találkoznak. De miért vált ki ez az esemény csodálkozást? Vajon időről időre nem tartanak-e ilyen jellegű találkozókat a legkülönbözőbb irányzatú pártok?

Ülésünk egyébként nem valamely nemzetközi kommunista szerv ülése. Ilyen szerv nincs és nem létezhet semmilyen formában, sem világ-, sem európai szinten. Értekezletünk önálló és egyenlő pártok szabad találkozója, amely egyetlen pártnak sem szab meg direktívákat vagy kötelezettségeket. Nagyon fontos az is, hogy megbeszélésünk nyílt és nyilvános. Ennek folyamán minden egyes párt saját álláspontjait fejti ki, s eközben mindannyian tudatában vagyunk annak, hogy különböző, köztük fontos kérdésekben is, az álláspontok eltérőek, mégpedig nemcsak azért, mert különböznek egymástól azok az objektív körülmények, amelyek között minden egyes párt működik. Természetesen a találkozási pontok fontosak, mint ahogy azt a szerkesztő bizottság munkájának eredményei mutatják. Pártunk örül annak, hogy egyik kezdeményezője lehetett e tanácskozásnak.

Senki előtt sem titok — s nem is kell ezt elhallgatni —, hogy a tanácskozás előkészítése hosszú és fáradságos volt. Ebből olyan pozitív tanulságok és megállapítások következnek, amelyeket figyelembe kell venni.

Nekünk például továbbra is az a véleményünk, hogy az előkészítő munka rövidebb és gyümölcsözőbb lett volna, ha — mint ahogy pártunk és néhány más párt ezt javasolta — mindjárt kezdetben elhatározták volna, hogy a kommunista pártok egy dokumentum kidolgozása nélkül is tarthatnak értekezletet. Így az összes előkészítő találkozón elsősorban az élő és konkrét európai valóság problémáinak megtárgyalása került volna előtérbe. Viszont mi — véleményünk szerint — esetleg sok időt töltöttünk különböző megfogalmazások megvitatásával. Úgy véljük, le kellene vonnunk a tanulságot, hogy a nemzetközi munkásmozgalom mostani helyzete és a kommunista pártok közötti kapcsolatok azt követelik, hogy szakítsunk a már elavult módszerekkel. Nem tudjuk, hogy ezt az értékelést osztják-e az összes, itt képviselt párt elvtársai. Mégis becsülettel meg akarjuk önöknek mondani, hogy számunkra ez most már lezárt ügy.

Amikor ezt mondjuk, nem akarjuk lebecsülni azoknak az eredményeknek a pozitív oldalait, amelyek egy dokumentum kidolgozásakor születnek. Az egész munka demokratikusan ment végbe. A legpozitívabb mozzanat, ami a módszert illeti, az a felismerés, hogy egy dokumentumot csak három feltétellel lehet kidolgozni: ha az meghatározott témákra korlátozódik, ha elnyeri az összes

részt vevő párt jóváhagyását, ha semmiképp, még közvetett módon sem támaszt olyan igényt, hogy korlátozza az egyes pártok teljes függetlenségét bel- és nemzetközi politikai irányvonaluk kialakításában, s politikai és elméleti munkájukban.

A dokumentum tartalma természetesen nem tükrözi a különböző pártok sajátos álláspontjait. Mi magunk is különféle pontjait másképpen fogalmaztuk volna meg. Mindazonáltal nem kerüli el a figyelmünket, hogy a dokumentumba bevett sok álláspontnak fontos és sok szempontból újító jelentősége van.

Valamennyiünk közös akarata, hogy új előrehaladást érjünk el az enyhülésben földrészünkön. Egy éve Helsinkiben minden európai állam, valamint az Egyesült Államok és Kanada szentesítették azokat az eredményeket, amelyek az utóbbi években születtek az európai béke és biztonság megszilárdításának az útján, és megállapodtak azokban az alapvető kritériumokban, amelyeknek meg kell határozniuk az enyhülés és az együttműködés további fejlődését.

A hidegháború sötét időszaka, amely többször is azzal fenyegette a világot, hogy újabb háborúba taszítja, és amely annyira negatívan hatott az egyes országok belső gazdasági és politikai helyzetére, ma már mögöttünk van. Annak következtében, hogy a Szovjetunió és a szocialista államok kitartó fáradozásai, valamint az Egyesült Államokban és a nyugati világ különböző más államaiban érvényesülő realisztikus tendenciák találkoztak, továbbá minden kontinens nemzeti felszabadító mozgalmának ellenállása, harcai és győzelme következtében, úgyszintén annak nyomán, hogy a népek erősen törekszenek a békés életre: lehetővé vált a hidegháború legyőzése. Európában és az egész világon az egyre konstruktívabb kapcsolatok kialakulásához jelentősen hozzájárultak és hozzájárulnak a tömbön kívüli államok — köztük a szocialista Jugoszlávia.

Természetesen folytatni kell a harcot a reakciós erők ellen, amelyek még nem mondtak le arról, hogy különböző módon feltartóztassák vagy visszafordítsák az enyhülési folyamatot, illetve amelyek azt állítják, hogy az enyhülés egyben a régi társadalmi és politikai egyensúly konzerválásával jár együtt minden egyes országban.

Minden népnek elvitathatatlan joga, hogy szabadon válassza meg fejlődésének és kormányzatának formáját. Például mi azért harcolunk, hogy az olasz nép azokban a nemzetközi szövetségi ke-

retekben, amelyekbe országunk tartozik, önállóan, minden idegen beavatkozástól mentesen dönthessen saját politikai vezetéséről.

Véleményünk szerint az enyhülés továbbvitelének fő útja az együttműködés fejlesztése és a fegyverzetek csökkentése, a kölcsönös biztonság garanciáinak megőrzése azzal, hogy az Északatlanti Paktum és a Varsói Szerződés között fennálló stratégiai egyensúlyt egyoldalúan nem változtatják meg, ily módon fokozatosan eljutva a katonai tömbök feloszlatásához.

Rendkívül fontos volt és marad — véleményünk szerint — a Szovjetunió és az Egyesült Államok közötti pozitív kapcsolatok fejlődése. De ugyanilyen fontos az, hogy az enyhülés és a békés egymás mellett élés általános folyamatában valamennyi európai ország tevékenyen részt vegyen, és saját kezdeményezéseivel gazdagítsa azt.

Hatalmas s még nem teljesen kihasznált lehetőségek rejlenek az európai országok kétoldalú és több oldalú együttműködésének fejlesztésében, s nemcsak a kölcsönös kereskedelmi és gazdasági cserék intenzívebbé tételével, hanem azzal is, hogy együttesen birkóznak meg olyan közös problémákkal, mint a környezetvédelem és a műemlékvédelem, a levegő és a vizek szennyeződése elleni küzdelem, az új energiaforrások felkutatása és felhasználása, a legelterjedtebb és legveszélyesebb betegségek megelőzése, kezelése és a tudományos kutatás.

Evégett fontos az eszmék, a kulturális irányzatok és az emberek átfogóbb és szabadabb áramlása mind Európában, mind az egész világon. Egy olyan Európa, amely egyre bátrabban halad előre az enyhülés és az együttműködés útján, rendkívül nagy mértékben hozzájárulhat korunk azon alapvető problémájának megoldásához, hogy egy új nemzetközi gazdasági rendszer épüljön fel az egyenlőség és a kölcsönös előnyök alapján. Ezáltal le lehet küzdeni a mai világra jellemző elfogadhatatlan, ijesztő egyenlőtlenségeket is a gazdaságban és az életkörülményekben.

Lényeges vonása minden kommunista pártnak az internacionalizmus. Ez azt jelenti, hogy a kommunista párt küzdőtársnak és főszereplőnek tekintse magát saját országában és a nemzetközi szinten kibontakozó akciókban, a saját társadalmi és politikai felszabadulásáért, a nemzeti függetlenségért, a békéért és az egész emberiség haladásért küzdő dolgozók és népek együttes mozgalmában.

Ez a mozgalom ma már túlnő a kommunista pártokon. Más-más szellemi ösztönzésű politikai és társadalmi erők nagyon eltérő együttesét öleli fel. Ebben a széles és differenciált mozgalomban az a tendencia van túlsúlyban, amelyik a mai társadalom problémáinak a megoldását olyan úton keresi, amely a szocializmushoz vezet.

Korunk tehát dacára a számtalan ellenállásnak és akadálynak, jóllehet a folyamat nem mentes a stagnálástól és a tévedésektől sem, valóban a szocializmusba való átmenet kora. Ennek az irányzatnak a jelei egyre nyilvánvalóbban megmutatkoznak Európán kívül is. Minden földrészen azok a népek és országok, amelyek felszabadultak a kolonializmus és az imperializmus uralma alól, fejlődésüket a kapitalizmustól eltérő utakon keresik. Közülük sok nép és ország nyíltan a szocialista társadalmi formák felé orientálódik, és ez a társadalmi forma olyan mértékben fejlődik, amint visszatükrözi az adott ország hagyományait és sajátosságait, és amiként megvalósul benne a dolgozó osztályok tevékeny részvétele.

A tőkés világ gazdaságilag magasan fejlett országaiban, s különösen Japánban és Nyugat-Európában erősödik a szocializmusra törekvés. Ez napjainkban nemcsak a munkásosztályból indul ki, hanem a dolgozók más rétegeiből is, a fiatalok, a nők és az értelmiségiek nagy tömegeiből.

1917-ben az Októberi Forradalommal a régi cári Oroszországban szakították szét először a kommunisták az imperializmus és a kapitalizmus világuralmának láncait, s ezzel nemcsak a Szovjetunió népeinek, hanem az egész emberiségnek is teljesen új utat nyitottak. Ezt az addig még soha ki nem próbált utat mind a belső helyzetet tekintve, mind nemzetközileg sajátos történelmi és társadalmi feltételek között kellett törni és bejárni. És így a szocializmus építését szigor, nehézségek és hibák is kísérték.

Ezt a nagy győzelmet nem követte Európa más országaiban a munkásmozgalom győzelme. Ott inkább tragikus vereségek következtek be. Néhány országban, először Olaszországban, sötét reakciós rendszereket hoztak létre. Egész Európára, majd az egész világra rászakadt az emberiség történetének legvéresebb konfliktusa. Mindannyian jól emlékezünk még az európai történelem e szakaszának nagy eseményeire. Tény, hogy éppen a nácifasiszta barbárság fölött aratott győzelem után Nyugat-Európa leghaladóbb munkásmozgalma a maga összességében egy sor olyan objektív és

szubjektív ok miatt, melyeket ezen a helyen nem lehet elemezni, lényegében kérnytelen volt egy helyben járni. A fő akadály biztosan a hidegháború volt.

Ma egy új nemzetközi helyzetben, amikor egyre nyilvánvalóbb, hogy a kapitalizmus képtelen pozitív választ adni a gazdasági fejlődés és a társadalmi haladás nagy problémáira, újból előtérbe kerül az a feladat, hogy ne csak az eddig megszerzett szocialista tapasztalatokat gondoljuk át, hanem új utakat is keressünk a szocializmushoz a nyugat-európai országokban.

Milyen utakat, milyen szocializmust? Azok az utak, amelyeken a szociáldemokrácia járt, jóllehet egyik-másik országban hoztak bizonyos javulást a dolgozók életkörülményeiben, alkalmatlanoknak bizonyultak arra, hogy ténylegesen legyőzzék a kapitalizmust. Másrészt a kelet-európai országokban követett modellek nem felelnek meg a nyugati országok nagy munkás- és néptömegei sajátos feltételeinek és orientációinak.

Egyes ellenfeleink azt állítják, hogy a szocializmus és a kommunizmus mindenütt ugyanaz. Ez nem igaz, és nem volt igaz még a polgári forradalmakat vagy azokat a társadalmakat illetően sem, amelyek ezekből születtek. Már ma is sokféle tapasztalat létezik a világon az új, már nem kapitalista társadalmak építésében. És logikus, hogy további sokrétű formák jöhetnek létre és kell is hogy létrejöjjenek. Ezek között lényegesen új formák is vannak, amelyeket olyan országokban valósítanak meg, ahol a kapitalizmus elérte fejlődésének legmagasabb fokát, és ahol a demokratikus hagyományok és a dolgozók sajátos politikai szervezetei és véleménynyilvánítási formái gyökereztek meg.

Olaszországban, ahol a munkásosztály és pártunk volt a legfőbb erő — és az ma is — a demokrácia kivívásáért, megvédéséért és fejlesztéséért folyó harcban mi olyan szocialista társadalomért küzdünk, amelyik az egyéni és kollektív szabadságértékek és biztosítékaik megerősítésén, az állam és demokratikus tagolása világi, nem ideológiai jellegének elvein, a pártok pluralitásán és azon a lehetőségen alapszik, hogy a kormányt a többségi viszonyoknak megfelelően felváltsák; továbbá a szakszervezetek önállóságán, a vallásszabadságon, a véleménynyilvánítás, a kultúra, a művészet és a tudományok szabadságán.

Gazdasági téren arról van szó, hogy egy demokratikus programozás révén biztosítsuk a termelékenység olyan fejlődését, ame-

lyik a társadalmi és a privát kezdeményezések és irányítási módok különböző formáinak pozitív szerepére támaszkodik és amelyik teljesen az emberek és a nemzeti közösség fő szükségleteinek a kielégítésére irányul.

Nagyon jelentős az a tény, hogy néhány más nyugat-európai kommunista és munkáspárt önálló útkeresés révén hasonló következtetésekre jutott mind a szocializmushoz vezető utat, mind pedig az országaikban megvalósítandó szocialista társadalom karakterét illetően. Ezeket a megegyezéseket és közös vonásokat kifejezték nemrég azok a nyilatkozatok, amelyekben Spanyolország Kommunista Pártjával, a Francia Kommunista Párttal és Nagy-Britannia Kommunista Pártjával megállapodtunk. Azokról az új típusú következtetésekről és útkeresésekről van szó, amelyeknek egyesek az „eurokommunizmus" nevet adták. Ez a megjelölés természetesen nem tőlünk származik, azonban az a tény, hogy szélesen elterjedt, jellemző árra, hogy milyen mély és tömegméretű az a törekvés, hogy Nyugat-Európa országaiban új típusú megoldásokat érvényesítsenek és fejlesszenek ki a társadalom szocialista szellemű átalakításában.

Ma mindenekelőtt azt tartjuk fontosnak, hogy kiemeljünk egy lényeges pontot. Az újnak ez a keresése egészen más valami, mint az uralkodó csoportoknak tett engedmény: ez a leghatékonyabb mód ahhoz, hogy a munkásosztály és szövetségesei demokratikus vezetési funkcióinak konstruktív érvényesítéséért harcoljunk. Egyúttal tudatában vagyunk annak, hogy ez az útkeresés és harc szükségessé teszi a párbeszédet és a megegyezést a munkásság és a nép más szocialista, szociáldemokrata és keresztény indítékú erőivel, minden olyan erővel, amely a társadalom megújulását és előrehaladását akarja. Mi, olasz kommunisták országunkban minden erőnket ennek a közös ügynek szenteljük. De látjuk azt is, és egyre inkább, hogy európai viszonylatban is új lehetőségek nyílnak a kölcsönös megegyezésre és a találkozóra. Erről mi is közvetlenül meggyőződhettünk az európai országok különböző szocialista és szociáldemokrata pártjaival, valamint különböző más demokratikus és munkáserőivel fenntartott kapcsolataink révén.

Ami bennünket illet, európai kezdeményezéseinket sokféle és sokrétű irányban tovább fejlesztjük: összeurópai szinten küzdünk azért, hogy hozzájáruljunk az enyhülés és az együttműködés előreviteléhez; nyugat-európai szinten, hogy megtaláljuk a legszélesebb

egyetértést más baloldali, demokratikus és haladó erőkkel; az Európai Gazdasági Közösség szintjén, hogy hozzájáruljunk ahhoz, hogy az integrációs folyamat demokratikus jellegű legyen és megfeleljen a dolgozó osztályok érdekeinek.

Ez a kerete szolidaritásunknak és minden olasz demokratikus erő szolidaritásának, Spanyolország Kommunista Pártja és minden spanyol antifasiszta bátor harcával.

Kedves elvtársak!

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a konferenciát előkészítő tanácskozások folyamán lehetséges volt olyan megfogalmazásokat találni a pártjaink közötti kapcsolatokra, amelyeket mi helyeseknek és szabatosaknak tartunk.

Pártjaink egymás iránti szolidaritása annak a ténynek az elismerésén alapszik, hogy minden párt önállóan dolgozza ki belső és nemzetközi politikai irányvonalát, és teljesen függetlenül dönt felőle. Szolidaritásunk az egyenjogúságnak és az egymás belső ügyeibe való be nem avatkozás elvének szigorú megtartásán alapul, és azon, hogy tiszteletben tartjuk a szabad választást a különböző utak közül a társadalom átalakításáért és a szocializmus felépítéséért vívott harcban.

Ezeknek az elveknek tiszteletben tartása nem ellentétes annak a szükségességével, s ezt mi erősen érezzük, hogy szélesebb és kevésbé formális vitákat folytassunk a szocialista világmozgalom nagy elméleti és politikai kérdéseiről. Számunkra például nyilvánvaló tény, hogy a marxizmus fejlődése nem tartott lépést a mai világ valóságának nagy változásaival, a harcban és a szocialista építésben, valamint a politikai gyakorlatban szerzett különböző tapasztalatokkal. Gyakran arra szorítkozunk, hogy sztereotip formulákkal éljünk, idézetekkel harcoljunk, vagy minden olyan álláspontot, amelyik a mienktől eltér, önkényesen valamilyen értelemben revizionista címkével lássunk el. Holott ahogyan nincs és nem is lehet vezető párt vagy vezető állam, ugyanúgy az is igaz, hogy a marxizmus elméleti szinten csak a pártok és egyének sokrétű hozzájárulásának a segítségével fejlődik. Pontosan azon a módon, ahogy nagy tanítómestereink cselekedtek, a kritikai szellem irányába kell fordulnunk, és a politikai munkának és a gyakorlatnak szüntelen megújulását kell ösztönözni, oly módon, hogy a valóságos történelmi folyamatok alakulásával számoljunk.

Véleményünk szerint a be nem avatkozás elvének tiszteletben tartása nem zárja ki azt, hogy szabadon megítélhessük más pártok politikai vagy elméleti állásfoglalásait, úgyszintén a nemzetközi élet és a munkásmozgalom egyes eseményeit. Mindenki tudja például, hogy mi, olasz kommunisták ugyan mindig hangsúlyoztuk a szocialista országok nagy vívmányait, többször kritikai megállapításokat is tettünk mind egyes eseményekről és helyzetekről (mint például Csehszlovákiával kapcsolatban), mind pedig a demokrácia és a szocializmus viszonyát illető általánosabb problémákról a különböző szocialista országokban.

Elvtársak, a kommunista és munkáspártok nyíltan vagy közvetetten, beszédeikben vagy cikkeikben bíráló véleményeket nyilvánítottak arról az orientációnkról és azokról a meggyőződéseinkről, amelyek a szocializmusról vallott felfogásunk lényeges aspektusaira vonatkoznak, amilyen például a pluralizmus.

Ha nem értünk is egyet ezekkel a bíráló véleményekkel, mégis jogszerűnek tartjuk, hogy hangot kaptak. Sőt, az a kívánságunk, hogy a munkásmozgalomban, természetesen a barátság és megértés szellemében, de ugyanakkor szabadabb és nyíltabb módon kibontakozzék a vita ezekről a nagy témákról. A véleményeknek ez a szabad harca hozzájárulhat ahhoz, hogy a szocializmusnak a vonzereje, kivált a fiatal nemzedék körében, növekedjék.

Kedves elvtársak!

Szeretnénk ismertetni önökkel az olasz helyzet legfrissebb fejleményeit, amelyek oly nagy érdeklődést váltottak ki és váltanak ki még mindig Európában és a világban. De beszédeink időtartamát illető megállapodásaink arra kényszerítenek, hogy az olaszországi politikai harc leglényegesebb pontjait foglaljam össze.

Fontos momentuma volt ennek a június 20-i parlamenti választás. Amint ezt tudják, a legfigyelemreméltóbb újdonság az, hogy pártunk előretört: 12 620 000 szavazatot kapott és az 1972. évi 27 százalékkal szemben 34,4 százalékot ért el, túlhaladva így még az 1975. június 15-én megtartott kommunális és regionális választásokon elért kivételesnek tartott eredményét is.

Ez a választási siker annak az eredménye, hogy pártunk állandóan és tevékenyen részt vesz a munkásosztály és a nép harcaiban. Gyümölcse ez azoknak a nagy és gyakran éles tömegharcoknak, amelyeket a demokráciáért, a társadalmi haladásért, a szociális

igazságosságért, a békéért és a népek közötti szolidaritásért folytatunk. A választási siker azt jelenti, hogy növekvő egyetértésre talál egységpolitikánk, állandó erőfeszítésünk arra, hogy konstruktív megoldásokat tárjunk fel és mozdítsunk elő a néptömegek, a társadalom és az állam minden problémájára.

Ez a siker egyúttal abból a jellegből következik, amelyet pártunknak adtunk: tömegpárt ez, amelyik határozottan demokratikus életet él, állandóan meg tud újulni, mindenekelőtt tud politizálni, s nem szorítkozik a propagandára. Erőnk és tekintélyünk fő forrása, hogy évek óta nagy erőfeszítéseket teszünk — egyre több aktív elvtárs részvételével — olyan szocializmushoz vezető út kimunkálására és megvalósítására, amely teljes mértékben megfelel országunk sajátosságainak és népünk szabadság- és haladásvágyának.

Természetesen bíráló realisztikus szellemben értékeljük az egész olasz helyzetet, valamint saját korlátainkat és hibáinkat is. A helyzet Olaszországban továbbra is meglehetősen bonyolult. Igaz, új lehetőségek nyíltak meg, de még sok az olyan ismeretlen tényező is, ami bizonytalanná teszi országunk jövőjét. Ilyen körülmények között a jövőben is olyan megoldásért harcolunk és dolgozunk, amelyet a legmegfelelőbbnek tartunk ahhoz, hogy Olaszországot a jelenlegi gazdasági, politikai és társadalmi válságból kivezessük. A dolgozó osztályok és az egész nép érdekei azt igénylik, hogy egy olyan új politikai vezetés jöjjön létre, amely az összes demokratikus erő egyetértésén alapul, beleértve természetesen a kommunista pártot is.

Mélységes meggyőződésünk, hogy ha Olaszország a demokrácia és az egység útján győzi le válságát, ez nemcsak népünk érdekeit szolgálja majd, hanem azoknak a népeknek és országoknak érdekeit is, amelyek ugyanahhoz a nemzetközi szövetséghez és irányító testületekhez tartoznak, mint a mi félszigetünk. Egy megújult, politikailag szilárd és fejlett gazdasággal rendelkező Itália tevékenyebben és folyamatosabban járulhat hozzá ahhoz is, hogy Európában és a világban az enyhülést és a népek közötti együttműködést elősegítő új, nemzetközi kapcsolatok törjenek utat.

Azt hiszem, nyíltan, egyben baráti szellemben fejtettem ki álláspontunkat. Végül újra kifejezem elégedettségünket, hogy részt vehetünk egy olyan eseményen, amilyen ez a konferencia. Ez minden bizonnyal pozitívan hat majd földrészünk életére.

DOMINIQUE URBANY

Luxemburg Kommunista Pártja elnökének

BESZÉDE

Tisztelt elvtársak!

Küldöttségünk a legszívélyesebb üdvözletét tolmácsolja az itt jelenlevő testvérpártoknak és teljes sikert kíván tanácskozásunkhoz. Köszönetet mondunk e találkozó kezdeményezőinek, a lengyel és az olasz testvérpártnak, valamint az NSZEP-et képviselő elvtársaknak is, akik olyan sok erőfeszítést tettek annak érdekében, hogy biztosítsák a konferencia előkészítését és lebonyolítását s küldöttségünket szívélyes fogadtatásban részesítették.

Tanácskozásunk az európai kommunista és munkáspártok találkozója, valamennyiünk meggyőződése szerint nagy, igen nagy jelentőségű annak a harcnak a további fejlődésében, amelyet kontinensünk tőkésországaiban a dolgozók a demokráciáért, a társadalmi haladásért és a függetlenségért vívnak, valamint általában a békés egymás mellett élésért, a leszerelésért és a béke biztosításáért folytatott küzdelemben.

Konferenciánk kontinensünk kommunista és munkáspártjai együttműködésének és testvéri összetartozásának bizonyítéka. Az utóbbi időben nálunk is sok spekuláció és reménykedés kapott hangot az ellenséges sajtóban és más reakciós tömegtájékoztatási eszközökben a kommunista mozgalom viszályairól, konferenciánk kudarcáról és meghiúsulásáról. Ezek az urak most néhány illúzióval szegényebbek lettek, ez azonban nem akadályozza majd őket, hogy újabb hamisításokat terjesszenek. De a valóság az, s az is marad, hogy korunk létfontosságú kérdéseiben: a biztonságért, a békéért, a demokráciáért, a társadalmi haladásért és a szocializmu-

sért vívott harcban pártjaink együttműködése és szolidaritása reális adottság, s ezzel barátnak és ellenségnek egyaránt számolnia kell.

A nemzetközi erőviszonyok alapvetően megváltoztak a haladás erői javára, és manapság világos, hogy az imperializmus már nem tudja visszafordítani a történelem kerekét. Kétségtelen, hogy a fejlődésnek az a rendkívüli dinamizmusa amely napról napra pozitívabban hat népeink életére, mindenekelőtt a kommunista és munkáspártok egységes fellépésének tulajdonítható, annak, hogy harcukat és politikájukat a marxizmus—leninizmus tudományos és valóban forradalmi felismeréseire építik.

Ebben az összefüggésben ki kell emelni azt is, hogy jelentős mértékben a szocialista országok sikerei és feltartóztathatatlan felemelkedésük hozták meg a valóban történelmi jelentőségű fordulatot a hidegháborútól az enyhüléshez, s ennek révén az új lehetőségeket is a béke és a haladás erőinek további előnyomulásához.

A Szovjetuniónak és más szocialista országoknak mindenoldalú megerősödése, hatalmuk gyors növekedése vezetett ahhoz, hogy a szocializmus békepolitikájával — a béke valamennyi hívével együttműködve — ilyen mélyrehatóan befolyásolni tudta a nemzetközi eseményeket.

Jelenleg is a szocialista államok gazdasági ereje, népgazdaságuk, demokratikus és társadalmi fejlődésük stabilitása és dinamizmusa a biztos alapja a béke megszilárdításának, a békés egymás mellett élés érvényesülésének, a leszerelésnek — s mindez a helsinki megállapodások szellemében megy végbe.

Tudjuk, hogy ez a politika, amelynek további kibontakoztatása tanácskozásunk központi témája, minden tekintetben országaink munkásosztályának társadalmi és demokratikus törekvéseit, valamint népeink nemzeti érdekeit szolgálja.

A békés egymás mellett élés irányzatának sikerei révén ugyanakkor kedvezőbb feltételek jönnek létre a tőkésországokban a társadalmi haladásért, a demokráciáért és szocializmusért folyó és egyre szélesebb néptömegeket átfogó osztályharc számára is.

A nemzetközi monopoltőke reakciós körei nagyon jól megértik, hogy amilyen mértékben éleződik a tőkés válság, úgy erősödik a válságmentes szocializmus kisugárzó hatása a tőkésországokban. Ez pedig az alapvető társadalmi változásokért folytatott harcot is ösztönzi.

Ennek tulajdonítható, hogy ezek a körök miközben megkísérlik megzavarni a nemzetközi enyhülés folyamatát és elterelni a dolgozó emberek figyelmét a tőkés rendszer gyógyíthatatlan fogyatékosságairól, erőfeszítéseiket a Szovjetunió, a szocialista országok, a valóságos szocializmus rágalmazására és lejáratására összpontosítják.

A jelenleg is olyan nagy erővel és nemzetközileg összehangoltan folyó kommunistaellenes és szovjetellenes kampánynak az a fő célja, hogy éket verjen a szocializmus tábora és a tőkésországok harcoló munkássága közé.

Céljuk az, hogy meghiúsítsák a valóságos szocializmusnak és minden ország haladó erőinek összefogását, mivel az nélkülözhetetlen a békés egymás mellett élés érvényesítése és az összforradalmi folyamat további kibontakozása szempontjából egyaránt.

Nézetünk szerint igen nagy jelentőségű, hogy a kommunisták — figyelembe véve, mennyire döntő fontosságú a munkásosztály szempontjából a hazai és a nemzetközi osztályharc összekapcsolása — a leghatározottabban visszautasítsák e támadásokat. Ezért üdvözöljük azt, hogy a tanácskozásunk előtt fekvő okmány tervezete hangsúlyozza: le kell küzdeni és el kell szigetelni a kommunistaellenességet.

Szerintünk mindenfajta antikommunizmusnak, és különösen fő megjelenési formájának, a szovjetellenességnek a kategorikus visszautasítása az előfeltétele annak, hogy a tőkésországokban a kommunisták, a szocialisták, a keresztények és más haladó erők valóságos és sikeres akcióegységre léphessenek.

Úgyszintén nagy jelentőségűnek tartjuk azt a tanácskozásunk okmányának tervezetében szereplő javaslatot, hogy fokozni és szolidáris támogatásban kell részesíteni a multinacionális monopóliumok politikája ellen folyó harcot. Luxemburgban a monopóliumok politikája veszélyes következményekkel jár munkásosztályunkra nézve és országunk függetlensége szempontjából is. Míg a „nemzeti szolidaritás" hazug ürügyével a gazdasági válság terheit mindinkább a dolgozókra hárítják, az ARBED-nek, a kohóipari trösztnek állami forrásokból tetemes szubvenciókat folyósítanak. Ugyanakkor a válságot az acélipar úgynevezett átszervezésére használják ki, amely nem egyéb, mint nagyarányú tőkeexport, a termelőapparátus jelentős részének külföldre helyezése, ami a luxemburgi munkahelyek számának csökkentésével jár.

Az országban még előirányzott, korlátozott beruházások is csupán az ésszerűsítést szolgálják, és így szintén a luxemburgi munkahelyek számát csökkentik.

A válság ürügyén végrehajtott bércsökkentésnek, az inflációnak és az állandó áremelkedésnek a dolgozókat sújtó következményein kívül tehát a létfontosságú gazdasági struktúrák leépítésének és a tartós munkanélküliségnek a veszélye is fenyeget.

Ezek a jelenségek a nemrég alapított nyugat-európai acélkartell árnyékában mennek végbe; az acélkartellben a luxemburgi gazdasági és munkásérdekeket a nyugatnémet monopoltőke hegemóniájának rendelik alá.

Egyre sürgetőbbek a közös akciók a multinacionális konszernek ellen. Üdvözöljük a nyugat-európai kommunista pártok tervezett luxemburgi találkozóját, amely az országaink acéliparában végbemenő fejlődéssel foglalkozik majd.

Pártunk a 29 európai párt mai tanácskozását az európai kommunista és munkáspártok testvéri együttműködésének erősítése érdekében kifejtett, közös törekvések sikerének tekinti, s egyben fontos hozzájárulásnak a nemzetközi kommunista mozgalom egységének megszilárdításához.

A közös okmánytervezet végkövetkeztetéseivel az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért vívott harcról teljesen egyetértünk.

Mindenben arra törekszünk, hogy erőnkhöz képest közreműködjünk az itt megállapított célok megvalósításában. Munkánkat az a meggyőződés vezérli, hogy tevékenységünk országunk dolgozóinak legjogosabb törekvéseit és reményeit, valamint a kommunisták nemzetközi cselekvésének szükségleteit egyaránt számításba veszi.

ALVARO CUNHAL

a Portugál Kommunista Párt főtitkárának

BESZÉDE

Elvtársak!

A Portugál Kommunista Párt rendkívül fontosnak tartja, hogy létrejött az európai kommunista és munkáspártok e konferenciája.

Az előkészítő munkálatok, amelyekben pártunk tevékenyen részt vett, lehetővé tették az álláspontok mélyreható megvitatását, egymáshoz közeledését, s megbízhatóbb alapot adtak pártjaink együttműködéséhez az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért vívott harcban.

A konferencia elé terjesztett dokumentumtervezettel egyetértünk, mert valamennyi párt véleménycseréjének és a kollektív munkának eredménye, amelyből mi is tevékenyen kivettük részünket. Bizonyosak vagyunk benne, hogy e tanácskozás létrejötte rendkívül kedvezően hat az európai kommunista és munkáspártok szorosabb és baráti együttműködési kapcsolatainak kialakítására, illetve minden dolgozó és demokratikus erőnek az ezen a konferencián kifejezésre juttatott célokért vívott közös harca fejlesztésére.

A harc az enyhülésért, az európai biztonság megerősítéséért, a helsinki megállapodások teljesítéséért, a leszerelésért, a kontinens katonai tömbökre osztottságának megszüntetéséért, a külföldi katonai támaszpontok felszámolásáért, a lemondásért az atomfegyverek alkalmazásáról és a velük való fenyegetésről, a biológiai és a vegyi fegyverek betiltásáért, valamint a harc a népekkel és az államokkal szembeni erőszak alkalmazásával való fenyegetés és de-

monstráció ellen: minden vonatkozásban megfelel kontinensünk dolgozói és népei érdekeinek.

A nemzetközi feszültség és a tőkésországokban követett reakciós politika hidegháborús légköre kedvez a szabadságot korlátozó intézkedéseknek, az imperialista beavatkozásnak és intervenciónak, viszont az enyhülés és a haladás a különböző társadalmi és gazdasági rendszerű országok biztonságának létrehozása és együttműködése terén kedvező feltételeket teremt ahhoz, hogy a népek a demokráciáért, a haladásért és az igazi nemzeti függetlenségért küzdhessenek.

A nemzetközi enyhülést, valamint a biztonság és az együttműködés irányába tett lépéseket nem lehet úgy értelmezni — ahogyan az imperializmus legagresszívabb körei és az álforradalmár radikálisok is teszik —, mint a világ felosztását különböző társadalmi rendszerekre, amely a két egymással szemben álló világ — a kapitalizmus és a szocializmus — stratégiai egyensúlyának szükségességéből következő status quón alapul.

Az enyhülés s az előrehaladás a béke és az együttműködés vonatkozásában a kapitalizmus általános válságának, az osztályharc kiéleződésének, a tőkésországok munkásosztálya és az elnyomott népek felszabadító harca fejlődésének és a szocialista országok növekvő erejének, valamint erősödő befolyásának körülményei között megy végbe.

Az imperializmus és a világreakció az 1974. április 25-i forradalom után Portugáliában is megkísérelte, hogy beavatkozzon a belpolitikába, sőt brutális politikai, diplomáciai és gazdasági, sőt katonai nyomását is a status quo és a stratégiai egyensúly elméletével igazolja.

Az észak-amerikai és a nyugat-európai imperializmus, a jobboldali szociáldemokrácia segítségével, tervszerűen támogatta Portugália reakciós és konzervatív erőit az ellenforradalmi puccs kirobbantására irányuló kísérletekben, és segítette azt a törekvésüket is, hogy megakadályozzák vagy feltartóztassák a forradalom fejlődését.

Csak Portugália zsarolásának tekinthető az a követelés is, hogy ne legyenek többé kommunisták a kormányban, amelynek — a kormányátalakítások és a forradalmi folyamat változásai ellenére — 1974 óta tagjai.

Bár nem kizárt, hogy a kommunisták a közeljövőben kiválnak a kormányból, két év példája bizonyítja, hogy még egy NATO-ország kormányának is lehetnek kommunista tagjai, s ott is mélyreható gazdasági és társadalmi változások vihetők végbe, ha a nép elszántan harcol.

Pártunk 1974. április 25-e óta nem vetette fel Portugália NATO-ból történő kiválásának és a portugál területen levő észak-amerikai támaszpontok azonnali megszüntetésének kérdését. Nem tanúsítottunk sem sietséget, sem türelmetlenséget. Az volt az álláspontunk, hogy ezt a kérdést nem elszigetelten, hanem a nemzetközi biztonság, a világbéke és a népek közti együttműködés vonatkozásában elért haladás szélesebb keretében oldják majd meg. A NATO és a Varsói Szerződés egyidejű feloszlatása, amelyet ez az értekezlet szorgalmaz, olyan globális megoldást ígér, amelybe beilleszthetjük a portugált is.

A Portugál Kommunista Párt, más kommunista és munkáspártokhoz hasonlóan azt vallja, hogy az európai államok — gazdasági és társadalmi rendjüktől független — együttműködésének fejlődése jelentős tényezője a békének és a biztonságnak, s egyben a demokrácia és a társadalmi haladás ügye számára is kedvező.

Ami Portugáliát illeti, a fasiszta diktatúra bukása, valamint az egész további forradalmi folyamat megszüntette az imperializmustól való teljes függőséget és a fokozódó nemzetközi elszigeteltséget, amelybe a fasiszta és a kolonialista rendszer kényszerítette országunkat.

A portugál forradalom megteremtette az előfeltételeket, hogy diplomáciai kapcsolatok létesüljenek a Szovjetunióval és más szocialista országokkal, az úgynevezett harmadik világ országaival és a volt portugál gyarmatokkal, amelyek felszabadították magukat a gyarmati sorból s új független államokká alakultak.

A reakciós és konzervatív, valamint a külföldi imperializmus céljait szolgáló erők Portugáliában nem érdekeltek e kapcsolatok fejlődésében. Rágalomhadjáratok, provokációk, az állami szervek érdektelensége és hanyagsága, szabotázs különböző szinteken akadályozzák az együttműködést a szocialista országokkal, az azonban ennek ellenére két év alatt jelentősen fejlődött.

Kivételnek számít a Kínai Népköztársaság, amely mindmáig tartózkodott attól, hogy diplomáciai kapcsolatot létesítsen az új, demokratikus Portugáliával, de kilátásba helyezte, hogy hajlandó

lenne erre, ha Portugáliában jobboldali kormány alakulna a kommunisták részvétele nélkül. Ez a politika egyébként megfelel a Kínai Népköztársaság Angolával szemben követett politikájának. Kína együttműködött az Egyesült Államokkal az észak felől a zsoldosok, délről pedig a dél-afrikai fajüldözők és a portugál fasiszták által végrehajtott, kudarcot vallott katonai intervencióban, azzal a céllal, hogy felszámolják az MPLA-t és megakadályozzák az angolai nép igazi függetlenségének kivívását.

A portugál forradalom kedvező feltételeket teremtett ahhoz, hogy testvéri együttműködés létesüljön a korábban a portugál gyarmatosítás által leigázott országok területén alakult új államokkal. Az imperialista nyomásnak és beavatkozásnak, valamint a reakciós és a neokolonialista erőknek mégis sikerült komoly nehézségeket okozniuk Portugália és az Angolai Népi Köztársaság, valamint Portugália és a Mozambiki Népi Köztársaság kapcsolataiban. Mivel pártunk szoros és baráti kapcsolatokat tart fenn a FRELIMO-val és az MPLA-val, segíti e nehézségek leküzdését, valamint a barátság és az együttműködés megteremtését és fejlesztését, ami megfelel mind a portugál, mind pedig a mozambiki és az angolai nép érdekeinek.

Az a körülmény, hogy együttműködünk a szocialista országokkal, az afrikai és az ázsiai országokkal és a volt portugál gyarmatokkal is, nem zárja ki az együttműködő kapcsolatokat az európai tőkésországokkal. Mi valljuk e kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok szükségességét, főként a Közös Piac országaival, de néhány feltételt szabunk: tartsák tiszteletben a kölcsönös érdekeket, Portugália szuverenitását és függetlenségét; a kereskedelem és a gazdasági együttműködés ne váljon a politikai nyomás eszközévé, a Közös Piac vonatkozásában ismerjék el országunk különleges státusát, mivel a portugál ipar és mezőgazdaság jelenleg nem versenyképes; végül pedig, szigorúan tartsák tiszteletben a belügyekbe való be nem avatkozás elvét (ez a portugál forradalom első két évében nem volt így).

Miként a biztonság és az együttműködés kedvező feltételeket teremt a népeknek a demokráciáért, a szocializmusért és a nemzeti függetlenségért vívott harcához, úgy a népek harca is döntő tényezője a biztonság, az együttműködés és a világbéke terén elérhető haladásnak.

A világbéke önmagában véve is értékes, és annál biztosítottabb

lesz, minél inkább előrehalad a világforradalmi folyamat, minél előrébb lép minden országban a munkásosztály és a dolgozó tömegek felszabadító harca.

Mi ezért azt valljuk: a portugál forradalom azáltal, hogy véget vetett a fasiszta diktatúrának, amely a portugál népet majdnem fél évszázada elnyomta és Portugáliát az imperializmus agresszív erőinek engedelmes szolgájává tette, s azáltal, hogy a forradalom döntő módon segítette a gyarmati háború befejezését és a portugál kolonializmus felszámolásának meggyorsítását, egyúttal pozitívan hozzájárult az enyhüléshez és a világbékéhez.

A Portugáliában az utóbbi két évben véghezvitt forradalmi változások nem tetszenek az imperializmusnak. A portugál forradalom nemcsak a portugál nép nemzeti függetlenségét vívta ki, s nemcsak az imperializmus portugáliai pozícióit gyengítette meg, hanem egyúttal új távlatokat nyitott a szocializmusért folyó harc előtt is.

Emiatt harcol olyan vadul az imperializmus és minden reakciós erő, valamint a jobboldali szociáldemokrácia is a portugál forradalom és különös hevességgel a Portugál Kommunista Párt ellen.

Bennünket azonban nem félemlíthetnek meg a támadások, a fenyegetések és a veszélyek. Minden nép elidegeníthetetlen joga, hogy maga döntse el sorsát. Teljes mértékben el kell ismerni és biztosítani kell a portugál népnek is azt a jogát, hogy külső beavatkozás nélkül válassza meg azt a társadalmi-politikai rendet, amelyet helyesnek tart, valamint kormányának összetételét és politikáját is.

E valamennyi népet megillető jog tiszteletben tartása az enyhülés, a béke, a nemzetközi biztonság és az együttműködés elengedhetetlen előfeltétele.

A békéért, a biztonságért és az együttműködésért vívott harc elválaszthatatlan a reakció és a fasizmus ellen a demokráciáért, a társadalmi haladásért, a nemzeti függetlenségért és a szocializmusért folyó harctól, és szervesen összekapcsolódik a munkásosztálynak és a dolgozó tömegeknek, a kommunista és a munkáspártoknak országukban a forradalmi folyamat előrehaladásáért vívott küzdelmével.

A forradalmi folyamat nem halad és nem is haladhat előre mindenütt egyidejűleg, és még kevésbé egyenlően, szabályosan és megszakítás nélkül.

A népek történelme napról napra bizonyítja a társadalmi fejlődés menetének, a kapitalizmus fejlődésének és a forradalmi folyamatnak az egyenlőtlenségét. 1973-ig Portugáliában, a csaknem fél évszázadon át tartó fasiszta diktatúra zsarnoksága idején, egy tucatnyi monopolista csoport uralkodott. A mezőgazdaság nagy része a nagybirtok kezében volt, és Portugália volt az utolsó gyarmatbirodalom, amely hosszas és bűnös háborúba bonyolódott az elnyomott népekkel. Portugália ezekkel az ismertetőjelekkel a rendkívüli politikai és társadalmi elmaradottság országa volt Európában.

A portugál forradalom megváltoztatta ezt az állapotot. Az, ami Portugáliában történt, nem a hatalmon levő osztályokon belül végbement politikai rezsimváltozás volt. A monopóliumokat és a latifundiumokat nemcsak a politikai hatalomtól fosztották meg, hanem végül a gazdasági hatalmat is elveszítették. Ha változásokkal teli és veszélyes folyamatban is, de a forradalmi erők radikálisan megváltoztatták a gazdaság szerkezetét.

Kétévi rendkívül ingatag, ideiglenesen demokratikus állapot után most, az új alkotmány hatálybalépésével, egy új demokratikus rend kezdetét éljük át Portugáliában. Ezt a rendet azonban néhány fontos ismertetőjel megkülönbözteti a más nyugat-európai országokban fennállótól:

Először, a tőkés Európa demokráciáival ellentétben, a portugál forradalom felszámolta az állammonopolista kapitalizmust és súlyos csapásokat mért a monopolkapitalizmusra.

Pártunk már a fasizmus idején mint az antifasiszta forradalom célját jelölte meg a monopóliumok hatalmának felszámolását. Akkor is, akárcsak most, úgy véltük, hogy a portugál viszonyok között, a kapitalizmus adott fejlettségi szintjén, valamint az ipar és a mezőgazdaság technikai elmaradottsága mellett, a demokrácia összeegyeztethetetlen a monopóliumok gazdasági és politikai hatalmával.

A portugál viszonyok között világosak az alternatívák. Vagy demokrácia a monopóliumok uralma nélkül, vagy a monopóliumok uralma fasiszta, illetve reakciós diktatúrával.

A fasizmus bukása után már csak a szabadság és a demokrácia fennmaradása is megkövetelte, hogy határozottan és nyomatékosan felszámolják a monopóliumok hatalmát. Államosították a bankokat, a biztosító társaságokat, az elektromos energia termelését

és elosztását, a bányászat egyes szektorait, a kőolajkitermelést és a petrolkémiát, a műtrágyagyártást és a vegyipar más területeit, a kohászatot, a cementgyártást, a hajógyártás nagy részét, a cellulózgyártást, a dohányipart, a sörfőzdéket, az üveggyártást, a vasúti, légi, tengeri és közúti (tehergépkocsi-) szállítást.

Az alapvető fontosságú szektorok államosítása révén mintegy 1200 üzem — a nemzeti gazdasági tevékenység csaknem felét összpontosítják — került az állam közvetlen ellenőrzése alá.

Ehhez a szektorhoz még mintegy 100 nagyüzemet is hozzá kell számítani, amelyek bár továbbra is magánkézben maradtak, de bennük az állami beleszólás érvényesül, továbbá a szövetkezetek százait, amelyeket a dolgozók a legkülönbözőbb ágakhoz tartozó üzemekben hoztak létre, ahol a vállalkozók gazdasági szabotázsokat követtek el.

Ezek a vívmányok alapvetően megváltoztatták a portugál gazdasági struktúrát.

A portugál helyzet második sajátos ismertetőjele a földreform. A földreformot az agrárproletariátus és a kis- és középparasztság forradalmi módon hajtotta végre a nagybirtokok területein. Egymillió hektárt (az ország mezőgazdasági haszonterületének csaknem egyötödét) foglalták el a dolgozók, és rajta csaknem 400 szövetkezetet és kollektív termelőegységet alapítottak 100 000 dolgozó részvételével.

Az egész, a földreformmal a földbirtokosoktól és tőkésektől felszabadított területen a dolgozók eredményesen vezetik és igazgatják a közösen gazdálkodó nagybirtokokat és szövetkezeteket.

A harmadik sajátos ismertetőjel a munkásellenőrzés és a dolgozók által történő igazgatás, amely sok üzemben megvalósult, olyanokban, ahol az állam beavatkozott, de ezenkívül sok nagy magánüzemben is.

Egyesek úgy vélik, hogy a forradalmi erők, különösen a PKP olyan ütemet kényszerített a forradalomra, amely összeegyeztethetetlen a valóságos erőviszonyokkal. Az igazság az, hogy Portugáliában már régen visszaállították volna a fasizmust, ha a portugáliai forradalmi erőknek nem lett volna bátorságuk ahhoz, hogy mély sebet ejtsenek a monopolkapitalizmuson és a nagybirtokon, ha a munkásosztály nem tért volna át a hatékony ellenőrzésre az üzemek egész sorában, általában a gazdaság alapvető fontosságú területein.

A végrehajtott forradalmi változások népünknek a kivívott szabadságjogok megvédésére irányuló küzdelme, a monopoltőke és a nagybirtokosok által támogatott fasiszta reakció szüntelen kísérletei ellen folytatott harca közepette mennek végbe. E kísérletek célja az, hogy megállítsák a forradalom menetét, és Portugáliát visszatérítsék a fasiszta múlthoz.

Jóllehet Portugáliában a helyzet még nagyon ingatag, ezeket a nagy forradalmi vívmányokat szavatolja a most hatályba lépett alkotmány, s ez sajátos ismertetőjelekkel látja el a portugáliai demokráciát.

A forradalmat nem lehet másolni. Nincsenek kész forradalommodellek. Ezért a forradalmakat nem lehet megismételni, és a nyugat-európai országok számára helyes utat nem lehet megtalálni úgy, hogy gépiesen lemásolják a már megvalósult szocialista forradalmakat. De éppoly kevéssé van közös repect vagy valamennyi nyugat-európai ország számára kotelezően követendő út, és ilyen a jövőben sem lesz.

Minden forradalom, a népi tömegek és élcsapatuk alkotó képessége következtében mindig gazdagabb tapasztalatokban és eredetiségben, mint ezt a legigazabb jóslatok is sejtethetik.

Így van ez a portugál forradalommal, valamint a demokratikus rendszerrel is, amelyben az új alkotmány hatálybalépése nyomán csak most kezdunk élni, még ha a helyzet ellentmondásokkal és veszélyekkel is bővelkedik.

A PKP a demokrácia megszilárdításáért és konszolidálásáért harcol. A törvényhozó gyűlésben, amelyben a Portugál Szocialista Párt és a PKP nagy többséggel rendelkezik, 40 képviselőnk van. Rendkívül összetett körülmények között, amelyekben a katonai tényező dominál, pártunk a nemrég tartott elnökválasztásokon nagyszabású felvilágosító kampányt folytatott. Megpróbáljuk konszolidálni a demokratikus intézményeket, de a demokratikus rend megszilárdítása elválaszthatatlan a forradalom más vívmányainak, mindenekelőtt az államosítások, a földreform és a munkásellenőrzés konszolidálásától.

Az a harc, amely Portugáliában jelenleg folyik és a közeljövőben tovább fog erősödni, egyrészről a demokráciának és a portugál forradalom történelmi jelentőségű győzelmeinek konszolidálására törekvők, másrészről pedig azok között zajlik le, akik a nagy forradalmi vívmányokat meg akarják semmisíteni és ki szeretnék iktat-

ni, hogy visszavezessék Portugáliát a monopolkapitalizmus és az állammonopolista kapitalizmus útjára. Ez azonban csak fasiszta diktatúra létrehozásával lehetséges, demokratikus rendszer keretében nem.

Pártunk a demokratikus rend megvédésének, konszolidálásának és további fennmaradásának biztosítása végett erőfeszítéseket tesz a munkásosztály és a dolgozó tömegek egységének, valamint a parasztsággal és a középrétegekkel létesített szövetségnek erősítésére, valamennyi demokrata, elsősorban a szocialisták és a kommunisták egységének, a nép és a fegyveres erők szövetségének megszilárdítására, mert ez utóbbi, a megváltozott politikai helyzet ellenére még ma is nélkülözhetetlen a szabadságjogok és a portugál forradalom más nagy vívmányainak megtartása szempontjából.

Pártunk a társadalmi, a politikai és a katonai erők széles körű szövetségének létrejöttén munkálkodik, és ezzel is határozottan szembeszáll azokkal a kísérletekkel, amelyek a portugál forradalom visszaszorítására és a monopóliumok uralmának újbóli bevezetésére irányulnak, azért, hogy Portugália a tőkés Európával azonos úton haladjon.

A demokrácia megteremtése Portugáliában nem vezethet a monopolkapitalizmushoz való visszatéréshez, hanem csakis történelmi jelentőségű vívmányaink megszilárdításához, az alkotmányban rögzített szocialista perspektívával együtt.

E konferenciánk létrejötte különleges jelentőségű a pártjaink közti barátsági kötelékek, együttműködés és szolidaritás megszilárdítása szempontjából. Jóllehet egyik-másik problémáról más a véleményünk, bár az egyes országokban a helyzet sajátosságai, a tapasztalatok, a koncepciók, a taktika és a társadalmi haladás útjai-módjai különböző megközelítéséhez vezetnek, mégis az alapvető célja valamennyiünknek közös. Éppen ez különbözteti meg pártjainkat más pártoktól, ez teszi őket kommunista és munkáspártokká, és egyesíti testvérileg a közös harcban.

Az itt képviselt pártok igen különböző feltételek között tevékenykednek. Az érdekek, amelyeket pártjaink védelmeznek, mégis azonosak: ezek a munkásosztálynak és valamennyi dolgozónak az érdekei, és a munkásosztály szövetségeseinek érdekei is a forradalmi folyamat különböző szakaszaiban.

Az osztályérdekek azonossága az alapja a kommunista és mun-

káspártok egységének és kölcsönös szolidaritásának, ez az alapja a proletár internacionalizmus magasztos elveinek is.

A proletár internacionalizmus tartalma és gyakorlati megjelenése igen jelentősen módosult és gazdagodott. Az osztálykapcsolatokhoz társultak a népek közti kapcsolatok és az államok közti kapcsolatok. Az osztálytartalom és az osztálylényeg azonban maradt és továbbra is megmarad, mint ami magva a dolgozók és a kommunista és munkáspártok érdekazonosságának, kölcsönös segítségének, testvéri szolidaritásának. A jelenlegi forradalmi folyamatban sokrétű szövetségi rendszer létezik minden országban és nemzetközi vonatkozásban is. A proletár szolidaritással egybekapcsolódik az antifasiszta szolidaritás, a demokratikus szolidaritás és az imperialistaellenes szolidaritás.

De mindenféle nemzetközi szolidaritás legmegbízhatóbb társadalmi-politikai és ideológiai alapja a munkásosztály a maga érdekeivel, törekvéseivel és céljaival. Ez a munkásosztály ugyan szakmai összetételét tekintve kétségtelenül megváltozott, de továbbra is az élcsapat szerepét játssza az egész forradalmi folyamatban.

Mivel a reakciós és a konzervatív erők tudják, hogy a kölcsönös szolidaritás megsokszorozza a dolgozók és a népek energiáit, a nemzetközi kommunista mozgalom egységének gyengítését tekintik feladatuknak. E célból szovjetellenességet szítanak, és a szocialista államok, valamint a kommunista és munkáspártok ellen felháborító rágalmazási kampányt folytatnak.

A reakciós erők különösen a szocialista országok közti kapcsolatokban igyekeznek nehézségeket támasztani avégett, hogy a tőkésországok kommunista pártjait elválasszák vagy eltávolítsák a Szovjetuniótól és más szocialista országoktól, és hogy a kommunista pártok között véleménykülönbségeket szítsanak, ezeket kiélezzék és kihasználják.

Portugáliában nincs olyan nap, amikor a reakciós és a konzervatív erők ne próbálnák zsarolni pártunkat, hogy adjuk fel internacionalista politikánkat; nincs nap, amikor ne kísérelnék meg más testvérpártok véleményét kihasználni pártunkkal szemben, és amikor ne csábítanának bennünket arra, hogy pártunk foglaljon állást a Szovjetunió, más szocialista országok és a testvérpártok ellen.

Az ilyen zsarolásokra a mi válaszunk az, hogy szilárdan ragaszkodunk a Szovjetunióval és más szocialista országokkal, a testvérpártokkal, a nemzeti felszabadító mozgalmakkal és különösen a

volt portugál gyarmatok népeivel és azok forradalmi pártjaival való barátságról, szolidaritásról s a kölcsönös segítségről vallott álláspontunkhoz.

Minden népnek elsősorban saját erőire kell számítania problémáinak megoldásában. Manapság azonban senki sem mondhat le a nemzetközi szolidaritásról.

Ha mi Portugáliában nem lehettünk meg a nemzetközi szolidaritás nélkül a fasiszta diktatúra elleni harc hosszú és kemény éveiben, akkor nem kevésbé szükségünk van rá abban az élethalálharcban, abban a szabadságért és a társadalmi haladásért vívott küzdelemben, amelyet 1974. április 25-e óta folytatunk, és amelyet továbbra is folytatni fogunk.

Szeretnénk felhasználni ezt az alkalmat arra, hogy hálás köszönetünket fejezzük ki a szocialista és a tőkésországok testvérpártjainak és mindazoknak, akik pártunkat, népünket, a portugál forradalmat erkölcsi és politikai szolidaritásukkal, a portugáliai helyzetről országukban terjesztett igazsághű információval, a szövetkezetek és a közösen művelt nagybirtokok számára küldött értékes mezőgazdasági gépekkel, felvilágosító kampányokkal és a politikai, erkölcsi, anyagi és diplomáciai segítség legkülönbözőbb formáival támogatták.

A kommunista és a munkáspártok egysége, együttműködése és szolidaritása elsődleges jelentőségű tényezője a széles társadalmi és politikai erők együttműködésének és egységének, amely az európai béke, biztonság, egyuttműködés és társadalmi haladás védelme szempontjából elengedhetetlen.

Bízunk abban, hogy e tanácskozásunk nagy fontosságú hozzájárulás lesz az együttműködés és az egység kedvező jellegű fejlődéséhez, az európai népek és országok, a világ valamennyi népe és országa javára.

Befejezésül tolmácsolom a PKP testvéri üdvözletét az ezen az értekezleten részt vevő valamennyi kommunista és munkáspártnak; az NSZEP-nek, központi bizottságának és főtitkárának, Honecker elvtársnak pedig hálánkat szeretném kifejezni a testvéri vendégszeretetért és a nekünk biztosított ideális munkakörülményekért.

GEORGES MARCHAIS
a Francia Kommunista Párt főtitkárának
BESZÉDE

Tisztelt elvtársak!

Örülünk, hogy alkalmunk nyílik kicserélni nézeteinket Európa többi kommunista pártjával.

Néhány pontra korlátozódik a vitákhoz való hozzájárulásunk.

Pártunk munkájában az országunkat sújtó válság pontos elemzéséből és értékeléséből indul ki.

E válság erősen érinti a munkásosztályt, valamint minden fizikai és értelmiségi dolgozót, közte a parasztságot is. A válság olyan helyzetbe jűttatja őket is és családtagjaikat, amelyet megoldhatatlan nehézségek, nélkülözések, bizonytalanság és a holnap miatt érzett aggodalom határoz meg. Hátráltatja a nemzeti fejlődést is, és csökkenti Franciaország szerepét a világban.

Véleményünk szerint nem konjunkturális válságról van szó, sem pedig egy olyan heves ciklikus depresszióról, mint amilyen 1929-ben volt. Nem gondoljuk azt sem, hogy a kapitalizmus általános válságának puszta kiéleződéséről van szó. Szerintünk ez globális válság, amely különleges jellegű. Mert nemcsak gazdasági természetű, érinti a társadalom életének minden vonatkozását kivétel nélkül. Megkérdőjelezi a kapitalista társadalomnak magának a struktúráit is jelenlegi stádiumukban, amelyben a monopóliumok és az állam egyetlen hatalmi gépezetté fonódnak össze. A pártok mint a nagytőke politikai képviselői alkalmatlannak bizonyultak arra, hogy az ország előtt álló akár egyetlen problémát is megoldjanak. Igaz, a monopolista nagyburzsoázia vészes rendszerének az életben tartásához nem lebecsülendő eszközökkel rendelkezik még

mindig. De nem tudja kivezetni az országot a válságból, mert ennek valódi oka éppen egy kis kasztnak a hegemonisztikus uralma az egész nemzet élete felett. Ez a kaszt kezében tartja a gazdaság és politika minden emeltyűjét.

Éppen ezért folyik ma nagy harc Franciaországban a demokratikus és a reakciós erők között a társadalom megváltoztatásának kérdésében, és pártunk lényegesen hozzájárult ahhoz, hogy ez a kérdés a tömegek elé kerüljön.

Úgy véljük, hogy az osztályharc napirenden levő kérdése Franciaországban a következő: mélyreható demokratikus reformokra van szükség olyan céllal, hogy a nagy monopóliumok államosításával a nemzet kezébe adják a gazdasági és társadalmi fejlődés irányítását, s hogy biztosítsák a dolgozók részvételét az ország ügyeinek irányításában és vezetésében minden szinten, beleértve a kormányt is.

Az osztályharc napirenden levő kérdése az, hogy népünk új szabadságjogokat vívjon ki, s rájuk támaszkodva a dolgozók továbbfejlesszék harcukat avégett, hogy saját javukra változtassák meg a politikai erőviszonyokat, meghátrálásra kényszerítsék a nagyburzsoáziát, és vereséget mérjenek rá.

Következésképp azt javasoljuk a munkásosztálynak, a dolgozóknak, országunk népének, hogy harcoljon a gazdasági, társadalmi és politikai élet demokratizálásáért, az állandó demokratizálásért a „végsőkig", vagyis a szocializmusig.

Az a szocializmus, amelyért mi küzdünk, mélyen demokratikus szocializmus lesz, mert a nagy termelési és csereeszközök társadalmi tulajdonán és a dolgozó néptömegek politikai hatalmán alapul, s ebben a hatalomban a munkásosztály döntő szerepet tölt be.

Ez a szocializmus mélyen demokratikus lesz, nemcsak azért, mert a kizsákmányolás megszüntetésével biztosítani fogja a dolgozóknak szabadságuk elengedhetetlen feltételét, hanem azért is, mert szavatolni, fejleszteni és szélesíteni fogja a népünk összes, már kivívott szabadságjogát: a véleményszabadságot, a szólásszabadságot, az alkotás és a közlés szabadságát, a tüntetés, a gyülekezés és a szervezkedés jogát, a személyi mozgásszabadságot az országon belül és külföldön, a vallásszabadságot és a sztrájkjogot. Tiszteletben tartja az általános választások eredményét (beleértve egy demokratikus változtatás lehetőségét). Biztosítani fogja a politikai pártok — köztük az ellenzéki pártok — fennállását és mű-

ködésük lehetőségét, a szakszervezetek függetlenségét és szabad működését, az igazságszolgálatás függetlenségét, és eláll minden hivatalos filozófiától. Kibővíti a dolgozók jogait az üzemekben, biztosítja a régiók és a kommunális testületek autonómiáját hatáskörük gyakorlásában. Országunkban a szocializmus egyet jelent majd azoknak a demokratikus vívmányoknak megőrzésével, virágzásával és továbbfejlesztésével, amelyeket népünk hosszú és kitartó harcokban vívott ki.

Ilyen, a szabadságtól elválaszthatatlan szocializmust kívánunk országunknak, és lehetségesnek tartjuk felépítését. Mivel a „proletárdiktatúra" fogalma már nem fejezi ki a politikai hatalom realitását abban a szocialista Franciaországban, amelyért mi küzdünk, pártunk XXII. kongresszusa elhatározta, hogy lemond róla.

Amikor így határozzuk meg a szocializmushoz vezető utunkat, pontosan számot vetünk nemzeti valóságunkkal, országunk sajátos körülményeivel, a hagyományaival. Ilyenek minden országban vannak. Hogy a szocializmusra áttérjünk és felépítsük azt, a mieink arra indítanak bennünket, hogy más utakat vegyünk szemügyre, mint amilyeneken azok a népek jártak, amelyek hazájuk szocialista átalakítását már megvalósították. A szocializmus Franciaországban francia színű szocializmus lesz.

A demokratikus változás, és maga a szocializmus csak egy olyan mozgalom eredménye lehet, amely népünk többségét, a nép túlnyomó többségét felöleli. A jelenkori nemzetközi tapasztalatok is azt mutatják, hogy ez döntő feltétele a sikernek. És egy ilyen népi mozgalom alapjainak megteremtése végett már ma azon munkálkodunk, hogy megszilárdítsuk a baloldal egységét, ezt közös programunk helyes útján tartsuk, és körülötte kialakítsuk azoknak a nagy népi tömegeknek legszélesebb szövetségét, amelyek a nagytőke politikájának áldozatai.

Ebben a kérdésben figyelembe vesszük a népünket alkotó társadalmi rétegek különbözőségét, s az eszmeáramlatok, a szellemi irányzatok különbözőségét is. Nem törekszünk monopóliumra sem a mai demokratikus mozgalomban, sem a holnapi szocialista társadalomban, hanem — és az egészen más dolog — a társadalmi és emberi haladás élcsapatának szerepét akarjuk betölteni.

A szocializmushoz vezető utunk demokratikus és békés út. Azt jelenti-e ez, hogy a nagyburzsoázia és politikai képviselőinek hirtelen leköszönésére számítunk, arra, hogy önként és lemondóan

lelépnek a történelem színpadáról? Nem. Mi ezt mondjuk a dolgozóknak: harcolni kell a demokratikus változás megvalósításáért az országban, harcolni kell napi követeléseitek kielégítésének eléréséért, hogy az általános választások eredményét tiszteletben tartsák, és hogy meghiúsítsuk a reakció kísérleteit a törvénytelenségek és az erőszak felhasználására. Vagyis tartós küzdelmek sorozatára — amelyek fő ereje a munkásosztály —, egységes, széles szövetségekkel megerősített tömegharcok sorozatára van szükség. Nincs haladás küzdelem nélkül.

Meg vagyunk győződve róla, hogy így cselekedve betöltjük élcsapatszerepünket. Az a törődés, hogy ezt a szerepet jól töltsük be, arra indít bennünket, hogy figyeljünk az élet mozgására, alkotó szellemről tegyünk tanúságot, s hogy állandóan aktualizáljuk politikánkat, elméletünket és cselekvési módszereinket. Ha félnénk ettől az aktualizálástól, ha gondolkodásunkat hagynánk megmerevedni, ez azt vonná maga után, hogy késleltetjük azoknak a változásoknak a megvalósítását, amelyekre immár megérett az idő, s amelyek megfelelnek a dolgozók szükségleteinek.

Érdeklődéssel állapítjuk meg, hogy a mindenkori helyzet minden különbségével együtt is, amelyeket ők ugyanúgy figyelembe vesznek, mint mi, Európa tőkés ipari országai közül más kommunista pártoknak — és a japán pártnak is — az a véleményük, hogy alapjában véve azonos problémákkal állnak szemben, s hogy rájuk hasonló megoldásokat ajánlanak és olyan szocialista távlatot rajzolnak fel, amelyeket a demokráciáról való ugyanazon gondolkodás formál. E tényben a világnak ebben a részében folytatott harcunk sikerének fontos tényezőjét látjuk.

Amikor meghatározzuk cselekvésünk céljait és eszközeit, nemcsak az országunkban fennálló helyzet értékeléséből indulunk ki. Szintúgy támaszkodunk a nemzetközi helyzet elemzésére.

XXII. kongresszusunkon megállapítottuk: „Új erőviszony alakul ki nemzetközi szinten, s ez már nem teszi lehetővé az imperializmusnak, hogy kénye-kedvére járjon el."

Az imperializmusnak, vagyis az ipari és pénzügyi nagytőke uralmi rendszerének meggyengülése nagy jelentőségű tény nemzetközi viszonylatban és Európában.

Ezt a rendszert egészében súlyosan érinti a válság. Hatalmi területe leszűkült. Ezzel szemben anélkül, hogy a valódi problémákat és a helyzetek különbözőségét félreismernénk — nagy lépéseket

tesznek előre azok az erők, amelyek már döntő szerepet töltenek be a társadalmi fejlődésben. Áll ez a szocialista országokra erejük állandó növekedése, valamint a béke és a népek közötti megértés érdekében tett kezdeményezéseik nyomán. Áll ez a tőkésországok munkás- és demokratikus erőire az osztályharcok fejlődését és a kizsákmányolás, a nyomor ellen, a jobb életért, a demokratikus szabadságjogokért vívott harcokban elért eredményeket tekintve. Áll ez a nemzeti felszabadító mozgalomra, amely megsemmisíti a gyarmati rendszer utolsó maradványait, s immár teljes szuverenitást és egy új, igazságosabb nemzetközi gazdasági rendet követel.

Ebből következik, ma már érvényes általában az imperializmusra nézve az, amit Nixon két évvel ezelőtt az Egyesült Államokról mondott, hogy „határai vannak cselekvési lehetőségeinek".

A tőkés hatalmak különösképpen annak elismerésére kényszerültek, hogy bizonytalanná vált a szocialista országokkal való globális katonai összeütközés kimenetele, s az ezekkel az országokkal kialakított különféle békés kapcsolatok fejlesztésére kellett orientálódniuk. Húsz évvel ezelőtt még a „békés egymás mellett élés" kifejezést is kommunista eretnekségként ítélték el, ma viszont a békés egymás mellett élés elvéit a kapitalista államok hivatalosan elismerik. Ezeken az elveken fontos megállapodások alapulnak, így az Egyesült Államok és a Szovjetunió, úgyszintén Franciaország és a Szovjetunió között létrejött megállapodások. Ezek az elvek az alapjai a helsinki konferencia záróokmányának is, amely új távlatokat nyitott meg a béke, a biztonság és az együttműködés megszervezése előtt Európában.

Éppen ezért Giscard d'Estaing tudatosan megtéveszti a franciákat, amikor azt állítja, hogy a mai világ „kemény", népünk „veszélyes" nemzetközi környezetben él, s a legkisebb fuvallat kibillentené egyensúlyából a fennálló rendet és ez katasztrófát okozna. Egyszerűen arról van szó, hogy Giscard d'Estaing, a régi francia reakció és konzervatív jobboldal tipikus képviselője el akarja téríteni népünket attól, hogy országunkban megvalósítsa a szükséges társadalmi változásokat.

A valóságban egy új tényállás mutatkozik meg: az enyhülés. Valójában Európa népeinek soha nem volt ekkora esélyük, hogy végre elérjék a tartós békét, a leszerelés útjára lépjenek és biztonságban éljenek.

Ezt a békés egymás mellett élést azonban semmi esetre sem lehet azonosítani a társadalmi és politikai status quo fenntartásával országunkban, a világnak befolyási övezetekre osztásával, amelyeken a leghatalmasabb államok uralkodnak. Ellenkezőleg, mi arra szólítjuk fel a francia dolgozókat, hogy a világon kialakult új erőviszonyokban, az európai helyzetre jellemző enyhülésben további olyan tényezőket lássanak, amelyek a demokratikus változásokért, a szocializmusért folytatott harcunk kimenetelét illetően a bizalmukat erősítik.

Úgy véljük, ez a fő dolog. Ezért azonban nem áltatjuk magunkat olyan illúziókkal, hogy a fordulat a béke felé már befejeződött.

Mi — ha szabad így mondanom — különösen jó helyzetben vagyunk ahhoz, hogy reálisan értékelhessük a biztonságnak azt a fokát, amelyet Európában elértünk. Giscard d'Estaing nemzetközi politikája ugyanis az egyik legnyilvánvalóbb bizonyítéka annak, hogy az imperializmusnak nincs szándékában önként megtartani azokat a kötelezettségeket, amelyeket vállalnia kellett. Ez a politika akadályoz, sőt enyhülésellenes, tovább folytatja és meggyorsítja a fegyverkezési versenyt, presszionál, beavatkozik és támadja a fiatal fejlődő országokat és a szabadságukért harcoló népeket, hangsúlyozza a nyugati hatalmak tömbpolitikáját katonai területen is.

Giscard d'Estaing-nek az a döntése, hogy fegyveres erőinket a nyugatnémet imperializmus, a Bundeswehr oldalán és a szocialista országok határainál besorolja az úgynevezett előretolt stratégiába, a legfrissebb bizonyítéka ennek a végzetes orientációnak.

Ez a politika bizonyos kalandorságot tartalmaz, s ezt mi már kezdettől fogva megbélyegeztük a franciák előtt. Ugyanakkor e politika teljesen irreális is: Az imperializmus, akármire áhítozik is, már nem remélheti, hogy — mint a harmincas években — majd a háborúban talál kiutat válságából, s abban sem reménykedhetik, hogy a fasizmushoz menekül.

Ennek a politikának egyetlen, de aztán valóban súlyos következménye egyrészt az, hogy népünket nyomasztó katonai kiadásokkal terheli, ami még tovább csökkenti a tömegek életszínvonalát, másrészt ismét integrálja országunkat az amerikai stratégiába, komolyan veszélyezteti függetlenségünket és azzal jár, hogy Franciaország a legkülönbözőbb területeken enged az amerikai imperializmus követeléseinek.

Ez az orientáció azokból a növekvő nehézségekből fakad, amelyekbe ma a francia nagyburzsoázia ütközik abban a kísérletében, hogy elfogadtassa antiszociális és antidemokratikus politikáját a néptömegekkel.

Ugyanakkor súlyos konfliktusok zajlanak a világ különböző részein annak következtében, hogy az imperializmus beavatkozik a népek ügyeibe.

A különböző nyugati imperializmusok magatartásából véleményünk szerint a következő fő tanulság adódik: kemény és kitartó küzdelem nélkül az enyhülésben nem lehet újabb lépéseket tenni előre. Ugyanerre a következtetésre jutunk, ha összehasonlítjuk a kapitalista és a szocialista országok együttműködésének jelenlegi állapotát a fennálló és ki nem használt lehetőségekkel.

Pártunk azzal járul hozzá ehhez a küzdelemhez, hogy határozottan harcol egy másik francia politikáért, a béke, a biztonság és a széles körű együttműködés politikájáért. Legyen e politika fő célja, így mondjuk mi, az enyhülés elmélyítése, a fegyverkezés csökkentése az egyenlő biztonság alapján. E politikának továbbá arra kell törekednie, hogy kezdeményezéseket tegyen az antagonisztikus tömbök megszüntetése, végül pedig feloszlatása érdekében. Addig azonban, amíg ez a perspektíva nem valósul meg, Franciaország tiszteletben tartva szövetségeseit, tagja marad az Északatlanti Szerződésnek. Mindazonáltal ki fogja nyilvánítani akaratát, hogy minden politikai-katonai tömbbel szemben megóvja függetlenségét. Ennek az orientációnak alapján fog fellépni a nemzetközi tárgyalásokon.

Pártunk azonban meg van győződve arról, hogy az enyhülésért folyó küzdelemhez azzal is, és kiváltképp azzal járul hozzá, hogy szervezi a munkásosztály, a néptömegek harcát a nagytőkének és államhatalmának reakciós politikája ellen, a demokratikus változásért, a szocializmusért.

Mit értünk azon, amikor az amerikai, nyugatnémet vagy valamely más imperializmusról mint olyan ellenfélről beszélünk, amely ellen harcolni kell, amelyet meg kell gyengíteni, amelyet meghátrálásra kell kényszeríteni, amelyet le kell győzni? Nem harcolunk egyetlen nép, egyetlen ország ellen sem, azt akarjuk, hogy Franciaország ma és holnap a legjobb kapcsolatokat tartsa fenn minden állammal az egyenjogúság és a kölcsönös előnyök egyedül elfogadható elve alapján. Egyetlen ellenfelünk az a poli-

tika, amelyet a népek ellen folytatnak néhány pénzügyi és ipari csoport érdekében. A mi ellenfeleink az uralkodó osztály politikai ügyintézői, akik ezt az egész üzletet vezetik, s gondoskodnak arról, hogy a régi kizsákmányoló rendszer a lakosság nagy többségének szenvedése árán és a népek biztonságának, függetlenségének és a békének kárára is fennmaradjon.

E tekintetben rendkívül sajnálatos, hogy szociáldemokrata vezetők is folytatnak olyan politikát, amelyet nehezen lehet az említettől megkülönböztetni. Arra használják fel befolyásukat a válság kellős közepén, hogy annak minden terhe a dolgozó tömegekre háruljon, és hogy a kommunistaellenesség erősödjön. Minden jel arra mutat azonban, hogy az osztály-együttműködés útja nem nyit nagy távlatokat a szociáldemokrácia előtt.

Nekünk mégis, ahogy ezt már kifejeztük, az a véleményünk, hogy a kommunisták és a szocialisták közötti kapcsolatok állapota jelenleg Nyugat-Európában nem kielégítő, és ez káros a munkásosztályra, minden demokratikus és népi erőre ebben az övezetben. Ezért türelemmel folytatjuk erőfeszítéseinket az egymáshoz való közeledésért a dolgozók érdekei szerint.

Minden ideológiai véleménykülönbségen túlhaladva ugyancsak törekszünk a kölcsönös megértés, a jó egyetértés és a közös cselekvés fejlesztésére azokkal, akik a keresztény néptömegeket képviselik. Amikor a nagytőke politikája okozta válság bizonyos közös kulturális értékeket támad meg, ez a kérdés új dimenziókat, gazdagabb tartalmat és érzékelhető jelentőséget kap.

Ragaszkodunk elveinkhez, mert tudományos alapon nyugszanak. Másrészt „nyitott" emberek vagyunk, akik a széles tömegek tömörítésére törekszünk.

Azt a történelmi korszakot, amelyben élünk, mélyreható változások jellemzik. Érthetetlen volna, ha a kommunista mozgalmat nem érintenék ezek a változások.

Mint már mondottam, mi a szocializmusért vívott harc saját, független útját követjük. Általánosabban szólva, pártunk teljesen függetlenül és szuverén módon határozza meg politikáját, céljait és harci módszereit, miközben levonja minden eddigi pozitív és negatív tapasztalatait, tanulságait anélkül, hogy bármelyiket is modellnek tekintené.

Pártunk egyúttal arra törekszik, hogy barátian és testvériesen együttműködjék minden demokratikus és népi erővel, amely har-

col az imperializmus ellen, a függetlenségért, a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért. Ebben az összefüggésben természetesen különösen szorosak pártunk és a többi kommunista párt kapcsolatai, amelyekben a haladásért folyó küzdelem mindenkori nemzeti élcsapatait látjuk.

Ezzel összefüggésben meg kell mondanunk, hogy az olyan konferenciák, mint ez a mostani, szerintunk már nem felelnek meg a kor szükségleteinek. Mivel teljesen kizárt a minden pártnak közös stratégia bármilyen kidolgozása, célszerűnek látszik, ha a kollektív találkozók új, elevenebb, rugalmasabb és hatékonyabb formáit keressük, amelyek lehetővé teszik ennek vagy annak az időszerű problémának alapos, nyílt és közvetlen megvitatását, és amelyeknek nem kell feltétlenül egy dokumentum elfogadásával befejeződniük.

Egyébként a békés egymás mellett élés fejlődése új problémákat vet fel a szocialista országok és a tőkésországok pártjai közötti kapcsolatokban. Az előbbiek abból a helyes meggondolásból indulnak ki, hogy az idő a szocializmusnak dolgozik, az utóbbiak mindent elkövetnek, hogy a lehető leghamarabb véget vessenek a monopolkapitalizmusnak, mert ez a dolgozók létfontosságú érdeke. Az előbbiek kormányzati felelősséget viselve együttműködési kapcsolatokat tartanak fenn (s ez jelentős siker!) olyan rezsimekkel, amelyek ellen az utóbbiak minden erejükkel harcolnak. Ez teljesen normális dolog, s ebben semmiféle ellentmondás nincs. Nem fogadhatunk el azonban semmiféle olyan lépést, amely az államok közötti békés egymás mellett élés nevében ellenére lenne azon harc érdekeinek, amelyet mi a nagytőke hatalma ellen a demokráciáért és a szocializmusért folytatunk. Nem ismerünk magasabb rendű kötelességet annál, amellyel a munkásosztályunknak, népünknek tartozunk.

Másrészt minél inkább törekszenek a néptömegek mélyreható társadalmi átalakításokra, minél inkább napirendre kerül a szocializmus, annál inkább érint mindnyájunkat az a kép, amelyet a szocializmusról nyújtanak, még ha annak mindig sajátos nemzeti vonásai vannak is. Éppen ezért — és abban a szilárd meggyőződésben, hogy ezzel a közös eszmét szolgáljuk —, őszintén kifejezzük álláspontunkat mindarról, ami szemünkben ettől az eszménytől eltérőnek látszik egyik vagy másik szocialista ország gyakorlatában. Ez semmiben sem mond ellent azon pártok iránt érzett barátsá-

gunknak, amelyek hatalmasat alkottak azzal, hogy országukat elvezették a szocializmushoz.

Általánosabban szólva, függetlenségünk a megítélésben és a cselekvésben semmi módon sem csorbítja nemzetközi szolidaritásunk erejét.

E szolidaritásnak számunkra egyetemes jellege van. E szolidaritás kiterjed a szocialista országok és a tőkésországok kommunista pártjaira. Kiterjed a szocialista Kubára, ahogy Indokína népeire is, kiterjed az algériai FLN-re, amely a szocializmus útján vezeti az országot, és ezért az imperializmus céltáblájává vált.

Kiterjed Szudán, Irán és Indonézia, valamint Chile, Uruguay és Brazília üldözött kommunistáira, szakszervezeti aktivistáira, demokratáira.

Kiterjed a függetlenségért harcoló Djibouti lakosságára, valamint a felszabadulásáért harcoló nyugat-szaharai népre.

E szolidaritás ezekben a napokban különösen megnyilvánul a spanyol kommunista párt és minden spanyol demokratikus erő iránt, amelyeknek súlyos elnyomásban kell helytállniuk. Szolidaritásunk kiterjed a libanoni kommunistákra, más libanoni haladó erőkre és a palesztin ellenállási mozgalomra.

Kedves elvtársak! Kérjük önöket, adják át pártjaiknak a francia kommunisták baráti és testvéri üdvözletét.

Köszönjük elvtársainknak az NSZEP-ben, a szívélyes baráti vendéglátást. Köszönet önöknek, elvtársak!

MARTIN GUNNAR KNUTSEN

Norvégia Kommunista Pártja elnökének

BESZÉDE

Elvtársak!

Mi, a Norvég Kommunista Párt, szintén köszönetet akarunk mondani testvérpártunknak, a Német Szocialista Egységpártnak, s nagyrabecsülésünket és elismerésünket akarjuk kifejezni azért az átfogó és alapos munkáért, amelyet az európai kommunisták e találkozóját megelőző, előkészítő tanácskozásokon végeztek.

Különböző országokból és társadalmi rendszerekből jövünk. Nemzeti és történelmi hagyományaink különfélék és különböző módon éljük át korunkat. Tőkésországokból és olyan országokból jövünk, amelyekben a szocializmus győzött; olyan országokból, ahol évszázadokon át béke uralkodott, s Európa olyan részeiből, amelyeket elpusztított a háború.

Magától értetődően lehetetlen és helytelen volna közös, nyílegyenes utat kijelölni és azt mondani, hogy valamennyiünknek ezt, csakis ezt az utat kell követnie. De nem is akart senki ilyesmit, és senki sem javasolta ezt. Ehelyett mintegy húsz hónapon át tanácskozások folytak, amelyeket minden egyes párt önállóságának és egyenjogúságának tökéletes tiszteletben tartása jellemzett. Mindenki szót kapott és mindenkit meghallgattak. A tanácskozásokat az együttműködésnek azok a nyílt, demokratikus formái jellemezték, amelyek az európai kommunista és munkáspártok között manapság érvényesülnek.

Sokféleségünk ellenére sikerült pártjaink és népeink döntő fontosságú kérdéseiben közös álláspontra jutnunk. Mindenféle különbségük ellenére sokkal több az, ami egyesíti az egész világ kom-

munistáit. Pártjainknak közös a világnézete: a marxizmus—leninizmus, az egyetlen tudományos alap, amely a szocializmus felépítéséhez minden országban alkalmasnak bizonyult. Közös az a kívánságunk is, hogy nemzetközi munkásszolidaritás és kölcsönös tapasztalatcsere segítse harcunkat a nemzetközi monopoltőke és imperialista elnyomó politikája ellen.

Helyes az a megállapítás, hogy a kommunisták hazafiak és internacionalisták is, hogy pártjaink nemzeti és nemzetközi felelőssége a legszorosabban összefügg. Az a tervezet, amely itt, Berlinben előttünk fekszik és elfogadásra vár, meggyőzően kifejezi ezt az összefüggést. Eközben önmagában is hozzájárul ahhoz, hogy a munkások — országhatárokat nem tekintve — összefogjanak, s elősegíti a proletár internacionalizmus érvényesulését. A Norvég Kommunista Párt örömmel üdvözli ezt a tényt.

E berlini konferencia dokumentumával 25 millió európai kommunista követi az 1975. augusztus 1-i helsinki záróokmányt, amelyben vezető államférfiak vállalták „azt a kötelezettséget, hogy a békéért, a biztonságért és az igazságosságért, valamint a baráti kapcsolatok és az egyuttműködés továbbfejlesztéséért dolgoznak".

Trygve Bratteli, akkori norvég miniszterelnök azon a napon kijelentette: „az enyhülési folyamatot úgy kell tovább szélesíteni, hogy a biztonság katonai oldalát is magában foglalja. Az európai politikai enyhülés azzal válik valóságossá és hihetőbbé, ha igazi haladást érnek el a nagy katonai potenciál ellenőrzésében és csökkentésében a világnak e részében".

Országaink népeinek kell gondoskodniuk arról, hogy a helsinki megállapodásokat és szavakat a békét szolgáló konkrét tettek kövessék. S nekünk, kommunistáknak kell e munkában élen járnunk. Az az okmány, amelyet majd elfogadunk, teljes összhangban van a helsinki egyezmény szellemével és egy vezető norvég szociáldemokrata előbb idézett szavaival. Tevékenyen harcolni akarunk a fegyverkezési verseny megszüntetéséért, valamint azért, hogy az ENSZ révén megvalósuljon a fegyverkezés korlátozása és a leszerelés, szigorú nemzetközi ellenőrzéssel. Síkra akarunk szállni az idegen területeken létesített katonai támaszpontok és csapatok állomásoztatásának megszüntetéséért, valamint azért, hogy minden ország kölcsönösen csökkentse katonai kiadásait.

Ez megfelel valamennyi nép, közöttük a norvég nép, leghőbb kívánságainak és szükségleteinek. Norvégia manapság mint a Szov-

jetunió NATO-szomszédja, stratégiai fontosságú ország, és katonai téren együttműködik az Egyesult Államokkal. Az északi-tengeri gazdag olajlelőhelyek révén az ország jobban az érdeklődés homlokterébe került, mint valaha. Erősödik a NATO vezető tisztjeinek nyomása az országra. Ők oly módon szeretnék a norvég támaszpont-politikát megváltoztatni, hogy atomfegyvereket és külföldi fegyveres erőket állomásoztathassanak az országban. Előirányozzák brit fegyveres erők bevetését Észak-Norvégiában, nyugatnémet katonák már ott részt is vettek NATO-hadgyakorlatokon, navigációs rendszereket építettek az atomfegyverrel felszerelt, Polaris típusú tengeralattjárók irányítására. A Norvégia erőteljesebb felfegyverzésére irányuló követelésnek fokozatosan enged a kormány. Ezzel egyidőben olyan híreket terjesztenek, hogy Észak-Norvégiát a norvég fjordokban felbukkanó idegen tengeralattjárók, valamint a Kola-félsziget szovjet építkezései fenyegetik.

Ugyanakkor, ellentétben a helsinki egyezmény szellemével, erősödik a kommunistaellenes és a szovjetellenes propaganda, azzal a félreérthetetlen szándékkal, hogy félelmet, gyanakvást és bizalmatlanságot keltsen a Szovjetunióval és a szocialista országokkal szemben. Ebben az uszító propagandában egyek a jobboldali reakciósok és a szélsőbaloldali csoportosulások, amelyek a két szuperhatalom tételét terjesztik, a valóságban azonban csak a kommunistaellenesség céljait segítik.

A norvég kommunistáknak a jövőben fontos feladata lesz valamennyi haladó erővel közösen fokozni a harcot a norvég támaszpont-politikának mindenfajta továbbfejlesztése ellen, s egyben leleplezni a kommunistaellenességet és a szovjetellenességet, bármilyen köntösben jelentkezzék is az. Ez a politika összhangban van az egész norvég nép érdekeivel, amelyek arra irányulnak, hogy kapcsolatai valóban jószomszédiak legyenek minden szomszédjával, így a Szovjetunióval is, s fennmaradjon az ezeréves barátság az orosz és a norvég nép között.

A monopoltőkének Norvégiában is elemi érdeke az imperialista rendszer fenntartása. Részt vesz az imperializmus gazdasági, politikai és katonai hatalmának kiépítésében, és síkraszáll azért, hogy Norvégiát még szorosabban a demokráciát és az ország nemzeti függetlenségét fenyegető katonai és gazdasági tömbökhöz kösse. A norvég monopoltőke érdekei homlokegyenest ellentétesek Nor-

végia nemzeti érdekeivel, s a tapasztalatok azt mutatják, hogy mindenkor hajlandó feláldozni a norvég nép sorsát, ha hasznot húzhat belőle. A megnövekedett tőkekoncentráció és -centralizáció, a maximális profit fokozott hajhászása az egyes ember munka- és életkörülményeinek rosszabbodására vezet. A nagyobb munkaintenzitás, a gyorsabb ütem, a több túlóra olyan agyafúrt módszerek, amelyek arra valók, hogy óráról órára nagyobb erőfeszítéseket csikarjanak ki az egyes émberből, fokozzák a munkások, az alkalmazottak és minden termelésben részt vevő kizsákmányolását.

Az utóbbi időben a norvég nép rádöbbent a monopóliumok tevékenysége, különösen pedig a külföldi monopoltőke norvégiai behatolása révén fenyegető veszélyre. Amikor az országot be akarták illeszteni az EGK-ba, a parasztok és a halászok szövetkeztek a munkásokkal és a lakosság más csoportjaival a szociáldemokrata kormány, a storting többsége, az egész államapparátus és a hivatalnoki kar, a nagypolgárság ellen. Bár a storting többsége „igen"-t mondott az EGK-tagságra, a norvég nép „nem"-et mondott rá, miután az EGK ellen irányuló, széles körű monopóliumellenes és nemzeti népi mozgalom az egész országra kiterjedt.

Az EGK hívei fölött aratott győzelem megmutatta nekünk, kommunistáknak, akik e harc középpontjában álltunk, mennyire helyes a monopoltőke ellen a nép körében akcióegységet létrehozni, mennyire fontos az, hogy ne szigetelődjünk el, hanem szövetségeseket szerezzünk a demokratikus jogokért, a monopóliumok uralma ellen vívott harcban.

Norvégiának az az elhatározása, hogy kívül marad az EGK-n, kétségtelenül kedvezően befolyásolta az ország lehetőségét politikai és gazdasági önrendelkezési jogának megőrzésére, a foglalkoztatottság fenntartására és a termelésre.

Az, hogy a norvég társadalom nagy hitelekből, vagyis az olajmilliárdokra adott előlegekből él, hozzájárult a tőkés válság legsúlyosabb következményeinek mérsékléséhez.

De ma már nem titkolható az sem, hogy Norvégia mint az imperialista világrendszer alkotórésze ugyanolyan törvényeknek van alávetve, mint más tőkésországok.

Az ország, nem utolsósorban a kőolajlelőhelyek feltárása folytán olyan időszakba került, amikor fokozódik a külföldi tőke behatolása, és gazdasági, katonai és ideológiai tekintetben sok szállal és

egyre szorosabban kötődik az imperializmushoz. Ebben a helyzetben először vagyunk tanúi annak, hogy az állam harmadik félként közvetlenül is beavatkozik a munkásoknak és a munkaerő vásárlóinak bérkonfliktusaiba, látszólag semlegesen és a köz érdekét tartva szem előtt, a valóságban azonban a norvég nagytőke javára, amely e beavatkozások révén több milliárd koronát keresett bérmegtakarításból és adókönnyítésből. Az idén nyáron a norvégiai kollektív szerződés körüli konfliktus jellemző példa az állammonopolista kapitalizmusra. Elsősorban a kommunistáknak kell harcolniok az ilyen esemény megismétlődésének megakadályozásáért.

Norvégiában a kommunisták tavaly októberben választás előtt álltak, hogy önálló pártként tovább létezzenek, vagy pedig szervezetileg feloldódjanak egy ideológiai szempontból heterogén, baloldali szocialista csoportosulásban. Pártunk kongresszusa túlnyomó többséggel úgy döntött, hogy továbbra is a kommunista világmozgalom része maradunk. Nem utolsósorban e berlini konferencia bizonyítja azt, hogy helyesen határoztunk. Minden országnak szüksége van a maga marxista—leninista pártjára, nem magáért a pártért, hanem a munkásosztály és a nép érdekében. Mi, kommunisták mindig osztályunk része, népünk része vagyunk. Így van ez Norvégiában is, ahol megint az előre vezető úton haladunk.

Mi, norvégok, akárcsak mindnyájan, itt Berlinben, szintén hangsúlyozni akarjuk pártunk megerősítésére, valamint a minden dolgozó emberhez fűződő kötelékeink megszilárdítására irányuló szilárd akaratunkat, azt az elhatározásunkat, hogy barátian és egyenjogúan együttműködünk a norvég nép valamennyi demokratikus erejével a békéért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért.

Mi, norvég kommunisták is kezünket nyújtjuk mindenkinek az együttműködésre a monopoltőke, a társadalom újfasiszta és más reakciós erői ellen vívott harcban.

Üdvözöljük azokat az elvtársainkat, akik országukban a szocializmust építik. Üdvözöljük azokat az elvtársainkat, akik Európában a kapitalista viszonyok között a demokratikus jogokért és a jobb életkörülményekért harcolnak. Ugyanakkor tiszta szívből csatlakozunk ahhoz a felhíváshoz, hogy fokozni kell a szolidaritást az egész földgömb minden olyan népével, amely vagy lerázta magáról az imperializmus igáját és saját jövőjét építi, vagy pedig tevéke-

nyen harcol a szabadságért, a nemzeti függetlenségért és az emberi méltóságért.

Az a dokumentum, amelyet közösen dolgoztunk ki, fontos eszköz lesz a háborús erők ellen, a békéért és a társadalmi haladásért vívott harcban. Ez megköveteli a kommunista és munkáspártok nagyszabású tevékenységét minden országban és az országhatárokat átívelő szolidáris együttműködésünket.

ERMENEGILDO GASPERONI

San Marino Kommunista Pártja elnökének

BESZÉDE

Kedves elvtársak!

San Marino Kommunista Pártjának Központi Bizottsága jóváhagyta a szerkesztő bizottság tervezetét, és megbízta küldöttségünket, hogy mondjon szívből jövő köszönetet a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottsága elvtársainak kitűnő vendégbarátságukért és munkánk megszervezéséért, s azért a pártos és elkötelezett hozzájárulásért is, amellyel a mostani értekezlet előkészítésében és lebonyolításában részt vettek.

Őszinte és szívélyes üdvözlettel fordulunk — baráti összetartozásunk jeléül — a jelenlevő elvtársakhoz, akik földrészünk kommunista és munkáspártjait képviselik egy olyan európai találkozón, amelynek nagy visszhangja és különleges jelentősége van.

Valóban örülhetünk annak, hogy az elvtársak közötti, sok hónapig tartó véleménycsere után sikerült ezt az értekezletet egy olyan dokumentum alapján összehívni, amellyel mindnyájan egyetértünk. Az értekezletet a kommunisták, a dolgozók és demokraták figyelme, várakozása, reménye és bizonyossága kíséri, mert tudatában vannak annak, hogy munkánk új lendületet ad majd a béke, minden nép együttműködése és az európai társadalmi haladás ügyének, még akkor is, ha az enyhüléssel, a leszereléssel, a népek szabadságával és függetlenségével szemben álló erők nem adják meg magukat, és továbbra is fenyegetik a békét.

Miközben a kommunisták, a munkásosztály és a különféle politikai felfogású dolgozók rendkívüli érdeklődéssel fordulnak találkozónk felé, amelyet a szabad és független véleménycsere jellemez,

és amely egyetlen itt képviselt kommunista és munkáspártnak sem szab meg előírásokat vagy kötelezettségeket, a reakciós és konzervatív erők a tőlük megszokott porhintéssel kísérleteznek azzal a céllal, hogy egyfelől úgy tüntessék fel a dolgot, mintha létezne egy világszervezet, ami tökéletesen ellentmond az igazságnak, másrészt viszont csökkentsék találkozónk politikai horderejét. Ámde demokratikusan szabad véleménycserénk — amelynek alapján a világsajtó képviselői figyelemmel kísérhetik munkánk különböző szakaszait, s amely éppen úgy jellemezte értekezletünk előkészítő munkáit, mint annak mostani menetét — egyező és különböző álláspontokat is felszínre hozott és hoz. Ez logikus következménye azoknak a különböző feltételeknek, amelyek között az egyes kommunista és munkáspártoknak dolgozniuk kell.

Pártunk úgy véli, hogy jobb és alkalmasabb lett volna, ha a mostani értekezletet közvetlenül a helsinki biztonsági és együttműködési konferencia után tartottuk volna meg. Ez esetben túlnyomórészt a békéért és a biztonságért, az enyhülés és az együttműködés további fejlesztéséért folytatott harc kérdéseivel foglalkoztunk volna.

Ezt a célt azonban ismert okokból nem értük el, viszont a szerkesztő bizottság számos találkozója és összejövetele lehetővé tette egy olyan dokumentum kidolgozását, amely megerősíti az általunk pozitívnak tartott következő nézeteket és elveket:

Minden kommunista és munkáspártnak joga van, hogy teljesen önállóan dolgozza ki saját politikai irányvonalát.

A pártjaink közötti vita módszere csakis az lehet, hogy egyetértésre törekedjünk.

Minden kommunista és munkáspárt teljesen önállóan dönt, amikor arról van szó, hogy meghatározza országa politikai, gazdasági és kulturális körülményeinek figyelembevételével saját stratégiáját, s e körülményekre érvényes megállapításokat tesz a szocialista társadalom felépítésére demokráciában és politikai pluralizmusban.

A haladáshoz és a megújulás előbbre viteléhez a kapitalista országokban szükség van a kommunista pártok, valamint a szocialista, szociáldemokrata és a keresztény színezetű pártok együttműködésére.

Minden párt a teljes egyenjogúság tiszteletben tartásával és a marxizmus—leninizmus elveiből kiindulva választja meg a szocia-

lizmushoz vezető társadalmi, haladó és demokratikus átalakítások különböző útjait.

A béke és a társadalmi haladás biztosításáért folytatott harchoz a szocialista országok, a munkásosztály és a demokratikus erők közösen, egyenlő mértékben és autonómiájukat és önállóságukat megőrizve járulnak hozzá.

Az imperialistaellenes és békeszerető erők előtt álló alapkérdés azonban az, hogy miközben a kapitalista rendszer általános válságát leküzdik, megakadályozzák, hogy Európa és a világ visszaeshessék a hidegháború sötét időszakába. Úgy véljük, ennek megakadályozásához új lendületet kell kapnia a békéért, a katonai tömbök felszámolásáért, a különböző társadalmi rendszerű országok együttműködéséért folytatott harcnak, hogy az enyhülés és a békés egymás mellett élés pozitívan hasson az egyes országok belső gazdasági és politikai fejlődésére.

Kedves elvtársak!

Országunkban az erőviszonyok jelentős mértékben a munkásosztály, a dolgozók és a középrétegek javára változnak meg az elmúlt évek társadalmi folyamatainak, a világméretű, az európai és az olasz változások következményeképpen. Ezt igazolja a balratolódás a legutóbbi olasz parlamenti választáson — amelynek középpontjában az OKP nagy győzelme áll —, valamint pártunk egységes politikája, amely a San Marinó-i politikai élet három, a néppel összeforrt összetevőjének: a kommunistáknak, a szocialistáknak és a katolikusoknak az együttműködéséből egy új történelmi tömb kialakítására törekszik.

Az előrehaladás egységtörekvésünk útján — ez a mélyreható gazdasági, politikai és szellemi válság következtében is egy olyan, a nép legszélesebb körű jóváhagyását élvező kormány létrehozására irányul, amelyben San Marino Kommunista Pártja meghatározó tényező lesz —, szárnyakat ad nekünk, hogy tovább haladjunk az eddigi irányban.

A szocializmushoz vezető demokratikus és pluralista út, amelyet országunk hagyományának és sajátosságainak megfelelően választottunk, a népi erők egységének és az antifasizmusnak a programja, a politikai irányvonalát szabadon megválasztó és stratégiáját szabadon meghatározó pártunk autonómiája és függetlensége, a munkásmozgalom és a nép internacionalista szolidaritása az igaz-

ságosabb és szabad társadalomért harcoló népekkel a békéért, az enyhülésért, a békés egymás mellett élésért s a felszabadításért folytatott harcban — ezek az alapjai pártunk fejlődésének, a munkások és a demokratikus erők által vívott harc továbbfolytatásának és a politikai és társadalmi folyamatok további bővítésének.

San Marino Kommunista Pártja által hozott alapvető döntések, az egyre szélesebb körű és mélyebbre ható küzdelmek, amelyeket az egységes szakszervezeti központ folytat, s amelyek egyúttal kifejezik, hogy a két szakszervezeti szövetség mennyire a San Marinó-i szakszervezeti mozgalom szerves irányításának a jegyében dolgozik; a válság, amely a San Marinó-i Kereszténydemokrata Pártot sújtja; a kereszténydemokraták és a szocialisták által alakított kormány képtelensége arra, hogy konkrét választ adjon az ország súlyos, megoldatlan problémáira: mindez azon javaslatunk helyességét igazolja, amelynek célja új, demokratikus, a nép támogatását élvező politikai vezetést adni az országnak.

Kedves elvtársak!

Nyíltan és testvéri szellemben fejtettük ki álláspontunkat.

Ismételten legszívélyesebb testvéri üdvözlettel fordulunk a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottságának elvtársaihoz, s az itt jelenlevő elvtársakhoz. Meg vagyunk győződve róla, hogy értekezletünk munkája pozitív következményekkel jár majd mozgalmunkra és Európa egész munkás- és népi mozgalmára nézve.

KÁDÁR JÁNOS

a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága

első titkárának

BESZÉDE

Kedves elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt és küldöttségünk nevében tisztelettel köszöntöm tanácskozásunk minden résztvevőjét, testvérpártjainkat, Európa kommunistáinak sokmilliós táborát. Pártunk üdvözölte és kezdettől fogva támogatta a Lengyel Egyesült Munkáspárt és az Olasz Kommunista Párt kezdeményezését az európai kommunista és munkáspártok értekezletének összehívására. Abban a meggyőződésben vettünk részt az előkészítés munkájában is, hogy a nemzetközi helyzet közös elemzésével, a békét és a társadalmi haladást előmozdító közös tennivalóink meghatározásával, kölcsönös szolidaritásunk kifejezésével jó szolgálatot teszünk Európa népeinek. Az előkészítés során végzett nagy munkáért és a tanácskozáshoz biztosított kitűnő feltételekért őszinte köszönetet mondok házigazdáinknak, a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottságának.

Kedves elvtársak!

Európa jelene és jövője szempontjából biztató, hogy napjaink nemzetközi viszonyait az enyhülés és a világ forradalmi folyamatainak előrehaladása jellemzi. Az erőviszonyok a szocialista világrendszer, a nemzetközi munkásosztály és a nemzeti felszabadító mozgalom javára változnak.

A nemzetközi helyzet kedvező alakulásának fontos tényezője a szocialista országok dinamikus fejlődése, összefogása, békepolitikája és teljes szolidaritása a haladás minden erejével. A szocialista

országok együttes ereje jelenti ma a világ békéjének legfőbb biztosítékát és a szabadságért küzdő elnyomottak, a függetlenségért, az önálló nemzeti fejlődés jogáért küzdő népek harcának szilárd támaszát. Meggyőződésünk, hogy a Magyar Népköztársaságban folyó szocialista építőmunkával, demokratikus rendszerünk fejlesztésével, nemzetközi tevékenységünkkel nemcsak népünk érdekeit szolgáljuk, hanem hozzájárulunk a szocializmus nemzetközi pozícióinak erősítéséhez, a szocialista országok összefogásának megszilárdításához is. Ugyanakkor annak is tudatában vagyunk, hogy a szocializmus építésében fontos, sőt nélkülözhetetlen erőforrást jelent számunkra az a nemzetközi szolidaritás, amelyet mindig is tapasztaltunk a világ haladó erői, mindenekelőtt a szocialista országok és a nemzetközi kommunista mozgalom részéről.

A világhelyzet fejlődésének jelentős tényezője a kapitalista országok kizsákmányolt munkásosztályainak, dolgozó tömegeinek fokozódó harca. A kapitalizmus általános válsága mélyül, s a gazdasági élet mellett egyre inkább áthatja a társadalom egészét. A tőkés rendszer a válságból azzal keres kiutat, hogy a terheket megpróbálja a dolgozók vállára rakni, és fokozza a monopóliumok diktatúráját. A helyzet gyökeres megoldására egyedül a kommunistáknak van olyan programja, amely a tömegek érdekeit szolgálja, alapvető társadalmi változásokat követel, és a monopóliumok hatalma ellen a legszélesebb népi egységre támaszkodik. Ebben a harcban testvérpártjaink szervezetileg erősödnek, tömegbefolyásuk növekszik. A Magyar Szocialista Munkáspárt teljes mértékben szolidáris a kapitalista országokban harcoló kommunistákkal, valamennyi demokratikus erővel, üdvözli sikereiket, támogatja küzdelmüket a társadalmi haladás, a szocializmus irányába mutató mélyreható változásokért.

A világforradalmi folyamat előrevitelében mind jelentősebb szerepet játszanak a nemzeti felszabadító mozgalmak. Harcuk nyomán további haladó vonások jelennek meg a fejlődő országok külés belpolitikájában. Pártunk elvi következetességgel erősíti kapcsolatait ezen országok kommunista pártjaival, segíti a nemzeti és a társadalmi felemelkedésért vívott harcukat.

A nemzetközi helyzetben mindinkább tért hódít az enyhülés, a különböző társadalmi rendszerű országok közötti békés egymás mellett élés politikája. Az eredmények hosszú harcban, következetes erőfeszítések nyomán születtek. Ezt a küzdelmet tovább kell

folytatni a háború és a hidegháború megszállottjai, a történelem kerekét visszafordítani próbáló szélsőséges imperialista körök megmegújuló ellentámadásaival szemben. A politikai enyhülés megszilárdításáért, a katonai enyhülés előmozdításáért harcolva, számíthatunk a dolgozó tömegek, valamennyi békeszerető erő aktív támogatására. Ez a politika minden nép érdekeinek megfelel, mert megmenti az emberiséget egy új világháború borzalmaitól. Ugyanakkor jobb külső feltételeket teremt a szocialista építőmunka számára. Elősegíti a nemzetközi munkásosztály harcát a társadalmi haladásért és a békéért. Hozzájárul annak a harcnak a sikeréhez, amelyet a nemzeti felszabadító mozgalmak országaik politikai és gazdasági függetlenségéért, felemelkedéséért vívnak.

Kedves elvtársak!

Az európai helyzet az elmúlt években jó fordulatot vett. Az élet igazolta az európai kommunista és munkáspártok 1967-ben Karlovy Varyban tartott értekezletén kidolgozott akcióprogramot. Közös harcunk elvezetett a második világháború óta megoldatlan kérdések jelentős részének lezárásához. Fejlődnek a szocialista és a tőkésországok kapcsolatai. Az elmúlt évben Helsinkiben megtartották az európai biztonsági és együttműködési értekezlet zárószakaszát. Ez a békeszerető erők és a realitásokkal számoló politikai tényezők közös sikere volt. Történelmi jelentőségű, hogy ezen a konferencián részt vettek 33 európai és két észak-amerikai ország legmagasabb szintű képviselői, akik erkölcsileg, politikailag elkötelezték magukat a béke megszilárdítása, a békés egymás mellett élés elveinek és gyakorlatának érvényre juttatása mellett.

A helsinki értekezlet óta eltelt csaknem egy év bebizonyította a záróokmány ajánlásainak életképességét, annak ellenére, hogy a tőkésországok vezetőinek egy része a záróokmány egyes részeit mellőzi, másokat pedig kiemel. A szocialista országok komolyan veszik a vállalt kötelezettségeket, a megállapodások egységes és kölcsönös végrehajtásáért szállnak síkra.

A Magyar Népköztársaság a többi szocialista országhoz hasonlóan a Helsinkiben közösen elfogadott tíz alapelv szellemében őszintén törekszik az államok közötti kapcsolatok fejlesztésére, a gazdasági, tudományos és kulturális együttműködés kibővítésére, az információcsere javítására, az emberek közötti kapcsolatok szé-

lesítésére, s ugyanezt várja természetesen a tőkésországok kormányaitól is.

A helsinki záróokmányban foglalt elvek és megállapodások valóra váltása az enyhülés folyamatát erősíti. Ez jó feltételeket teremt földrészünkön a szocialista országokban a békés építőmunkához, a kapitalista országokban pedig az égető társadalmi problémáknak a dolgozók javára történő megoldásához, a társadalmi haladáshoz. Ugyanakkor nem feledkezünk meg arról sem, hogy a világon különböző berendezkedésű országok vannak, amelyekben ellentétes osztályérdekek érvényesülnek, s ennek következtében egymással kibékíthetetlenül ellentétes ideológiák léteznek. A békés egymás mellett élés elvének elfogadása nem változtatja meg a kapitalizmus természetét, és minket sem térít el szocialista eszméinktől, céljainktól. A társadalmi fejlődés objektív törvényeken alapul. Minden nép joga, hogy önállóan, külső beavatkozás nélkül válassza meg vezérlő eszméit, azt az utat, amelyen járni kíván. A forradalom a társadalom belső fejlődésének a következménye, kívülről nem lehet rákényszeríteni senkire. Éppen ezért minden erővel ellenezzük az ellenforradalom erőszakos terjesztését is.

Kedves elvtársak!

A nemzetközi kommunista és munkásmozgalom korunk legbefolyásosabb politikai ereje, a világ fejlődésének döntő tényezője.

A kommunisták a legállhatatosabb harcosai a béke és a társadalmi haladás ügyének. Így volt ez a múlt században, amikor tudományos világnézetünk, a marxizmus megszületett, így volt a századfordulót követően, amikor a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmével új fejezet kezdődött az emberiség történelmében. Ez jellemezte a kommunisták magatartását a második világháború idején, amikor mozgalmunk és az első szocialista ország, a Szovjetunió hozta a legtöbb áldozatot azért, hogy a fasiszta fenevad világot romboló, népeket pusztító garázdálkodásának véget vessenek, megteremtsék a népek hőn óhajtott vágyát, a békét, biztosítsák számukra a szabadságot. Nincs ez másként napjainkban sem, amikor a kommunista és munkáspártok a békés egymás mellett élés gyakorlatának megszilárdításáért, további térhódításáért és a társadalmi haladás ügyének előmozdításáért szállnak síkra.

Az egyes országokban önálló politikai tényezővé vált munkásosztály és az egész nemzetközi kommunista munkásmozgalom

számára a cselekvés vezérfonala tudományos világnézetünk, amely nem dogmák gyűjteménye, hanem élő, fejlődő tudomány. A marxizmus—leninizmus általános érvényű tanításait az egyes kommunista partok hazájuk nemzeti sajátosságainak, történelmi hagyományainak és társadalmi viszonyainak figyelembevételével önállóan alkalmazzák. Ma, amikor a kommunista világmozgalomnak nincs központja vagy vezető pártja, amikor a testvérpártok önállóan határozzák meg taktikájukat és stratégiájukat, különös jelentőségű a marxista—leninista elmélet tisztaságának megőrzése, a gyakorlat tapasztalatainak elméleti hasznosítása és a proletár internacionalizmus elvének érvényesülése.

A proletár internacionalizmus eszméjét Marx, Engels, Lenin fogalmazta meg, akik szembeszegezték azt a burzsoázia nemzeti összefogásával és a nacionalizmussal, a sovinizmussal. Az internacionalizmus eszméje állandóan gazdagodott, hatása nőtt, és a nemzetközi kommunista mozgalom ennek erejével fejlődött a történelem leghatalmasabb politikai mozgalmává. A proletár internacionalizmus eszméje megítélésünk szerint magában foglalja a nemzeti és a nemzetközi érdekek összhangját, mert az egyes pártok eredményei erősítik nemzetközi munkásmozgalmunkat, és a nemzetközi kommunista mozgalom erősödése segíti az egyes pártokat.

A proletár internacionalizmus kölcsönös szolidaritás és támogatás, elvtársi együttműködés, amely feltételezi az egyes pártok önállóságát és egyenjogúságát, az egymás belügyeibe való be nem avatkozást.

A kommunista pártok között voltak, vannak és nyilván lesznek is véleményeltérések, viták egyes ideológiai, politikai, taktikai vagy stratégiai kérdések megítélésében: ez a fejlődés velejárója. A történelem tanúsága szerint mozgalmunk erősödését az szolgálja, ha eszmecseréinket a kölcsönös megbecsülés, a proletár internacionalizmus szelleme hatja át, és állásfoglalásainkat, tevékenységünket alapvető érdekeink és céljaink azonossága vezérli.

A kapitalista osztályellenség, a nemzetközi imperializmus a kommunizmus ellen vívott évszázados harcában korán felismerte, és ma is nagyon jól tudja, mi a proletár internacionalizmus jelentősége az osztályharc szempontjából. Ezért küzd ellene minden módon, igyekszik mozgalmunkat a nacionalizmus, a szovjetellenesség szításával, a nemzeti elzárkózás ösztönzésével, a mozgalmunkban

fellelhető minden antimarxista és szakadár nézet felhasználásával gyengíteni.

A Magyar Szocialista Munkáspárt tevékenységében a proletár internacionalizmus elvét követi. Visszautasít minden burzsoá és antimarxista nézetet, a nacionalizmust, a szovjetellenességet, mert tudja, hogy mindez mozgalmunk egysége, az emberi haladás ellen irányul. Pártunk ezért támogatja, hogy a kommunista és munkáspártok kapcsolatai erősödjenek, hogy képviselőik két-, több és sokoldalú találkozók keretében rendszeresen találkozzanak. A testvérpártoknak ki kell cserélniük forradalmi tapasztalataikat, tanácskozniuk kell a nemzetközi politika fő kérdéseiről, a közös feladatokról, hogy a proletár internacionalizmus szellemében, összehangoltan léphessenek fel a békéért, a társadalmi haladásért, s a nemzeti érdekeket semmibe vevő nagy monopóliumok, az imperializmus nemzetközi összefogása ellen.

Kedves elvtársak!

Véleményünk szerint a szerkesztő bizottság által készített dokumentumtervezet az európai kommunista és munkáspártok jelen értekezletének napirendjével és céljával összhangban van. Elemzi a nemzetközi helyzetben, az Európa biztonságáért folytatott harcban bekövetkezett változások lényegét, körültekintően határozza meg közös feladatainkat az adott helyzetben. Egyetértünk a dokumentumnak azzal a részével is, amely felhívással fordul Európa haladó, demokratikus erőihez, mindenekelőtt a szocialista, szociáldemokrata pártokhoz, hogy működjünk együtt a béke és biztonság közös ügyének megerősítésében.

A szerkesztő bizottság munkájában közreműködő 28 testvérpárt egyikeként mi is részt vettünk a dokumentum készítésében. Ez meggyőződésünk szerint alkalmas arra, hogy segítse Európa kommunista és munkáspártjainak, valamennyi haladó erejének közös harcát, felemelő céljaink elérését. Pártunk elfogadja a beterjesztett okmánytervezetet, és elfogadásra javasolja az értekezleten részt vevő minden testvérpárt küldöttségének.

Befejezésül, kérem a testvérpártok küldötteit, vigyék magukkal hazájukba a magyar kommunisták üdvözletét és jókívánságait. Biztosíthatom önöket, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és tagsága, a szocializmust építő és békeszerető

magyar nép teljes erejével támogatni fogja tanácskozásunk állásfoglalásait, és minden tőle telhetőt megtesz annak érdekében, hogy Európa a béke, a biztonság, az együttműködés és a társadalmi haladás földrésze legyen.

Köszönöm a figyelmet.

AZ EURÓPAI BÉKÉÉRT, BIZTONSÁGÉRT, EGYÜTTMŰKÖDÉSÉRT ÉS TÁRSADALMI HALADÁSÉRT

Az európai kommunista és munkáspártok konferenciájának dokumentuma

1976. június 29-én és 30-án Berlinben, a Német Demokratikus Köztársaság fővárosában megtartották 29 európai kommunista és munkáspárt konferenciáját. A konferencián a következő pártok küldöttségei vettek részt:

Ausztria Kommunista Pártja, a küldöttség vezetője *Franz Muhri* elvtárs, a párt elnöke;

Belgium Kommunista Pártja, a küldöttség vezetője *Jean Terfve* elvtárs, a párt elnökhelyettese;

Bolgár Kommunista Párt, a küldöttség vezetője *Todor Zsivkov* elvtárs, a Központi Bizottság első titkára;

Ciprusi Dolgozó Nép Haladó Pártja, a küldöttség vezetője *Hrisztosz Petasz* elvtárs, a Központi Bizottság Politikai Bizottságának tagja;

Csehszlovákia Kommunista Pártja, a küldöttség vezetője *Gustáv Husák* elvtárs, a Központi Bizottság főtitkára;

Dánia Kommunista Pártja, a küldöttség vezetője *Knud Jespersen* elvtárs, a párt elnöke;

Finnország Kommunista Pártja, a küldöttség vezetője *Aarne Saarinen* elvtárs, a párt elnöke;

Francia Kommunista Párt, a küldöttség vezetője *Georges Marchais* elvtárs, a párt főtitkára;

Görögország Kommunista Pártja, a küldöttség vezetője *Harilaosz Florakisz* elvtárs, a Központi Bizottság első titkára;

Hollandia Kommunista Pártja, a küldöttség vezetője *Henk Hoekstra* elvtárs, a párt elnöke;

Írország Kommunista Pártja, a küldöttség vezetője *Michael O'Riordan* elvtárs, a párt főtitkára;

Jugoszláv Kommunisták Szövetsége, a küldöttség vezetője *Joszip Broz Tito* elvtárs, a párt elnöke;

Lengyel Egyesült Munkáspárt, a küldöttség vezetője *Edward Gierek* elvtárs, a Központi Bizottság első titkára;

Luxemburg Kommunista Pártja, a küldöttség vezetője *Dominique Urbany* elvtárs, a párt elnöke;

Magyar Szocialista Munkáspárt, a küldöttség vezetője *Kádár János* elvtárs, a Központi Bizottság első titkára;

Nagy-Britannia Kommunista Pártja, a küldöttség vezetője *Gordon McLennan* elvtárs, a párt főtitkára;

Német Kommunista Párt, a küldöttség vezetője *Herbert Mies* elvtárs, a párt elnöke;

Német Szocialista Egységpárt, a küldöttség vezetője *Erich Honecker* elvtárs, a Központi Bizottság főtitkára;

Norvégia Kommunista Pártja, a küldöttség vezetője *Martin Gunnar Knutsen* elvtárs, a párt elnöke;

Nyugat-Berlin Szocialista Egységpártja, a küldöttség vezetője *Erich Ziegler* elvtárs, a párt elnökhelyettese;

Olasz Kommunista Párt, a küldöttség vezetője *Enrico Berlinguer* elvtárs, a párt főtitkára;

Portugál Kommunista Párt, a küldöttség vezetője *Alvaro Cunhal* elvtárs, a párt főtitkára;

Román Kommunista Párt, a küldöttség vezetője *Nicolae Ceauşescu* elvtárs, a párt főtitkára;

San Marino Kommunista Pártja, a küldöttség vezetője *Ermenegildo Gasperoni* elvtárs, a párt elnöke;

Spanyolország Kommunista Pártja, a küldöttség vezetője *Santiago Carrillo* elvtárs, a párt főtitkára;

Svájci Munkapárt, a küldöttség vezetője *Jakob Lechleiter* elvtárs, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára;

Svéd Baloldali Párt — Kommunisták, a küldöttség vezetője *Lars Werner* elvtárs, a párt elnöke;

Szovjetunió Kommunista Pártja, a küldöttség vezetője *Leonyid Iljics Brezsnyev* elvtárs, a Központi Bizottság főtitkára;

Török Kommunista Párt, a küldöttség vezetője *Ismail Bilen* elvtárs, a Központi Bizottság főtitkára.

E pártok képviselői véleménycserét folytattak az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért vívott harc körülhatárolt kérdéseiről. Ezeknek a céloknak elérését valamennyi részt vevő párt kész előmozdítani.

A konferencia résztvevői hangsúlyozzák pártjaik szilárd eltökéltségét, hogy annak a politikai irányvonalnak alapján, amelyet mindegyik párt az adott ország társadalmi-gazdasági és politikai feltételeivel, valamint nemzeti sajátosságaival összhangban teljesen önállóan és függetlenül dolgoz ki és fogad el, ezután is következetesen harcolnak a béke, a demokrácia és a társadalmi haladás céljainak eléréséért, ami megfelel valamennyi ország munkásosztálya, demokratikus erői és néptömegei közös érdekeinek.

Teljes határozottsággal kijelentik, hogy a békés egymás mellett élés politikája, az államoknak társadalmi rendszeruktől függetlenül kifejtett tevékeny együttműködése és a nemzetközi enyhülés összhangban van az összes nép érdekeivel, úgyszintén az egész emberiség haladásával, és semmiképp sem jelent politikai és társadalmi status quót a különböző országokban; ellenkezőleg, megteremti a legjobb feltételeket a munkásosztály és az összes demokratikus erő harcának fejlesztéséhez, minden nép azon elidegeníthetetlen jogának érvényesítéséhez, hogy szabadon válassza meg fejlődésének útját és haladjon rajta, továbbá a monopóliumok uralma ellen, a szocializmusért vívott harchoz.

A konferencia résztvevői megállapították, hogy a nemzetközi helyzetben lényeges pozitív változások történtek annak eredményeképp, hogy az erőviszonyok megváltoztak a béke, a demokrácia, a nemzeti felszabadítás, a függetlenség és a szocializmus ügye javára, hogy fokozódott a néptömegek és a széles rétegeket képviselő politikai és társadalmi erők harca. Ez határozta meg az áttérés folyamatát a feszültség és a konfrontáció politikájáról annak az irányzatnak az érvényesülésére, amelynek célja az enyhülés, az államok és népek új kapcsolatainak és együttműködésének normalizálása és minden téren való fejlesztése.

Ezen az alapon új helyzet jött létre Európában is. Olyan lényeges problémákat, amelyek a nemzetközi légkört mérgezték, köztük egyes, a második világháború óta rendezetlen problémákat tárgyalások útján megoldottak; számos szerződés, megállapodás, nyilatkozat és egyéb megegyezés született az államok között a békés egymás mellett élés szellemében. Mindez megteremtette a feltéte-

leket az államok új kapcsolatainak és együttműködésének fejlődéséhez, a kontinens egymással szemben álló katonai tömbökre való megosztottságának leküzdéséhez, a leszereléshez.

A helsinki európai biztonsági és együttműködési értekezlet megtartásának puszta ténye is teljesen világosan tükrözi a kontinensen annak eredményeként végbement változásokat, hogy a népek győztek a fasizmus ellen vívott háborúban és kinyilvánították azt az akaratukat, hogy békében és biztonságban éljenek és dolgozzanak együtt, s jövőjüket jogos törekvéseik szerint alakítsák. E történelmi jelentőségű értekezlet kidolgozta és rögzítette az államok baráti kapcsolatainak és együttműködésének elveit. Ezek: a szuverén egyenlőség, a szuverenitásban foglalt jogok tiszteletben tartása; a tartózkodás az erőszaktól vagy az erőszakkal való fenyegetéstől; a határok sérthetetlensége; az államok területi integritása; a viták békés rendezése; a belügyekbe való be nem avatkozás; az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartása, beleértve a gondolat, a lelkiismeret, a vallás és a meggyőződés szabadságát; a népek egyenjogúsága és önrendelkezési joga; az államok együttműködése; a nemzetközi jogi kötelezettségek lelkiismeretes teljesítése.

Az európai biztonsági és együttműködési értekezlet megerősítette annak lehetőségét és tényleges hasznosságát, hogy a legbonyolultabb nemzetközi problémákat valamennyi érdekelt ország részvételével, teljes egyenjogúságuk alapján vitassák meg és rendezzék. Új távlatokat nyitott meg a béke és a biztonság további megszilárdítása, valamennyi európai ország kapcsolatainak és együttműködésének gyümölcsöző fejlesztése előtt. Ennek kedvező hatása lesz majd a világ valamennyi népére nézve.

A Helsinkiben elért megállapodások hatékonysága döntő mértékben függ attól, hogy az ott részt vevő államok mennyire következetesen és pontosan tartják meg az általuk elfogadott tíz alapelvet és teljesítik a záróokmány egységes egészet alkotó valamennyi tételét. Ez a hatékonyság annál nagyobb lesz, minél következetesebben küzdenek ezek az államok az európai biztonság megteremtéséért és az egyenjogú együttműködés fejlesztéséért az értekezleten elfogadott megállapodások szellemében. Ezek elengedhetetlen előfeltételei annak, hogy az enyhülés szakadatlan, egyre életképesebb és átfogóbb folyamattá váljék. Evégett, miként az eddigi tapasztalatok mutatják, kontinensünk kommunista és munkáspárt-

jainak, valamennyi demokratikus és békeszerető erejének, széles közvéleményének, a néptömegeknek újabb aktív erőfeszítéseire van szükség.

A nyugat-európai munkásosztály és néptömegek demokratikus és antifasiszta harca új szakaszához érkezett. Portugáliában megdöntötték a fasiszta rendszert. Az országban harc folyik mélyrehatő demokratikus és társadalmi átalakításokért. Görögországban megdöntötték a fasiszta diktatúrát. Spanyolországban a monarchia, az európai fasizmus utolsó védőbástyájának örököse, valamennyi antifasiszta és demokratikus erő növekvő és egységes oppozíciója ellenében megpróbálja folytatni a francoizmust. Az egész tőkés Európában szélesedett a dolgozók, a haladó erők mozgalma; ezek az erők a gazdasági, a társadalmi és politikai élet minden területén demokratikus átalakításokra törekszenek.

A konferencia résztvevői üdvözlik a vietnami nép történelmi győzelmét, Laosz és Kambodzsa népeinek győzelmét, amelyet az imperialista agresszorok és a belső reakció felett arattak. Ezek nemzetközi jelentőségű győzelmek; azt bizonyítják, hogy nincs olyan erő, amelyik meg tudná törni a népek szabadságvágyát és függetlenségi törekvését.

Fontos hozzájárulás a béke és a biztonság ügyéhez, hogy a portugál gyarmati háború befejeződött és Bissau-Guinea, Mozambik, São Tomé és Príncipe, a Zöld-foki-szigetek és Angola népei kivívták a nemzeti függetlenséget — ez közelebb hozza a fajüldöző rezsimek megdöntését Dél-Afrikában —, valamint hogy a többi felszabadító mozgalom harcol a gyarmatosítás teljes felszámolásáért.

Jelentősen hozzájárul a nemzetközi biztonság megszilárdulásához és a szocializmus pozícióinak erősödéséhez a Kuba elleni imperialista blokád összeomlása, a Német Demokratikus Köztársaság nemzetközi elismerése és az, hogy egész sor ország normalizálta vele kapcsolatait.

Mindez az antiimperialista, demokratikus és haladó erők sokéves harcának az eredménye.

A szocialista országok — fejlődésük, a szocialista társadalom természetéből fakadó és a dolgozó tömegek érdekeit szolgáló folyamatos gazdasági növekedésük alapján a békés egymás mellett élés érvényesítésére irányuló és a nemzetközi kapcsolatokat egyre jobban befolyásoló külpolitikájuk eredményeként — kiemelkedő szerepet töltenek be egy új világháború elhárításában, a nemzetközi biztos-

ség megszilárdításában és az enyhülési folyamat továbbfejlesztésében.

Befolyásos nemzetközi erővé váltak azok a népek, amelyek kivívták szabadságukat és függetlenségüket. Az el nem kötelezett országok mozgalma — amelyben részt vesz a fejlődő országok többsége — ma a világpolitika egyik legfontosabb tényezője. Tevékenyen hozzájárul a békéért, a biztonságért, az enyhülésért, az egyenjogúságon alapuló együttműködésért, a nemzetközi politikai és gazdasági kapcsolatok igazságos rendszerének megteremtéséért folytatott küzdelemhez, az imperializmus, a gyarmati rendszer, a neokolonializmus, az uralkodás és a kizsákmányolás minden formája elleni harchoz.

A tőkésországokban növekszik a munkásosztály és más széles társadalmi és politikai erők aktivitása, ezek síkraszállnak a békéért és a népek együttműködéséért, fontos tényezői az enyhülés megszilárdításáért vívott harcnak. Növekvő erővel fejlődik ezekben az országokban az a harc, amelyet a munkásosztály — a társadalmi fejlődés fő ereje, a dolgozó néptömegek, a társadalmi haladás és az egész nemzet érdekeinek kifejezője — vív, és fokozódik a többi demokratikus és monopóliumellenes erő harca is. Ez a harc a monopoltőke uralmának alapjai ellen irányul. A társadalom mind szélesebb rétegei ismerik fel annak történelmi szükségszerűségét, hogy a kapitalista társadalmat szocialista társadalom váltsa fel, amely minden egyes nép akaratának megfelelően épül fel.

A semleges államokban a néptömegek fokozzák erőfeszítésüket avégett, hogy jobban használják ki a semlegességi státusban rejlő lehetőségeket kontinensünk békéjének és biztonságának megerősítésére.

A világ és Európa politikai légkörének javulását segítette és segíti valamennyi antiimperialista, antikolonialista és haladó erő harca.

Mindezek a tényezők döntő jelentőségűek a békés egymás mellett élés politikájának megvalósítása, az országok aktív együttműködésének fejlesztése — a nukleáris világháborúval szemben az egyetlen alternatíva — szempontjából.

Mindez új lehetőségeket teremt ahhoz, hogy a népek eredményesen küzdjenek a demokráciáért és a haladásért, az európai nemzetközi kapcsolatok további átalakulásáért az enyhülés szellemé-

ben. Mindez elősegíti, hogy növekedjék a szocializmus eszméinek hatása a társadalmi fejlődésre.

A konferencia résztvevői méltatták az enyhülésben elért előrehaladást. Ugyanakkor hangsúlyozzák, hogy a világbéke még egyáltalán nincs biztosítva, az enyhülés még nem szilárdult meg, s a tartós biztonsághoz és együttműködéshez vezető úton még nagy akadályokat kell leküzdeni.

A legveszélyesebb romboló kapacitású rendkívül nagy fegyveres erők koncentrálása az európai földrészen, a fegyverkezési hajsza fokozása, mind nagyobb fegyverkészletek — köztük tömegpusztító fegyverek — felhalmozása, külföldi katonai támaszpontok és külföldi fegyveres erők fenntartása más államok területén, az imperialista nyomás és beavatkozás a belügyekbe: közvetlenül veszélyezteti a békét, a biztonságot és az államok együttműködését, akadályozza, hogy megvalósuljanak a népek törekvései a függetlenségre és a haladásra.

Az imperializmus, a neokolonializmus politikája, az elnyomás és a kizsákmányolás minden formája a fő veszély továbbra is a békére, a népek függetlenségére és egyenjogúságára nézve. Ugyanakkor az egyenlőtlen gazdasági fejlődés, a nem egyenjogú gazdasági és politikai kapcsolatok feszültségek és konfliktusok forrásai, és nagymértékben akadályozzák a függetlenség kivívását és a társadalmi haladást.

Az imperializmus lényege nem változott meg, pozíciói az erőviszonyok változásai következtében gyengültek. Ez abban nyilvánul meg, hogy sem a szocializmus történelmi vívmányait nem tudja semmissé tenni, sem pedig a haladó erők előnyomulását, a népek felszabadító és függetlenségi mozgalmát feltartóztatni.

Az imperialista rendszer nehézségei a kapitalista rendszer általános válságának további elmélyüléséből következnek. A válság kiterjed a kapitalista társadalom életének valamennyi — gazdasági, társadalmi, erkölcsi és politikai — területére, s az egyes országokban különböző formákban és mértékben nyilvánul meg. Különösen élesen mutatkoznak meg a mostani súlyos válság olyan jellemző vonásai, mint a krónikus infláció, a valutarendszer válsága, a termelőkapacitások fokozódó kihasználatlansága, a dolgozók millióinak munkanélkülisége. A válság súlyos következményekkel jár a munkásosztály, a parasztság és a középrétegek élet- és munkakörülményeire, s különösen érzékenyen érinti a fiatalokat, a nő-

ket és a vendégmunkásokat. A válságot az erkölcsi bomlás jelenségei és olyan megrázkódtatások kísérik, amelyek mutatják politikai jellegét.

A válság súlyos ellentétekhez vezet a nemzetközi politikai és gazdasági kapcsolatokban. Kifejeződik egyebek között az egyes országok — ezen belül az EGK-tagállamok — monopoltőkés csoportjainak súlyos kereskedelmi konfliktusaiban, elkeseredett konkurrenciaharcában, valamint a kapitalista monopóliumok és a fejlődő országok ellentéteiben.

Mindez azt bizonyítja, hogy a kapitalista társadalom gazdasági és társadalmi szerkezete egyre inkább ellentmondásba kerül a dolgozók és a néptömegek szükségleteivel, úgyszintén a társadalmi haladás és a demokratikus politikai fejlődés követelményeivel.

A kapitalista Európa munkásosztálya, dolgozói a válságból kivezető demokratikus útért küzdenek, olyanért, amely megfelel a néptömegek érdekeinek, és megnyitja az utat a társadalom szocialista átalakítása felé.

A nagytőke reakciós körei úgy próbálnak kivezető utat keresni ebből a helyzetből, hogy korlátozzák a néptömegek demokratikus és szociális jogait, áthárítják rájuk a válság terhét. Ezen túlmenően ezek az erők arra törekednek, hogy akadályozzák az enyhülés és az aktív együttműködés politikáját, a helsinki értekezlet eredményeit, és az államközi kapcsolatokban ismét a feszültség és a konfrontáció légkörét alakítsák ki. Bizonyos erők még mindig annak a hidegháborús politikának a visszatérése mellett vannak, amelynek következményeként a kontinens egymással szemben álló tömbökre szakadt. E politika ellen harcoltak és harcolnak a kommunista pártok s más demokratikus és békeszerető erők.

Véget kell vetni a fegyverkezési hajszának, hozzá kell látni a fegyverzet és a haderők csökkentéséhez. A növekvő fegyverkezési kiadások egyre súlyosabb terheket rónak a dolgozókra, a néptömegekre. Ha ezeket az óriási összegeket a népek életszínvonalának emelésére, a gazdasági elmaradottság leküzdésére, a fejlődő országok megsegítésére, támogatására és a környezetvédelemre használnák fel, ez nagymértékben válna javára az egész emberiség haladásának.

Ezekért a célokért küzdenek az európai szocialista, tömbön kívüli és más békeszerető országok, kommunista és munkáspártok, haladó és demokratikus erők. Kontinensünk valamennyi népének

sürgető, létfontosságú feladata, hogy leküzdje a NATO-országok reakciós köreinek és más konzervatív erőknek az ellenállását.

Mivel a konferencián részt vevő pártok síkraszállnak Európa tömbökre osztottságának megszüntetéséért és a leszerelés politikájáért, állást foglalnak minden ezzel meg nem egyező intézkedés ellen.

A békéért, az enyhülésért, a biztonságért, a békés egymás mellett élés elveinek érvényesítéséért, a népek és az államok kölcsönös bizalmának megerősítéséért vívott küzdelem szoros kölcsönhatásban van a dolgozók újabb gazdasági és politikai vívmányaiért, a társadalmi haladásért folyó harccal.

A konferencián részt vevő kommunista és munkáspártok véleménye szerint ezek a célok annál gyorsabban érhetők el, minél hatékonyabb erőfeszítések történnek mindenfajta reakciós és tekintélyuralmi jellegű irányzatok megfékezéséért, a fegyverkezési hajsza megszüntetéséért, a leszerelés megvalósításáért, a monopóliumoknak egyes országok életében és nemzetközi téren megnyilvánuló hatalmának korlátozásáért és leküzdéséért.

A harc az enyhülésért fontos hozzájárulás olyan nemzetközi feltételek megteremtéséhez, amelyek elősegítik a társadalmi haladást. A konferencián részt vevő kommunista és munkáspártoknak az az álláspontjuk, hogy a békés egymás mellett élés elveinek és Európát illetően kivált a helsinki záróokmányban rögzített elveknek egyre átfogóbb érvényesítése kedvező feltételeket teremt az államok teljes függetlenségéhez és önálló fejlődéséhez, és elősegíti a népek harcát a gazdasági és társadalmi haladásért. A tőkésországokban kedvezőbb harci feltételeket teremt a demokratikus és szocialista átalakulásért küzdő mozgalmak számára. Kedvezőbb feltételeket teremt a szocialista országokban a gazdasági, szociális és politikai fejlesztés programjainak megvalósításához és a szocializmus lehetőségeinek még teljesebb realizálásához.

Mindezeknek a tényezőknek a hatására fokozódik a népek törekvése az igazságosságra és a békére. Egyszersmind a szocializmus eszményei egyre nagyobb tömegek tudatába hatolnak be mindinkább.

Az európai országok kommunista és munkáspártjainak a többi demokratikus és békeszerető erővel együtt döntő szerepük volt azokban a politikai akciókban, amelyek Európában lehetővé tették a fordulatot az enyhülés, a biztonság megszilárdulása és az együtt-

működés felé. A konferencián részt vevő pártok ezután is tevékenyen síkraszállnak a béke, az együttműködés és a társadalmi haladás Európájáért.

Ebben a szellemben fogják fejleszteni internacionalista, elvtársi, önkéntes együttműködésüket és szolidaritásukat Marx, Engels és Lenin nagy eszméinek alapján, szigorúan megőrizve mindegyik párt egyenjogúságát és szuverén függetlenségét, a belügyekbe való be nem avatkozás elvét, s tiszteletben tartva a különböző utak szabad megválasztásának jogát a haladó társadalmi átalakulásért és a szocializmusért vívott harcban. A szocializmusért a saját országban vívott harc és mindegyik pártnak saját munkásosztálya és népe iránti felelőssége összekötődik a világ dolgozóinak, minden haladó mozgalomnak és valamennyi népnek kölcsönös szolidaritásával a szabadságért és a függetlenség megszilárdításáért, a demokráciáért, a szocializmusért és a világbékéért folytatott küzdelemben.

A kommunista és munkáspártok tudatában vannak annak, hogy a haladás és a béke Európája csak sokirányú erőfeszítések eredményeként, a legszélesebb politikai és társadalmi erők egymáshoz való közeledésének, kölcsönös megértésének és az együttműködésüknek eredményeként jöhet létre.

Szükségesnek tartják a kommunisták és az összes többi demokratikus, békeszerető erő egymással folytatott párbeszédét és az együttműködésüket. E téren abból indulnak ki, ami összeköti őket, és síkraszállnak a bizalmatlanság és az előítéletek leküzdéséért. Ezek gátolhatják együttműködésüket.

Kötelességüknek tartják, hogy felhívják valamennyi népi erő figyelmét arra, mennyire árt a harcias antikommunizmus a békéért és a haladásért folyó mozgalom fejlődésének. A kommunista pártok nem tekintik antikommunistának mindazokat, akik nem értenek egyet politikájukkal vagy bírálják tevékenységüket. Az antikommunizmus olyan eszköz volt és marad, amelyet az imperialista és reakciós erők nemcsak a kommunisták, hanem más demokraták és a demokratikus szabadságjogok ellen is felhasználnak. Ezek az erők kampányokat folytatnak a kommunista pártok, a szocialista országok ellen, kezdve a Szovjetunióval, a szocializmus és a haladás erői ellen; kampányokat azzal a céllal, hogy lejárassák a kommunisták politikáját és eszményeit a néptömegek előtt, megakadályozzák a munkásmozgalom egységét és a demokratikus és népi

erők együttműködését. A haladásra és demokratikus fejlődésre törekvő népi erők érdekében áll az antikommunizmus elszigetelődése és leküzdése. A kommunista és munkáspártok úgy fognak cselekedni, hogy politikájuk és az igazságosság és a haladás eszményei — melyeknek ők a hordozói — mindinkább a dolgozók és a néptömegek legszélesebb egységét előmozdító erővé váljanak.

A konferencia résztvevői üdvözlik azokat a sikereket, amelyeket számos országban és a nemzetközi síkon a kommunista és a szocialista vagy a szociáldemokrata pártok együttműködésének fejlesztésében elértek. Az a véleményük, hogy a munkásosztály és valamennyi dolgozó létérdekei megkövetelik azoknak az akadályoknak leküzdését, amelyek az együttműködés útjában állnak és nehezítik a dolgozó tömegeknek a monopoltőke, a reakciós és konzervatív erők elleni harcát.

A konferencián részt vevő kommunista és munkáspártok újólag megerősítik, hogy elutasítanak minden olyan politikát és világnézetet, amely lényegét tekintve alárendeli a munkásosztályt a kapitalista rendszernek. Hangsúlyozzák, hogy következetesen munkálkodni akarnak pártjaik erősítésén és kapcsolataik bővítésén a munkásosztállyal és minden dolgozóval. Egyúttal ismét hangsúlyozzák, hogy készek az egyenjogú együttműködésre valamennyi demokratikus erővel és kiváltképpen a szocialista és szociáldemokrata pártokkal a békéért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért vívott harcban.

Az a harc, amelyet földrészünk tőkésországainak kommunista pártjai és más demokratikus erői a fasiszta rendszerek minden maradványának felszámolásáért, a demokrácia fejlesztéséért, a békéért, valamint a nemzetközi monopóliumok és a multinacionális társaságok tevékenysége következtében minden egyes ország szuverenitását és függetlenségét fenyegető növekvő veszély ellen vívnak, nagy jelentőségű a tekintetben, hogy Európa a béke és a haladás földrészévé alakuljon át.

A konferencián részt vevő kommunista és munkáspártok hangsúlyozzák, hogy a dolgozóknak közös érdekeik vannak, és közös akcióiknak döntő a szerepük jogaik hathatós védelmezésében. Ezért fontosnak tartják, hogy minden dolgozó — függetlenül politikai és vallási nézetétől — egyesítse erőfeszítéseit a létérdekeiért folytatott harcban.

A munkásosztály befolyása növekszik azáltal, hogy szakszerve-

zetei nemzeti és nemzetközi síkon egyesítik erőfeszítéseiket. A kommunisták a jövőben is minden tekintetben támogatni fogják a szakszervezetekben egyre erősödő egységtörekvéseket és a szakszervezetek önálló működését.

A dolgozók jogaiért, a demokráciáért és a békéért vívott harcban fontos szerepet töltenek be egyre szélesebb katolikus erők, más keresztény vallási közösségek tagjai és egyéb vallások hívei. A kommunista és munkáspártok tudatában vannak annak, hogy szükség van a párbeszédre és közös akciókra ezekkel az erőkkel. Ez elválaszthatatlan alkotórésze az Európa demokratikus szellemű fejlődéséért, a társadalmi haladásért vívott harcnak.

A konferencián részt vevő kommunista és munkáspártok a nőkhöz fordulnak, akiknek részvétele a szakmai munkában, a mindennapi társadalmi és politikai harcban növekszik, s arra hívják fel őket, hogy erősítsék hozzájárulásukat a béke és a társadalmi haladás erőinek közös ügyéhez; szükséges előfeltétele ez annak, hogy megvalósuljon a nők valódi egyenjogúsága és emancipációja.

A konferencia résztvevői támogatják azokat a törekvéseit az ifjúságnak — amely kontinensünk jövőjének letéteményese —, hogy fokozott energiával vegyen részt a szocialista jövő felé tartó békés, haladó és szabad Európáért folytatott küzdelemben.

A konferencián részt vevő kommunista és munkáspártok felhívják a munkásokat és az alkalmazottakat, a parasztokat, a középrétegeket, a tudományos-műszaki értelmiségieket, a kultúra művelőit, valamennyi politikai pártot, a tömegszervezeteket és egyesületeket, az Európa haladásában és békés jövőjében érdekelt embereket, hogy tevékenyen vegyék ki részüket abból a küzdelemből, amely a következő célokért folyik:

1. AZ ENYHÜLÉSI FOLYAMAT ELMÉLYÍTÉSÉÉRT A LESZERELÉST ÉS AZ EURÓPAI BIZTONSÁG ERŐSÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ HATÉKONY INTÉZKEDÉSEK MEGVALÓSÍTÁSÁVAL

A konferencia résztvevői felszólítanak az európai biztonsági és együttműködési értekezlet záróokmányában rögzített alapelvek és megállapodások, valamint a békét és biztonságot szolgáló minden szerződés és egyezmény szigorú megtartására és maradéktalan végrehajtására.

Az enyhülés tartóssá tételéhez, további elmélyítéséhez és kiter-

jesztéséhez szükség van arra, hogy a Helsinkiben elfogadott határozatokat a néptömegek harcukkal támogassák és megerősítsék. E harcnak a határozatok teljes megvalósításáért, azoknak a reakciós erőknek a megfékezéséért és visszaszorításáért kell folynia, amelyek elutasítják az európai biztonsági és együttműködési értekezlet eredményeit, és megpróbálják kudarcba fullasztani az enyhülésnek és a népek biztonságának politikáját.

A konferencia résztvevői szót emelnek amellett, hogy a néptömegek, a békeszerető erők aktív tettekkel — a többi között szolidáris akcióikkal — határozottan visszautasítanak minden kísérletet a beavatkozásra bármely ország belügyeibe, és megakadályozzák az összes olyan cselekményt, amelyik csorbítja akármely népnek azt az elidegeníthetetlen jogát, hogy sorsáról szabadon és szuverén módon döntsön.

Az enyhülés megszilárdítása és elmélyítése céljából az összes ország közreműködésével konkrét intézkedéseket kell tenni Európában a leszerelésről, a hatékony biztonság megteremtéséről, a földrész katonai tömbökre való megosztottságának leküzdéséről. Európa a katonai enyhülésre irányuló intézkedések gyakorlati megvalósításának példáját mutathatja és kell is, hogy mutassa.

E célok megvalósításában döntő jelentőségűek földrészünk munkásosztályának, dolgozóinak és valamennyi népének tömegakciói.

Az európai kommunista és munkáspártok nyomatékosan felszólítanak minden kormányt és népet arra, hogy energikusan szálljanak síkra:

— mindenfajta fegyverkezési verseny, különösen a nukleáris fegyverkezés megszüntetéséért;

— a leszerelési kérdésekkel kapcsolatban az ENSZ keretében folyó tárgyalások meggyorsításáért és olyan hatékony intézkedésekért, amelyek a nemzetközileg szigorúan ellenőrzött általános és teljes leszerelés megvalósítására irányulnak;

— a külföldi katonai támaszpontok megszüntetéséért és a külföldi csapatok és fegyverzetek kivonásáért idegen területekről, valamint e csapatok feloszlatásáért;

— minden állam, elsősorban az atomfegyverekkel, valamint más nagy katonai potenciállal rendelkező államok katonai költségvetésének rendszeres csökkentéséért.

Haladéktalanul meg kell szüntetni az atomháború veszélyét; kirobbantása a legnagyobb bűntett lenne az emberiséggel szemben.

Ez szükségessé teszi:

— minden állam kötelezettségvállalását arra, hogy lemond az atomfegyver alkalmazásáról és a bevetésével való fenyegetésről, általában az erőszak alkalmazásáról és a vele való fenyegetésről a nemzetközi kapcsolatokban;

— a nukleáris fegyverkezési hajsza megszüntetését, beleértve a hordozóeszközöket is, az összes közegben minden atomfegyverkísérlet megtiltását;

— hatékony intézkedések megtételét az atomfegyverek kivonására más államok területéről, továbbterjedésük megakadályozását és atomfegyvermentes övezetek létesítését lépésekként az általános és teljes leszereléshez vezető úton;

— az atomfegyverek és a hordozóeszközök csökkentését, gyártásuk törvényen kívül helyezését és megszüntetését, valamint a nukleáris fegyverek minden fajtájának megsemmisítését.

Szükséges, hogy minden olyan állam, amelyik ezt kívánja, felhasználhassa az atomenergiát békés célokra az egyenjogúság alapján, bármilyen hátrányos megkülönböztetés nélkül.

Ezután is szorgalmazni kell,

— hogy minden állam ratifikálja a bakteriológiai fegyverek betiltásáról és megsemmisítéséről szóló konvenciót;

— hogy minél előbb szerződést kössenek a vegyi fegyverek és más tömegpusztító eszközök betiltásáról és megsemmisítéséről, s konvenciót fogadjanak el a környezet és az éghajlat katonai célú befolyásolásának megtiltásáról;

— hogy megtiltsák a tömegpusztító fegyverek új típusainak, valamint az ilyen jellegű új fegyverrendszereknek a kifejlesztését és előállítását;

— hogy olyan intézkedéseket dolgozzanak ki, amelyek megakadályozzák fegyveres incidensek véletlen kitörését és ezek átnövését nemzetközi válságokba;

— hogy lemondjanak bármely más állam és nép ellen irányuló mindenfajta erődemonstrációról.

A konferencia résztvevői síkraszállnak a leszerelés problémáival foglalkozó államközi találkozók és konferenciák megtartásáért olyan feltételek között, amelyek lehetővé teszik minden állam egyenjogú részvételét. Kívánatosnak tartják, hogy e célokra szélesebb körben használják fel az ENSZ lehetőségeit.

Állást foglalnak amellett, hogy Európa és a világ különböző területeit a béke és az együttműködés övezeteivé alakítsák át, amelyek mentesek külföldi csapatoktól és katonai támaszpontoktól.

A konferencián részt vevő pártok az európai biztonságnak és a földközi-tengeri térség biztonságának szoros összefüggéséből kiindulva, fellépnek az ellen, hogy e térségben tovább tartson a fegyverek felhalmozása, síkraszállnak azért, hogy az atomfegyverrel felszerelt hadihajókat a Földközi-tengerről vonják ki, minden külföldi katonai támaszpontot számoljanak fel, és azért, hogy — Európa katonai tömbökre való megosztottságának megszüntetése folyamatában — minden külföldi hadiflottát és csapatot vonjanak ki. Mindez elősegíti, hogy a Földközi-tenger a béke tengerévé váljék.

Síkraszállnak azért,

— hogy a fegyverkezési verseny korlátozására és megszüntetésére irányuló valamennyi szerződést és megállapodást szigorúan megtartsák;

— hogy csökkentsék a haderőket és a fegyverzetet — elsősorban azokban a térségekben, ahol a katonai konfrontáció különösen veszélyes, de a kontinens más térségeiben is — azáltal, hogy minden érdekelt ország részvételével olyan egyezményeket kötnek, amelyek egyik ország biztonságát sem csorbítják;

— hogy megakadályozzák újabb katonai tömbök vagy katonai csoportosulások alakítását.

Az európai kommunista és munkáspártok határozottan fel fognak lépni minden olyan akció ellen, amely a fegyverkezési hajsza növelésére, a katonai szembenállás fokozására irányul.

A leszerelés és a biztonság problémáinak megoldása során, ami a világ minden államának és népének létfontosságú érdeke, figyelembe kell venni valamennyi ország biztonságának érdekeit, és biztosítani kell minden állam egyenjogú részvételét.

Abban a meggyőződésben, hogy Európa tömbökre való megosztottságának megszüntetése lényegesen hozzájárul földrészünk és az egész világ tartós biztonságához és a békének az eléréséhez, a konferencia résztvevői síkraszállnak a NATO és a Varsói Szerződés egyidejű feloszlatásáért és első lépésként katonai szervezeteik megszüntetéséért. Szorgalmazzák az ehhez a célhoz vezető konkrét lépések megtételét.

A konferencia résztvevői sürgős szükségességnek tartják, hogy szüntessék és tiltsák meg az agresszív háborúknak, az erőszakkal

való fenyegetésnek és az erőszak alkalmazásának mindenféle propagálását.

Szintúgy szükséges a közvélemény és minden nép széles körű és rendszeres tájékoztatása a fegyverkezési hajsza megszüntetéséért és a leszerelésért folyó tárgyalások menetéről és az intézkedésekről.

2. KI KELL IRTANI A FASIZMUST, MEG KELL VÉDENI A DEMOKRÁCIÁT ÉS A NEMZETI FÜGGETLENSÉGET

Spanyolországban új helyzet alakult ki. Az országban egyre nyíltabban kibontakozó erőteljes és egyesített harc az Európában fennálló utolsó fasiszta rendszer közeli végét jelzi.

A jelenleg Spanyolországban uralmon levő monarchia folytatja a francoizmust, megakadályozza, hogy amnesztiát adjanak a politikai foglyoknak és elismerjék a szakszervezeti és politikai jogokat, elnyomja azokat az erőket, amelyek mind tevékenyebben fejezik ki akaratukat az ország teljes és valódi demokratizálására. A konferencia résztvevői követelik a megtorlások azonnali megszüntetését és a haladéktalan amnesztiát az összes politikai fogoly és emigráns számára.

Szembeszállnak minden olyan kísérlettel, amely bármilyen formában a francoizmus folytatására irányul, és felhívják Európa demokratikus és haladó erőit, hogy erősítsék aktív és konkrét szolidaritásukat Spanyolországnak a demokráciáért és a szabadságért küzdő minden antifasiszta erejével. Egy demokratikus és minden fasiszta csökevénytől véglegesen megszabadított Spanyolország létszükséglet az európai biztonság és haladás számára.

A kommunista és munkáspártok kifejezik szolidaritásukat a spanyol kommunistákkal, és üdvözlik a demokratikus ellenzék, a spanyol antifasiszta és demokratikus mozgalom egységének erősödését. Ezeknek az erőknek az egysége és együttműködése alapvető feltétele annak, hogy a néptömegek harca mielőbb a szabad és demokratikus Spanyolország megteremtéséhez vezessen.

A konferencia résztvevői üdvözlik a fasizmus alól 1974. április 25-én felszabadult új Portugália haladó irányú fejlődését. Támogatnak minden arra irányuló lépést, hogy létrejöjjön a kommunisták, a szocialisták, a fegyveres erők mozgalma, az összes demokratikus erő akcióegysége. Ezek azt az alkotmányban is rögzített célt

tűzték maguk elé, hogy felépítsék a szocializmus irányában orientálódó demokratikus és független Portugáliát. A konferencia résztvevői szolidaritásukról biztosítják a reakció és a fasizmus veszélyével szemben a szabadságot és a haladást védelmező portugál kommunistákat és minden portugál demokratát, s határozottan szót emelnek a portugál nép belügyeibe való mindenfajta külföldi beavatkozás ellen.

A konferencia résztvevői kinyilvánítják szolidaritásukat Ciprus népével. Követelik, hogy haladéktalanul hajtsák végre az ENSZ Ciprusról szóló határozatait. Ezek előírják a tömbön kívüli Ciprusi Köztársaság függetlenségének, szuverenitásának és területi integritásának tiszteletben tartását, valamennyi külföldi csapat azonnali és feltétel nélküli kivonását Ciprusról, biztonságuk szavatolásával a menekültek haladéktalan visszatelepítését szülőföldjükre, valamint a ciprusi probléma békés megoldását a két ciprusi közösségnek az ENSZ védnöksége alatt tartandó ésszerű és konstruktív tárgyalásai útján, avégett, hogy a szabadság és az egyenjogúság légkörében a ciprusi lakosság mindkét csoportja, a görögök és a törökök érdekeinek megfelelő rendezést sikerüljön elérni.

A konferencia résztvevői kifejezik szolidaritásukat azzal a harccal, amelyet Görögország kommunistái és demokratikus erői a diktatúra megdöntése után az ország következetes demokratikus fejlődéséért és megújhodásáért, nemzeti függetlenségének megőrzéséért vívnak.

A konferencia résztvevői szolidárisak Észak-Írország demokratikus erőinek a demokratikus és állampolgári jogok biztosításáért és megvalósításáért folytatott igazságos küzdelmével.

A konferencia résztvevői határozottan kiállnak a Török Kommunista Párt legalitásáért, és kifejezik szolidaritásukat a törökországi demokratikus erőkkel.

A konferencia résztvevői fellépnek a kommunistákat és más haladó erőket sújtó mindenfajta hátrányos különbségtétel és üldözés ellen, a Német Szövetségi Köztársaságban a kommunisták és más demokraták alkalmazását megtiltó antidemokratikus törvények ellen.

A demokrácia és a társadalmi haladás érdekében, a béke és a kölcsönös bizalmon és baráti együttműködésen alapuló nemzetközi kapcsolatok fenntartása érdekében ki kell irtani a fasizmust, meg kell akadályozni akár nyílt, akár álcázott újraéledését, harcolni

kell a fasiszta és neofasiszta terrorista szervezetek és csoportok létrehozása és tevékenysége ellen, valamint a munkásosztályt és más haladó erőket megosztó rasszista propaganda és akciók ellen. Evégett vissza kell utasítani a külső nyomás és a beavatkozás minden kísérletét is, jelentkezzék az bárhol és bármilyen formában. Napjainkban jobban, mint valaha, fokozni kell a demokratikus jogok védelméért és fejlesztéséért vívott harcot, gátat vetve ezzel a monopoltőke erősödő törekvésének, hogy olyan megtorló és tekintélyuralmi módszerekhez folyamodjon, amelyek veszélyeztetik az európai népek vívmányait és előrehaladásukat a béke és a társadalmi haladás útján.

A konferencia résztvevői arra szólítanak fel, hogy fokozni kell a tömegakciókat annak a harcnak a támogatására, amelyet a népek a demokráciáért, a nemzeti függetlenségért és a társadalmi haladásért folytatnak.

3. A KÖLCSÖNÖSEN ELŐNYÖS EGYÜTTMŰKÖDÉS KIBONTAKOZTATÁSÁÉRT, A NÉPEK KÖZÖTTI JOBB MEGÉRTÉSÉÉRT

A konferencia résztvevői abból indulnak ki, hogy az emberi tevékenység legkülönbözőbb területeire kiterjedő együttműködés fejlesztése elősegíti a békének és a népek biztonságának megszilárdítását, a személyiség gazdagítását a béke, a demokrácia és a humanizmus eszményeinek szellemében. Ennek előfeltétele és elengedhetetlen velejárója minden országban a nép azon jogának tiszteletben tartása, hogy politikai, gazdasági, társadalmi és jogi rendszerét külső beavatkozás nélkül, önállóan választhassa meg és fejlesztheesse, történelmi és kulturális értékeit megvédhesse és gyarapíthassa.

A konferencia résztvevői azzal a felhívással fordulnak kiváltképp a munkásosztályhoz, a parasztsághoz, az értelmiséghez, minden dolgozóhoz, hogy álljanak ki az ilyen együttműködés demokratikus tartalmának elmélyítéséért, szervezeteik élénk és tevékeny részvételéért ebben az együttműködésben.

Ezért a konferencia résztvevői harcba szólítanak:

— az államok együttműködésének fejlesztéséért és bővítéséért összeurópai alapon, a helsinki értekezlet záróokmányában rögzített elveknek és megállapodásoknak megfelelően;

— azért, hogy fejlesszék minden európai állam gazdasági együttműködését, függetlenül gazdasági és társadalmi rendszerüktől, az egyenjogúságnak, mindegyik állam nemzeti szuverenitása tiszteletben tartásának és a kölcsönös előnyöknek az alapján, ami feltételezi a legnagyobb kedvezmény elvének alkalmazását és az összeurópai kereskedelem fejlődését fékező diszkriminációknak és korlátozásoknak a megszüntetését. Ez teljesen megfelelne mind a dolgozók által a válság követelményei ellen vívott harc, mind pedig az európai országok gazdasági fejlődése érdekeinek;

— az együttműködés fejlesztéséért a kultúra, a tudomány és a technika, az oktatás, a tájékoztatás és az emberi kapcsolatok területén — egymás jobb megismerésének és a bizalom megerősítésének, az európai országok és népek egymáshoz való további közeledésének, valamint az emberi élet szellemi gazdagításának a céljából, s minden nép és ember egyenjogúságának teljes tiszteletben tartásával, minden ország szuverenitásának és a belügyekbe való be nem avatkozás elvének megtartásával;

— azért, hogy az emberi jogokról az ENSZ által kidolgozott nemzetközi okmányokat az összes európai állam ratifikálja és pontosan teljesítse. Ez egybevág annak a harcnak az érdekeivel, amelyet a munkásosztály és minden dolgozó vív a valóságos szociális és politikai jogokért, így a munkához, a tanuláshoz, a lakáshoz és a szükséges szociális szolgáltatásokhoz való jogért, a betegség, a rokkantság és az öregség esetén szükséges megfelelő támogatásért, a nők egyenjogúságának megvalósításáért, a dolgozóknak a társadalmi és az állami ügyek eldöntésében való tényleges részvételéért;

— a hazai és a külföldi munkások számára azonos munkafeltételek és bérek szavatolásáért. A külföldi munkások és családjuk szociális, kulturális és politikai jogai a fogadó ország polgáraival való egyenjogúság elvén alapuljanak. Biztosítani kell, hogy hazájukban megmaradjanak állampolgári jogaik;

— a helsinki konferencia záróokmányában a nemzeti kisebbségekre vonatkozó elvek pontos és teljes megvalósításáért valamennyi állam által;

— a multinacionális monopóliumok politikájával szemben folytatott küzdelem erősítéséért és szolidáris támogatásáért. Ez a politika hátrányosan hat ki a dolgozók élet- és munkakörülményeire, s durván megsérti a népek nemzeti érdekeit, az államok szuverenitását;

— a testvérvárosok, a termelő kollektívák, a tudományos és kulturális intézmények kapcsolatainak fejlesztéséért, a különböző szervezetek és egyesületek küldöttségcseréjének bővítéséért, a turizmus fejlesztéséért;

— azért, hogy a tömegkommunikációs eszközök objektív információk alapján mindenütt a kölcsönös megismerést, a jobb megértést elősegítő eszmék elterjedését szolgálják, s a bizalom és az együttműködés légkörének kialakulását a népek között;

— a kulturális értékek és műkincsek cseréjének fokozásáért, ami az igazságosság, a szabadság, a népek közötti testvériség és barátság eszményeinek megvalósítását szolgálja. A konferencia résztvevői felhívással fordulnak a tudomány, a kultúra és a művészet képviselőihez, hogy bővítsék együttműködésüket ezen a területen.

4. A BÉKÉÉRT, A BIZTONSÁGÉRT, AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSÉRT, A NEMZETI FÜGGETLENSÉGÉRT ÉS A TÁRSADALMI HALADÁSÉRT AZ EGÉSZ VILÁGON

A konferencián részt vevő kommunista és munkáspártok meg vannak győződve arról, hogy a béke, az együttműködés és a társadalmi haladás Európájáért vívott harc fontos hozzájárulás az egész világ politikai, gazdasági és szociális problémáinak megoldásához, és ebben minden országnak egyenjogúan részt kell vennie. A földrészünkön végbemenő pozitív változások kedvező feltételeket teremtenek a népek felszabadító harcához, a háború veszélye elleni küzdelemhez, a feszültség enyhüléséhez a világ más részein is, a népeknek a neokolonializmus és a nemzeti elnyomás minden formája elleni küzdelméhez. Európa kommunista és munkáspártjai hangsúlyozzák az európai biztonsági és együttműködési értekezleten részt vevő államok azon kötelezettségvállalásának nagy jelentőségét, hogy kapcsolataikat minden más országgal a Helsinkiben egyeztetett elvek szellemében fejlesztik.

Ugyanakkor a nemrég függetlenné vált országok népeinek az imperializmus és az uralkodás, a kizsákmányolás minden formája ellen, a népek érdekeinek megfelelő új nemzetközi gazdasági rend kialakításáért vívott harca nagy jelentőségű a világ haladó jellegű átalakítására nézve, és erőteljesen támogatja az európai népek küzdelmét a békéért, a biztonságért, az együttműködésért és a társadalmi haladásért.

A konferencia résztvevői síkraszállnak

— a háborús veszély gócainak megszüntetéséért tárgyalások útján és az érvényes megállapodások szigorú megtartásával, mindenekelőtt a közel-keleti konfliktus olyan átfogó és igazságos rendezéséért, amely szavatolja az izraeli csapatok kivonását az 1967-ben megszállt összes arab területről, a térség minden államának nemzeti függetlenségét, biztonságát és területi integritását, s biztosítja a palesztin nép törvényes jogát nemzeti államához; elleneznek mindenfajta beavatkozást a közel-keleti népek ügyeibe;

— Vietnam, Laosz és Kambodzsa népeinek további támogatásáért abban az erőfeszítésükben, amelyet az agresszív háború okozta károk helyrehozására tesznek, és abban a küzdelmükben, amelyet országaik békés és demokratikus fejlesztéséért folytatnak;

— Az Angolai Népi Köztársaság kormányának, népének és azoknak az erőfeszítéseiknek a támogatásáért, amelyeket a nemzeti függetlenség megszilárdítása és a haladás útján való fejlődés végett fejtenek ki;

— a fasiszta junta börtöneiben sínylődő összes chilei hazafi és demokrata szabadon bocsátásáért, a nemzetközi szolidaritási kampányok fokozásáért a chilei nép harcának támogatására, amelyet az emberi jogok és a demokratikus szabadságjogok helyreállításáért folytat; az Uruguayban, Paraguayban, Guatemalában és néhány más latin-amerikai országban a kommunisták és más demokraták ellen alkalmazott terror és megtorlások haladéktalan megszüntetéséért;

— a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság minden irányú támogatásáért abban a harcában, amelyet az ország békés, mindenfajta külső beavatkozástól mentes, demokratikus egyesítéséért vív;

— az arab népek, a dél-afrikai népek, Namíbia és Zimbabwe népei és mindazok antiimperialista harcának támogatásáért, akik a gyarmatosítás és a fajüldözés ellen küzdenek és agressziók áldozatai;

— a fajüldöző rendszerek elleni kereskedelmi embargóra vonatkozó ENSZ-határozatok pontos megtartásáért, azért, hogy minden állam szakítsa meg kapcsolatait a Dél-afrikai Köztársaság kormányával, és elsősorban azért, hogy teljesen szüntessék meg a fegyverszállításokat ebbe az országba.

A nemzetközi kapcsolatok demokratizálása és az egyenjogúság, a minden nép számára kölcsönös előnyök alapján a nemzetközi

együttműködés fejlesztése fontos cél az imperializmustól és a neokolonializmustól mentes olyan nemzetközi közösség kialakításáért vívott harcban, amelyben a nagy aránytalanságokat a fejlett és a fejlődő országok között meg lehet szüntetni, és amely minden egyes nemzet teljes függetlenségén és az emberiség problémáinak megoldásában való tevékeny részvételén alapul.

A béke biztosítása, a nemzetközi konfliktusok igazságos rendezése, a biztonság megszilárdítása és a leszerelésre irányuló gyakorlati lépések megtétele érdekében mindinkább szükségessé válik a széles körű nemzetközi együttműködés. Szükség van erre azért, hogy előbbre vihessük az új, igazságos nemzetközi gazdasági kapcsolatok kialakítását. Szükséges ez az együttműködés az olyan bonyolult és alapvető problémák megoldásához is, mint az éhezés a világon, az analfabetizmus, a környezetvédelem, a légkör és a tengerek szennyeződése, az új energiaforrások feltárása és hasznosítása, a természeti katasztrófák elhárítása, a legveszélyesebb betegségek megelőzése és gyógyítása.

Ez megköveteli a gyarmatosítás és a neokolonializmus megszüntetését; egy új nemzetközi gazdasági rend kialakítását; az országok és elsősorban a legkevésbé fejlett országok gazdasági és társadalmi fejlődéséhez szükséges feltételek biztosítását; egy olyan széles körű nemzetközi együttműködés megszervezését, amely támogatná a fejlődő országok népeinek saját erőfeszítéseit a közöttük és a fejlett országok között meglevő szakadék áthidalására; minden egyes nép azon jogának akadálytalan gyakorlását, hogy nemzeti kincseivel szuverénül rendelkezzék; minden államnak a lehetőséget arra, hogy hozzájusson a modern tudomány és technika vívmányaihoz; a nyersanyagok és a mezőgazdasági termények árai, valamint az ipari termékek árai közötti igazságos arány kialakítását; a kereskedelmi kapcsolatok széles körű fejlesztését mindenfajta mesterséges korlát és hátrányos megkülönböztetés nélkül. Az európai országok ezeknek a céloknak az eléréséhez jelentős mértékben hozzá tudnak járulni.

A szocialista országok, az el nem kötelezett országok mozgalma, a fejlődő országok forradalmi és haladó erői, a munkásmozgalom és a demokratikus mozgalmak harcolnak az igazságosságon és az egyenjogúságon alapuló új nemzetközi politikai és gazdasági kapcsolatok kialakításáért. Korunk e követelményének megvalósításához a kapitalista országokban is egyre szélesebb politikai és gaz-

dasági körök járulnak hozzá. Az ilyen kapcsolatok az egész világon a békének, a feszültség enyhítésének és a társadalmi haladásnak az ügyét szolgálják, és teljes mértékben megfelelnek Európa munkásosztálya és néptömegei érdekeinek.

A konferencián részt vevő kommunista és munkáspártok nagy jelentőségűnek tartják az Egyesült Nemzetek Szervezetének szerepét a nemzetközi problémák megoldásában valamennyi állam egyenjogú részvételével az államok együttműködésének és kölcsönös megértésének fejlesztésében, a biztonság megszilárdításában és a tartós béke szavatolásában az egész világon.

A konferencia résztvevői felhívják Európa dolgozóit, demokratikus és békeszerető erőit, hogy újabb erőfeszítésekkel és újabb akciókkal erősítsék szolidaritásukat a világ népeivel a szabadságukért és függetlenségükért vívott harcban. Ez a harc nemzeti és társadalmi egyenjogúságuk megszilárdításának legfontosabb tényezője lesz, és egyben fontos hozzájárulás az egész világ békéjéhez, biztonságához és társadalmi haladásához.

* * *

A konferencia résztvevőinek véleménye szerint azoknak a céloknak az elérésével, amelyekért síkraszállnak, számottevő előrehaladás történne azon az úton, hogy Európa a béke, a biztonság, az együttműködés és a társadalmi haladás földrészévé váljon. Hangsúlyozzák eltökéltségüket, hogy a feszültség enyhülése nyomán létrejött lehetőségeket olyan kézzelfogható eredmények elérésére használják fel, amelyek egybevágnak mind a dolgozók osztályérdekeivel, mind pedig minden egyes nép nemzeti érdekeivel és az egész emberiség haladásának érdekeivel.

A konferencián képviselt kommunista és munkáspártok felléptek a konstruktív párbeszédért minden demokratikus erővel — mindezen erők sajátos arculatának és önállóságának teljes fenntartása mellett — avégett, hogy a békéért, a biztonságért és a társadalmi haladásért vívott harcban gyümölcsöző együttműködés alakuljon ki. Felhívják a munkásosztályt, a parasztságot, a középrétegeket, a tudomány és a kultúra képviselőit, a nőket, a fiatalokat, minden haladó, demokratikus és békeszerető erőt és pártot, a demokratikus tömegszervezeteket, hogy sokszorozzák meg erőfe-

szítéseiket földrészünk békés jövője, Európa minden nemzetének és népének felvirágzása érdekében.

Több mint három évtized telt el a fasizmus felett aratott nagy győzelem óta. Európa átalakítása a tartós béke földrészévé: a legszebb emlékműve lesz mindazoknak, akik ezért a győzelemért harcoltak és életüket áldozták. A berlini konferencián részt vevő kommunista és munkáspártok meg vannak győződve róla, hogy a találkozójukon kitűzött nagy célok megvalósítása megfelel minden nép érdekeinek, és fontos hozzájárulás lesz a békéhez, a nemzeti függetlenséghez, a demokráciához és a szocializmushoz az egész földkerekségen.

TARTALOM

Kiadói előszó 5
Erich Honecker megnyitó beszéde 7
Aarne Saarinen beszéde 9
Franz Muhri beszéde 17
Hrisztosz Petasz beszéde 23
Erich Ziegler beszéde 30
Leonyid Iljics Brezsnyev beszéde 35
Knud Jespersen beszéde 54
Nicolae Ceauşescu beszéde 62
Edward Gierek beszéde 76
Santiago Carrillo beszéde 84
Michael O'Riordan beszéde 92
Todor Zsivkov beszéde 97
Gordon McLennan beszéde 108
Ismail Bilen beszéde 116
Gustáv Husák beszéde 120
Henk Hoekstra beszéde 128
Herbert Mies beszéde 132
Jean Terfve beszéde 142
Jakob Lechleiter beszéde 149
Harilaosz Florakisz beszéde 152
Joszip Broz Tito beszéde 160
Lars Werner beszéde 169
Erich Honecker beszéde 178
Enrico Berlinguer beszéde 187
Dominique Urbany beszéde 197

Alvaro Cunhal beszéde 201
Georges Marchais beszéde 212
Martin Gunnar Knutsen beszéde 222
Ermenegildo Gasperoni beszéde 228
Kádár János beszéde 232
Az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és társadalmi haladásért — Az európai kommunista és munkáspártok konferenciájának dokumentuma 239

A kiadásért felel a Kossuth Könyvkiadó igazgatója. A borító Erdélyi János munkája. Műszaki vezető Mózes Tibor. Műszaki szerkesztő Gyenes L. György. A szedést 1976. IX. 8-án kezdték meg. Megjelent 1976. IX. 30-án, 3000 példányban. Terjedelme 16,5 (A/5) ív. 76—3500. Szikra Lapnyomda, Budapest

20,— Ft